ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Τεύχος 4

Αναρχική Θεώρηση
Τεύχος 1
σελ. 1-32

* *

ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ
Τεύχος 1
Περιοδική εκδοτική πρωτοβουλία
για την προώθηση
της Αντιθεσμικής-Αντισυναινετικής Αναρχικής δράσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΓΕΡΣΗ (ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ) 3
Η ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ) 21
ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΠΕΡΑΣΜΑ ΤΗΣ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΑΝΑΡΧΙΚΟΣ ΠΥΡΗΝΑΣ «ΧΩΡΙΣ ΕΞΟΥΣΙΑ») 28

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαχρονικότητα των απόψεων, σε κάθε περίπτωση, δεν είναι αρκετή προκειμένου να αναπτυχθούν οι, σύμφωνα με αυτές, αντίστοιχες πρακτικές μέσα στον κοινωνικό ανταγωνισμό.

Χρειάζεται η ***ανάλυση****, και η* ***συγκεκριμενοποίηση****, που μπορούν να κάνουν δυνατή την αποφυγή του ιδεολογικισμού και της εμμονής σε κάποια αφηρημένα στερεότυπα.*

Διατηρώντας την εμμονή μας στην ανάδειξη της διαχρονικότητας των αναρχικών αντιλήψεων και απόψεων και συνεπώς στη λειτουργική σημασία τους μέσα στην σημερινή πραγματικότητα, θέλουμε να συμβάλλουμε σ' αυτή την κατεύθυνση, επιδιώκοντας ταυτόχρονα, στη βάση της ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ και ΑΠΟΠΕΙΡΑΣ, να ενισχυθεί η προσπάθεια βαθέματος της ρήξης με το κράτος και το κεφάλαιο, όλων εκείνων των κομματιών της ταξικής - κοινωνικής διαπάλης, που αντιτάσσονται με έμπραχτο ανταγωνιστικό τρόπο στις όποιες εκδηλώσεις συμβιβασμού, ηττοπάθειας, βολέματος, εφησυχασμού και ρεφορμισμού (σαν τάσης που κινείται στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαδικασίας μετασχηματισμού της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης).

Τα κείμενα που παρουσιάζουμε δεν αποτελούν προϊόν σύνθεσης που μπορεί να προέλθει από την συνδιαμόρφωση. Αυτό δεν σημαίνει πως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να επιτευχθεί, χωρίς να είναι αυτοσκοπός της ***Περιοδικής Εκδοτικής Πρωτοβουλίας για την Προώθηση της Αντιθεσμικής - Αντισυναινετικής Αναρχικής δράσης****. Δεν παραγνωρίζουμε την σημασία της* ***σύνθεσης*** *σαν ουσιαστικής διεργασίας ανάμεσα στους φορείς και εκφραστές των αναρχικών αντιλήψεων. Θεωρούμε παρ' όλα αυτά, πως η μή ύπαρξη συνθετικών διεργασιών δεν αποτελεί εξ ορισμού ανασταλτικό παράγοντα στην ανάπτυξη της συνεργασίας, δεδομένου πως αυτή, χωρίς να καθορίζεται από τη σύνθεση, αποτελεί εξ ίσου σημαντικό παράγοντα συμβολής για την πρακτική υλοποίηση των αναρχικών αντιλήψεων μέσα στον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό. Παράλληλα, γίνεται δυνατή η ανάπτυξη της συζήτησης και κριτικής ανάμεσα σε διϊστάμενες απόψεις, κάτι που διευκολύνει τον ευρύτερο προβληματισμό, του οποίου κυρίαρχος στόχος παραμένει η αντικρατική δράση.*

Οι απόψεις που καταγράφονται εκφράζουν συντρόφους ή συλλογικότητες που έχουν κοινό σημείο την ***πρόταση της εξεγερτικής απόπειρας και την αντίστοιχη στάση σε συγκεκριμένες κοινωνικές πρακτικές****. Κάτι τέτοιο, δεν σημαίνει, βέβαια, διαχωρισμό ευθυνών ως προς τα δημοσιευόμενα κείμενα.*

Επιδιώκοντας την ανάπτυξη του διαλόγου και την έκφραση των απόψεων, που δεν βρίσκονται σε ανταγωνιστική σχέση και θέλουν να συμβάλλουν στην προώθηση των ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΩΝ αντιλήψεων και απόψεων, η πρωτοβουλία είναι ανοιχτή σε κάθε συλλογικότητα ή ατομικότητα που θέλει να συμβάλλει στην ίδια κατεύθυνση με κείμενα (κατάθεσης απόψεων, κριτικής κ.λπ.) συνεισφοράς σε σταθερή ή μη βάση.

Συσπείρωση Αναρχικών
Αναρχικός Πυρήνας «ΧΩΡΙΣ ΕΞΟΥΣΙΑ»
Ιούνης 1991

Υ.Γ. Το τεύχος αυτό αναφέρεται στα ζητήματα της κοινωνικής βίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι εξαντλούνται σε λίγες αναφορές, ούτε από την άλλη ότι η ανάλυση μπορεί να στέκεται «ξεκομμένη» από την ουσιαστική προώθηση της πολύμορφης επαναστατικής ανατρεπτικής πρακτικής. Γι' αυτό θα επανέλθουμε...

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την έκδοση του προηγούμενου τεύχους (Νοέμβρης '90) χαρακτηρίσθηκε από την εντεινόμενη κινητικότητα στα πλαίσια του κοινωνικού ανταγωνισμού, αναμενόμενη άλλωστε τόσο από την πλευρά του καθεστώτος, όσο και από την πλευρά εκείνων που έμπρακτα αντιστέκονται σ' αυτό, μ' αιχμιακό σημείο την εξέγερση στις 10 και 11 του Γενάρη.

Η βίαιη-κάθετη μεταβολή και επαναπροσδιορισμός των όρων κυριαρχίας σε κοινωνικό - πολιτικό - οικονομικό επίπεδο που ανέλαβε η Ν.Δ. ως φορέας της εξουσίας να διεκπεραιώσει, σε συνάρτηση με την σαφή αποδυνάμωση (για λόγους που έχουν αναλυθεί διεξοδικά) των παραδοσιακών μηχανισμών διαμεσολάβησης - εκτόνωσης, είχαμε επισημάνει, ότι εμπεριείχε και θεωρούμε ότι εξακολουθεί να εμπεριέχει την δυνατότητα επικίνδυνων για το κράτος ανεξέλεγχτων - απρόβλεπτων αντιδράσεων και κοινωνικών αντιπαραθέσεων. (Κυρίως και αυτό είναι σημαντικό ν' αποσαφηνιστεί, με την έννοια ότι η δυνατότητα αυτή μπορούσε και μπορεί να ξεπεράσει τους σχεδιασμούς του Κράτους, δηλαδή να ξεφύγει από την προβλεπόμενη για το Κράτος «δυναμική» των λεγόμενων «ομάδων πίεσης», που αναντίρρητα υπήρχαν και θα υπάρχουν ιστορικά και τελικά η ύπαρξή τους είναι αποδεκτή - ακίνδυνη και μάλιστα πολλές φορές χρήσιμη σε κάθε καθεστώς).

Και εδώ ιδιαίτερη σημασία υπάρχει στο να ξανατονισθεί, ότι η επαναμορφοποίηση και δρομολόγηση σε κατευθύνσεις και οπτικές που οδηγούν έξω από την σφαίρα του ανώδυνου για το καθεστώς, πραγματοποιείται με την εισαγωγή - μονιμοποίηση μιας ξεκάθαρα βίαιης επιθετικότητας ενάντια στο κράτος και στους θεσμισμένους μηχανισμούς στήριξης και διαιώνισής του, μ' όλα τα μέσα και τους τρόπους, έξω και ενάντια σε πρωτοποριακές λογικές και σ' οποιαδήποτε ιεράρχηση - εξύψωση κάποιου ξεχωριστά.

Και αυτήν ακριβώς τη διάθεση ανέλαβε να καταστείλει κυρίως στις δοσμένες συνθήκες ο αντιτρομοκρατικός νόμος, αντανακλώντας την επιθυμία του κράτους και του φόβου του συνάμα για την επέκταση - διάχυση της βίαιης πρακτικής σαν μέσο των κοινωνικών απελευθερωτικών αγώνων, με τους οποίους είναι ιστορικά συνδεδεμένη (και όχι μόνο). Ένας φόβος που δεν πρωτοεκδηλώνεται, ούτε πρωτοπαρουσιάζεται βέβαια, αλλά έχει εκφρασθεί τόσες φορές στο παρελθόν με τόσες προσπάθειες από μέρους του καθεστώτος (αρκετά επιτυχημένες μάλιστα) να διαχωρίσει - απομονώσει - αποκλείσει τόσο στην συνείδηση, όσο και στην πρακτική των εξουσιαζόμενων το στοιχείο της βίας τις στιγμές της κοινωνικής όξυνσης και της όποιας αντιπαλότητας μ' αυτό, οριοθετώντας τες, νομιμοποιώντας - περιχαρακώνοντας τες σε πλαίσια θεσμισμένα, ακινδυνότητας, συμβιβασμού, συναλλαγής.

Άξιοι συμπαραστάτες σ' αυτήν την προσπάθεια του Κράτους ανέκαθεν στάθηκαν με τον τρόπο τους προσωπικότητες, διανοούμενοι, ειδικοί ψυχολόγοι, γενικότερα άνθρωποι με «κύρος» ή μάλλον υπάνθρωποι, καταδικάζοντας την ατομική βία στην καλύτερη περίπτωση ως διαχωρισμένη - αντίθετη στη θέληση «των μαζών» (σάμπως όποτε εκδηλώθηκε «μαζική» βίαιη αντιπαράθεση με το Κράτος ήταν παρόντες, ή την προώθησαν μ' οποιοδήποτε τρόπο), και στην χειρότερη περίπτωση είτε αυτή ήταν ατομική, είτε συλλογική, ως προϊόν της δράσης προβοκατόρων, καθώς επίσης και τα κατάπτυστα ειρηνιστικά «κινήματα» ή «αντιπολεμικές» κινήσεις που βάζοντας και αυτά το λιθαράκι του μ' απόλυτη συνειδητότητα (τα θαυμάσαμε άλλωστε στον πρόσφατο πόλεμο του Κόλπου) «συγχέουν» - συγχωνεύουν μ' ακροβατικούς συλλογισμούς την βία του Κράτους με την κοινωνική απελευθερωτική βία, αποκηρύσσοντας έντεχνα την βία απ' όπου και αν προέρχεται εκφράζοντας την εναντίωσή τους σε κάθε πόλεμο συμπεριλαμβανομένου και μη εξαιρετέου και του κοινωνικού - ταξικού, αναδεικνύοντας τον πατσιφισμό ως στάση «ζωής» - υποταγής - εξανδραποδισμού.

*Από την άλλη πλευρά, όμως, εκτιμούμε ότι **η δράση πρέπει να ειδωθεί - θεωρηθεί συνολικά σ' όλη της την έκταση και διάρκεια** και όχι μόνο αποσπασματικά στο σημείο της άμεσης εκφοράς - εκδήλωσής της, γεγονός που πολλές φορές επιτρέπει - αποδέχεται να ξεχνιούνται - επικαλύπτονται επιμέρους στοιχεία, γνωρίσματα, επιλογές - κατευθύνσεις, τα οποία έχοντας άρρηκτη και αδιάλλειπτη σύνδεση με την τελική εκδήλωση - πραγμάτωση, μη αποτελώντας επιφαινόμενα - αυτονομημένα (ο σκοπός δεν ξορκίζει - καθαγιάζει οποιονδήποτε «τακτικισμό»), σαφώς της στερούν την αντικρατική διάσταση, υφή και επικινδυνότητα.*

*Η προσπάθεια **αποσαφήνισης - ανατοποθέτησης** της σχέσης ανάμεσα στην βία, την εξουσία και την κοινωνία, καθώς και **επανασύνδεσης στην συνείδηση** ευρύτερων κοινωνικών κομματιών και **επανοικειοποίηση στην πρακτική τους** της βίαιης επαναστατικής αντιπαράθεσης - προοπτικής, θεωρούμε ότι συμβάλλει - εντάσσεται σ' ένα συνολικότερο σχέδιο ανατροπής και όχι ιδεολογικής διαφορετικότητας - επισήμανσης στα πλαίσια καταγραφής σκέψεων, θεωρητικών άπρακτων, κατ' άλλα και αδιάφορων για την βίαιη επαναστατική απελευθέρωση της κοινωνίας.*

Δέκα σημεια για μια αρχή...

(1)

Η βία δεν είναι το θηλυκό του βίος. Ούτε η ειρήνη είναι το θηλυκό του βίος. Ο βίος δεν έχει θηλυκό.

(2)

Ο άνθρωπος δεν είναι a priori καλός ή κακός, ούτε βίαιος ή ειρηνικός, με την ηθική έννοια. Γεννιέται, αναπτύσεται, μορφοποιείται ψυχο-σωματικά σε συνθήκες που βρίσκει απ' την πρώτη στιγμή της ύπαρξής του, ανεξάρτητες απ' την θελήσή του. Συνεπώς στη διαμόρφωσή του μεγάλο ρόλο παίζουν οι κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν.

(3)

Η θεσμοποιημένη εφαρμογή βίας στην ιστορία, συνδέεται με την εμφάνιση εξουσιαστικών μορφών κοινωνικής οργάνωσης. Και δεν θα μπορούσε άλλωστε να ήταν κάπως αλλιώς. Είτε η βία είναι φυσική, είτε είναι ψυχολογική, είτε είναι συμβολική, είναι η βασικότερη προϋπόθεση για την ύπαρξη και την διατήρηση της εξουσίας.

(4)

Χωρίς να επιχειρήσουμε εδώ μια εκτεταμένη ανάλυση της έννοιας της εξουσίας πρέπει να τονίσουμε ότι θεωρούμε την εξουσία ως σχέση μεταξύ δύο κοινωνικών καταστάσεων: της αντικειμενοποιημένης (θεσμοί) και της ενσωματωμένης (διαθέσεις, νοητικές δομές). Η βία ενυπάρχει είτε με φυσική μορφή, είτε με συμβολική μορφή και στις δύο καταστάσεις. Κάθε κράτος, κάθε άρχουσα κοινωνική τάξη, έχει μια μηχανή πραγμάτωσης της βούλησης της (αστυνομία, στρατός κ.ά.): πρόκειται για ευκολονόητες μορφές βίας που ασκούνται. Στην καθημερινή ζωή ενυπάρχει ταυτόχρονα μια καλυμμένη αλλά συνεχής βία· η προτυποποίηση, η ομοιομορφοποίηση, η «υποχρεώση σε συμμόρφωση χωρίς πολλά περιθώρια επιλογής εναλλακτικών λύσεων» (η —ουσιαστι- κά— υποχρέωση σε συμμόρφωση για παράδειγμα σε πρότυπα, αξίες ή αρχές που αντλούν την «εξουσία» τους, την «δύναμή» τους όχι από αυτό που είναι, αλλά απ' το ποιος και με τι μέσα τα ορίζει ως τέτοια). Είτε πρόκειται για την οικογένεια, το σχολείο, το στρατό, το σωφρονιστικό σύστημα, την παραγωγική διαδικασία, είτε πρόκειται για την καθημερινή μιζέρια, για τις αντικειμενοποιημένες —πλέον— σχέσεις, τον αλλοτριωμένο έρωτα, την φετιχοποίηση των εμπορευμάτων, την πλαστικοποίηση των συνειδήσεων, πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η βία [ως μορφή που υπάρχει σε τέτοιες (εξουσιαστικές) καταστάσεις και ως προϋπόθεση ύπαρξης τέτοιων καταστάσεων] δεν αποτελεί θεωρητικό σχήμα που την απεικόνισή του στην πραγματικότητα υφίστανται μόνο μερικοί αναρχικοί, «περιθωριακοί» και γενικώς «αποκλίνουσες» μειοψηφίες, αλλά το σύνολο των κοινωνικών ομάδων και κατηγοριών.

(5)

Αφού η βία υπάρχει, ασκείται από ένα κομμάτι της κοινωνίας, τότε η επαναστατική βία, η άμυνα της εξουσιαζόμενης κοινωνίας δεν είναι βία, είναι επιστροφή της βίας που δέχεται, είναι αντιβία. Το ερώτημα σε κάποιον (εξουσιαζόμενο) αν είναι υπέρ ή κατά της βίας είναι πλαστό. Γιατί αυτός που αρνείται την βία ουσιαστικά παίρνει θέση υπέρ αυτής, αφού η τάξη πραγμάτων όπου αναφερόμαστε δεν είναι ούτε ειρηνική, ούτε ειδυλλιακή, αλλά η τάξη, όπου το κάθε βίωμα έχει ποτιστεί απ' τη διαχεόμενη βία της εξουσιαστικής βαρβαρότητας.

Πριν από 90 περίπου χρόνια, ο αστός - φιλελεύθερος κοινωνιολόγος Μαξ Βέμπερ έγραφε ότι «Το κράτος κατέχει το μονοπώλιο της νόμιμης βίας» (Μ. Βέμπερ: «Η πολιτική ως επάγγελμα). Και είναι το λιγότερο κωμική η πασσιφιστική υστερία ορισμένων «επαναστατών», οραματιστών άλλων κοινωνιών που καταδικάζουν διάφορες ενέργειες, από αναρχικούς ή μη, είτε πρόκειται γι' αυτούς που περιμένουν τη δημιουργία των αντικειμενικών συνθηκών, είτε πρόκειται για οικολόγους - αντιεξουσιαστές που θεωρούν πως «υψώνονται τείχη ανάμεσα στα κοινωνικά υποκείμενα και στην δράση τους» (΄Ανθη του Κακού, τεύχος 6, σελ. 39).

(6)

Η άποψη που διατύπωσε ο Κροπότκιν στην Revolte (Εξέγερση) 112 χρόνια πριν, παραμένει επίκαιρη: «Διαρκής εξέγερση με λόγους, με κείμενα, με το μαχαίρι, με το ντουφέκι, με το δυναμίτη...» Ακριβώς γιατί η βία, που ασκεί η εξουσία είναι πολύμορφη, πολύμορφη και αδιάλλακτη πρέπει να είναι και η αντιβία που θ' αντιτάξουν οι καταπιεσμένοι. Πρέπει ν' ασκείται με όλα τα μέσα που έχουν αναδειχθεί απ' τους κοινωνικούς αγώνες εδώ και χιλιάδες χρόνια. «Η βία όμως δεν είναι το προϊόν της αυθόρμητης έκφρασης της δικής μας βούλησης» (ΑΓΡΙΟΓΑΤΑ 3). Το ότι ζούμε σ' ένα κοινωνικό σύστημα που στηρίζεται σε μια κάθετη οργάνωση θεμελιωμένη στη βία δεν το διαλέξαμε εμείς.

«Τα μέσα που χρησιμοποιούμε είναι εκείνα που μας επιβάλλει η κατάσταση. Είναι αλήθεια ότι θα προτιμούσαμε να μην πειράξουμε ούτε μια τρίχα απ' τα μαλλιά κανενός, θα θέλαμε να σταματήσουμε όλα τα δάκρυα και να μην προκαλέσουμε ούτε ένα καινούριο δάκρυ. Είναι όμως γεγονός ότι πρέπει να αγωνιστούμε μέσα στον κόσμο όπως είναι, γιατί αλλιώς είμαστε καταδικασμένοι, να μείνουμε αναποτελεσματικοί ονειροπόλοι» (Ε. Μαλατέστα, «Ολίγη θεωρία»).

(7)

Αποδεχόμαστε τον ρόλο που μπορεί να παίξει η βία ως μέσο για την προώθηση της κοινωνικής απελευθέρωσης. Ωστόσο δεν την φετιχοποιούμε. Η βία είναι θετική μόνο όταν μπορεί να συνεισφέρει σε μια απελευθερωτική διεργασία. Δεν είναι και δεν πρέπει να γίνεται αυτοσκοπός.

(8)

Χαρακτηριστική είναι και η άρνηση πολλών να θεωρήσουν ως μέσο κοινωνικού αγώνα την ένοπλη πάλη. Γιατί άλλο πράγμα είναι η κριτική και οι διαφωνίες σε μια τέτοια μορφή αγώνα (όπως και σε κάθε άλλη μορφή αγώνα) και άλλο πράγμα η απόρριψή του. Σαν αναρχικοί δεν δεχόμαστε το νόμιμο ή το παράνομο των αγώνων, ούτε τα περί ακραίων μορφών πάλης που «απομονώνουν».

(9)

«Για να μπορέσω να διαλύσω κάθε αμφιβολία που πιθανά να εμφανιστεί πρέπει να ξεκαθαρίσω ότ όταν μιλάω για ένοπλο αγώνα δεν τοποθετώ τον εαυτό μου στις τεχνητές κατηγορίες που μας επιβάλλουν οι αστικοί νόμοι και σύμφωνα με τις οποίες μερικοί σύντροφοι μπορεί να μην θεωρούν σαν πράξη ένοπλου αγώνα το πέταγμα μιας δωδεκάδας μολότωφ».

Η απόψη αυτή του συντρόφου απ' την Ιταλία νομίζουμε ότι είαι ίσως η καλύτερη απάντηση σε κείνους που κάνουν ψεύτικους διαχωρισμούς μορφών πάλης. Το ερώτημα αν είναι υπέρ η κατά κάποιος στον ένοπλο αγώνα είναι ερώτημα που θέτει η εξουσία. Και το κάνει συνειδητά προκειμένου ν' απομονώσει και να πατάξει μορφές αγώνα απ' τις οποίες κινδυνεύει. Σε όσους, λοιπόν, πέφτουν στην παγίδα του κράτους κάνοντας διαχωρισμούς, αποδεχόμενοι τις «νύχτες του Γενάρη» αλλά απορρίπτουν αυτή την μορφή πάλης, θ' απαντήσουμε παραφράζοντας τον Ένγκελς ότι «αφαιρούν το φύλλο συκής της εξουσίας, αλλά στέκονται οι ίδιοι μπροστά της για να καλύψουν την γύμνια της».

Σ' ότι αφορά τις αιτιάσεις περί αναπαραγωγής ιεραρχικών μορφών οργάνωσης και εξουσιαστικών σχέσεων και αξιών στο εσωτερικό μιας ένοπλης ομάδας, νομίζουμε ότι όποιος διατυπώνει ανάλογα πράγματα παίρνει τη θέση του παντογνώστη, εκφράζοντας αναπόδεικτες σκέψεις, αφού οι ισχυρισμοί του είναι υποθετικοί και βασίζονται στην εξ υπαρχής ανταγωνιστική άποψη του ως προς μια τέτοια ομάδα. (Φυσικά θα επιμείνουμε για μια ακόμα φορά στην διάκριση μεταξύ των αναρχικών ένοπλων ομάδων και όλων των άλλων). Οι ντουντούκες, οι προκυρήξεις, οι εφημερίδες και τα περιοδικά, τα οδοφράγματα, οι πέτρες και οι μολότωφ σαν μέσα αγώνα που μπορούν να ενταχθούν στον κοινωνικό ανταγωνισμό, είναι ισοδύναμες με την ΤΝΤ και τα 45άρια και δεν θα πρέπει να γίνονται διαχωρισμοί, ιεραρχήσεις και διακρίσεις. Η ευχή «καλή τύχη» αρμόζει σ' όλους όσους χρησιμοποιούν οποιοδήποτε μέσο στον κοινωνικό πόλεμο. Δεν ταιριάζει η ευχή «γεια στα χέρια τους» σ' όσους χρησιμοποιούν την ένοπλη βία γιατί δεν έχουμε καμμιά πρόθεση να αποδώσουμε μια ad honores θέση σ' αυτή την μορφή αγώνα. Γιατί δεν είναι —ούτε μπορεί να είναι— όπως θεωρούν μερικοί η ανώτατη μορφή πάλης. Θεωρούμε την αντικρατική πάλη συνολική και διαχώριστη.

(10)

Κάθε εξουσία, κάθε άρχουσα κοινωνική τάξη, έχει τη δυνατότητα, το προνόμιο να επιβάλλει τον δικό της ορισμό για την κοινωνική πραγματικότα αποκλείοντας σε όλους τους άλλους αυτή τη δυνατότητα. Αυτός ο ορισμός δεν μπορεί βέβαια να διαστρεβλώσει την κοινωνική πραγματικότητα, επηρρεάζει όμως την αντίληψη που έχουν τα άτομα γι' αυτήν. Κατά συνέπεια η διαστρεβλωμένη αντίληψη περί πραγματικότητας να την μεταβάλλει σαν πραγματικότητα. Επείγει λοιπόν, η επαναοικειοποίηση στις συνειδήσεις των καταπιεσμένων του ότι οι κοινωνικοί αγώνες είναι δίκαιοι, ο επαναπροσδιορισμός στη συνείδησή τους της πολυμορφίας και της αδιαλλαξίας τους. Και νομίζουμε ότι οι αιτιάσεις μέσω άρθρων, κειμένων κ.λπ. των διανοούμενων, δημοσιογράφων, αναλυτών, ψυχιάτρων κ.ά. έχουν μόνη χρησιμότητα την εγγραφή τους στα μέσα αναπαραγωγής μας. Η επιστροφή στην οργανωμένη αθλιότητα, που λέγεται εξουσία, της βίας που βιώνουμε κάθε λεπτό της ύπαρξής μας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την μετατροπή της επιβίωσης σε ζωή. Η συνωμοσία της σιωπής και διαστρέβλωσης πάνω στο θέμα της, με οποιαδήποτε μορφή, εκδηλωμένης αντικρατικής βίας των καταπιεσμένων, πρέπει να διαλυθεί με τη συνειδητή προσπάθεια όσων βρίσκονται στη μεριά της κοινωνικής απελευθέρωσης. **Θα πρέπει, ακόμα, να γίνει κατανοητό πως αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, αξίωμα της επανάστασης το ότι για να συντριβεί το κράτος απαιτείται κριτική συν όπλα.**

Γι αυτό, κάθε ανάλυση μπορεί νάχει σα σκοπό το να γίνεται κατανοητό πως και πότε μπορεί να συνδυαστεί ή να μεταβληθεί το όπλο της κριτικής σε κριτική των όπλων.

Σ' αυτούς που αιματοκυλούν καθημερινά τον πλανήτη, που καταστρέφουν ότι ζωντανό και ωραίο έχει απομείνει στις ζωές μας, σ' αυτούς που μας επιβάλλουν μια φριχτή καθημερινότητα, ας αντιταχθεί μια καθημερινή φρίκη...

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΒΙΑ, ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κάθε οργανωμένη κοινωνία, όπως τη βλέπουμε σήμερα, βρίσκεται κάτω από την κρατική κυριαρχία κι ο κόσμος που ζούμε στο σύνολό του, ακόμα και στο πιο απόμακρο σημείο του, κυριαρχείται από τις εξουσιαστικές σχέσεις.

Αυτή η πραγματικότητα, έχει κάνει τους ανθρώπους να πιστεύουν πως η κάθε μορφής κοινωνικής οργάνωση είναι ταυτόσημη με το κράτος. Οποιοσδήποτε κι αν ερωτηθεί (εκτός από περιορισμένες περιπτώσεις) θα απαντήσει με τον ίδιο στερεότυπο τρόπο: «Αν δεν υπήρχε το κράτος θα είμαστα ζούγκλα και θα εξόντωνε ο ένας τον άλλο». Αυτή η φράση θα ειπωθεί ακόμα κι από ανθρώπους που πολλές φορές σκέφτονται και ενεργούν αντίθετα σε όσα επιτάσσει το κράτος.

Παρ' όλα αυτά, όλοι όσοι εκφράζουν τέτοιες απόψεις θα βρεθούν σε μεγάλη αμηχανία και θα αντιδράσουν με πολλούς τρόπους, από τη στιγμή που θα μπορέσουν να αντιληφθούν πως μπορεί να υπάρξει οργανωμένη κοινωνία δίχως κράτος.

Οι ιδεολογικοί εκφραστές του κρατισμού, πάσχισαν και πασχίζουν αδιάκοπα να εδραιώσουν στα μυαλά και την συνείδηση των ανθρώπων την «αναγκαιότητα ύπαρξης του κράτους». Ταυτόχρονα, προσπαθούν να του δώσουν μια άϋλη διάσταση, να το εξωραΐσουν, να το ανυψώσουν, να το αποπροσωποποιήσουν. Αλλά την ίδια στιγμή, οι πολιτικοί του εκπρόσωποι βάζουν σε λειτουργία τους νόμους, τους θεσμούς, τους μηχανισμούς, κάθε τι, τέλος πάντων, που εκδηλώνει την υλική του υπόσταση.

Αλήθεια, πόσο μεγάλη ομοιότητα υπάρχει με τη θρησκεία! Όπως σ' εκείνη την περίπτωση, η άυλη ιδέα του θεού βρίσκει την υλοποίησή της μέσα από τις τελετές και τα μυστήρια, έτσι κι εδώ, η ιδέα του κράτους ενσαρκώνεται μέσα από τους μηχανισμούς, τους νόμους και τους θεσμούς. Κι έρχεται η γραφειοκρατία, οι φυλακές, οι μπάτσοι, τα δικαστήρια, το κοινοβούλιο, ο στρατός, να επιβάλλουν τη θέλησή του πάνω στους ανθρώπους. Μια θέληση που βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με τα συμφέροντα της τάξης που κατέχει την εξουσία και που κυριαρχεί με βάση τα δικά της συμφέροντα που ανταγωνίζονται την κοινωνία.

Στα μυαλά των ανθρώπων, το κράτος έρχεται να αντικαταστήσει ή να συγχωνευθεί με την εξ ίσου ψεύτικη θρησκευτική θεότητα. Το κράτος αποτελεί έτσι, τη συνέχεια, την προέκταση και την αντικατάσταση του θεού στα μυαλά των ανθρώπων. Είναι μια πανομοιότυπη εκδήλωση μιας ψεύτικης συνείδησης που έχει επιβληθεί στους ανθρώπους. Κι ενώ η ανυπαρξία του θεού είναι επιστημονικά αποδεδειγμένη, την ίδια στιγμή υπάρχουν θρησκείες, αιρέσεις, ναοί, λειτουργίες και τόσα άλλα μυστήρια για να υμνηθεί από τους ανθρώπους αυτή η ανυπαρξία.

Τι ίδιο συμβαίνει και με το κράτος.

Εφ' όσον υπάρχουν άνθρωποι που πιστεύουν στην «αναγκαιότητα» ύπαρξης του κράτους, τόσο οι ναοί λατρείας και τελετών θα λειτουργούν και θα επιβάλλουν στους ανθρώπους συγκεκριμένες συμπεριφορές και τρόπο ζωής.

Γιατί, παραμένει γεγονός πως, έχει εισχωρήσει για τα καλά στα μυαλά των ανθρώπων η ιδέα πως το κράτος είναι απαραίτητο, ή τέλος πάντων, πως είναι ένα «αναγκαίο» κακό.

Πόσο κοντά στην ουσιαστική πραγματικότητα βρίσκεται αυτή η άποψη;

Αν επιχειρήσουμε να ρίξουμε μια ματιά στην μακρόχρονη πορεία της ανθρωπότητας που διαρκεί κοντά 1.000.000 χρόνια, θα διαπιστώσουμε πως οι άνθρωποι δεν είχαν γνωρίσει το κράτος, τη δομημένη, θεσμοποιημένη και εφαρμοζόμενη εξουσία. Αυτά (κράτος και εξουσία), αποτελούν καταστάσεις που εμφανίσθηκαν πολύ πρόσφατα στην ανθρώπινη ιστορία και αριθμούν ελάχιστες χιλιάδες χρόνια παρουσίας.

Σ' αυτό το μεγάλο δρόμο, οι άνθρωποι αντιμετώπισαν μια σειρά από πολλαπλά προβλήματα και αντιθέσεις που είχαν σχέση με την διαμόρφωση του τρόπου ζωής τους, αλλά και με τις αντίξοες συνθήκες που τους δημιουργούσε το φυσικό περιβάλλον.

Γεγονός παραμένει, πως οι πρωτόγονοι άνθρωποι είχαν πολύ περιορισμένη γνώση. Αυτό επηρέασε σημαντικά την πορεία των κοινωνιών και λειτούργησε με ανασταλτικό και αντιθετικό τρόπο στη φυσική εξέλιξη - ανάπτυξή τους. Για παράδειγμα, η θρησκεία δημιουργήθηκε από την εύπιστη φαντασία των ανθρώπων, οι οποίοι δεν είχαν αναπτύξει τις πνευματικές τους ικανότητες.

Οι άνθρωποι έζησαν πάνω στη γη για μεγάλα χρονικά διαστήματα κάτω από συνθήκες στέρησης, άγνοιας, ανταγωνισμού και συγκρούσεων ανάμεσα σε φυλές. Η πρώτη μάλιστα, περίοδος της ύπαρξής τους πάνω στη γη, συμπίπτει με μια σειρά από μεταβολές στο φυσικό περιβάλλον. Σαν αποτέλεσμα τέτοιων μεταβολών (αλλά όχι μόνο εξ' αιτίας αυτών), υπήρχε μια διαρκής μετακίνηση από περιοχή σε περιοχή. Η εγκατάσταση σε κάποιο μέρος πραγματοποιούνταν όταν η εμπειρία και η ανάλογη γνώση, που είχε αποκτηθεί, σε σχέση με την φυσική κατάσταση της τοποθεσίας που επιλέγονταν, επέτρεπαν μια διαμονή που ανταποκρίνονταν σε βραχυπρόθεσμες ανάγκες.

Τόσο οι μετακινήσεις όσο και η μόνιμη εγκατάσταση, δημιουργούσαν και διαμόρφωναν συγκεκριμένες σχέσεις ανάμεσα στους ανθρωπους που, ας σημειωθεί, ζούσαν κατά γένη, φυλές και πολύ αργότερα σε κοινότητες.

Είναι γνωστό, πως οι πρωτόγονες κοινωνίες απέκτησαν προσωρινούς αρχηγούς, οι οποίοι αναλάμβαναν να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες μέσα στο σύνολο των προβλημάτων που πρόκυπταν.

ΕΞΟΥΣΙΑ: Οι εξουσιαστικές σχέσεις, στην πρωταρχική και περιορισμένη τους μορφή ήρθαν να καλύψουν και να «επιλύσουν» τις άμεσες ανάγκες και να επιφέρουν βραχυπρόθεσμα οφέλη στη ζωή των πρωτόγονων ανθρώπων.

Πηγή της δημιουργίας των εξουσιαστικών σχέσεων δεν είναι ο οικονομικός παράγοντας, ή δεν είναι μόνο αυτός. Με δεδομένο πως ο άνθρωπος δεν δημιούργησε την κοινωνία, αλλά πως αυτά τα δύο συνυπήρχαν εξ αρχής, (ο άνθρωπος είναι αγελαίο ον, όπως τα μυρμήγκια, οι ελέφαντες και άλλα είδη εμβίων όντων, χωρίς κάτι τέτοιο να υπαινίσσεται την εξαφάνιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του μέσα στην αγέλη), μια μετακίνηση της αγέλης αρχικά, γινόταν με άτακτο και αυθόρμητο τρόπο μετά από κάποια φυσική κατάσταση (σεισμό, πλημμύρα κ.λπ.).

Στην πορεία τέτοιων μετακινήσεων, η ικανότητα κάποιου ή κάποιων ανθρώπων να διευκολύνουν την μετακίνηση με ασφαλέστερο τρόπο, λόγω συγκεκριμένης πείρας, που τις περισσότερες φορές αποκτήθηκε τυχαία, οδηγούσε τους υπόλοιπους να τους αναγορεύουν σε ένα είδος «αρχηγών». Αυτό όμως, δεν ήταν κάτι το σταθερό.

Χρειάστηκε να αναπτυχθούν πολλές συνθήκες για να μπορέσουν να παγιώσουν μια τέτοια κατάσταση. Στο παράδειγμα που προαναφέρθηκε, γίνεται φανερό πως δεν υπάρχει κανένας οικονομικός παράγοντας. Η άποψη που τοποθετεί το ζήτημα της ανάδειξης της εξουσίας με βάση αυτό τον τομέα, αγνοεί σκόπιμα μια σειρά από διάφορες συνθήκες που δημιούργησαν, ανάδειξαν ή συντέλεσαν στη συγκρότηση, εφαρμογή ή αναπαραγωγή τέτοιων σχέσεων.

Έτσι, είναι πάρα πολλοί οι λόγοι που οδήγησαν στην ανάπτυξη των εξουσιαστικών σχέσεων. Μέσα σ' όλους αυτούς υπάρχει η ίδια η πολυπλοκότητα της ανθρώπινης οντότητας, που επιχειρούσε να διαμορφώσει σχέσεις **επιβίωσης** και **διαβίωσης** και η οποία ωθούσε από τη μεριά της προς μια τέτοια κατεύθυνση και ακόμη περισσότερο είναι η έλλειψη γνώσης που θα επέτρεπε στους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα τους με διαφορετικό τρόπο.

Αυτό το γεγονός αποτελεί, βέβαια τον διαμορφωμένο «κανόνα», γιατί όπως θα δούμε αμέσως πιο κάτω υπήρξαν και πολλές εξαιρέσεις.

Χρειάζεται ακόμη, να επισημανθεί πως όταν αναφερόμαστε στον όρο «εξουσιαστικές σχέσεις» δεν θα πρέπει να τον λαμβάνουμε υπόψη μας στην κυριολεξία. Ιδιαίτερα για τον χρόνο και τις συνθήκες που περιγράφουμε θα ήταν σωστότερο να μιλάμε για «αναγνώριση της δυνατότητας σε ορισμένους να υλοποιήσουν τις ικανότητές τους». Ας μη λησμονιέται πως αυτές οι ικανότητες ασκούνταν για το καλό όλων και ακόμα περισσότερο πως επρόκειτο για μια μορφή «εξουσίας» που είχε διεκπεραιωτικό χαρακτήρα.

Η χρήση του όρου «εξουσιαστικές σχέσεις» γίνεται περισσότερο για να υποδηλωθεί η αφετηρία, η ρίζα θα μπορούσαμε να πούμε, που οδήγησε μέσα από ιδιαίτερες συνθήκες, στην ανάδειξη των σημερινών εξουσιαστικών σχέσεων. Μια εκτενέστατη τοποθέτηση γύρω από αυτό το ζήτημα θα απαιτούσε ένα τεράστιο χώρο για να αναλυθεί με επαρκή τρόπο κάτι που δεν είναι σκοπός μας αυτή τη στιγμή.

Είναι σίγουρο πως **τα σπέρματα των εξουσιαστικών σχέσεων γεννήθηκαν μέσα από πολύπλοκες διεργασίες και υπήρξαν αποτέλεσμα συγκεκριμένων αντιθέσεων και προβλημάτων που αντιμετωπίζαν οι άνθρωποι.**

Χρειάστηκε, παρ' όλα αυτά, μια τεράστια διαδικασία συγκρούσεων, μεταβολών και κινητικότητας μέχρις ότου συγκροτηθεί αυτό που με μια λέξη ονομάζουμε εξουσία προκειμένου να χαρακτηρίσουμε το σύνολο των εξουσιαστικών σχέσεων που επιβλήθηκαν πάνω στις ανθρώπινες κοινωνίες. Θα πρέπει, ακόμα, να επισημάνουμε πως οι σχέσεις «εξουσίας» που άρχισαν να εκδηλώνονται και να σχηματοποιούνται στην πρωτογενή τους μορφή δεν υπήρξαν εξ αρχής ανταγωνιστικές ως προς την ελεύθερη δραστηριότητα των ανθρώπων.

Είναι απαραίτητο να τονίσουμε πως οι υποστηριχτές της άποψης πως η εξουσία και οι εξουσιαστικές σχέσεις είναι σύμφυτες με τον άνθρωπο εκφράζουν μια ανυπόσταση θέση. Αυτές οι καταστάσεις μπόρεσαν να ολοκληρωθούν και να συγκροτηθούν σε συνδυασμό με πολλούς παράγοντες, ανάμεσα στους οποίους σημαντικό ρόλο έπαιξε η **ΒΙΑ**.

Με λίγα λόγια, η ύπαρξη των εξουσιαστικών σχέσεων και της εξουσίας δεν αποτελούν ούτε κάποια νομοτέλεια, ούτε κάτι το φυσιολογικό. Αυτό αποδείχνεται από το γεγονός πως πολλές φυλές που δεν αντιμετώπισαν έντονα την πολλαπλότητα των προβλημάτων, όπως αυτά που προαναφέραμε, μπόρεσαν να συγκροτήσουν την οργάνωση της κοινωνικής ζωής και δραστηριότητας τους χωρίς κράτος και εξουσιαστικές σχέσεις. Γεγονότα τέτοια, έχουν φτάσει πάρα πολλά μέχρι την εποχή μας.

Είναι παρ' όλα αυτά, δύσκολο να ερευνηθούν σε βάθος και να γνωστοποιηθούν στον πολύ κόσμο, γιατί παραμένουν στον κλειστό κόσμο των «ειδικών». Οι σκοπιμότητες της απόκρυψης αυτών των δεδομένων είναι προφανείς.

Αλλά, κι αυτά τα λιγοστά στοιχεία που δημοσιοποιούνται είναι αρκετά για να καταδείξουν πως σε πολλές περιπτώσεις στην πορεία των ανθρώπινων κοινωνιών υπήρξε ένα «πάγωμα» της διαδικασίας συγκρότησης και δόμησης εξουσιαστικών σχέσεων. Δείχνεται μ' αυτό τον τρόπο πως οι άνθρωποι μπόρεσαν και μπορούν να ζήσουν χωρίς κράτος, εξουσία και εξουσιαστικές σχέσεις.

Σε τέτοιες κοινωνίες ο αρχηγός, ήταν κάποιος που είχε διαλεχτεί για την πείρα του και η «εξουσία» του (ανά πάσα στιγμή αμφισβητούμενη και αναιρούμενη) είχε σα σκοπό να **διεκπεραιώσει** τις αποφάσεις της κοινότητας. Συνήθως μάλιστα ήταν ένας από τους πιο φτωχούς. Ας μη βιαστεί κανείς να μιλήσει για κοινωνική ανισότητα κι όλα τα παρόμοια γιατί στην περίπτωση των εν λόγω κοινωνιών η έννοια της φτώχειας δεν έχει σχέση με ό,τι είναι γνωστό σε μας. Πρόκειται για μια «διαφοροποίηση» εντελώς ασήμαντη και σχετίζεται τις περισσότερες φορές με το μέγεθος των αναγκών που πρέπει να καλύψει κανείς.

«Επιφορτισμένος ουσιαστικά να διακανονίζει τις διαφορές-τσακωμούς ανάμεσα σε άτομα, οικογένειες κ.λπ. δεν κατείχε αξίωμα για να αποκαθιστά την τάξη, αλλά το κύρος που του παρείχε η κοινωνία. Αυτό το κύρος ήταν ο «λόγος», που δεν προσέδιδε καμμιά δύναμη νόμου.

»Ο Αλαικίν, chaco (=αρχηγός) των αργεντινών Αμπιπόνε, απάντησε στον Ισπανό αξιωματικό ο οποίος ήθελε να συμπαρασύρει σε ένα πόλεμο τη φυλή του: «Οι Αμπιπόνε, βάση ενός εθίμου που κληρονόμησαν από τους προγόνους τους, κάνουν τα πάντα σύμφωνα με τη θέλησή τους και όχι σύμφωνα με τη θέληση του αρχηγού τους».

. . . .

»Αυτές οι κοινωνίες διέθεταν, εφ' όσον το ήθελαν, όλο τον απαραίτητο χρόνο για να αυξήσουν την παραγωγή. Αν δεν το έκαναν δεν ήταν από ανικανότητα, αλλά αντίθετα ήταν η άρνηση μιας χωρίς μέτρο, άχρηστης, θέλησης για δυσαρμονία ανάμεσα στην παραγωγή και την ικανοποίηση των αναγκών. Δεν υπήρχε τίποτα, μέσα στην οικονομική λειτουργία μιας πρωτόγονης κοινωνίας, μιας κοινωνίας χωρίς κράτος, τίποτε που να επιτρέπει την εισαγωγή της διάκρισης ανάμεσα σε πιο φτωχούς και πιο πλούσιους, **γιατί κανένας δεν αισθανόταν την αλλόκοτη επιθυμία να κάνει, να κατέχει, να** προβάλλεται πιο πολύ από τον γείτονά του. Η ικανότητα, ίση σ' όλους, να ικανοποιούν τις υλικές ανάγκες και η ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών που εμποδίζει ελεύθερα την ατομική συσσώρευση των αγαθών, απλά καθιστά αδύνατη την εκκόλαψη μιας τέτοιας επιθυμίας, επιθυμίας κατοχής, που στην πραγματικότητα είναι επιθυμία εξουσίας. Η πρωτόγονη κοινωνία, πρώτη κοινωνία αφθονίας, δεν άφηνε καμμιά ευκαιρία στην επιθυμία για υπερπλεονασμό (μεγάλη αφθονία)» (Pierre Glastres. 1974 : La societe contre l' Etat - Recherches d' anthropologie politique. Η κοινωνία ενάντια στο κράτος - Έρευνες πολιτικής ανθρωπολογίας).

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό πως **υπήρξαν κοινωνίες που δεν γνώρισαν την εξουσία και την κρατική οργάνωση και πως παρόλα αυτά μπόρεσαν να αναπτύξουν τον πολιτισμό και τη δημιουργικότητά τους ζώντας αρμονικά με το περιβάλλον. Δεν εμπίπτει σ' αυτό το κείμενο και δεν θα αναφερθούμε διεξοδικά, αλλά θα πρέπει να πούμε πως σε σχέση με το περιβάλλον και την οικολογική κρίση δεν νοείται ούτε μερικός, ούτε ιδιαίτερος αγώνας γι' αυτό, αφού είναι αποτέλεσμα των καπιταλιστικών παραγωγικών σχέσεων και η μόνη συμβολή στην οικολογία και τη διάσωση του περιβάλλοντος, που μπορεί να γίνει, είναι ο αγώνας ενάντια σε κράτος και κεφάλαιο.**

Δεν είναι λοιπόν η εξουσία αναγκαίο κακό. Πρόκειται για ένα κακό που πρόκυψε μέσα από συγκεκριμένες συνθήκες και το οποίο στράφηκε ενάντια στην ελεύθερη ανάπτυξη και δημιουργικότητα των ατόμων και των κοινωνιών.

Όπως είπαμε, η ανάπτυξη των εξουσιαστικών σχέσεων δεν οφείλεται σε ένα και μοναδικό παράγοντα. Σχετίζεται με πολυάριθμες καταστάσεις και συνθήκες που αντιμετώπισε η ανθρωπότητα. Η ταχύρυθμη ανάπτυξη τέτοιων σχέσεων, εκδηλώθηκε από τη στιγμή που οι άνθρωποι άρχισαν να εγκαθίστανται με μονιμότερο τρόπο σε κάποιο τόπο.

Αυτό δεν σημαίνει πως αυτόματα εγκαθιδρύθηκαν τέτοιες σχέσεις. Χρειάστηκε να έρθει ο καταμερισμός της εργασίας για να προσθέσει ένα συν προς αυτή την κατεύθυνση. Αργότερα ήλθε το κληρονομικό δικαίωμα για να δώσει μια παραπέρα ώθηση.

Είναι ανάγκη, παρ' όλα αυτα, να σταθούμε ιδιαίτερα επίμονα σε ένα σημείο που θέλει διευκρίνηση. Η «εξουσιαστική σχέση» από μόνη της (π.χ. του θεραπευτή, μάγου κ.λπ.) δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και άσκηση εξουσίας. Είναι ένα στοιχείο κοινωνικής προσφοράς μέσα στα πλαίσια αλληλεγγύησης και αλληλοβοήθειας του γένους, της φυλής ή της κοινότητας.

Όταν «η αναγνώριση της δυνατότητας σε ωρισμένους ανθρώπους να υλοποιούν και να προσφέρουν τις ικανότητές τους» από κοινωνικό έργο μετατράπηκε στο εντελώς αντίθετό του, απομακρύνθηκε από το κοινωνικό σύνολο και τη λειτουργική σχέση του με αυτό και ενήργησε με ανταγωνιστικό τρόπο είχαμε την ουσιαστική σύγκρότηση εξουσιαστικών σχέσεων. Είναι η στιγμή κατά την οποία υπήρξε η σύζευξη μιας εξουσιαστικής σχέσης μαζί με άλλες και την συνακόλουθη σύνδεση τους με τη ΒΙΑ.

Αυτή η τελευταία σύνδεση είναι που συγκροτεί την πραγματικότητα της ΕΞΟΥΣΙΑΣ. Η συστηματοποίηση των εξουσιαστικών σχέσεων, η σύνδεσή τους με τη βία και η πολύπλευρη εφαρμογή τους βρίσκουν την ολοκληρωμένη έκφρασή τους μέσα από το κράτος.

Με όσα εκτέθηκαν παραπάνω, συνοπτικά, γίνεται αντιληπτό πως η ύπαρξη της εξουσίας είναι άρρηκτα συνδεμένη με τη βία, τους νόμους, τους θεσμούς, το κράτος. Μ' αυτή την έννοια μοιάζει τουλάχιστον παράδοξη, αν μη τι άλλο, η άποψη που διατυπώνεται από ορισμένους και η οποία ανάγει στο ζήτημα της εξουσίας στη διαφοροποίηση ανάμεσα σε διαχωρισμένη εξουσία και μη. Συγκεκριμένα υπάρχει η παρακάτω διατύπωση: «Σε μια συνέντευξη, του Καστοριάδη, στην εφημερίδα «ΕΚΤΟΣ ΝΟΜΟΥ» (τεύχος 10), προέκυψε το ζήτημα της σχέσης των αναρχικών με το φαινόμενο της εξουσίας. Με την ευκαιρία αυτή, τονίζουμε **ότι εμείς όχι μόνο δεν φανταζόμαστε, αλλά ούτε διανοηθήκμε ποτέ να φανταστούμε μια κοινωνία χωρίς εξουσία, χωρίς θεσμούς και νόμους**. Τι σημαίνει, όμως, για τον σύγχρονο άνθρωπο εξουσία; Η παράσταση, που έχει ο σύγχρονος άνθρωπος για την εξουσία, είναι αυτή της διαχωρισμένης εξουσίας, της ύπαρξης, δηλαδή, εξουσιαστών και εξουσιαζομένων, επαϊόντων και μη επαϊόντων. Αυτή την εξουσία θέλουμε να καταργήσουμε ως παράσταση και ως πραγματικότητα. Αν χρησιμοποιούμε —κι αυτό μόνο συνθηματικά— τη φράση «θέλουμε μια κοινωνία χωρίς εξουσία», εννοούμε (εννόηση που σαφώς συνάγεται από το περιεχόμενο των κειμένων μας, της σκέψης και της πράξης μας) **την ανατροπή της διαχωρισμένης εξουσίας, του κράτους και κάθε διαχωρισμένου από την κοινωνία μηχανισμού** και την εγκαθίδρυση της γενικευμένης εξουσίας των συλλογικών μορφωμάτων (κοινότητες, συμβούλια, επιτροπές) των ανθρώπων.» (Ελευθεριακή Κίνηση, Αναρχικό περιοδικό του Αγρινίου, τεύχος 7ο, Απρίλης 1991, σελ.18, υποσημείωση στο άρθρο: Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΚΡΙΣΙΑ-ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ, το άρθρο έχει υπογραφή Γ.Κ. οι υπογραμμίσεις στην παραπομπή είναι δικές μας)

Παρατήρηση πρώτη: Όποιος ανακατεύεται με τα πίτουρα τον τρων οι κότες. Και είναι φυσικό, πως όταν κάποιος ασχολείται με τα όσα έχει εκφράσει κατά καιρούς ο Καστοριάδης, είναι επόμενο να καταλήξει σε παρόμοιες διατυπώσεις και διαπιστώσεις. Οι απόψεις ενός φιλόφοσου που απολαμβάνει των προνομίων του Γαλλικού Πανεπιστημιακού κατεστημένου είναι πολύ αμφίβολο αν έχουν κάποια λειτουργική σχέση με τον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό. Βέβαια, ο Καστοριάδης μοστράρεται σαν «αιρετική» προσωπικότητα, αλλά πόσο «αιρετικός» είναι αυτός που υπογράφει με το ψευδώνυμο Paul Cardan στο περιοδικό «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» και με το κανονικό του όνομα στις εργασίες του σαν ανώτατο στέλεχος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και ο οποίος μοστράρει στην Γερμανική τηλεόραση με το πλευρό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.) στη διάσκεψη αυτού του οργανισμού που έγινε το 1988 στη Γερμανία, αντίθετος με τους αυτόνομους και όσους συμμετείχαν στην κινητοποίηση ενάντια στο Δ.Ν.Τ.; Η ιδιαίτερη εμμονή του Καστοριάδη στην «αναγκαιότητα ύπαρξης της εξουσίας ή κάποιας εξουσίας», έχει σχέση με τον τρόπο και την λογική κάτω από την οποία εξετάζει τα πράγματα.

Όταν, λοιπόν, αναφέρεται σε δημοκρατίες, «πλειοψηφικές» αποφάσεις και τα παρόμοια είναι φανερό πως δεν μπόρεσε και δεν μπορεί να ξεπεράσει την εξουσιαστική πραγματικότητα με βάση την οποία σκέφτεται και προσπαθεί να δώσει λύσεις σε διάφορα ζητήματα.

Εγκλωβισμένος μέσα στην πραγματικότητα αυτή είναι αναγκασμένος να βλέπει τα πράγματα από αυτή τη σκοπιά. Ο Καστοριάδης και ο κάθε φιλόσοφος έχει δικαίωμα να φιλοσοφεί «άνευ μαλακίας» (φράση από τον Επιτάφιο του Περικλή). Είναι όμως σίγουρο, πως όταν κανείς βλέπει την τωρινή κατάσταση αναλοίωτη και πάνω σ' αυτή προσπαθεί να χτίσει μια κοινωνία ελευθεριακή, στην καλύτερη περίπτωση δημιουργεί ένα τερατούργημα συλλογιστικής (αν βέβαια αποφύγει να πει βλακείες). Εξ άλλου αυτό δείχνουν και τα χρησιμοποιούμενα από τον Καστοριάδη «χονδρά και ανόητα» παραδείγματα (οι φράσεις είναι δικές του στην παραπάνω αναφερόμενη συνέντευξη). Και για να γίνουμε πιο σαφείς: Αυτή η κοινωνία θα πρέπει να γκρεμιστεί και πάνω στα ερείπια της θα χτιστεί η ελευθεριακή αναρχική κοινωνία που σίγουρα θα αποφύγει να επαναλάβει τα όσα η εξουσιαστική κοινωνία δημιούργησε και εγκαθίδρυσε (φυσικά μέσα σε μια μακρόχρονη πορεία συγκρούσεων, ανακατατάξεων και δημιουργικής προσπάθειας μέσα από πολύπλευρες και αλλεπάλληλες συγκρούσεις). Κι αυτό θα είναι έργο των ίδιων των ανθρώπων που δρουν και θα δράσουν μέσα στις συνθήκες του κοινωνικού ανταγωνισμού. Γι' αυτό με το να σκέφτεται κανείς με τα δεδομένα αυτής της κοινωνίας και τους όρους της, δεν μπορεί να δει αυτά που θα φέρει μια επαναστατική αλλαγή.

Παρατήρηση δεύτερη: Τα σοφίσματα τα οποία χρησιμοποιεί στην εν λόγω συνέντευξη ο Καστοριάδης είναι προφανή. Κατ' αρχήν μιλά για μια δημοκρατική αυτόνομη κοινωνία. Είναι λογικό γι' αυτόν και για όποιον παρακολουθεί το συλλογισμό του πως, από τη στιγμή που βάζει σαν θεμέλιο της σκέψης του τη δημοκρατία, η κριτική του γίνεται στις άλλες απόψεις με βάση αυτό το «αξίωμα». Ανατρέπει τις άλλες απόψεις σύμφωνα με αυτό το αξίωμα για να αποδείξει στη συνέχεια την αλήθεια του «αξιώματος». Μοιάζει με εκείνον που ξεκινώντας από τη θέση πως υπάρχει θεός, έρχεται να εξαφανίσει τις αντίθετες απόψεις περί ανυπαρξίας του και να επαληθεύσει το «αξίωμα». Κι αυτό είναι μια από τις συνηθισμένες μεθόδους που χρησιμοποιούνται στη φιλοσοφία, η οποία προκειμένου να γίνει πειστική και πιστευτή χρησιμοποιεί του κερατά τα σοφίσματα και τεχνάσματα.

Η δημοκρατική άποψη του Καστοριάδη και η οπτική με την οποία «κριτικάρει» τις αναρχικές αντιλήψεις βάζοντας τες στο ίδιο σακκί με την Μαρξιστική ιδεολογία (πολύ μας άρεσε εκείνο το κουτοπόνηρο «Αναρχισμός» που πέταξε και το οποίο πέρασε απαρατήρητο(;) από αυτόν που του πήρε την συνέντευξη) θα μας άφηνε τελείως αδιάφορους αν δεν είχε γίνει η καραμέλα των παντός είδους αντιεξουσιαστών και εναλ-λακτιζομένων.

Ας δούμε για λίγο την «κριτική» κάποιου «αντιεξουσιαστή» στα «Άνθη του κακού» (τεύχος 4, σελίδα 6): «Η εξουσία δεν καταργείται μέσα σε μια νύκτα όπως σωστά 150 χρόνια τώρα υποστηρίζουν οι μαρξιστές στη διαμάχη τους με τους αναρχικούς...».

Το πόσο κατάλαβε τις αναρχικές απόψεις τις οποίες υποστηρίζει πως ενστερνίστηκε ο αυτοαποκαλούμενος «αντιεξουσιαστής», που λίγο πιο κάτω δηλώνει: «Το οικολογικό κίνημα είναι αντιεξουσιαστικό με την προϋπόθεση πως ο όρος εξουσία δεν παραπέμπει στο «χωρίς εξουσία» αλλά στην αντίθεση με την εξουσία» (δηλ. αναγνώριση και στήριξη της ύπαρξής της μέσω της αντιπολίτευσης προς αυτή), δεν μας αφορά γιατί είναι πρόβλημα που αφορά τον ίδιο. Όμως, εν προκειμένω, η ασκούμενη «κριτική» και «αυτοκριτική» αποτελεί μια προσπάθεια δικαιολόγησης της δικής του ιδεολογικής θέσης στη διατήρηση και ενίσχυση της οποίας προσπαθεί να συμβάλλει το εν λόγω κείμενο, πράγμα που δεν είναι αυτό καθ' εαυτό μεμπτό εάν δεν περιείχε ψεύδη, διαστρεβλώσεις και συκοφαντίες που αρμόζουν σ' όσους είναι εραστές και επίδοξοι διαχειριστές εξουσιών. Αλλά, όσο και να έχουν χάσει τη σημασία τους οι λέξεις αντιεξουσιαστής και υποψήφιος βουλευτής είναι έννοιες που δεν συμβιβάζονται.

Όσον αφορά την ουσία των όσων λέει, θέλουμε να υπενθυμίσουμε πως οι Αναρχικοί δεν είναι τόσο αφελείς, όπως σκόπιμα θέλουν να τους παρουσιάσουν κάποιοι, ώστε να ονειρεύονται πως οι κρατικές και εξουσιαστικές επιβιώσεις, θα εξαφανιστούν από τη μια μέρα στην άλλη, αλλά **βάζουν εκείνες τις προϋποθέσεις που πιστεύουν πως θα δώσουν από την πρώτη στιγμή την δυνατότητα της ελεύθερης κοινωνικής συγκρότησης και δραστηριοποίησης.** Ο πόλεμος ενάντια στην εξουσιαστική λογική και αντίληψη δεν θα σταματήσει. Αλλά θα είναι **έργο όλης της κοινωνίας, βήμα το βήμα για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα.** Οι εραστές της εξουσίας από τη μεριά τους αρέσκονται στην προοπτική της διαιώνισης του κράτους και των εξουσιαστικών σχέσεων, βαφτίζοντάς τα άλλοτε εργατικό κράτος και εργατική εξουσία και άλλοτε «δημοκρατικό κράτος και αυτόνομη δημοκρατική κοινωνία» (πάντα με εξουσία).

Ας γυρίσουμε όμως στο ζήτημα του Καστοριάδη.

Η εμμονή του στην ύπαρξη των θεσμών και της εξαναγκαστικής εφαρμογής τους πάνω στο σύνολο της κοινωνίας δεν διαφέρει και πολύ στην ουσία από όσα ισχύουν σε κάθε εξουσιαστική κοινωνία, απλά ο Καστοριάδης βλέπει μερικές διαφοροποιήσεις από το σήμερα. Όμως, δεν θέλει να θίξει άμεσα το ζήτημα της εξουσίας η οποία γι' αυτόν αποτελεί ένα είδος φετίχ, που δεν μπορεί αποβάλλει ή να ξεπεράσει.

Έτσι, χρησιμοποιεί, για να πείσει, μια σειρά παραδειγμάτα. Στην συζήτηση για τη μνήμη του Σ. Πρίφτη (Α. Στίνα), μίλησε και πάλι για την **εξουσία της κοινότητας** φέρνοντας το παράδειγμα της αρχαίας Αθήνας, «όπου οι ελεύθεροι πολίτες **(φυσικά υπήρχαν και οι μη ελεύθεροι)** μαζευόντουσαν και έπαιρναν μια απόφαση με ψήφο, π.χ. θα γίνει ή δεν θα γίνει πόλεμος. Εκείνοι που είχαν ψηφίσει εναντίον του «να γίνει πόλεμος» εν τούτοις στρατεύονταν.» Τα παραδείγματα εξακολουθούν να είναι ατυχή, τουλάχιστον για κάποιον που προσπαθεί να ξεμπλέξει με τις αναρχικές απόψεις αποδίδοντας τους μάλιστα με γενικό τρόπο, ακατανοησία, παραποίηση και δογματισμό.

Υπάρχει για μας τεράστια διαφορά ανάμεσα στους θεσμούς και τους νόμους από τη μια πλευρά και τις ελεύθερες σχέσεις που δημιουργούν οι άνθρωποι μιας κοινότητας, συλλογικότητας κ.λπ. **Σχέσεις, τις οποίες δεν θεωρούν κάτι στατικό και αναλοίωτο πράγμα που τις μετατρέπει σε επιβεβλημένη κατάσταση πάνω σε όλους, σύμφωνους ή μη με αυτές.**

Σχέσεις που πρέπει να τίθενται κάτω από την σκληρή δοκιμασία των πραγματικών αναγκών της κοινότητας και των ατόμων που την απαρτίζουν. Σχέσεις που πρέπει να μεταβάλλονται και να διαφοροποιούνται, που αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες του ατόμου και που λειτουργούν πρώτα και κυρίαρχα πάνω στη βάση της συμφωνίας, και μετά της συναίνεσης κι όχι με καθοριστικό παράγοντα την πλειοψηφία. Γιατί σε τελική ανάλυση μικρή διαφορά χωρίζει τη σημερινή «πλειοψηφία» από αυτή που επαγγέλλεται ο Καστοριάδης στην «δημοκρατία» του. Για τους αναρχικούς μικρή σημασία έχει το μέγεθος της εξουσίας που ασκείται πάνω στην κοινωνία.

Πρόθεση των αναρχικών απόψεων και της αναρχικής δράσης είναι η κατάργηση **κάθε μορφής εξουσίας —ναι το επαναλαμβάνουμε: ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ— και η ανάπτυξη της δυνατότητας της κοινωνίας να δημιουργεί σχέσεις ελευθερίας που διαφοροποιούνται και μεταβάλλονται σύμφωνα με όσα αναφέραμε πιο πάνω.**

Σ' αυτό το σημείο, η διατύπωση της σημείωσης στην ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΗ για διαχωρισμένη και μη εξουσία, παραγνωρίζει το βασικό στοιχείο της φύσης της εξουσίας: **Η ΕΞΟΥΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΗ.** Και φυσικά, δεν μπορούμε να μιλάμε σαν αναρχικοί για μια κοινωνία με νόμους και θεσμούς. Αυτή την κοινωνική οργάνωση με νόμους και θεσμούς πολέμησαν και πολεμούν οι αναρχικοί. Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Κροπότκιν: *«Η συγκεχυμένη μάζα κανόνων συμπεριφοράς που αποκαλείται δίκαιο και που μας έχει κληροδοτηθεί από τη δουλεία, τη δουλοπαροικία, το φεουδαρχισμό και τη βασιλεία, έχει πάρει τη θέση εκείνων των πέτρινων τεράτων, μπροστά στα οποία συνηθιζόταν να θυσιάζονται ανθρώπινα θύματα και τα οποία δουλοπρεπείς άγριοι δεν τολμούσαν έστω και ν' αγγίξουν μήπως και καούν από τους κεραυνούς του ουρανού».* (Νόμος και Εξουσία).

Και λίγο πιο κάτω: «Σχετικά μιλώντας, ο νόμος είναι προϊόν των σύγχρονων καιρών. Για αιώνες κι αιώνες η ανθρωπότητα ζούσε χωρίς οποιοδήποτε γραπτό δίκαιο, έστω κι εκείνο που 'ναι χαραγμένο σε σύμβολα πάνω στις πέτρες της εισόδου ενός ναού. Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι ανθρώπινες σχέσεις ρυθμίζονταν απλώς από έθιμα, συνήθειες και πρακτικές, που καθιερώνονταν με τη συνεχή επανάληψη κι αποκτιούνταν από κάθε πρόσωπο στην παιδική ηλικία, ακριβώς όπως μάθαινε πως να εξασφαλίζει την τροφή του με το κυνήγι, την κτηνοτροφία και τη γεωργία».

Ο νόμος είναι ότι πιο άχρηστο και επιβλαβές έχει δημιουργηθεί για να υποστούν οι άνθρωποι τα δεινά της εξουσίας. Αλλά το ίδιο συμβαίνει και με τους θεσμούς. Η αναρχικές απόψεις υποστηρίζουν τις ελεύθερες σχέσεις κι όχι τις θεσμοποιημένες κι εξαναγκαστικές. Ό,τι αποκρυσταλλώνεται και δεν βρίσκεται σε επανεξέταση με τις κάθε φορά ανάγκες και καταστάσεις που έχει να αντιμετωπίσει η κοινωνία ενεργεί ανταγωνιστικά προς αυτήν. Αυτό γίνεται νόμος.

Έτσι, όχι μόνο διανοηθήκαμε αλλά είμαστε σαν αναρχικοί ΑΠΟΛΥΤΑ εχθρικοί σε κάθε νόμο. «Στη θέση της δειλής φράσης, ''Υπακούστε στον νόμο'', η κραυγή μας είναι «Εξεγερθείτε ενάντια σ' όλους τους νόμους». (Π. Κροπότκιν). Τώρα και για πάντα!

Από τη στιγμή που κάποιος έχει φτάσει να δεχθεί με την όποια μορφή την ύπαρξη νόμων και θεσμών στην ουσία έχει αποδεχθεί την ύπαρξη της εξουσίας και των εξουσιαστικών σχέσεων. Το ζήτημα είναι από κει και πέρα αν θα τις ασκήσει ή θα δεχθεί να εφαρμοσθούν πάνω του.

Ακόμα χρειάζεται να επισημάνουμε πως είναι πέρα για πέρα λάθος πως χρησιμοποιούμε μόνο συνθηματικά τη φράση «Θέλουμε μια κοινωνία χωρίς εξουσία». Τόσο τα μέσα πάλης όσο και τα συνθήματα βρίσκονται, για τους αναρχικούς σε αντιστοιχία και αρμονία με τους σκοπούς που επιδιώκουν. Δεν δεχόμαστε τη λογική που υποστηρίζει πως αυτά που λέμε δεν τα εννοούμε ακριβώς έτσι αλλά κάπως αλλοιώς. Αυτά ανήκουν σε τεχνικές ξένες και ανταγωνιστικές προς τις αναρχικές απόψεις και πρακτικές.

Σε σχέση με τα παραπάνω η ακρίβεια των λόγων, εννοιών και συνθημάτων που χρησιμοποιούμε έχει ιδιαίτερη σημασία. Στην προκειμένη περίπτωση το σύνθημα «Θέλουμε μια κοινωνία με εξουσία ή με μη διαχωρισμένη εξουσία» εκτός από δυσνόητο θα ηχούσε και γελοία.

Διαπιστώνουμε πως η επίδραση φιλοσοφιών και πολιτικών απόψεων, με την έννοια της μη σύνδεσης τους με την κοινωνική πρακτική και τον πόλεμο ενάντια στο κράτος, καταλήγει σε ένα εκθειασμό απόψεων που ξεκινώντας από τις δημοκρατίες της αρχαίας Ελλάδας και από τον Πλάτωνα ως τον Καστοριάδη, δημιουργεί ένα πολυσύνθετο αχταρμά που χρειάζεται να ειπωθούν πολλά προκειμένου να υπάρξει μια έστω μικρή συμβολή στο ξεδιάλυμα της σύγχισης που δημιουργείται κάθε φορά.

Όσο για τις απόψεις του Καστοριάδη περί κοινωνίας, ελευθερίας και ανθρώπου είναι με μια λέξη ανταγωνιστικές προς κάθε κατεύθυνση απελευθέρωσης της κοινωνίας. Η έννοια της αυτοοργάνωσης και της δημοκρατίας που προβάλλει σαν πανάκειες, στερημένες από το στοιχείο της επαναστατικής καταστροφής του υπάρχοντος συστήματος κυριαρχίας και εκμετάλλευσης σε όλη του την έκταση, έχουν την υπόσταση ενός παραμυθιού που θέλει να στείλει κάποια παιδάκια στο κρεβατάκι τους για ύπνο.

Στην προαναφερόμενη συνέντευξη δέχεται την αναγκαιότητα ύπαρξης της εξουσίας (με διατυπώσεις που κρατούν τις «φιλοσοφικές» αποστάσεις). Η έννοια της ελευθερίας όπως την αναφέρει για την κοινωνία βάζει ένα μίνιμουμ θεσμών, που στη βάση επίλυσης κάποιων αναγκαιοτήτων, θα πρέπει να είναι υποχρεωτικοί για όλους. Όμως το ζήτημα της ύπαρξης μιας κοινής συμφωνίας σ' ένα κοινωνικό σύνολο δεν προϋποθέτει οπωσδήποτε και την ύπαρξη ή διατήρηση ανελεύθερων καταστάσεων και εξουσίας. Η εμμονή στην ύπαρξη εξουσίας δεν γίνεται πειστική γιατί δεν εξηγεί πώς υπήρχαν για πολλές χιλιάδες χρόνια κοινωνίες χωρίς εξουσία και κράτος και παραγνωρίζεται το γεγονός πώς μορφές κοινωνικής οργάνωσης τέτοιου είδους έφτασαν μέχρι την εποχή μας. Σκόπιμα παραμερίζει την συνάρτηση εξουσιαστικών σχέσεων, βίας, εξουσίας και κράτους, φτάνοντας να καταλήξει με αφαιρετικό τρόπο σ' αυτό που ευνοεί την άποψη του, πως η ύπαρξη εξουσίας είναι απαραίτητη ενώ δεν δέχεται την αναγκαιότητα του κράτους!

Επι πρόσθετα, η «συνοπτική» διαφωνία του σε σχέση με το ότι οι αναρχικές απόψεις θεωρούν πως «ο άνθρωπος είναι ένα παράγαθο ον» είναι όχι μόνο ψευδής αλλά και ανιστόρητη. Εδώ ο Καστοριάδης ή αγνοεί, ή σκόπιμα αποκρύπτει αυτό που είναι πασίγνωστο. Οι αναρχικοί, από τον Προυντόν, τον Μπακούνιν και τόσους ακόμα γνωστούς αναρχικούς δεν πίστευαν και δεν πιστεύουν πως ο άνθρωπος είναι ένα πανάγαθο ον. «Η ελευθερία, η ισότητα και η έμπρακτη ανθρώπινη αλληλεγγύη είναι τα μόνα αποτελεσματικά εμπόδια που μπορούμε ν' αντιπαραθέσουμε στα αντικοινωνικά ένστικτα μερικών από μας». (Π. Κροπότκιν: Νόμος και Εξουσία). Η ανθρώπινη οντότητα περικλείει δυναμικά τόσο το κακό όσο και το καλό. Όμως, η εκδήλωση και σχηματοποίηση του ενός ή του άλλου σε βάρος του αντίστοιχου, δεν υπάρχει στο χώρο της μεταφυσικής, είναι αποτέλεσμα βιωματικών - πραγματικών συνθηκών που διαμορφώνουν και διαμορφώνονται αντίστοιχα. Έτσι τα κοινωνικά συστήματα δεν βγήκαν από «πανάγαθα όντα», όπως αφαιρετικά το διατυπώνει (γιατί έτσι τον συμφέρει) ο Καστοριάδης. Προήλθαν από μια ολόκληρη κοινωνική διεργασία μέσα στην πορεία της ιστορίας. Δεν βγήκε ξαφνικά η κακία κάποιων ανθρώπων που είπαν «ας εγκαθιδρύσουμε τώρα το Φασισμό».

Κλείνοντας αυτή την μεγάλη παρένθεση, πρέπει να τονίσουμε πως πολύ μικρότερη σημασία έχει η κακία των ανθρώπων για τη συγκρότηση των απάνθρωπων συστημάτων, ενώ αντίθετα, τα απάνθρωπα συστήματα έπαιξαν και παίζουν τεράστιο ρόλο για την ανάδειξη και ανάπτυξη αυτή της κακίας και της βαρβαρότητας που ζούμε σήμερα.

Σαν μια μικρή συνεισφορά σ' όλους όσους νοιώθουν ιδιαίτερα οικείοι με την αρχαία φιλοσοφία ίσως είναι χρήσιμο να αναφέρουμε πως οι λέξεις όταν ξεκόβονται από την πραγματικότητα χάνουν την ουσιαστική τους σημασία. Ταυτόχρονα όταν τις εξετάσουμε με κάποια προσοχή μπορούν να αποδώσουν σημαντικά στοιχεία της λειτουργικότητάς τους.

Σημασιολογικά, λοιπόν, η λέξη ΕΞΟΥΣΙΑ προέρχεται από το ρήμα **έξεστι** (=επιτρέπεται, είναι δυνατόν) και σημαίνει το να έχεις τη δύναμη ή το δικαίωμα στο να κάνεις κάτι. Η λέξη ΚΡΑΤΟΣ σημαίνει στην κυριολεξία **ισχύς, δύναμη, κυβέρνηση, κυριότητα**. Έτσι για να μην ξεχνιόμαστε...

Η ΒΙΑ: Ας δούμε τώρα, και πάλι σημασιολογικά, τη λέξη ΒΙΑ. Σημαίνει σωματική ισχύς, δύναμη. Προέρχεται από τη ρίζα Fίς απ' όπου και η λέξη ις-ινός=μυς.

Αν όμως, η **εξουσία** είναι μια κατάσταση που πρόκυψε μέσα από πολύπλοκες διεργασίες και βρίσκεται έξω από τη φυσική υπόσταση του ανθρώπου (ο άνθρωπος απ' όσα είναι γνωστά δεν παρουσιάστηκε σαν εξουσιαστής πάνω στον πλανήτη, ούτε σαν εξουσιαζόμενος), η **βία**, αντίθετα, είναι απόλυτα σύμφυτη με την ανθρώπινη οντότητα.

Μ' αυτό, βέβαια, δεν θα πρέπει να νομισθεί πως θεωρούμε τη βία σαν υπέρτατο αγαθό του ανθρώπου (αν και για την πρώτη περίοδο ύπαρξής του στον πλανήτη θα πρέπει να λειτούργησε σαν αγαθό). Ούτε υποστηρίζουμε πως ο άνθρωπος είναι από τη φύση του κακός. **Η βία δεν σημαίνει κατ' ανάγκη κακία, όπως δεν ταυτίζεται το ίδιο αναγκαστικά με την εξουσία.** Οι άνθρωποι δεν είναι κοινωνικά, ούτε βίαιοι, ούτε μονοσήμαντα πράοι. Είναι ταυτόχρονα και τα δύο. Αισθάνονται την ανάγκη και εκφράζονται με βίαιο ή ειρηνικό τρόπο, ανάλογα με τις καταστάσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν. **Οι άνθρωποι, λοιπόν, είναι από τη φύση τους βίαιοι, όπως από τη φύση τους διακατέχονται κι από το ένστικτο της ελευθερίας.**

Για χιλιάδες χρόνια, οι άνθρωποι ζούσαν ελεύθεροι πάνω στη γη χρησιμοποιώντας άλλοτε τη βία για να επιζήσουν μπροστά στις αντίξοες καταστάσεις του φυσικού περιβάλλοντος και άλλοτε (ή ταυτόχρονα) ζώντας ειρηνικά.

Η βία σαν εκδήλωση της ανθρώπινης οντοτητας υπήρχε διάχυτη. Άλλοτε για την επιβίωση και άλλοτε για την αυτοάμυνα. Έτσι, η επολογή της χρήσης βίας ή των ειρηνικών μέσων καθορίζονταν από τις κοινωνικές σχέσεις ή τις φυσικές συνθήκες.

Η βία και η πραότητα είναι δυο εκδηλώσεις αναγκαίες που η μία προϋποθέτει την άλλη. Εξ άλλου, **η βιαιότητα του ανθρώπου είναι που ώθησε και μπορεί να ωθήσει στη δημιουργία.**

Όσο απαραίτητη υπήρξε η βία προς την κατεύθυνση της δημιουργικότητας, τόσο ανασταλτική υπήρξε η εξουσία. Η φαινομενική δυνατότητά των προς επίλυση βραχυπρόθεσμων αναγκών και προβλημάτων, μετατράπηκε σταδιακά στην καταδυνάστευση των ανθρώπων, την στέρηση της ελευθερίας, την καταστροφή της δημιουργικότητας και τέλος στην πλήρη υποταγή τους, μέσω του κράτους, στο βασίλειο της ανάγκης, της στέρησης και του εξανδραποδισμού.

Στην πορεία που ακολούθησαν οι ανθρώπινες κοινωνίες, το κράτος ήρθε να σταθεί ένας φραγμός, ένα εμπόδιο που εφάρμοσε και εφαρμόζει την πιο οργανωμένη και συστηματική βία πάνω στους ανθρώπους. Το κράτος είναι η υλοποίηση της κυριαρίας και τα δεσμά με βάση τα οποία διατηρείται η κατάκτηση και υποδούλωση των κοινωνιών. Είναι το μέσο με το οποίο επιβάλλεται η θέληση συγκροτημένων κοινωνικών ομάδων πάνω στην κοινωνία.

Η βία είναι το κυρίαρχο, το μοναδικό μέσο που, με πολυσύνθετο και πολύμορφο τρόπο, χρησιμοποιεί το κράτος διατηρώντας το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης της για τον εαυτό του, έχοντας συστηματοποιήσει, —την διάχυτη μέσα στην κοινωνία— βία. Η εξουσία και το κράτος συνδέονται με την εξελισσόμενη βία ενάντια στη κοινωνια. Η διάχυση αυτής της βίας στο σύνολο των κοινωνικών σχέσεων είναι το επακόλουθο.

Η πορεία της ανθρωπότητας ακολούθησε το δρόμο της σύνθεσης-δημιουργίας, της αποσύνθεσης και της ανασύνθεσης. Η παρεμβολή του κράτους μέσα σ' αυτή τη διαδικασία υπήρξε ο συντελεστής της αποσύνθεσης. Αντίθετα η αποσύνθεση της κρατικής οργάνωσης έδινε τη δυνατότητα της ανασύνθεσης και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των κοινωνιών.

Εδώ θα πρέπει να σταθούμε για λίγο σε ένα σημείο. Υπάρχουν απόψεις που υποστηρίζουν πως τόσο η εξουσία, όσο και η βία είναι σύμφυτες στον άνθρωπο. Άλλοι πάλι, υποστηρίζουν πως η ελευθερία και η εξουσία είναι επίκτητα φαινόμενα και πως το ένα έρχεται να αντικαταστήσει το άλλο μέσα σε μια εξελικτική διαδικασία.

Με τα όσα αναπτύχθηκαν μέχρι στιγμής πιστεύουμε πως γίνεται αντιληπτό ότι η βία και η ελευθερία συνυπάρχουν με την ανθρώπινη οντότητα, ενώ το κράτος και η εξουσία αποτελούν την στρεβλή κατάσταση που ανέκυψε μέσα από πολύπλοκες - πολυσύνθετες διεργασίες, των οποίων τα αποτελέσματα βλέπουμε μέχρι σήμερα να εκφράζονται εχθρικά προς κάθε τι το ανθρώπινο.

Αλλά, ακόμα και στην περίπτωση που θα δεχθούμε πως το μυαλό του ανθρώπου όταν πρωτοεμφανίστηκε ήταν άγραφη πινακίδα (TABULA RAZA) και πως τα πάντα υπάρχουν πάνω του και μέσα του, μέσα από τη επίκτητη διεργασία, πάλι καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως οι λιγοστές χιλιάδες χρόνων κάτω από τις οποίες ο άνθρωπος έζησε με εξουσία (πόσο μάλλον οι μερικές εκατοντάδες χρόνια ύπαρξης συγκροτημένων κρατών) **δεν μπορούν να συγκριθούν σε ποσοτική και ποιοτική βαρύτητα με τις εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια που υπάρχουν οι άνθρωποι και ζουν πάνω στη γη με ελευθερία και χωρίς εξουσία.**

Εξ άλλου, ούτε επιστημονικά, ούτε με κανένα άλλο τρόπο δεν έχουν καταδειχθεί στοιχεία ύπαρξης εξουσίας ή κράτους στην παλαιολιθική, την νεολιθική ή κάποια μεταγενέστερη απ' αυτές εποχή. Αντίθετα, είναι γνωστές πάμπολλες μορφές κοινωνικής οργάνωσης με βάση την ελευθερία, την αμοιβαιότητα, την αλληλεγγύη, χωρίς κράτος και εξουσία.

Η επιβεβλημένη μορφή κυριαρχίας πάνω στην ανθρωπότητα, μέσω την εξουσιαστικών σχέσεων και την πιο ολοκληρωτική μορφή τους, το κράτος, δεν έχει κατορθώσει να επικρατήσει με κάποια απόλυτη ή ημιαπόλυτη μορφή. *Η συνεχής μεταβολή και κινητικότητα μέσα στην κοινωνία, ο κοινωνικός-ταξικός ανταγωνισμός δεν μπόρεσαν και δεν μπορούν να επιτρέψουν κάτι παρόμοιο.*

Ο αγώνας ενάντια στην κάθε μορφή εξουσίας, ενάντια στο κράτος, συνεχίζεται με την ίδια ένταση, όπως χιλιάδες χρόνια πριν. Ένας αδιάκοπος πόλεμος. Γιατί το κράτος, η εξουσία δεν μπορεί να εξαλείψει τη σύμφυτη με τον άνθρωπο ελευθερία. Κι όπως είπαμε, σ' αυτό τον πόλεμο είναι πολλές φορές που το κράτος διαλύθηκε. Τότε αναδείχθηκαν ξανά, οι πραγματικές δυνατότητες της κοινωνίας: η δημιουργικότητα, η αλληλεγγύη, η ελεύθερη ένωση, η πρωτοβουλία, ό,τι πιο ανώτερο μπορεί να επιδείξει ο άνθρωπος. Ίσως αυτές οι καταστάσεις να μην μπορέσουν να διατηρηθούν μέχρι σήμερα, να πνίγηκαν στο αίμα μέσα από την εξουσιαστική βαρβαρότητα. Απόδειξαν όμως πως εξακολουθούν να υπάρχουν, πως δεν έχουν εξαφανισθεί και πως έχουν να διανύσουν αρκετό δρόμο μέχρι να οδηγηθούμε στην πλήρη απελευθέρωση.

Μέχρι τότε ο αγώνας που θα δοθεί θα είναι εκ των πραγμάτων σκληρός και πολυμέτωπος, όπως είναι και μέχρι σήμερα. Στην πορεία των ανθρώπινων κοινωνιών ο αγώνας ενάντια στην εξουσία και συνεπώς στην υπέρτατη έκφρασή της το κράτος δεν έπαψε να υπάρχει. Ο ανταγωνισμός αυτός οδήγησε σε χιλιάδες εξεγέρσεις και επαναστάσεις. Και τα δύο στρατόπεδα, της ελευθερίας και της εξουσίας, χρησιμοποίησαν και χρησιμοποιούν το ίδιο μέσο για να πετύχουν τους σκοπούς τους: **ΤΗ ΒΙΑ.**

Έρχονται, παρ' όλα αυτά διάφορες απόψεις, που μπαίνουν σαν προβλήματα από διάφορες μεριές. Απόψεις που ευαγγελίζονται το τέλος των επαναστάσεων. Αυτό είναι ό,τι πιο κοντόθωρο θα μπορούσε να υπάρξει. Τέλος των επαναστάσεων σημαίνει τέλος του ταξικού - κοινωνικού ανταγωνισμού. Έλα, όμως, που αυτός εξακολουθεί να υπάρχει!

Μετά είναι οι άλλοι. Αυτοί που δηλώνουν πως με την κατάργηση του κράτους θα γυρίσουμε πίσω την ιστορία και ότι θα επικρατήσει το χάος και η ανοργανωσιά. Εδώ συγχέεται το κράτος με την κοινωνική οργάνωση. Αλλά **το κράτος είναι μια μορφή κοινωνικής οργάνωσης** και μάλιστα η χειρότερη που θα μπορούσε να υπάρξει. Με αυτή τη λογική ταυτίζεται το κράτος με την κοινωνία, ο δυνάστης με το σκλάβο. Κάτω από μια τέτοια λογική είναι πολύ δύσκολο να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της σημερινής, της καθημερινής βαρβαρότητας. Οι προκαταλήψεις αυτές δεν επιτρέπουν να ειδωθεί κατάματα η πραγματικότητα: η βία του κράτους, με το νόμο, το δικαστή, το θεσμό, τον μπάτσο, το στρατοκράτη, τον εφοριακό, το γραφειοκράτη, το δεσμοφύλακα, το δάσκαλο, τον εργοδότη...

Δεν θέλουν ή δεν μπορούν να αντιληφθούν πως η βίαιη για παράδειγμα αρπαγή των φόρων από το λαό αντισταθμίζεται με την υπέρογκη αύξηση των ήδη τεράστιων κερδών των επιχειρηματιών, δεν βλέπουν το εργατικό ατύχημα σαν έργο του εργοδότη, τη βία της καθημερινότητας που οδηγεί στον αργό και βασανιστικό θάνατο εκατομμύρια ανθρώπους.

Τέλος, υπάρχουν αυτοί που καμώνονται πως βρίσκονται με το μέρος του λαού. Που δήθεν πιστεύουν στο καλό του και δηλώνουν πως εργάζονται ή είναι πρόθυμοι να εργαστούν γι αυτό το σκοπό. Πρόκειται γι αυτούς που κατά καιρούς φοράνε τον μανδύα του «αντιεξουσιαστή» και οι οποίοι είναι πρόθυμοι να χύσουν το δηλητήριό τους ενάντια στις αναρχικές απόψεις. Ισχυρίζονται πως η θέση των αναρχικών για την απελευθέρωση της κοινωνίας επαγγέλεται έναν επίγειο παράδεισο, μια ομοιομορφία που θα καταπνίγει κάθε ιδιαιτερότητα και άλλα παρόμοια. (Άνθη του κακού, τεύχος 4, σελ. 7). Σκόπιμα ξεχνούν πως η απελευθέρωση της κοινωνίας από τα δεσμά του κράτους και του καπιταλισμού θα είναι έργο της ίδιας. Σ' αυτό το έργο οι αναρχικοί-ές θα προσφέρουν, όπως το έκαναν πάντα, όλες τις δυνάμεις τους. Οι αναρχικοί δεν πίστευαν, ούτε πιστεύουν πως με την κατάργηση του κράτους θα λυθούν μονομιάς τα προβλήματα της κοινωνίας. *«Συχνά μας λένε πως όταν ζητάμε την κατάργηση του κράτους κι όλων των οργάνων του ονειρευόμαστε μια κοινωνία με ανθρώπους καλύτερους απ' ότι είναι στην πραγματικότητα. Όχι, χίλιες φορές όχι! Εκείνο που ζητάμε είναι να μην κάνουν με τέτοιους θεσμούς του ανθρώπους χειρότερους απ' ότι είναι!»* (Π. Κροπότκιν).

Η καταστροφή του κράτους θα εξαλείψει το μεγαλύτερο εμπόδιο για το προχώρημα της κοινωνίας. Ίσως να είναι ωφέλιμο για ορισμένους να γλύφουν την ποιμαντορική ράβδο του κάθε εξουσιαστή, προκειμένου να εξασφαλίσουν το εισιτήριο που θα τους μπάσει στους ναούς της κρατικής εξουσίας και ιδιαίτερα στο μητροπολιτικό της ναό, το κοινοβούλιο. Δεν προκαλεί έκπληξη κάτι τέτοιο. Πάντοτε οι φανατισμένοι εχθροί της αναρχίας φημίζονταν για την αναντιμότητα και τη βρωμιά τους!

Οι καταστάσεις που δημιούργησαν τον όγκο που υπάρχει στην κοινωνική ζωή και λέγεται κράτος, έχουν πάψει να υπάρχουν. Αυτός ο όγκος έγινε καρκίνωμα που παίρνει καλπάζοντα χαρακτήρα. Οι άνθρωποι εξακολουθούν να ζουν μπολιασμένοι με το μικρόβιο που δημιούργησαν ηθελημένα ή αθέλητα μερικές χιλιάδες χρόνια πριν. Τώρα εξακολουθούμε να υφιστάμεθα αυτές τις συνέπειες.

Η ανθρωπότητα, λοιπόν, είναι αναγκασμένη να πληρώσει ακριβό αντίτιμο το λάθος που επωμίσθηκε. Είναι υποχρεωμένη να καταστρέψει με βίαιο τρόπο, ό,τι με τη βία της έχει επιβληθεί. Δεν έχει άλλη εκλογή για να περάσει από τη βαρβαρότητα στον πολιτισμό και από την προϊστορία στην ιστορία.

Το σύγχρονο κράτος απέναντι στο οποίο έχουν να παλέψουν οι άνθρωποι δεν είναι ούτε λιγώτερο ούτε περισσότερο καταπιεστικό από τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία την οποία καταξευτέλισαν οι σκλάβοι με τον Σπάρτακο. Είναι όμως σίγουρα περισσότερο εξοπλισμένο γιατί διαθέτει την ικανότητα να επεξεργάζεται και να αξιοποιεί την πείρα χιλιάδων χρόνων κυριαρχίας, το ίδιο όμως, μπορούν να κάνουν και οι καταπιεσμένοι...

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ

Ένα υπαρκτο ζήτημα, το οποίο έχει απασχολήσει όχι μόνο τους αναρχικούς αλλά και πολλούς άλλους, είναι το κατά πόσον η ασκούμενη αντικρατική βία, πρέπει να έχει συλλογικό ή ατομικό χαρακτήρα. Αν θα πρέπει δηλ. να ασκείται από οργανωμένες συλλογικότητες ή από μεμονομένα άτομα, αν (όπως συνήθως διατυπώνεται) θα είναι **βία μαζών ή ατόμων.**

Οι πολλαπλές συλλογιστικές και πρακτικές, που έχει αναπτυχθεί, προχωρούν ακόμα περισσότερο το ζήτημα και καταλήγουν σε τοποθετήσεις σε σχέση με τις οργανωμένες συλλογικότητες, αντιδιαστέλλοντας τη βία που ασκείται από μια συλλογικότητα από τη βία των μαζών, όπως χαρακτηριστικά την διατυπώνουν.

Είναι σημαντικό, λοιπόν, να εξετάσουμε αυτό το θέμα, να δούμε τις παράμετρες που υπάρχουν σ' αυτούς τους συλογισμούς για να μπορέσουμε να αντιληφθούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη στάση των φορέων τέτοιων απόψεων μέσα στον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό.

1. «Πλειοψηφία» και «Μάζα»

Όσοι ασπάζονται τις εξουσιαστικές ιδεολογίες έχουν λύσει το πρόβλημα με ένα πολύ απλό τρόπο. Γι αυτούς, ό,τι δεν είναι πλειοψηφικό στρέφεται αυτόματα ενάντια στα συμφέροντα της κοινωνίας και το χαρακτηρίζουν σαν «προβοκάτσια», «ανεύθυνη πράξη» κ.ό.κ.

Τη μερίδια του λέοντος στην απεύθυνση τέτοιων χαρακτηρισμών έχουν όσοι ασπάζονται τις Μαρξιστικές αντιλήψεις. Γι αυτό, χρειάζεται να τοποθετηθούμε σε σχέση με ένα σημαντικό παρακλάδι της εξουσιαστικής αντίληψης, τον Μαρξισμό, ο οποίος έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη, εμπέδωση και εφαρμογή τέτοιων απόψεων.

Εκφράζοντας με τον πιο αποκρουστικό τρόπο τον αντιατομικισμό του Χέγκελ, οι Μάρξ-Ένγκελς και οι συνεχιστές τους, πρόταξαν και επέβαλλαν —οσάκις και όπου επικράτησε η ιδεολογικοπολιτική τους αυτή αντίληψη— την έννοια της συλλογικότητας σαν κυριαρχική.

Έτσι, εφαρμόσθηκε μια ισοπεδωτική αντιμετώπιση της ατομικότητας στη βάση της θεωρίας των παραγωγικών δυνάμεων κι ενός αρτηριοσκληρωτικού επιστημονισμού μέσα από τον οποίο το άτομο θεωρείται και αντιμετωπίζεται σαν συστατικό της παραγωγικής διαδικασίας, εξαρτημένο και ετεροκαθοριζόμενο από τους υλικούς όρους παραγωγής και ανταλλαγής με απόλυτο τρόπο.

Όλη αυτή η εξαφάνιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του ατόμου και η ουσιαστική κατάργηση της, παρ' όλα αυτά, υπαρκτής αυτονομίας του αποκάλυψαν ξεκάθαρα την ουσία, τον ολοκληρωτισμό που υπάρχει μέσα σε αυτές τις απόψεις.

Δεν θα μπορούσαν, άλλωστε, να σκέφτονται διαφορετικά όσοι πιστεύουν πως ο άνθρωπος δεν γεννήθηκε ελεύθερος αλλά πως θα απελευθερωθεί από της στιγμή που θα αναπτυχθούν οι παραγωγικές δυνάμεις.

Από κει και πέρα γίνεται αυτονόητη η βαρβαρότητα του Σταλονικού καθεστώτος, που στο όνομα της βίαιης εφαρμογής της διαδικασίας και των νόμων της «απελευθέρωσης» των ανθρώπων εξόντωσε χιλιάδες ανθρώπους που δεν «καταλάβαιναν το ανθρωπιστικό έργο της αναγκαστικής κολλεκτιβοποίησης». Καταντούν αυτονόητα τα Γκούλαγκ, οι σφαγές των διαφωνούντων (στο κάτω κάτω ζώα έσφαζαν που δεν είχαν φτάσει να «ξεχωρίσουν από το ζωικό βασίλειο» σύμφωνα με τον Ένγκελς), παρέχοντας το «προνόμιο» στους αμφισβητίες της «επιστημονικής ορθότητας» του κομμουνιστικού καθεστώτος να θεραπευθούν μέσω του εγκλεισμού τους στα ψυχιατρεία.

Ο παραλογισμός αυτός, βασισμένος στην «αυθεντία» της σοσιαλιστικής «λογικής» που θεωρεί την ατομικότητα εχθρική ως προς την επαγγελλόμενη κοινωνικότητα - συλλογικότητα αποτελεί ένα πρόσχημα και ταυτόχρονα ένα μέσο για την υποταγή της κοινωνίας στην αθλιότητα των εξουσιαστικών σχέσεων.

Απόλυτα συνεπείς με αυτή την άποψη οι Μαρξιστές θεωρούν πως ο,τιδήποτε δεν σχετίζεται με την «μαζική βία» του προλεταριάτου (εργατικής τάξης), στέκεται εμπόδιο στην ανάπτυξη επαναστατικών διεργασιών μέσα στην κοινωνική διαπάλη.

Μ' αυτό τον τρόπο, έχουμε από τη μια μεριά τον υποβιβασμό της ατομικότητας και από την άλλη την ανύψωση στο επίπεδο κάποιας «απελευθερωτικής» θεότητας του λεγόμενου «επαναστατικού υποκειμένου» το οποίο στη συνέχεια, όντας «ανίκανο» να απελευθερωθεί από μόνο του, χρειάζεται την πρωτοπορία του, που με τη σειρά της οργανώνεται σε ένα ιεραρχικό μηχανισμό, το κόμμα, με ολιγομελή καθοδηγητικά όργανα και με ακόμα πιο ολιγομελή κεντρική καθοδήγηση, όπου καταλήγει στην ανάδειξη ηγεμόνων - σφαγέων τύπου Στάλιν, Μάο, Τσαουσέσκου και βάλε, καταστάσεις μπροστά στις οποίες ο εμπνευστής τέτοιων αντιλήψεων, Ν. Μακιαβέλι μοιάζει με άπειρο μαθητούδι.

Στην κατάληξη όλων αυτών βλέπουμε να εκδηλώνεται ένα αξιοσημείωτο φαινόμενο: Πρόκειται για τη μετατροπή της θεοποιημένης συλλογικότητας σε υπέρτατη εξουσιαστική κυριαρχία κι αυτή με τη σειρά της να αποδεικνύει την θεοποιημένη εξουσιαστική ατομικότητα. Ένα εκπληκτικά διαλεκτικό γεγονός για την κατασκευή - ανάδειξη του οποίου οι Μαρξιστές θα πρέπει να νοιώθουν ιδιαίτερα περήφανοι! Με όσα αναφέρθηκαν, μέχρις εδώ, δεν επιδιώκουμε τον υποβιβασμό της συλλογικότητας. Παρ' όλα αυτά είναι χρήσιμο να τονισθεί πως η υποτίμηση του καθενός από τους δύο αυτούς παράγοντες επενεργεί αρνητικά στην κατεύθυνση ανάπτυξης του απελευθερωτικού κοινωνικού αγώνα ενάντια στο κράτος και σε κάθε μορφή εξουσίας.

Όπως σε κάθε στιγμή της κοινωνικής ζωής, έτσι και στον κοινωνικό πόλεμο που διεξάγεται, το άτομο και η συλλογικότητα είναι δύο παράγοντες που αλληλοσυμπληρώνονται, δύο σύνθετες καταστάσεις οι οποίες συνυπάρχουν, παρ' όλο που μπορούν να έρχονται σε συγκεκριμένες, ανάλογα με την περίσταση αντιθέσεις. Αυτή λοιπόν η εκδήλωση της αντίθεσης δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται σαν μια «εξ υπαρχής» διαφορά που εκδηλώνεται με νομοτελειακό τρόπο, γιατί η ατομικότητα μπορεί κάλλιστα να συνυπάρχει και να εκφράζεται με τις καλύτερες προϋποθέσεις μέσα στη συλλογικότητα. Στο βαθμό που δεν αλληλοαναιρούνται μπορούν να επιτελέσουν μια δημιουργική δουλειά στην προσπάθεια για την κοινωνική απελευθέρωση. Στην περίπτωση αναίρεσης της συλλογικότητας σημαίνει πως επιχειρείται να καθυποταχθεί ένας βασικός παράγοντας της ανθρωπινότητας: *«Όπως ο ατομικισμός είναι το πρωταρχικό γεγονός, έτσι και η συνένωση είναι ο συμπληρωματικός της όρος»* (Προυντόν). Από την άλλη, όταν γίνεται προσπάθεια κατάπνιξης της ελεύθερης έκφρασης της ατομικότητας συγκροτείται ένα σύστημα κοινωνικής οργάνωσης που είναι μια φυλακή έστω κι αν έχει κάποιες διαφορές από την κοινωνία μέσα στην οποία ζούμε αυτή τη στιγμή, όπου η διαφορετικότητα αποτελεί κατάσταση που θα πρέπει να εξαλείφεται.

Γι αυτό, δεν είναι δυνατό να γίνεται αποδεκτή εξ ορισμού μια καταδίκη της οποιασδήποτε συλλογικής ή ατομικής δράσης. Είναι κάτι που αξιολογείται συγκεκριμένα με βάση την συμβολή του καθενός από τους παράγοντες αυτούς στην συνολική απελευθερωτική διεργασία της κοινωνίας.

Εδώ θα μπορούσε να διατυπωθεί το ερώτημα: «Μα καλά είναι δυνατό να θεωρούμε πως η επαναστατική διεργασία μπορεί να εξαρτηθεί από την όποια ατομική βίαιη πραχτική;»

Φυσικά ναι!

Η ατομική πράξη βίας, κάθε πρακτική που εμπεριέχει την ολική αντιπαράθεση ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς του εντάσσεται μέσα στη γενική δραστηριότητα της κοινωνίας ενάντιας στο κράτος και είναι όχι μόνο θετική αλλά αποτελεί ένα ακόμα λιθαράκι, μια προσθήκη, ένα βήμα στην ανάπτυξη της συγκρουσιακής απελευθερωτικής συνείδησης, κατά τον ίδιο τρόπο που μπορεί να συμβάλλει και η συλλογική πρακτική.

Όποιος υποτιμά και περιθωριοποιεί την ατομική δράση ενάντια στο κράτος είναι φανερό πως εκδηλώνει με σαφήνεια την στάση του απέναντι στο πώς βλέπει την κοινωνία. Οραματίζεται την κοινωνία της ισοπέδωσης! Γι αυτό και μόνο η προσπάθειά του είναι αποτυχημένη!

Είπαμε πως μπορούμε να αναγνωρίσουμε την συμβολή της ατομικής βίας ενάντια στο κράτος στην προσπάθεια απελευθέρωσης της κοινωνίας. Παρ' όλα αυτά είναι δυνατό σε μερικές περιπτώσεις η ατομική δράση να έρχεται πρόσκαιρα σε αντίθεση με άλλες πρακτικές που αναπτύσσονται στην ίδια κατεύθυνση. Σ' αυτή την περίπτωση δεν τίθεται ζήτημα καταστολής της. Γιατί πρέπει να αναγνωρίσουμε πως ο κοινωνικός ανταγωνισμός είναι διάχυτος. Το κάθε γεγονός δεν πρέπει να εξετάζεται βραχυπρόθεσμα και κοντόφθαλμα. Στο κάτω-κάτω ακόμα και μια πράξη εκτός του συγκεκριμένου περιεχομένου της δραστηριοποίησης είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτή από τον ίδιο τον κόσμο ή όχι (χωρίς να μπαίνει ζήτημα καταστολής της). Κάθε πρακτική έχει τα θετικά και τα αρνητικά της. Αυτή είναι η ομορφιά της ελεύθερης συμμετοχής στον κοινωνικό πόλεμο! Από κει και πέρα είναι το αυθόρμητο κριτήριο (που δεν στηρίζεται στην τύχη), η συνείδηση και η δυνατότητα κρίσης όσων συμμετέχουν. Αυτά έχουν τον πρώτο λόγο. Κάθε πράξη μπορεί να κατατίθεται και να δοκιμάζεται ελεύθερα μέσα στον κοινωνικό πόλεμο και από κει και πέρα να κριτικάρεται και να αξιολογείται από όλες τις πλευρές.

Εδώ, βέβαια, θα πρέπει να επισημάνουμε πως δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η σημασία της ανάλυσης και το φτιάξιμο ενός σχεδίου δράσης. Όμως, κάθε σχέδιο δράσης, κάθε ανάλυση δεν είναι δυνατό να περιλάβει τα πάντα και ιδιαίτερα την κοινωνική δυναμική που μπορεί να αναπτυχθεί. Μόνο ένας δογματικός θα πίστευε πως κατέχει και μπορεί να αντιληφθεί τα πάντα. Οι αναρχικοί-ες για το μόνο που δεν φημίζονται είναι ο δογματισμός. Οι αναρχικές αντιλήψεις σίγουρα βασίζονται σε κάποια σημεία, αλλά δεν είναι στόχος να επιβληθούν, με βάση αυτά, κάποιες απόψεις πάνω στην κοινωνία. Σκοπός είναι να διαμορφωθούν μέσα στον κοινωνικό πόλεμο και να αποτελέσουν στοιχεία συμβολής στην κατεύθυνση απελευθέρωσης της κοινωνίας.

Επειδή είναι αδιανόητο να γίνει με μιας όλη η κοινωνία αναρχική και επειδή τώρα και για απεριόριστο χρονικό διάστημα, κάθε σημείο της έχει σημαντικές ιδιαιτερότητες εκδηλώνοντας τη στάση του απέναντι στον κοινωνικό ανταγωνισμό με ιδιαίτερο τρόπο, γι' αυτό το λόγο ένα αναρχικό σχέδιο όσο κι αν περιέχει μια ανάλυση που περιλαμβάνει όσο το δυνατό περισσότερα πραγματικά δεδομένα, κάτι που μπορεί να το κάνει περισσότερο πετυχημένο στην πράξη, είναι αδύνατο να συμπεριλάβει τα πάντα. Γι αυτό παραμένει ανοικτό. Τη συνολική και «πλήρη» αντίληψη των πάντων μόνο ο κομμουνιστικός ολοκληρωτισμός και ο κρατισμός (που είναι οι όψεις του ίδιου νομίσματος) μπορούν να καυχιώνται πως την πέτυχαν. Χάρισμά τους!

Ακριβώς επειδή υπάρχει η δυνατότητα αξιολόγησης και κριτικής της κάθε βίαιης πρακτικής (όπως και κάθε άλλης) η εκ των προτέρων καταδίκη της δεν είναι τίποτα περισσότερο από την κοντόφθαλμη, υποκριτική και δογματική έκφραση της «αυθεντίας».

Όλοι αυτοί που καταδικάζουν τις ατομικές ή συλλογικές βίαιες πρακτικές ξεχνούν το βασικώτερο: την κρατική βία. Αυτή που όσο κι αν παρουσιάζεται σαν ικανή να χειρισθεί τις καταστάσεις που εκδηλώνονται σαν συνέπεια του ταξικού-κοινωνικού ανταγωνισμού στην πραγματικότητα πίσω από τους χειρισμούς υπάρχει πάντοντε η Βία, η οποία στο βαθμό που γίνεται αναποτελεσματική να εκπληρώσει τους στόχους της κυριαρχίας με τις «ήπιες» εκδηλώσεις της, τότε, εκφράζεται με απροκάλυπτο τρόπο. Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό πως οι οπαδοί της άποψης για «ειρηνική μετάβαση στο σοσιαλισμό» κατάπιαν τη γλώσσα τους όταν ο στρατός με τον Πινοσέτ έσφαξε το λαό της Χιλής, το 1973, στέλνοντας τον Αλλιέντε και το «πείραμά» του στο καλάθι των σκουπιδιών. Η Χιλή, που αποτελούσε πρότυπο κοινοβουλευτικής παράδοσης για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, μετατράπηκε σε ελάχιστο χρονικό διάστημα σε σωρούς ερειπίων και νεκρών. Το παράδειγμα είναι εύγλωττο!

Όσοι πάλι, καταδικάζουν την ατομική βία, πώς μπορούν να επαινούν τον Αλέκο Παναγούλη επειδή προσπάθησε να εξοντώσει τον δικτάτορα Παπαδόπουλο; Είναι γνωστό πως προβάλλουν το επιχείρημα ότι οι συνθήκες επέτρεπαν κάτι τέτοιο γιατί είχε επιβληθεί δικτατορία. Όμως, η δικτατορία και η δημοκρατία είναι δύο όψεις της κρατικής κυριαρχίας πάνω στην κοινωνία. Απλά, μέσω του κοινοβουλευτικού μανδύα καλύπτονται μια σειρά καταπιεστικοί και χειραγωγικοί μηχανισμοί, οι οποίοι δημιουργούν τις ανάλογες αυταπάτες (όπως το κοινοβούλιθ, τα κόμματα, τα σωματεία κ.λπ.) και διασπούν το κοινωνικό μέτωπο ενάντια στο κράτος.

Παρ' όλ' αυτά, η πολυμορφία των κοινωνικών αγώνων υπάρχει σ' όλο το φάσμα και τις ιδιαιτερότητες του κοινωνικού ανταγωνισμού, είτε κυριαρχεί το καθεστώς της δημοκρατίας, είτε αυτό της δικτατορίας ή οποιαδήποτε άλλη παραλλαγή της οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας.

Μπορούμε απλά να πούμε πως μέσα στις συνθήκες μιας δικτατορικού τύπου πολιτικής διαχείρισης της εξουσίας εκδηλώνεται με ιδιαίτερα έντονο τρόπο η βίαιη αντιπαράθεση με το κράτος (ένοπλος αγώνας κ.λπ.). Απ' αυτή την άποψη γίνεται αντιληπτό πως **οι μορφές του κοινωνικού αγώνα δεν είναι κάτι που αποφασίζεται σε σχέση με τον τύπο που ασκείται η κρατική κυριαρχία αλλά αντίθετα, ο τύπος αυτής της επιβολής χρησιμοποιείται με σκοπο να αντιμετωπίσει τις επικίνδυνες διαστάσεις που μπορεί να πάρει ο κοινωνικός ανταγωνισμός για το κράτος και τους εξουσιαστές.**

Από τη στιγμή, όμως, που οι μηχανισμοί καταπίεσης, μέσω μια δικτατορίας, συμπυκνώνονται σε μια πιο ενιαία λειτουργία αναπτύσσεται ένα πολυδιάστατο μέτωπο ενάντια στο κράτος, όπου συμπεριλαμβάνονται από τις πιο ανταγωνιστικές δραστηριότητες και κατευθύνσεις ως προς αυτό, μέχρι και τις απλά αντιθετικές. Δεν πρόκειται λοιπόν για μια απόφαση της κοινωνίας να ασκήσει την όποια μορφή βίας εξ αιτίας της μεταβολής των συνθηκών καταπίεσης που υφίσταται, γιατί απλά η δυνατότητα αυτή και ο τρόπος εκδήλωσης της είναι κατακτημένος απ' αυτή.

Εδώ είναι που δημιουργείται μια ολόκληρη διαστρέβλωση της κατάστασης από όλους αυτούς που θεληματικά είναι ταγμένοι με το μέρος της κυριαρχίας. Παίρνουν μια διάσταση του κοινωνικού αγώνα που εκδηλώνεται ιδιαίτερα έντονα σε μια κατάσταση όπως η δικτατορία (χωρίς, όπως είπαμε, αυτό να σημαίνει πως δεν προϋπάρχει) και την ταυτίζουν με τον συγκεκριμένο τύπο άσκησης της κυριαρχίας. Αντίληψη πέρα για πέρα κρατιστική αφού ακριβώς με αυτόν τον τρόπο δικαιώνουν τις άλλες μορφές άσκησης της εξουσίας. Αλλά το γεγονός παραμένει. **Μια δικτατορία απλά επιβεβαιώνει την πολυμορφία των κοινωνικών αγώνων και ιδιαίτερα την βίαιη ένοπλη έκφραση της.** Η δικαίωσή της, όμως, δεν στηρίζεται σ' αυτό το γεγονός αλλά στη προσπάθεια απελευθέρωσης της κοινωνίας. Όσοι λοιπόν δικαιολογούν τη χρήση βίας σε περιόδούς δικτατορίας, ακόμα και την ένοπλη έκφρασή της, με το επιχείρημα πως έχουν καταπατηθεί τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των ανθρώπων, περιορίζουν αυτήν την πραγματικότητα μόνο στο ζήτημα της πολιτικής διαχείρισης της εξουσίας, **ερμηνεύουν την υποδούλωση της κοινωνίας με όρους στενά πολιτικούς**, μετατρέπουν μ' άλλα λόγια το κοινωνικό σε πολιτικό, εκθειάζοντας τα «πλεονεκτήματα» της δημοκρατικής διαχείρισης και «αγνοούν» πως τα δικαιώματα και η ελευθερία των ανθρώπων είναι μόνιμα κάτω από συνθήκες ανυπαρξίας εφ' όσον υπάρχει και αναπτύσσεται η κυριαρχία του κράτους και του κεφάλαιου.

Ως προς το ζήτημα της συλλογικότητας θα πρέπει να ταχθούμε αναντίρρητα υπέρ της μεγάλης σημασίας που αυτή έχει παίρνοντας υπόψη πως η καταστροφή του κράτους δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από ένα άτομο, ούτε και από πολλά άτομα στο βαθμό που δρουν ξεχωριστά. Αυτό, το γεγονός πάλι, **δεν θα πρέπει να σημαίνει με κανένα τρόπο την υποταγή, καλά και ντε, της ατομικότητας στην οποιαδήποτε συλλογικότητα.** Η επανάσταση πραγματοποιείται μέσα από την συλλογική δραστηριοποίηση ενάντια στο κράτος. Παρ' όλα αυτά, δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός πως μια τέτοια δράση απαρτίζεται από ατομικότητες. Είναι το ίδιο «απρόσωπη» όσο και «προσωπική». Πρόκειται για την στιγμή της ελεύθερης και συνειδητής σύμπραξης πολλών ατομικοτήτων με αυθόρμητο και (ή) οργανωμένο τρόπο όπου η βούληση και η αυτενέργεια βασίζονται σε κοινούς στόχους και επιθυμίες, που συμπίπτουν τουλάχιστον κατά την διάρκεια της δράσης που σκοπό της έχει την καταστροφή του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος. Μια τέτοια επαναστατική δραστηριοποίηση δεν ταυτίζεται με την πλειοψηφία του συνόλου της κοινωνίας. Εδώ δεν θα πρέπει να βγάλει κανείς το βιαστικό συμπέρασμα ούτε πως υποστηρίζουμε την άποψη που αναφέρεται σε συνομωτικές πρακτικές τύπου Μπλανκί(*), ούτε πως υπάρχει πρόθεση υιοθεσίας δραστηριοτήτων που σχετίζονται με πραξικόπημα. Είναι, όμως, αναμ- μφισβήτητο γεγονός, πως μια επανάσταση δεν είναι πάντοτε προϊόν κάποιας ενεργητικής πλειοψηφίας της κοινωνίας. Κάτι τέτοιο, γίνεται αυτονόητο αν λάβουμε υπόψη απλά και μόνο την ταξική διαίρεση και διαστρωμάτωσή της. Η επανάσταση γίνεται αποδεκτή από την πλειοψηφία της κοινωνίας στην πορεία της διεργασίας κι όχι στο ξεκίνημά της. Και για να θυμηθούμε την —προσφιλή σε πολλούς— Ρόζα Λούξεμπουργκ: *«Δεν οδηγούμαστε από την πλειοψηφία στην επαναστατική τακτική, αλλά η επαναστατική τακτική μας οδηγεί στην πλειοψηφία»* (κριτική στη Ρωσική Επανάσταση).

Γι αυτό το λόγο (και όχι μόνο) είναι ψευδέστατη (αν όχι υποκριτική) η άποψη που φετιχοποιεί την «πλειοψηφία» ή την «μάζα» αντίστοιχα, αλλά κάτι περισσότερο: **εγκαθιδρύει ψευδή συνείδηση.** Δίνει, μάλιστα, υπερφυσικές διαστάσεις σ' αυτές τις έννοιες προκειμένου να δικαιολογηθούν καταστάσεις και να υποστηριχθούν επιλογές.

Είναι χαρακτηριστικό πως, στις περισσότερες (αν όχι όλες) κοινωνικές συγκρούσεις, αυτοί που συμμετείχαν **ήταν μειοψηφία σε σχέση με το σύνολό της κοινωνίας. Δεν θα μπορούσαν, άλλωστε, να είναι διαφορετικά τα πράγματα. Σε μια κοινωνία καθυποταγμένη, διαχωρισμένη σε αντίπαλα στρατό-**

πεδα, με πολύπλοκους συσχετισμούς δυνάμεων, αντιθέσεων, ανταγωνισμών, με ισχυρή ή και πλειοψηφική επιρροή της κρατικής λογικής πάνω σε μεγάλα κομμάτια της, το να επιμένει κανείς στον όρο «πλειοψηφία», όταν αναφέρεται σε συγκρουσιακές ή εξεγερτικές απόπειρες και καταστάσεις, δεν υποδηλώνει παρά την προσήλωσή του σε κάτι που πολύ θα ήθελε να υπάρχει και του οποίου η «έλλειψη» τον οδηγεί στο να προσπαθεί να αντικαταστήσει την πραγματικότητα με κάτι ψευδές. Έτσι, στην καταταλαιπωρημένη έννοια της «μαζικότητας» προστίθενται στοιχεία που δανείζονται από έργα επιστημονικής φαντασίας ή από κινηματογραφικές αναπαραστάσεις εξιδανικευμένης μαζικότητας.

Για ποιο λόγο άραγε θα πρέπει να υπάρχει μια τέτοια εμμονή; Ένας κοινωνικός αγώνας, δεν χαρακτηρίζεται σαν τέτοιος από το γεγονός του κατά πόσον είναι πλειοψηφικός ή μειοψηφικός αλλά από το αν είναι δίκαιος ή όχι. Από τη στιγμή που βρίσκεται σε σύνδεση όχι μόνο με βραχυπρόθεσμα αλλά και με μακροπρόθεσμα συμφέροντας της κοινωνίας ανοίγοντας περισσότερο το δρόμο προς ευρύτερες απελευθερωτικές διεργασίες, γιατί θα πρέπει να αναζητείται σε κάθε στιγμή της σύγκρουσης να είναι πλειοψηφικός ή να υποτάσσεται στη λογική της όποιας πλειοψηφίας χωρίς κάποια ουσιαστικά κριτήρια;

Ας πάρουμε για παράδειγμα τις συγκρούσεις στις 10 και 11 Γενάρη 1991, στο κέντρο της Αθήνας. Αν, στην περίπτωση αυτή μιλάμε για μαζικότητα, σίγουρα δεν κάνουμε σύγκριση με τον πληθυσμό της Αττικής, δεδομένου πως μπροστά στα 3.500.000 που αριθμεί, οι 20-25.000 που συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις δεν μπορούν με κανένα τρόπο να θεωρηθούν πειοψηφία. Ούτε φυσικά, κι αυτοί που συμμετείχαν τόσο στην αρχή των συγκρούσεων όσο και σ' όλη τη διάρκειά τους με ενεργητικό τρόπο, θα πρέπει να θεωρηθούν κάποια πλειοψηφική δύναμη. Εκτός πλέον κι αν επιχειρηθεί να βρεθεί κάποιο ειδικό μέτρο. Αυτό όμως το ειδικό μέτρο σύγκρισης στο βαθμό που δεν είναι γενικά αποδεκτό, δημιουργεί μια σειρά από καινούργα προβλήματα που τελικά καταλήγουν σε ένα φαύλο κύκλο μέσα στον οποίο αναζητείται το μέτρο σύγκρισης. Μετά από την ανάπτυξη μιας τέτοιας προσπάθειας ο κοινωνικός αγώνας έχει πάει κανονικά περίπατο!

Το ίδιο θα μπορούσαμε να πούμε και για την εξέγερση του Πολυτεχνείου το Νοέμβρη του 1973. Οι 100-150.000 κόσμου δεν αποτελούσαν καμμιά πλειοψηφία σε σχέση με τον πληθυσμό της Αθήνας. Η σημασία, παρ' όλα αυτά, των γεγονότων αυτών και ο αντίκτυπος τους στον ταξικό-κοινωνικό ανταγωνισμό είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση.

Η βιαιότητα της σύγκρουσης κάθε φορά δεν αποτελεί, συνεπώς, ζήτημα πλειοψηφίας. Φυσικά και δεν μειώνεται η σημασία του εξεγερτικού - επαναστατικού αγώνα με όσα διατυπώνονται εδώ. Θα πρέπει, παρ' όλα αυτά, να γίνουν αυτές οι επισημάνσεις για να αρθούν οι παρεξηγήσεις και να ειδωθεί μια σημαντική πτυχή της πραγματικότητας που διαφέρει σε πολλά από τις αναπτυσσόμενες μυθοπλασίες για «μαζικότητα» και «πλειοψηφία». Χρήσιμο, ακόμα, είναι να ειπωθεί πως αυτές οι έννοιες χρησιμοποιούνται κυρίως με σκοπό να αναστείλουν και να ευνουχίσουν τις πρωτοβουλίες στον τομέα της κοινωνικής δράσης επιδιώκοντας να αφαιρεθούν οι δυνατότητες για την ανάπτυξη βίαιης και ουσιαστικής αντικρατικής και αντιθεσμικής έκφρασης.

Δεν σημαίνει από την άλλη πλευρά, πως θα πρέπει να αναδειχθεί η μειοψηφικότητα και η περιορισμένη αριθμητική δράση σαν αρετή. Κάθε φαινόμενο μέσα στον κοινωνικό πόλεμο που διεξάγεται ενάντια στο κράτος έχει τα θετικά του, την ιδιαίτερη συμβολή του και μπορεί να προωθήσει από κοινού με άλλες προσπάθειες την υπόθεση της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Ο επαναστατικός - εξεγερτικός αγώνας είναι μειοψηφικός από αριθμητική σκοπία. Εκείνο που τον χαρακτηρίζει κύρια είναι ο λόγος, η κατεύθυνση και η ουσιαστική του συμμετοχή στην συνολική απελευθερωτική διεργασία. Μ' αυτή την έννοια, είναι που εκφράζει πλειοψηφικές δυνάμεις και καταστάσεις.

Από αυτή την άποψη η συλλογική ή ατομική δράση και η αντιστοίχα εκφρασμένη βία ενάντια στο κράτος, τους θεσμούς, τους μηχανισμούς και τις σχέσεις κυριαρχίας και εκμετάλλευσης, είναι συστατικά του συνολικού αγώνα.

Διαφορετική είναι η στάση των εξουσιαστών. Αυτοί ορίζουν τον κοινωνικό αγώνα με βάση την υποταγή της κοινωνίας στις θελήσεις κάποιας πλειοψηφίας.

Κοιτάξτε με πόση δουλικότητα συμπεριφέρονται οι διάφοροι χειραγωγοί απέναντι στο κράτος και τα όργανά του! Σ' αυτούς έχει ριζώσει βαθειά η πεποίθηση πως μόνο η αριθμητική υπεροχή μπορεί να φέρει αποτελέσματα. Αυτή τη λογική θέλουν να επιβάλλουν και στον υπόλοιπο κόσμο. Έχοντας ασπασθεί τις λογικές των εκλογικών αποτελεσμάτων, της μεγαλύτερης απάτης που έχει εφευρεθεί σε βάρος των ανθρώπων, είναι πρόθυμοι να γλύψουν τα παπούτσια της κάθε κυβέρνησης που διαχειρίζεται την εξουσία επειδή αυτή έχει βγει με κάποια πλειοψηφία, σε κάποιες εκλογές! Μ' αυτό τον τρόπο, δεν θέλουν και δεν μπορούν να κατανοήσουν την δυναμική του κοινωνικού - ταξικού ανταγωνισμού.

Έχουν σκοτώσει στα μυαλά τους την πραγματικότητα του κοινωνικού πολέμου και λειτουργούν σύμφωνα με τη λογική του κράτους, αυτή που θέλει την υποταγή της κοινωνίας στις θελήσεις κάποιας «πλειοψηφίας». Αλλά, καμμιά «πλειοψηφία» δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από τη στιγμή που στηρίζει την καταδυνάστευση της κοινωνίας και των ατόμων που την αποτελούν ή από τη στιγμή που έχει μια τέτοια κατεύθυνση.

Η τοποθέτηση της όποιας προοπτικής δράσης πάνω στις έννοιες «πλειοψηφία» - «μειοψηφία» απέχει ελάχιστα από το να αποδεχθεί την «πλειοψηφική» κυριαρχία του κράτους πάνω στην κοινωνία.

Το ζήτημα είναι σημαντικό γιατί στη βάση τέτοιων αντιλήψεων χάνεται η δυνατότητα κρίσης απόψεων και πρακτικών που προτείνονται μέσα στον κοινωνικό - ταξικό ανταγωνισμό. Το μέτρο κρίσης γίνεται αριθμητικό. Σε μια τέτοια μάλιστα περίπτωση το κατά πόσον θα ακολουθηθεί μια πρακτική δεν βασίζεται στην ουσία αλλά στον αριθμητικό παράγοντα. Με λίγα λόγια το αποτέλεσμα στο οποίο μπορεί να καταλήξει κανείς είναι πως δεν πρέπει να γίνεται τίποτε από όσους δεν αποτελούν μια σημαντική αριθμητική δύναμη που ποικίλλει ανάλογα με τις εκάστοτε εκτιμήσεις.

Η προσήλωση σε αριθμητικά δεδομένα εναρμονίζεται με την λογική της κυριαρχίας ηθελημένα ή αθέλητα πολλές φορές. Η ορθότητα των απόψεων και το δίκαιο του κοινωνικού αγώνα, η συμμετοχή μέσα στην κοινωνική σύγκρουση, η χρησιμοποίηση βίαιων πρακτικών ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς - μηχανισμούς του μπαίνουν στη δοκιμασία των αριθμών. Αλλοίμονο όμως στην κοινωνία που θα εξαρτούσε την απελευθέρωσή της από την συγκράτηση μιας αριθμητικής πλειοψηφίας, θάμενε για πάντα σκλάβα!

Μέσα σε συνθήκες όπου επικρατεί η κυρίαρχη αντίληψη τίποτα δεν μένει ανέγγιχτο. Γι αυτό δεν είναι λίγες οι στιγμές που μερικοί σύντροφοι στέκονται με διστακτικότητα μπροστά στην μικρή αριθμητική δύναμη εν όψει μιας κινητοποίησης και αμφιταλαντεύονται μέχρις ότου αποφασίσουν το ξεκίνημα μιας πρακτικής.

Αλλά, ακόμα και η όποια πλειοψηφία μπορεί να προκύψει μέσα στην κοινωνική διεργασία δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν δεδομένη, ιερή και απαραβίαστη. Γιατί τότε στατικοποιείται με αποτέλεσμα να γίνεται ανίσχυρη, αναποτελεσματική να αντιμετωπίσει τις μεταβολές που πραγματοποιούνται στον κοινωνικό τομέα με δυναμικό και ταχύ ρυθμό πολλές φορές. Γι αυτό καταλήγει στον συντηρητισμό μια ευλαβική προσήλωση σ' αυτή την έννοια ή κατάσταση.

Τι πιο συντηρητικό από την πλειοψηφία ενός σωματείου που αναδείχθηκε μέσα από εκλογές; Τι πιο αντιδραστικό από την πλειοψηφία της όποιας κυβέρνησης; Αφού, τις περισσότερες φορές όλα αυτά αποκτιούνται με την εξαπάρτηση του κόσμου ή την ευπιστία και την αδυναμία του σε κάθε περίπτωση, οδηγώντας τον στην απομάκρυνση από τον κοινωνικό ανταγωνισμό; Πόσο πίσω από την τρέχουσα κατάσταση μπορεί να βρεθεί ακόμα και μια φυσιολογικά αναδειγμένη πλειοψηφία, όταν οι συνθήκες έχουν μεταβληθεί;

Εκτός από όλα όσα αναφέρθηκαν προηγούμενα θα πρέπει να επισημανθεί πως η έννοιες «πλειοψηφία» - «μειοψηφία», «μαζικότητα» - «ατομικότητα» ανάγουν σε λογικές που λειτουργούν με διαχωριστικό τρόπο, βάζοντας τεχνητές διαχωριστικές γραμμές στα μέσα και τους τρόπους πάλης που θέλουν να ακολουθήσουν οι καταπιεσμένοι ενάντια στο κράτος και τους υποτακτικούς τους. ΄Ολες αυτές οι έννοιες κατευθύνονται σε μια προσπάθεια ελέγχου της αυτενέργειας του κόσμου.

Τέλος θα πρέπει να επισημάνουμε πως για τους αναρχικούς-ες δεν τίθεται θέμα πλειοψηφίας και μειοψηφίας, ανεξάρτητα αν μέσα στην ιστορία των κοινωνικών αγώνων χρησιμοποιήθηκε κάτι τέτοιο, το οποίο είχε τις ρίζες του σε μια σειρά αδυναμίες οδηγώντας σε λάθη με θλιβερά αποτελέσματα.

Εξάλλου είναι μερικά πράγματα που δεν μπαίνουν στη λογική της πλειοψηφίας-μειοψηφίας όπως η ελευθερία, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η ζωή. Ας σκεφθούμε τι θα σήμαινε σε μια κοινότητα ανθρώπων με ίσα δικαιώματα και η οποία αποτελούνταν από είκοσι άτομα, να αποφάσιζαν τα 19 πως ο ένας θάπρεπε να αυτοκτονήσει, για να καταλάβουμε πόσο παράλογη είναι μια τέτοια άποψη.

2. Η ευρύτητα του κοινωνικού πολέμου και η βία

Ο κοινωνικός - ταξικός ανταγωνισμός που παίρνει τις διαστάσεις ενός πολέμου ενάντια στο κράτος και τον καπιταλισμό δεν είναι δυνατό να περιχαρακωθεί.

Κι όμως! Υπάρχουν μια σειρά αντιλήψεις και απόψεις που επιχειρούν κάτι τέτοιο. Προεξάρχοντα ρόλο έχει η Μαρξιστική - Λενινιστική ιδεολογία και οι κάθε λογής αποχρώσεις της (που τώρα τελευταία έχουν αρχίσει να ενστερνίζονται αρκετοί «αντιεξουσιαστές») η οποία βλέπει την κοινωνία μέσα από μια σαφώς εξουσιαστική οπτική. ΄Εχει καθορίσει τον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό με βάση ωρισμένους μηχανιστικούς όρους όπως: «επαναστατικό υποκείμενο», «πρωτοπορία», τα συμφέροντα του τάδε ή του δείνα επαναστατικού υποκειμένου, «συσχετισμοί δυνάμεων», «αντικειμενικές συνθήκες», «υποκειμενικές συνθήκες» και βάλε.

Μ' αυτές τις εφευρέσεις εκείνο που επιδιώκεται είναι να περιχαρακωθεί η κοινωνική - ταξική πάλη στα συγκεκριμένα και προκαθορισμένα πλαίσια που επιθυμούν οι αυτόκλητοί καθοδηγητές της. ΄Ο,τι βγαίνει έξω από αυτή τη συλλογιστική είναι προβοκάτσια, τυχοδιωκτισμός, ανεύθυνη πρακτική, ενέργεια που υποκινείται από κάποιους σκοτεινούς κύκλους κ.ά. Ποιος μπορεί να ξεχάσει τους χαρακτηρισμούς που απέδωσε π.χ. ο Ριζοσπάστης στους οικοδόμους όταν αυτοί συγκρούστηκαν με τις δυνάμεις του κράτους τον Ιούλη του 1975;

Τέτοιοι χαρακτηρισμοί στρέφονται πάντα κατά ημετέρων και μη. ΄Οποιος δεν συμβαδίζει με τη «γραμμή» ακόμα κι αν είναι από τους πιο ένθερμους οπαδούς του Μαρξιστικού - Λενινιστικού σχήματος θα υποστεί ένα «λούσιμο» από βρισιές και χαρακτηρισμούς.

Στο όνομα της προστασίας των «απόψεων» (δηλ. προς χάριν της ικανοποίησης των δικών τους εξουσιαστικών - χειραγωγικών επιδιώξεων) είναι πρόθυμοι να φτάσουν στον χαφιεδισμό και να γίνουν καταδότες, όπως πρόσφατα όταν προς το τέλος των συμπλοκών ανάμεσα σε απεργούς της ΕΑΣ και των ΜΑΤ στο Σύνταγμα, συνέλαβαν ένα άτομο και το παρέδωσαν στους μπάτσους σαν προβοκάτορα!

Μέσω του καλουπαρίσματος του κοινωνικού ανταγωνισμού στα μέτρα που αυτοί θέλουν τοποθετούνται στην θέση του αρνητή του. ΄Ετσι, δεν φαίνεται καθόλου παράξενο το γεγονός πως βάζουν σε εφαρμογή παντός είδους περιορισμούς φτάνοντας ακόμα και στην καταστολή απέναντι σε κάθε προσπάθεια η οποία κατευθύνεται σε μια διαφορετική προσέγγιση και πρακτική σε σχέση με την εκάστοτε κινητοποίηση. Η εχθρική αντιμετώπιση της διαφορετικής άποψης και ακόμα περισσότερο της βίαιης - συγκρουσιακής πρακτικής τοποθετεί σε συγκεκριμένη σχέση με την εξουσία όσους αποδέχονται την άποψη του περιορισμού των κοινωνικών αγώνων μέσα σε καθορισμένα όρια.

Ποιος θα μπορέσει να πιστέψει πως οι τέτοιου είδους «καλουπατζήδες» θεωρούν ότι η κοινωνία είναι ικανή να απελευθερωθεί από μόνη της και με τους τρόπους και τις πρακτικές που θα επιλέξει η ίδια; Μετά έρχεται να αναδειχθεί το βαθύτερο νόημα της συκοφαντίας, της λάσπης και της αφοριστικής λογικής. Κι αυτό βρίσκεται ακριβώς στο πολυσυζητημένο θέμα της συνδιαλλαγής που αναφαίνεται σε κάθε δραστηριοποίηση του κόσμου είτε αυτή γίνεται με αυθόρμητο, είτε με οργανωμένο τρόπο.

Έχουμε ταχθεί και θα τασσόμαστε με ανταγωνιστικό τρόπο απέναντι στη συνδιαλλαγή. Όχι γιατί ξεκινάμε από μια ιδεοληπτική θέση. Κάθε άλλο. Αν η πραγματικότητα μπορέσει να αποδείξει πως η συνδιαλλαγή είναι ικανή να φέρει τον κοινωνικό ανταγωνισμό στο δρόμο της απελευθέρωσης της κοινωνίας τότε καθένας που δραστηριοποιείται προς αυτή την κατεύθυνση θα έπρεπε να δεχθεί τους συμβιβασμούς.

Όμως, ζούμε σε μια κοινωνία όπου η βία του κράτους είναι καθοριστικό γεγονός. Αυτή η βία διάχυτη, πολύπλευρη και εκφρασμένη με συστηματοποιημένο τρόπο επιδιώκει την διατήρηση, επέκταση και αναπαραγωγή των συνθήκων και των σχέσεων υποταγής ατόμων και κοινωνικών συνόλων.

ΟΤΑΝ Η ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΝΟΜΟΣ,
ΤΟΤΕ Η ΑΝΥΠΑΚΟΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝ

Από την άλλη πλευρά, πολυάριθμες κοινωνικές διαστρωματώσεις, τάξεις, κοινωνικά κομμάτια και άτομα, αναγκάζονται να δραστηριοποιηθούν ενάντια στη βία αυτή του κράτους. Μολονότι η αλλοτρίωση που έχουν υποστεί οι άνθρωποι κάτω από τις εξουσιαστικές σχέσεις τους οδηγεί σε μια συναινετική σχέση με το κράτος, την ίδια στιγμή συνυπάρχει και προσπαθεί να εκδηλωθεί το καταπιεσμένο ένστικτο της ελευθερίας, σύμφυτο με την ανθρώπινη ύπαρξη.

Μέσα στην πολυπλοκότητα του κοινωνικού - ταξικού ανταγωνισμού εκδηλώνεται ο πόλεμος ενάντια στο κράτος, ο οποίος δεν μπορεί να εκφράσει τα χαρακτηριστικά μιας απελευθερωτικής διεργασίας εφ' όσον έρχεται σε σχέσεις συναίνεσης και διαπραγμάτευσης. Τι είδους διαπραγμάτευση μπορεί να υπάρξει ανάμεσα σ' ένα πάνοπλο πολιτικά και οικονομικά κράτος και στον κόσμο των καταπιεσμένων, των στερημένων από κάθε μέσο;

Κάθε διαπραγμάτευση κάτω από τέτοιες συνθήκες οδηγεί στην επαναβεβαίωση των όρων υποταγής του κράτους με την απόδοση «γης και ύδατος», κατά τα πρότυπα των απαιτήσεων των Περσών στην αρχαία εποχή.

Ας σταθούμε στις πρόσφατες κινητοποιήσεις (για να μην πάμε μακρύτερα) εργαζομένων. Μέσα από αυτές τις νερόβραστες και μάταιες πορείες και απεργίες τι αποδείχτηκε; Πως το κράτος μπόρεσε να επιβάλλει τις απόψεις του. Οι χειραγωγούμενοι οδηγήθηκαν στην συνδιαλλαγή. Έτσι το κράτος έφτιαξε κι άλλους νόμους, έκλεισε πολλές «προβληματικές», απόλυσε χιλιάδες και προχωράει ακάθεκτο. Αντίθετα σ' ένα σημείο, όπου δεν λειτούργησαν αποτελεσματικά οι μηχανισμοί χειραγώγησης (Βλ. νομοσχέδιο για την παιδεία), οι μαθητές αντέταξαν το μόνο αποτελεσματικό μέσο: τη βία... Τότε ήταν που η υπαναχώρηση της εξουσίας έγινε πραγματικότητα.

Ανεξάρτητα μέσα από ποιους δρόμους θα φτάσει το κράτος να πετύχει αυτό που θέλει, το σίγουρο είναι πως δημιουργήθηκε ένα σημαντικό ρήγμα στα σχέδιά του. Το κατά πόσον δεν μπόρεσε αυτό να διευρυνθεί οφείλεται σε μια σειρά από αδυναμίες των εξουσιαζόμενων ανάμεσα στις οποίες σημαντικότερη είναι η αδυναμία ανάπτυξης της σύγκρουσης σε όλα τα μέτωπα με βίαιο τρόπο. Ας σκεφθούμε τι θα σήμαινε για το κράτος μια σειρά από βίαιες συγκρούσεις γύρω από κάθε προσπάθεια του να ψηφίσει ένα νομοσχέδιο ή να απολύσει κάποιους εργαζόμενους (χωρίς βέβαια να εννοηθεί πως παίρνουμε το μέρος της μισθωτής εργασίας) και τότε μπορούμε να καταλάβουμε τη σημασία της βίαιης αντιπαράθεσης και τις δυνατότητες που υπάρχουν για επέκταση της σύγκρουσης.

Όλες αυτές οι κινητοποιήσεις της τελευταίας περιόδου κινήθηκαν πάνω στο γνωστό μοτίβο. Μπήκαν στη ζυγαριά της πολιτικής αντιπαράθεσης αντιτιθεμένων εξουσιαστικών κομματιών. Ο στόχος ήταν και παραμένει να εκφραστεί μια συγκεκριμένη πίεση με σκοπό να εξυπηρετηθούν επιδιώξεις άσχετες με τα όσα αντιμετώπιζε ο κόσμος από την κρατική και καπιταλιστική επίθεση, και σχετιζόμενες μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα με την διατήρηση της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης, δεδομένου πως η σύγκλιση των διαφορετικών μεθοδεύσεων για την εκπλήρωση των εξουσιαστικών συμφερόντων και επιδιώξεων δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την διεύρυνση και εδραίωση της κοινωνικής συναίνεσης.

Η λογική, λοιπόν, της περιχαράκωσης των κοινωνικών αγώνων, βασίζεται ακριβώς στην επίτευξη τέτοιων στόχων από τους χειραγωγούς των σωματείων που λειτουργούν και είναι τα υποκαταστήματα - παραρτήματα των κομμάτων. Είναι χαρακτηριστική η στάση τους με πρωτοστατούντα τον Κανελλόπουλο της ΓΣΕΕ στην κινητοποίηση των απεργών της ΕΑΣ, που προαναφέραμε, σε σχέση με τα επεισόδια έξω από το υπουργείο Συγκοινωνιών στις 21 Μάρτη. Όλοι μαζί έσπευσαν να καταστείλουν την βίαιη δράση κομματιών των συγκεντρωμένων. Ο κίνδυνος ήταν προφανής: **μέσα από τις συγκρούσεις και το ανέβασμα της αντιπαράθεσης ξέφευγε ο έλεγχος από τα χέρια των χειραγωγικών μηχανισμών που επεδίωκαν τη συνδιαλλαγή, την επαναβεβαίωση του ρόλου τους σαν τέτοιων και την διευκόλυνση των σκοπών του κράτους.**

Ακόμα, με τη διαδικασία αυτή επιτυγχάνονταν και η επίλυση με όλες τις υπόγειες διαδικασίες που προϋποθέτει η εξουσιαστική σχέση, των αντιθέσεων ανάμεσα σε διάφορα κομμάτια της κυριαρχίας - εκμετάλλευσης.

Συνδεμένο με όλα τα παραπάνω βρίσκεται ένα πολύ γνωστό ζήτημα που έχει προκύψει κατά καιρούς σε διάφορα γεγονότα. Είναι πολλοί αυτοί που κατά καιρούς έχουν αποδοκιμάσει τις καταστροφές που προέκυψαν στη διάρκεια συγκρούσεων με τις δυνάμεις καταστολής. Η «βιτρινολογία» έχει καταντήσει μια μόνιμη καραμέλα στο στόμα όσων ψάχνουν κάθε ευκαιρία για να εκδηλώσουν τη διαφοροποίηση, αντίθεση ή εχθρότητά τους απέναντι σε συγκρουσιακές πρακτικές.

Ας δούμε λοιπόν την πραγματικότητα μιας βίαιης σύγκρουσης. Κάθε τέτοια ενέργεια παρουσιάζει αναπόφευκτα θετικές και αρνητικές πλευρές. Από τη στιγμή που θα ξεσπάσει και μάλιστα με αυθόρμητο τρόπο, που είναι και το κύριο χαρακτηριστικό τέτοιων συγκρούσεων στην παρούσα φάση (και όπως δείχνουν τα πράγματα για αρκετό χρονικό διάστημα ακόμη) είναι ολοφάνερο πως θα υπάρξουν καταστροφές. Αν είναι δυνατόν να φτιαχτεί ομελέτα με ανέπαφα τα αυγά!

΄Οσοι μέμφονται τη βία που ασκείται συγκυριακά σε μια βιτρίνα δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να κλείνουν τα μάτια στην ολοκληρωτική, πολύμορφη και καθημερινή βία του κράτους πάνω στην κοινωνία. Αλλά πέρα απ' αυτό μπαίνει το ερώτημα: Ποιος πόλεμος δεν έχει καταστροφές; Μια σύγκρουση ανάμεσα στο κράτος και τις δυνάμεις του από τη μια και στον εξεγερμένο κόσμο από την άλλη, αναπόφευκτα θα προκαλέσει ζημιές σε διάφορα σημεία του χώρου της συμπλοκής. ΄Ομως αυτές τις φθορές τις δημιουργούν και οι δύο αντιμαχόμενες δυνάμεις. Το να επιρρίπτονται οι ευθύνες στη μια πλευρά αποκαλύπτει τις επιδιώξεις και τις σκοπιμότητες αυτών που το κάνουν.

Σε μια τέτοια περίπτωση, το ζήτημα μπαίνει άμεσα και επιτακτικά χωρίς να επιδέχεται πολλές διαφοροποιήσεις: Με ποιο στρατόπεδο είναι κανείς, με αυτό της ελευθερίας ή με το άλλο της εξουσίας;

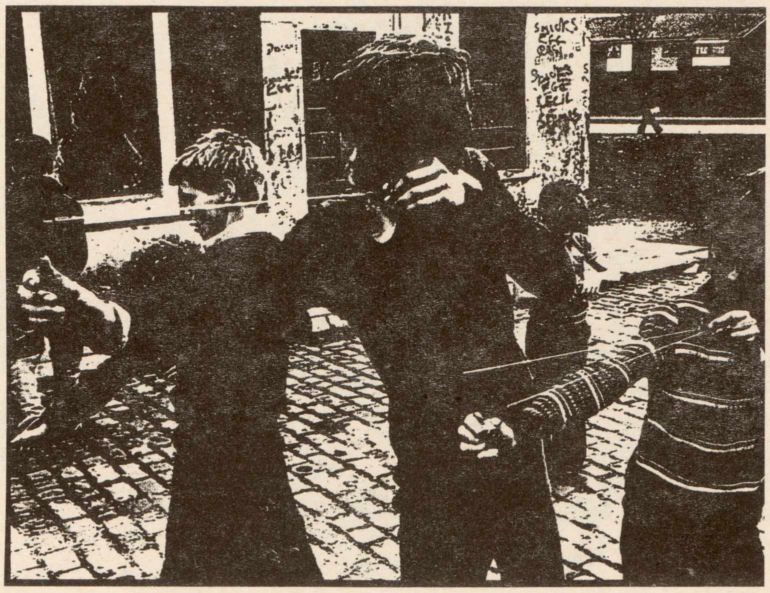

Το παραπάνω ερώτημα δεν στοχεύει να αποτρέψει την άσκηση κριτικής που θεωρείται ότι είναι εποικοδομητική για την προώθηση του κοινωνικού πολέμου, θα πρέπει, όμως, κάθε κριτική να μην γίνεται επιφανειακά και με επιπολαιότητα, αλλά αφού ψαχτεί το κάθε ζήτημα πολύ καλά. Γιατί πολλές φορές αυτό που με την πρώτη φαίνεται καλό και σύμφωνα με τα συμφέροντα της κοινωνίας μπορεί, όταν εξετασθεί καλύτερα να αποδειχθεί πως δεν έχει σχέση με αυτά, κι αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από τις προθέσεις που ενδεχομένως να είναι καλοπροαίρετες, μερικές φορές.

Κι εδώ εννοούμε την σαφή διαφορά ανάμεσα στη κριτική από τη μια και στη λάσπη, τη συκοφαντία, την καταστολή και, ακόμα περισσότερο, την υπερβολή που αναδεικνύει δευτερεύοντα και επουσιώδη συμβάντα σε πρωταρχικά και κυρίαρχα.

Ασυνείδητα τα **μη** που προτάσσονται σ' όσους συγκρούονται με το κράτος υποδηλώνουν την πρόθεση χαλιναγώγησης της συγκρουσιακής διάθεσης. Θα παρατηρήσουμε πως σ' αυτές τις καταστάσεις τα μη εκδηλώνονται κραυγαλέα από αυτούς που έχουν μια τελείως παθητική έως ουδέτερη συμμετοχή στα γεγονότα. [Εδώ θα πρέπει να τονισθεί πως η βία αυτών που συγκρούονται αυθόρμητα εκδηλώνει μια αξιοθαύμαστη αυτοσυγκράτηση το τελευταίο διάστημα, (χαρακτηριστικά παραδείγματα η «ουρά» της πορείας κατά την επέτειο του Πολυτεχνείου το 1990 και οι συγκρούσεις στις 10 και 11 Γενάρη 1991) τόσο ως προς το στόχο που στρέφεται όσο και ως προς το τι καταστρέφει].

Είναι αδιανόητο κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης να ζητάνε από τον κόσμο να μην αυτοπροστατευθεί από τις πάνοπλες δυναμεις του κράτους. Κι όμως, αυτό γίνεται όταν ζητάνε να μην στήνονται οδοφράγματα με διάφορα πράγματα, να μην υπάρχει αντίδραση στα δακρυγόνα με φωτιές ή στις επιθέσεις των μπάτσων με πέτρες γιατί υπάρχει κίνδυνος να προκληθούν ζημιές σε διάφορα καταστήματα. Αν όλα αυτά δεν είναι μια έμμεση αλλά σαφής προσπάθεια να μην υπάρχει σύγκρουση τότε τι είναι; Ζητώντας όλα αυτά από τους συγκρουόμενους είναι σαν να θέλουν να τους στείλουν μακρυά από τη μάχη, στο σπίτι τους, στην υποχώρηση και σ' όσα αυτή συνεπάγεται. Μήπως το ίδιο δεν θέλει και το κράτος εξαπολύοντας τις ορδές του που χρησιμοποιούν δακρυγόνα και ρόπαλα ενάντια στον κόσμο;

΄Ολοι αυτοί που **συνειδητά** βγάζουν κραυγές ενάντια στα σπασίματα δεν θέλουν τη σύγκρουση, δεν θέλουν οι καταπιεσμένοι να αντιτάξουν τη δική τους βία σ' αυτή του κράτους. Είναι εχθροί της σύγκρουσης, της εξέγερσης κάθε προσπάθειας προς την κατεύθυνση αυτή που συντελεί εν τέλει στην ανάπτυξη επαναστατικής συμπεριφοράς. Μόνο που εκείνη τη στιγμή, στη φωτιά της σύγκρουσης δεν τολμούν πάντοτε να μιλήσουν ανοιχτά και γι αυτό βρίσκουν διάφορα προσχήματα ίδια μ' αυτά που θα προβάλλει το κράτος ενάντια σε κάθε εξεγερμένο.

Συνήθως, αυτοί που παίρνουν μια στάση ανάλογη με την προαναφερόμενη ανήκουν στις οργανωμένες δυνάμεις του «κινήματος», οι οποίοι όχι μόνο δεν τολμούν, αλλά και δεν θέλουν να αντιταχθεί βία απέναντι στο κράτος. Γι αυτό προβάλλουν διάφορα προσχήματα και μεθοδεύσεις που ξεκινούν από το τροπάρι των «αντικειμενικών συνθηκών» και καταλήγουν στην προσπάθεια αποπροσανατολισμού και απομάκρυνσης του κόσμου από το χώρο της σύγκρουσης ή ακόμα στο να μεταβάλλουν το περιεχόμενό της. Για να φέρουμε δύο πολύ συγκεκριμένα παραδείγματα, όταν το Νοέμβρη του 1973 είχε πραγματοποιηθεί η εξέγερση του Πολυτεχνείου όλοι αυτοί οι «μαζικοί φορείς» έσπευσαν, την ώρα που χιλιάδες κόσμου συγκρούονταν με το κράτος και σκοτώνονταν από τα πυρά των δολοφόνων του, να προβάλλουν το αίτημα για αύξηση των δαπανών κατά 20% για την παιδεία ενώ άλλα ήταν τα ζητήματα που έβαζαν οι εξεγερμένοι. Το ίδιο είχαμε και πρόσφατα στη διάρκεια της σύγκρουσης της 10 Γενάρη, όπου μέσα στη φωτιά της μάχης αυτοί προσπαθούσαν να καλέσουν συγκέντρωση (αντισυγκέντρωση λέγεται στην πολύ απλή πολιτική γλώσσα) στα Προπύλαια με σκοπό να απομακρύνουν τον κόσμο. Καλούσαν δηλαδή να αφήσουν οι αγωνιζόμενοι το γάμο και να πάνε για πουρνάρια! Δεν είναι λοιπόν, απλά αντίπαλοι της ατομικής βίας όπως συνηθίζουν να δηλώνουν, αλλά κάθε μορφής βίας ενάντια στο κράτος. Νοιώθουν πως όποιος βγαίνει από το κοπάδι ή από τις νόρμες που αυτοί έχουν καθορίσει τους χαλάει τη μανέστρα, τη δυνατότητα δηλ. της συνδιαλλαγής τους με την εξουσία.

Αλλά, το άτομο δεν μπορεί να καταστέλλεται στο όνομα της όποιας συλλογικότητας με τον ίδιο τρόπο που η συγκρουσιακή διάθεση των 20-25.000 δεν θα πρέπει να κατασταλεί από την «πλειοψηφία» των 10.000.000.

΄Ολοι αυτοί οι εραστές της «μαζικότητας» και της «πλειοψηφίας» αντιμετωπίζουν με τρόμο κάθε βίαιη αντίδραση των καταπιεσμένων αφού δεν μπορούν να την χειραγωγήσουν, να την ελέγξουν. Ο ρόλος του διαπραγματευτή με το κράτος υπονομεύεται. Ξέρουν πως το κράτος δεν είναι διατεθειμένο να τους αναγνωρίσει τέτοιο ρόλο όσο ο κόσμος έχει ξεπεράσει τις συναινετικές διαδικασίες που θέλουν να του επιβάλλουν. Γιατί είναι η δυναμική του κοινωνικού ανταγωνισμού που εκφρασμένος με ελευθεριακό αλλά συνάμα αντικρατικό περιεχόμενο σπέρνει τον πανικό σε κάθε εξουσία υπαρκτή ή εκκολαπτόμενη.

Καμμιά φορά, στη θέα μιας σπασμένης βιτρίνας, ο στερημένος από πολλά σ' αυτή την κοινωνία είναι πιθανό να απλώσει το χέρι του και να πάρει ορισμένα πράγματα. ΄Οποιος βλέπει αυτή την «κλοπή» και τον καταλαμβάνει ιερή αγανάκτηση, σίγουρα είναι μεγάλος υποκριτής. Γιατί θά'πρεπε νάχει ξεσηκωθεί άπειρες φορές μπροστά στην κλεψιά του μόχθου εκατομμυρίων εργαζόμενων από το κράτος και τα αφεντικά.

Όποιος δεν μετρά σπασμένα κεφάλια, πλευρά, χέρια, πόδια, νεκρούς και τραυματίες από τη βία του κράτους και των οργάνων του αλλά είναι πολύ πρόθυμος να μετρήσει μερικές σπασμένες βιτρίνες είναι κυριευμένος από μια παθολογική λατρεία προς το εμπόρευμα. Αλλά πάλι, πώς και δεν εξεγείρεται από το θάψιμο χιλιάδων τόνων από γεωργικά προϊόντα κάθε χρόνο, την ίδια στιγμή που οι τιμές τους φθάνουν σε απλησίαστα ύψη για μεγάλα τμήματα του πληθυσμού; Η ζυγαριά που κρατά είναι απάνθρωπη, απ' τη στιγμή που εξισορροπεί μια ζωή με ένα βίντεο, μια τηλεόραση ή μια βιτρίνα ή ακόμα χειρότερα τη μετρά λιγώτερο από αυτά. Ξεχνά πως το υπέρτατο αγαθό (κι όχι εμπόρευμα) είναι η ανθρώπινη ζωή, την οποία δεν μπορούν να αντικαταστήσουν εκατομμύρια βίντεο ή βιτρίνες, πράγματα που μπορούν να αντικατασταθούν.

Όταν έχει κανείς μια τέτοια στάση απέναντι στη βία των εξεγερμένων αγνοεί πολλές φορές σκόπιμα, τη βία του εμπορεύματος που ενισχύει, προωθεί κι ασκεί ο «κακόμοιρος» ο καταστηματάρχης, με τα εμπορεύματα αξίας δισεκατομμυρίων που φυσικά δεν βγήκαν από το δικό του μόχθο.

Μέσα σ' όλα αυτά έρχεται το επιχείρημα πως δεν πρέπει με τις πράξεις τους να εξομοιώνονται οι καταπιεσμένοι με τους εξουσιαστές εκμεταλλευτές. Σ' αυτή την «ηθικού» χαρακτήρα τοποθέτηση υπάρχει ένα ίδιας μορφής λάθος. Γίνεται μια εξομοίωση ανάμεσα στην πράξη απαλλοτροίωσης και στην θεσμισμένη κλεψιά από το κράτος και τους καπιταλιστές. Όμως, αυτά που στην πραγματικότητα ανήκουν στην κοινωνία και σ' όλους όσους την αποτελούν και που το κράτος στερεί με τη βία είναι δίκαιο να προσπαθεί κάθε κοινωνικό κομμάτι, κάθε άτομο να τα επαναποκτά. **Η απαλλοτρίωση, στην προκειμένη περίπτωση, είναι μια δίκαιη πράξη βίας.**

Μέσα από τα παραπάνω διαφαίνεται πολύ απλά πόσο εύκολα μπορεί να ανακαλύψει κανείς ένα δεντράκι και να χάσει πίσω απ' αυτό ένα ολόκληρο δάσος. Το ίδιο εύκολο είναι να βλέπει λεπτομέρειες και περιπτωσούλες και να μην θέλει να δει την φουρτούνα που σε κάθε εξέγερση, παίζει σαν καρυδότσουφλο το καράβι της εξουσίας. Να ψάχνει για «άδικες πράξεις» και να μην βλέπει το δίκαιο του κοινωνικού αγώνα όχι τόσο στη γενικότητά του αλλά μέσα στη συγκεκριμένη στιγμή που αυτός εκδηλώνεται, και να παίρνει με αυτό τον τρόπο το μέρος των τυράννων, των εχθρών της ελευθερίας

ΤΡΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Τις περισσότερες φορές μέσα στη διεργασία των κοινωνικών συγκρούσεων, αναπτύσσονται οι πιο συντηρητικές απόψεις που επικαλύπτονται από ένα ριζοσπαστικοφανή μανδύα.

Ας δούμε με πόση τεχνητή αφέλεια μπορεί να εκφραστεί ο πιο ακραίος συντηρητισμός. Το περιεχόμενό του συμπυκνώνεται στα πιο κάτω τρία σημεία:

α) Η πάλη κατά της εκμετάλλευσης και η απαλλοτρίωση των εκμεταλλευτών θα γίνει από την κοινωνία σαν σύνολο και μέσα σε μια διαδικασία.

β) Μια βίαιη πρακτική αυτή τη στιγμή δεν οφελεί και δίνονται επιχειρήματα στο κράτος για να διαστρεβλώσει και να επέμβει κατασταλτικά ενάντια στον αγώνα που γίνεται.

γ) Το κράτος και ο καπιταλισμός δεν ανατρέπονται με ορισμένες σπασμένες βιτρίνες, με φωτιές και οδοφράγματα στους δρόμους, με κάποιες απαλλοτριώσεις ή με τραυματίες μπάτσους.

Πόσες και πόσες φορές έχουν ακουσθεί διατυπώσεις τέτοιου ή παρόμοιου χαρακτήρα στη διάρκεια συγκρούσεων! Όλες τους περιέχουν μια συλλογιστική που είναι σημαντικό να την εξετάσουμε γιατί στέκεται εμπόδιο στην ανάπτυξη της σύγκρουσης με το κράτος όχι μόνο για την κάθε συγκεκριμένη στιγμή αλλά έχουν δημιουργήσει και ένα ολόκληρο πλέγμα χαλιναγώγησης των κινητοποιήσεων.

Εμπεριέχουν ταυτόχρονα, μια ολόκληρη μεθοδολογία, μια αντίληψη που καταστρατηγεί την πραγματική φύση του κοινωνικού ανταγωνισμού, του κοινωνικού πολέμου.

Μέσα από τέτοιου είδους συλλογισμούς, εκφράζονται χοντρά ψεύδη και συκοφαντίες που σκοπό έχουν να υποβαθμίσουν τις απόψεις και τις πρακτικές με τις οποίες δεν βρίσκονται σύμφωνοι αυτοί που διατυπώνουν τα παραπάνω.

Κατ' αρχήν υπάρχει μια υποτίμηση των δραστηριοτήτων συγκεκριμένων συλλογικοτήτων ή και ατόμων στη βάση μιας γενικόλογης διατύπωσης για μια κοινωνία συνολικά που θα κάνει και θα ράνει.

Όπως έχουμε ξαναπεί η κοινωνία δεν αποτελεί ένα ενιαίο και ομοιογενές σύνολο. Απαρτίζεται από στρώματα, τάξεις, κοινωνικές κατηγορίες και κάθε είδους διαστρωματώσεις. Όλα αυτά βρίσκονται σε μια διαρκή κίνηση και διαπάλη μεταξύ τους. Μέσα σ' αυτόν τον ανταγωνισμό υπάρχουν εκείνα τα κοινωνικά στρώματα και τάξεις που βρίσκονται σταθερά ή με διακυμάνσεις με το μέρος της κυριαρχίας και αντίστοιχα αυτά που την αντιπαλεύουν. Στο καθένα από τα δύο αυτά στρατόπεδα δεν υπάρχει μια ομοιομορφία και μια κοινή στάση. Αναπτύσσεται δηλαδή ένας ιδιόμορφος ανταγωνισμός. Οι δυνάμεις που βρίσκονται με τη μεριά της κοινωνικής απελευθέρωσης δραστηριοποιούνται ενάντια στο κράτος και τον καπιταλισμό άλλοτε συνειδητά και άλλοτε ασυνείδητα, με οργανωμένο ή αυθόρμητο τρόπο και άλλοτε πάλι κατά μικρά κομμάτια ή μεγαλύτερα.

Όλα αυτά τα κοινωνικά στρώματα που αντιμάχονται την εξουσία ενεργοποιούνται πάνω στο συνολικό σχέδιο της απελευθέρωσης. Όμως ακριβώς εξ αιτίας τόσο των διαχωρισμών και της αλλοτριωμένης συνείδησης που έχει επιβάλλει η εξουσία η σύμφυτη επιθυμία για ελευθερία βρίσκεται σε συνύπαρξη και διαπάλη με την αλλοτριωμένη συνείδηση.

Πώς λοιπόν, θα μπορούσε να καθορισθεί μια ενιαία και αποκλειστική στάση και δράση με βάση αυτά τα δεδομένα;

Εδώ λοιπόν, βρίσκεται αυτό που χρειάζεται να εξετάσουμε προσεκτικά. Υπάρχει μια ολόκληρη μεθοδολογία σε σχέση με τον κοινωνικό ανταγωνισμό και τον κοινωνικό πόλεμο που επιδιώκει τη διατήρηση της τμηματοποίησης και του διαχωρισμού, του εγκλωβισμού και του φορμαρίσματος της ταξικής - κοινωνικής πάλης. Τμηματικά, από την άποψη της εφαρμογής κάποιων σταδίων τα οποία θα πρέπει να ακολουθηθούν πιστά από τους εξουσιαζόμενους πάντα βέβαια κάτω από την επίβλεψη και την καθοδήγηση κάποιων «ειδημόνων». Τμηματικά, στη βάση κάποιων απαράγραπτων και εφευρημένων ορίων και νομοτέλειων. ΄Ετσι από τη μια μεριά υπάρχει εκείνο το «θα γίνει από την κοινωνία σαν σύνολο» που γίνεται μακρινό και απρόσιτο και από την άλλη το «μέσα σε μια διαδικασία» που προσδιορίζει τα στάδια, καθορίζοντας αυστηρά επιλεγμένα μέσα και ιεραρχώντας τα.

Στην περίπτωση αυτή το συνολικό απελευθερωτικό σχέδιο έχει εξαφανισθεί, αλλά ούτε μπορεί να εκδηλωθεί και κάποιο ειδικό σχέδιο δράσης.

Με όλα όσα αναφέρθηκαν ως εδώ γίνεται αντιληπτό πως με αυτή την τμηματοποίηση ο αγώνας γίνεται μερικός, η κινητοποίηση ιδιοκτησία των χειραγωγών και το απελευθερωτικό σχέδιο όνειρο απραγματοποίητο.

Εδώ θα πρέπει να δειχθεί η διαφοροποίηση ανάμεσα στην πιο πάνω κατάσταση, την ιδεολογική θέση που βλέπει όχι μόνο περιχαρακωμένο αλλά και στατικό τον κοινωνικό πόλεμο και στο αναρχικό σχέδιο δράσης.

Αποδεχόμενοι τον κοινωνικό ανταγωνισμό στην υπαρκτή διάστασή του ΧΩΡΙΣ ΣΤΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΜΕ ΤΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΟΥ ΕΜΠΕΡΙΕΧΕΙ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΖΟΜΕΝΩΝ θεωρούμε πως με βάση την ανάλυση μπορεί να συγκροτείται μέσα στα πλαίσια του γενικού απελευθερωτικού σχεδίου (όχι με την έννοια μιας αποκρυστάλλωσης και διαμόρφωσής του) το ειδικό σχέδιο ανάλογα με την περίσταση που περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της σύγκρουσης με το κράτος και τους θεσμούς - μηχανισμούς του, μιας σύγκρουσης βίαιης και αδιάλλακτης. Μέσα απ' αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθούν ακόμα και βραχυπρόθεσμα οφέλη. Η επιδίωξη είναι η ανάπτυξη μιας ολικής αντιπαράθεσης σε σχέση με κάποιο συγκεκριμένο γεγονός. Κάτι τέτοιο δεν κάνει το αναρχικό σχέδιο ένα κλειστό σύστημα που αποκλείει την όποια πρωτοβουλία θα μπορούσε να αναπτυχθεί. Το αντίθετο μάλιστα. Η πρωτοβουλία του κόσμου αφήνεται ελεύθερη να διαμορφώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους όρους της σύγκρουσης. Ακριβώς η απαιτούμενη ευελιξία είναι που επιτρέπει την προσαρμοστικότητα μέσα στις συνθήκες της κοινωνικής διαπάλης χωρίς μονολιθικότητα, απαγορεύσεις και καταστολή. Μέσα από τη βίαιη δράση ενάντια στο κράτος επιτυγχάνεται η σύνδεση με τον κόσμο και ιδιαίτερα με τα πιο ζωντανά κομμάτια του. ΄Ετσι, η αντίθετη άποψη δεν οδηγείται σε αποκλεισμό με βάση μια δογματική αντίληψη αλλά σύμφωνα με το κατά πόσο εντάσσεται στην απελευθερωτική διεργασία και τη συνεκτίμηση της συνεισφοράς της στην ουσιαστική σύγκρουση με τους καταπιεστικούς - εκμεταλλευτικούς θεσμούς και μηχανισμούς. Αφήνεται ελεύθερη η κρίση του αγωνιζόμενου κοινωνικού κομματιού και μάλιστα δεν επιδιώκεται η απομόνωσή του ούτε από άλλα κομμάτια που θέλουν να ενεργοποιηθούν από κοινού ούτε και από συγκεκριμένα άτομα. **Η εξέταση των συνθηκών και η διάθεση του κόσμου πρέπει να παραμένουν πάντοτε τα θεμελιακά στοιχεία.** Μ' αυτό τον τρόπο δημιουργείται και αναπτύσσεται η ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη του κοινωνικού πολέμου ενισχύοντας τα μέτωπα σύγκρουσης και διευρύνοντας τη ρήξη με το κράτος, επιδιώκοντας μ' αυτό τον τρόπο να δημιουργηθούν ρήγματα στο σύστημα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. Δεν μπαίνει γι αυτό το σκοπό κανένα στάδιο και δεν ιεραρχείται κανένα μέσο και καμμιά μεθοδολογία. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν επιλέγεται κάποια μέθοδος στο συγκεκριμένο αγώνα που διεξάγεται. Είναι όμως μια επιλογή μέσα στο ΟΛΟ, μέσα στο συνολικό απελευθερωτικό σχέδιο.

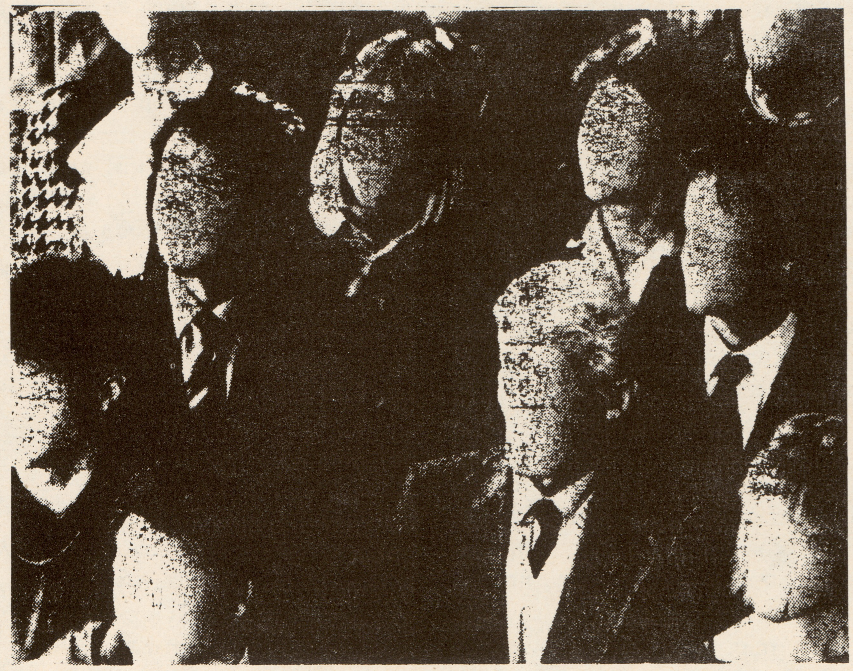

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε τον κοινωνικό αγώνα ανοικτό, χωρίς όρια, προς όλες τις κατευθύνσεις πλην μιας: αυτής που βρίσκεται προς τη μεριά του κράτους και όσων συμπορεύονται μ' αυτό και το ενισχύουν στο έργο του με άμεσο ή έμμεσο τρόπο.

Ριζικά αντίθεση με την πραγματικότητα του κοινωνικού ανταγωνισμού είναι η άποψη που εξετάζουμε. ΄Οχι μόνο γιατί παραπέμπει στις καλένδες την υπόθεση της κοινωνικής απελευθέρωσης αλλά και επειδή έχει πολλές ομοιότητες με την επαγγελία για την μέλλουσα ζωή στον παράδεισο των θρησκευτικών φαντασιώσεων.

Παράλληλα, εγκλωβίζει και απομονώνει όσους συμμετέχουν στην κινητοποίηση υποχρεώνοντάς τους να αποδεχθούν και να εφαρμόσουν σαν καλά φανταράκια τα όσα κάποιοι «παντογνώστες» έχουν προκαθορίσει.

Ερχόμαστε τώρα στο σημείο που έχει σχέση με τη βίαιη σύγκρουση. Το ψέμμα που διατυπώνεται διαστρεβλωτικά είναι αυτό που περικλείεται στη φράση πως το κράτος θα ανατραπεί μέσα από μερικά σπασίματα και μερικούς τραυματίες μπάτσους. Εφ' όσον η ανάπτυξη της απελευθερωτικής συνείδησης έρχεται μέσα από τη σύγκρουση με τις δομές και τους θεσμούς κυριαρχίας και εκμετάλλευσης, η βίαιη σύγκρουση είναι επιβεβλημένη. ΄Οσο και αν με ψεύτικα λόγια διατυπώνεται η απαισιοδοξία (γιατί περί αυτού πρόκειται) πως με τη βίαιη σύγκρουση δεν γίνεται τίποτα τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά. ΄Οταν οι εξουσιαζόμενοι περνούν τις δομές κυριαρχίας, το φόβο της ποινής, του δικαστή, της φυλάκισης και μπροστά τους, μέσα τους, αναδεικνύεται η απελευθερωτική δυνατότητα, τότε είναι σίγουρο πως θα έρθουν σε επαφή με τον μπάτσο. Πότε οι καταπιεσμένοι έκαναν πορεία και δεν κινητοποιήθηκαν πίσω τους, γύρω τους ή σε πολύ κοντινή απόσταση οι δυνάμεις καταστολής; Είναι αναπόφευκτο λοιπόν προκειμένου να πετύχουν το σκοπό τους να συγκρουστούν με αυτούς. Δεν είναι λοιπόν επιδίωξη η σύγκρουση με τους μπάτσους, αλλά πρόκειται για αναπόφευκτο γεγονός στη διάρκεια της ανάπτυξης του ταξικού-κοινωνικού ανταγωνισμού. Οι φωτιές και τα οδοφράγματα μπορεί να μην ανατρέπουν άμεσα την εξουσία, δείχνουν όμως το δρόμο προς αυτή την κατεύθυνση. Ο δρόμος για την επαναστατική απελευθέρωση δεν είναι γεμάτος από θαύματα, που τον βαδίζουν κάποιοι περιβεβλημένοι το φωτοστέφανο του άκακου αρνιού και ξαφνικά μεταμορφώνονται σε τίγρεις έτοιμες να κατασπαράξουν την εξουσία. Αυτά είναι μαρξιστικά παραμύθια που δεν τα πιστεύουν πια ούτε οι ηλίθιοι. Η προετοιμασία για την επανάσταση γίνεται από το πιο απλό μέσο μέχρι και τον πλέον σύνθετο τρόπο και σε καθημερινή βάση.

Κάποια εποχή, το να συγκαταλέγεσαι στις επαναστατικές δυνάμεις σήμαινε για κάποιες Μαρξιστικές ομάδες τη σύγκρουση και τη χρήση βίας ενάντια στους μηχανισμούς της εξουσίας.

Σήμερα, διάφορες μαρξιστικές ομάδες διατηρούν στον τίτλο τους τη λέξη επανάσταση, αλλά το μόνο επαναστατικό που έχουν πετύχει μέχρι στιγμής είναι να εξαφανίζονται ως δια μαγείας τη στιγμή των συγκρούσεων.

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός πως η επανάσταση, η κοινωνική απελευθέρωση δεν θα πραγματοποιηθούν μήτε αύριο, μήτε σε εκατό χρόνια, αλλά είναι πραγματοποιήσιμα τώρα, αύριο και σε κάθε στιγμή που ζούμε και θα ζήσουμε.

Όλοι όσοι ευαγγελίζονται την επαναστατική ανατροπή της σημερινής κατάστασης και δεν μπορούν να δουν την πραγματικότητα μέσα στην οποία αναπτύσσεται ο κοινωνικός ανταγωνισμός, ο οποίος επιβάλλει τη συνεχή και καθημερινή δράση προς αυτή τη κατεύθυνση, είναι χαμένος κόπος να αυτοδιατηρούν τις επαναστατικές τους ψευδαισθήσεις για το αύριο. **Η επαναστατική απελευθέρωση της κοινωνίας θα προέλθει μέσα από την καθημερινή βίαιη και αδιάλλακτη σύγκρουση.**

Παρατηρείται, όμως, το φαινόμενο της καθημερινότητας όπως έχει διαμορφωθεί που βάζει χιλιάδες κοντόφθαλμα εμπόδια.

Όσο τα πράγματα δεν έχουν πάρει οξυμμένες διαστάσεις, οι χειραγωγοί εφευρέτες του ταχτικισμού τα καταφέρουν αρκετά καλά. Οι εξουσιαζόμενοι μπορούν να δυσανασχετούν αλλά δεν προχωρούν στο σπάσιμο της σχέσης τους με όσα τους επιβάλλονται και μέσα στην καθημερινότητα.

Όταν όμως τα πράγματα προχωρήσουν και ενταθούν λίγο οι καταστάσεις, τότε οι καταπιεσμένοι δύσκολα ακολουθούν τη «γραμμή» και την ιεράρχηση των μέσων που τους έχουν επιβληθεί.

Αυτό ακριβώς επιβεβαιώνει πως ο κοινωνικός ανταγωνισμός έχει μια διαρκή τάση να βγαίνει έξω από τα όποια όρια θέλουν να του επιβάλλουν. Κάτι που γνωρίζουν καλά οι χειραγωγοί. Γι' αυτό και καταβάλλουν τεράστιες προσπάθειες να συγκρατούν τον κόσμο. Χρησιμοποιούν γι' αυτό το σκοπό κάθε μέσο από τον ιδεολογικό εκφοβισμό και την επειλή μέχρι και την άμεση χρήση της κατασταλτικής βίας.

Αλλά αντικειμενικά, κάθε κινητοποίηση μοιάζει με ένα βαρέλι βενζίνη που περιμένει το σπίρτο που θα δημιουργήσει την έκρηξη. Να και η αιτία για την οποία οι χειραγωγοί σπεύδουν με κάθε τρόπο να παρεμποδίσουν κάθε ατομική πρωτοβουλία και δράση. Πόσες φορές στη διάρκεια μιας κινητοποίησης, έχουν υπάρξει σκέψεις που όταν τέθηκαν σε εφαρμογή συνέβαλλαν με θετικό τρόπο στην εξέλιξη των πραγμάτων και πόσες άλλες φορές η καταστολή τέτοιων πρωτοβουλιών έχει οδηγήσει στην απώλεια ευκαιριών και στον περιορισμό των δυνατοτήτων;

Σε μια κινητοποίηση η πέτρα, μια απρόσμενη κίνηση, μικρής φαινομενικά σημασίας, μπορεί να δώσει το έναυσμα για τη σύγκρουση.

Χρειάζεται να αναγνωρισθεί πως ο ταξικός - κοινωνικός πόλεμος δεν εξαρτιέται μόνο από τις μεγάλες πράξεις στις οποίες συμμετέχουν πλήθη κόσμου. **Κάθε στιγμή, κάθε μικρή πράξη, ακόμα και η φαινομενικά ασήμαντη είτε ξεκινά από ένα άτομο είτε από μικρές συλλογικότητες ή πολυάριθμες κοινωνικές ομάδες εφ' όσον προωθεί τη σύγκρουση με το καθεστώς κυριαρχίας και εκμετάλλευσης έχει μεγάλη σημασία.**

Κι αυτό γιατί το κράτος, οι θεσμοί, οι μηχανισμοί, η λογική της εξουσίας διατρέχει όλο τον κοινωνικό ιστό από τις κεντρικές δομές - σημεία μέχρι και τα πιο μικρά, τα πιο απόμακρα και παντού λειτουργεί και αναπαράγεται με συγκεκριμένους κάθε φορά τρόπους.

Δεν μπορεί να θεωρηθεί πως η βίαιη δράση ενάντια στο κράτος είναι αποτελεσματική μόνο από την κεντρικότητα που μπορεί να εκδηλώνεται σε τεχνικό επίπεδο. Η κεντρικότητα αυτή αναδεικνύεται από το περιεχόμενο της κάθε φορά πρακτικής κι όχι από το κατά πόσο απευθύνεται στις κεντρικές δομές και θεσμούς της κυριαρχίας ή τις άμεσες προεκτάσεις τους.

Έτσι, έχει την ίδια σημασία η αντικρατική δραστηριότητα που στρέφεται ενάντια στη βουλή ή σε κάποιο υπουργείο ή σε κάποια νομαρχιακή διεύθυνση ή σε μεμονωμένο όργανο ή θεσμό της κυριαρχίας. Με τον ίδιο τρόπο η δραστηριότητα αυτή πραγματοποιείται από ένα ή περισσότερα άτομα. Εκείνο που την κάνει αποδεκτή είναι το περιεχόμενο που έχει από αντικειμενική άποψη (σημείο προς το οποίο απευθύνεται) η υποκειμενική (αυτός ή αυτοί που την πραγματοποιούν), ο λόγος που εκφράζεται από αυτούς ή αυτόν που την βάζουν σε εφαρμογή, την υλοποιούν και όλα αυτά μαζί κατά πόσο είναι ενταγμένα σε μια απελευθερωτική διεργασία, **κατά πόσο δηλαδή αποτελούν συστατικό του κοινωνικού πολέμου.**

Είπαμε προηγούμενα πως ο κοινωνικός πόλεμος περιέχει μια δυναμική που επιδρά με πολύπλοκο τρόπο στα μυαλά των ανθρώπων. Κάθε πρακτική που εκδηλώνεται μέσα σ' αυτόν και κατά την διάρκειά του, δεν έχει τον ίδιο αντίκτυπο μέσα στην κοινωνία. Κάθε στοιχείο που έχει μια θέση μέσα στην κοινωνική διαπάλη είτε σαν ατομικότητα είτε σαν συλλογικότητα, σαν τάξη ή διαστρωμάτωση παίρνει τα ανάλογα ερεθίσματα, ερμηνεύει την εκδηλούμενη πρακτική και τοποθετείται ανάλογα. Απ' αυτή την άποψη είναι τεράστιας σημασίας λάθος το να επιδιώκει με μια πράξη του να αγκαλιάσει όλη την κοινωνία ή να γίνει αποδεκτός από το μεγαλύτερο κομμάτι της. Χωρίς να σημαίνει πως δεν μπορεί το τελευταίο να συμβεί σε κάποια φάση, δεν θα πρέπει να θεωρηθεί πως μπορεί να γίνεται σε κάθε περίπτωση ούτε να τίθεται κάτι τέτοιο σαν στόχος στη βάση μιας υπόθεσης. **Η συμβολή στην ανάπτυξη του κοινωνικού πολέμου είναι που μπορεί να διευκολύνει με τον τρόπο της στην διαφοροποίηση των υπαρχουσών καταστάσεων, συνθηκών και αντιλήψεων υπέρ της απελευθερωτικής πρακτικής.**

Ας πάρουμε σε σχέση με τα παραπάνω ένα ιστορικό γεγονός: Όταν ο αναρχικός τσαγκάρης Δημ. Μάτσαλης σκότωσε στις 3 Νοέμβρη του 1896 τον τραπεζίτη Διονύσιο Φραγκόπουλο και πλήγωσε άσχημα τον μεγαλέμπορα Ανδρέα Κόλια έκανε μια πράξη που εντάσσονταν μέσα στη συνολική απαλευθερωτική διεργασία. Ο σεβασμός που του έδειξαν οι άλλοι φυλακισμένοι αλλά ακόμα και οι δεσμοφύλακες έκφραζαν το μέγεθος μιας πράξης που δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί ούτε από τις προθέσεις της, ούτε από το αντικείμενο που είχε.

Μετά το σκότωμα του τραπεζίτη, το «Επί τα Πρόσω» (Αναρχικό έντυπο της εποχής) σταμάτησε να βγαίνει για ένα διάστημα. Όταν μετά από λίγο ξανάρχισε την έκδοσή του, δεν υπήρχαν λεφτά. Οι εκδότες γράψανε παντού ζητώντας οικονομική ενίσχυση. Στην Πάτρα ζούσαν δύο αδελφές εργάτριες - ράφτρες που το μεροκάματό τους ήταν 1,20 δρχ. Άρχισαν, λοιπόν, να δίνουν κάθε Σαββατοκύριακο 3,50 δρχ. η καθεμιά! Ύστερα από ένα χρόνο πέθαναν και οι δύο φθισικές, μένοντας μέχρι το τέλος πιστές στις απόψεις τους και προσπαθώντας με τη δράση τους και την προπαγάνδα να επηρεάσουν και τις άλλες εργάτριες.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως η επίδραση μιας πράξης έχει θετικά αποτελέσματα σε ένα μέρος των κοινωνικών στρωμάτων ενώ αντίθετα σε άλλα η ίδια πράξη μπορεί να έχει διαφορετικές επιπτώσεις έως τελείως αρνητικές. Όμως, είναι δυνατό να βρεθεί εκείνος ο μέσος όρος που θα εναρμονίζει τις διαφορετικές εκτιμήσεις με τις διάφορες πρακτικές;

Μέχρι τώρα κάτι τέτοιο δεν έχει επιτευχθεί. Όσες φορές μάλιστα επιχειρήθηκε κάτι παρόμοιο το αποτέλεσμα ήταν η μία πρακτική μα αποκλείει την άλλη. Αυτό όμως γίνεται εμπόδιο στη δυναμική του κοινωνικού ανταγωνισμού και λειτουργεί χειραγωγικά. Αντίθετα, από τη στιγμή που απουσιάζει η καταστολή στη δυναμική του κοινωνικού ανταγωνισμού και τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν σ’ αυτόν, αφήνεται να αναπτυχθεί μέσα στο πεδίο της σύγκρουσης η συνείδηση και οι δυνατότητες των καταπιεσμένων στην πάλη τους ενάντια στην εξουσία και τις δομές κυριαρχίας και εκμετάλλευσης.

Είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση πως ο βαθμός σύγκρουσης καθορίζει και τις δυνατότητες ανάπτυξης της συνείδησης. Δεν είναι δυνατόν να επιδιώκεται η απόκτηση ενός μόνο είδους συνείδησης μέσω καθορισμένων και στατικών μορφών δράσης. Η ανάπτυξη της συνείδησης μέσα από τη βίαιη σύγκρουση των ανθρώπων με τις εξουσιαστικές δομές έχει δικά της χαρακτηριστικά που εξαρτιώνται και από την ιδιαιτερότητα αυτών που δραστηριοποιούνται συλλογικά ή ατομικά.

Για να μπορέσει να μεταμορφωθεί ο «φιλήσυχος» μικροαστός σε εξεγερμένο άτομο, δεν απαιτείται μόνο κάποια όξυνση σε κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο. Ούτε είναι δυνατή από μόνη της να ενεργήσει με αυτόματο τρόπο. Γιατί τότε με τόσες οικονομικές κρίσεις και προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κοινωνικά σύνολα δεν θα έμενε κάθε φορά κολυμπηθρόξυλο από τις εξουσιαστικές - εκμεταλλευτικές δομές.

Παρ’ όλα αυτά, βλέπουμε πως τις περισσότερες φορές συμβαίνει το τελείως αντίθετο: Ο κόσμος να παραμένει παθητικός αποδέκτης τέτοιων καταστάσεων που τον συντρίβουν κυριολεκτικά. Γι αυτό χρειάζεται να εκφραστούν και οι αντίστοιχες βίαιες πρακτικές. Όσο αυτές μένουν εγκλωβισμένες και ανεκδήλωτες τόσο περισσότερο ο μικροαστός που προαναφέραμε παραμένει στο επίπεδο του διαμαρτυρόμενου, αφού δεν μπορεί να βρεί το κατάλληλο έδαφος ανάπτυξης η δυνατότητα ευρύτερης ρήξης με το, κράτος παραμένοντας στο ίδιο επίπεδο. Αυτή την ευρύτητα δεν μπορεί να την προσδώσει η όποια παγιοποιημένη «δράση» που αγνοεί τις πολλές πτυχές της αντικρατικής πάλης. Αυτό το ξέρει πολύ καλά το κράτος γι αυτό και έχει φροντίσει να συμπεριλάβει κάθε εκδήλωση του κοινωνικού ανταγωνισμού μέσα στους θεσμούς του αφού προηγουμένως έχει προχωρήσει στον ευνουχισμό της. Η βιαιότητα και η έμπρακτη υπέρβαση των παλιών «αναγνωρισμένων» από το κράτος μέσων πάλης είναι περισσότερο από απαραίτητη.

Εδώ, θα πρέπει να εξετάσουμε την περίπτωση του ταχτικισμού που συναρτάται με όσα ειπώθηκαν παραπάνω. Ο ταχτικισμός περικλείει την λογική της σταδιακής ανάπτυξης της συνείδησης. Κι αυτό δεν είναι παρά εξουσιασμός. Το μέτρο και το ποσοστό αυτής της ανάπτυξης τα «κατέχουν» κάποιοι «ειδικοί». Σημαντικό ρόλο σ’ αυτό το ζήτημα παίζει η ευρύτατα διατυπωμένη άποψη πως η όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων προέρχεται από την «οικονομική κρίση». Σύμφωνα με αυτό το τέχνασμα οι προαναφερόμενοι παράγοντες οδηγούν στην ανάπτυξη της συνείδησης σ’ ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Στην προκειμένη περίπτωση έχουμε ένα μηχανιστικό κατασκεύασμα που θέτει εκ των προτέρων προϋποθέσεις οδηγώντας σε μια εξουσιαστική λογική και πρακτική όσον αφορά τον κοινωνικό αγώνα.

Μια τέτοια τοποθέτηση, βλέπει τον κοινωνικό - ταξικό ανταγωνισμό σαν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης ή της οικονομικής κατάστασης γενικώτερα.

Έτσι, «η πραγματικότητα βρίσκεται τοποθετημένη με το κεφάλι προς τα κάτω», σύμφωνα με μια προσφιλή έκφραση του Μαρξ. Δεν είναι εκτός πραγματικότητας η σύμπτωση της ανάπτυξης της ταξικής - κοινωνικής διαπάλης με κάποια διατάραξη των συνθηκών της οικονομικής κυριαρχίας, αλλά από αυτό το σημείο μέχρι που να γίνεται καθοριστικός ο οικονομικός παράγοντας υπάρχει μεγάλη διαφορά. Γιατί άλλο ζήτημα η αλληλεπίδραση των διάφορων παραγόντων κι άλλο η καθοριστικότητα του οικονομικού.

Εν πάσει περιπτώσει, η επιμονή στον καθοριστικό ρόλο της οικονομικής κρίσης αποκλείει σε τελική ανάλυση τον πρωταρχικό χαρακτήρα του κοινωνικού ανταγωνισμού βάζοντας τον σε δεύτερη μοίρα κάτι που είναι λάθος.

Τέλος για ποιο λόγο θα πρέπει να υπάρχει προσκόλληση στην ιδέα μιας αναμενόμενης «οικονομικής κρίσης» (για την οποία αν θάπρεπε να μιλήσουμε καλύτερα να αναφερόμαστε στην μόνιμη οικονομική στέρηση που υφίστανται οι εκμεταλλευόμενοι ενώ για τους κυρίαρχους πρόκειται για διαταραχές και ανακατατάξεις που συντελούνται στο οικονομικό τους σύστημα) για να προχωρήσει η σύγκρουση με το κράτος και τους θεσμούς - μηχανισμούς του (οικονομικούς και μη);

Σύμφωνα με ποια πραγματικότητα η δραστηριοποίηση των κοινωνικών στρωμάτων δεν θα μπορούσε να προκαλέσει το αντίστροφο; Για ποιο λόγο θα πρέπει να περιμένουν οι καταπιεσμένοι τους οικονομικούς όρους να ενεργήσουν και έπειτα να τους ακολουθήσουν και δεν θα μπορούσαν μέσα από διάφορες επιθετικές ενέργειες (απεργίες, διαδηλώσεις, καταλήψεις κ.λπ.) ενάντια στο κράτος να προκαλέσουν όχι απλά μια ουσιαστική διατάραξη της οικονομικής πλευράς της κυριαρχίας αλλά να επιφέρουν μια συνολική κρίση σ’ αυτή;

Ο μόνος λόγος που αμφισβητεί μια τέτοια υπαρκτή δυνατότητα είναι η εξουσιαστική καθυπόταξη της προσπάθειας για απελευθέρωση σε κάποιες «νομοτελειακές» οικονομικές «απελευθερωτικές» διαδικασίες που έχουν εφεύρει αφελείς ή αρρωστημένες σκέψεις που φύτρωσαν τον περασμένο αιώνα προσπαθώντας να ερμηνεύσουν τον κόσμο μέσα στα περιορισμένα όρια που είχαν ή δημιούργησαν. Στο κάτω - κάτω, για τους επαναστάτες όλα αυτά τα σημεία μιας κρίσης σε όποιο επίπεδο κι αν υπάρχει αποτελούν αφορμή για το βάθαιμα της επαναστατικής εξεγερτικής διαδικασίας κι όχι την αιτία. Δεν περιμένουμε την όποια κρίση αλλά συμβάλλουμε στη δημιουργία της, μέσα από τον εξεγερτικό - επαναστατικό αγώνα των καταπιεσμένων. Γιατί αν καλοεξετάσουμε την άποψη που βάζει σαν αιτία την οικονομική κρίση θα πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως χωρίς την ύπαρξη της δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί η επανάσταση. Αλλά, η διαφορετικότητα των ανθρώπων που ζουν και συμμετέχουν στον κοινωνικό ανταγωνισμό είναι αναμφισβήτητη. Όταν γίνεται προσπάθεια να καναλιζαρισθεί αυτή με κάποιο μέσο όρο, ο οποίος δεν εκφράζει παρά μόνο την πρόθεση επιβολής πάνω στα άτομα και κατ’ επέκταση στην κοινωνία, εκδηλώνεται συνάμα μια ανταγωνιστική συμπεριφορά στο σύνολο των επιδιώξεων που εκφράζονται στο συγκεκριμένο σημείο της σύγκρουσης.

Αλλά η συνείδηση των ανθρώπων, όπως και του συνόλου της κοινωνίας δεν αναπτύσσεται με ευθύγραμμο τρόπο, το ίδιο όπως και ο κοινωνικός πόλεμος έχει σκαμπανεβάσματα.

Η ελεύθερη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων ατόμων και ομάδων σε κάθε σημείο της σύγκρουσης όχι μόνο απελευθερώνει τις δυνατότητες των δρώντων, αλλά από τη στιγμή που ο στόχος είναι σαφής (ξεκινώντας από την κοινή αντίθεση, αλλά και οι πρακτικές που εκδηλώνονται μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται.

Με τον ίδιο τρόπο, **η ατομική δράση συμπληρώνει την συλλογική ανεξάρτητα από την ένταση της βίας που περιέχει η καθεμιά.**

Όλες οι συλλογιστικές που αρνούνται τη δυνατότητα ανάπτυξης της συνείδησης μέσω της βίαιης σύγκρουσης προβάλλοντας τον ταχτικισμό, τα στάδια και διάφορες τεχνικές βάζουν την προοπτική της κοινωνικής απελευθέρωσης στη σφαίρα του αδύνατου.

Η συνακόλουθη πρακτική τους ταυτίζεται με τη γνωστή υπόσχεση των καθοδηγητών του ΚΚΕ προς τους εργάτες, σε παλιότερες εποχές, όταν τους διαβεβαίωναν πως η επιδίωξη είναι μεν η επανάσταση αλλά χρειάζεται υπομονή προκειμένου να υπάρξουν κατακτήσεις και μετά θα φτάσουμε σ’ αυτήν. Ο γνωστός «ρεφορμισμός των σταδίων» βρήκε την καταξίωσή του στην απώλεια της επαναστατικής συνείδησης από μεγάλα τμήματα των καταπιεσμένων, στον ευνουχισμό των βίαιων πρακτικών και το πέρασμα, μέσα από την υποτέλεια στο κόμμα και τους μηχανισμούς του, στην υποταγή στο κράτος.

Μέσα στον τακτικισμό και τη λογική των πανομοιότυπων κινητοποιήσεων υπάρχει, εκτός των άλλων, η άποψη πως μέσα από πολυάριθμες ποσοτικές συσσωρεύσεις μπορεί να υπάρξει ποιοτική αλλαγή. Αυτό είναι λάθος. Όχι τόσο σαν γενική θέση, όσο γιατί υπονοείται μια αυτόματη ποιοτική αλλαγή. Όμως, εκατοντάδες πανομοιότυπες χειραγωγημένες π.χ. διαδηλώσεις δεν μπορούν να φέρουν μια αναβάθμιση του κοινωνικού αγώνα. Ας θυμηθούμε απλά το αδιέξοδο που κατέληξαν τέτοιες κινητοποιήσεις στο διάστημα του χρόνου που μας πέρασε. **Προϋπόθεση για την ποιοτική μεταβολή είναι ακριβώς εκείνη η πράξη που επεμβαίνοντας στην άχαρη ποσοτική συσσώρευση θα τις επιτρέψει να δημιουργήσει ποιοτικά χαρακτηριστικά.** Εδώ ακριβώς θα πρέπει να επισημανθεί πως μέσα από την έννοια της αυτοματοποίησης της μεταβολής εισάγεται στην διαλεκτική η μεταφυσική που ευνουχίζει τη δυναμική των νόμων της διαλεκτικής στατικοποιώντας τους και βλέποντάς τους να λειτουργούν από μόνοι τους. Αλλά, τι είδους ποιοτική μεταβολή μπορεί να υπάρξει, για παράδειγμα, σε ένα βαρέλι με νερό στο οποίο προστίθεται συνεχώς νερό; Χρειάζεται κάτι άλλο για τη δημιουργία της ποιότητας. Έτσι και στην περίπτωση των γεγονότων που προαναφέραμε είναι η βίαιη σύγκρουση που μπορεί να μεταβάλλει την στατικοποίηση της κατάστασης προς μια ποιοτική μεταβολή.

Από τη στιγμή που ο αγώνας γίνεται για την καταστροφή του κράτους, του καπιταλισμού και το ξερίζωμα κάθε είδους εξουσιαστικών σχέσεων τα μέσα πάλης πρέπει να είναι ανάλογα. Δεν μπορεί μια κοινωνία που παλεύει με την αγιστούρα του παπά να αντιμετωπίσει τη βία του κράτους. Γιατί θα συντρίβει και θα καταστρέφει τις ελπίδες και τις προσπάθειες που γίνονται.

Τη ματαιότητα της βίαιης δράσης προσπαθούν να προβάλλουν όλοι οι αντίπαλοι της, χρησιμοποιώντας το επιχείρημα πως το κράτος θα **διαστρεβλώσει** την πραγματικότητα και θα αξιοποιήσει τη δυνατότητα να αυξήσει την καταστολή του. Τετριμμένη και ανεδαφική επιχειρηματολογία!

Πρώτα - πρώτα γιατί το κράτος και οι εκάστοτε διαχειριστές της εξουσίας ανήκουν στο στρατόπεδο των καταπιεστών και συνεπώς θα χρησιμοποιούν κάθε μέσο ενάντια στους καταπιεσμένους κατασυκοφαντώντας και καταστέλλοντας τον αγώνα τους. Ένας τέτοιου είδους ετεροκαθορισμός του κοινωνικού αγώνα τον απογυμνώνει, τον αποδυναμώνει και τον καθιστά ανίκανο να αντιδράσει.

Σε τελική ανάλυση οδηγεί στην αδράνεια και στον εναρμονισμό των αγωνιζόμενων κοινωνικών κομματιών με ανταγωνιστικές ως προς αυτά λογικές. Σίγουρα το κράτος θα διαστρεβλώσει και θα συκοφαντήσει. Απέναντι σ' αυτή του την ενέργεια οι αγωνιζόμενοι μπορούν να αντιτάξουν την αντιπληροφόρηση και την παραπέρα ανάπτυξη του αγώνα τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ενισχύοντας την αλληλεγγύη και την **σύνθεση της κοινωνικής αντίθεσης ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς μηχανισμούς του** κι όχι στριφογυρίζοντας μέσα στα αδιέξοδα που έχουν επιβάλλει και προβάλλουν οι διάφοροι μηχανισμοί χειραγώγησης και το κράτος.

Όσο για την αύξηση της καταστολής, εδώ πλέον, θα το πούμε για μια ακόμα φορά, πως δεν λαμβάνεται υπόψη πως η καταστολή είναι συστατικό της κυριαρχίας του κράτους και του κεφάλαιου. **Η επιθετικότητα της εξουσίας προκειμένου να προλάβει τον κοινωνικό ανταγωνισμό και να εδραιώσει τη θέση της μέσα στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες είναι δεδομένη και δεν θα περιμένει την άσκηση της βίας των εξουσιαζόμενων για να επιβληθεί ή να εκφρασθεί με κατασταλτικό τρόπο.** Χιλιάδες νόμοι, άπειρες μορφές καταστολής έχουν εφαρμοσθεί χωρίς καν να υπάρχει προηγούμενη βίαιη δράση των καταπιεσμένων. Αντίθετα η τελευταία μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στα επιθετικά σχέδια του κράτους ενισχύοντας τον κοινωνικό ανταγωνισμό (όπως για παράδειγμα οι βίαιες συγκρούσεις στις 10 και 11 Γενάρη μέσα στα πλαίσια των μαθητικών κινητοποιήσεων).

Κλείνοντας αυτό το κεφάλαιο θα πρέπει να επισημάνουμε την αναμενόμενη σκέψη μετά από όσα αναφέραμε πως τοποθετούμαστε με άκριτο τρόπο υπέρ της βίας στην όποια της μορφή.

Σε σχέση με αυτό το ζήτημα η όλη συλλογιστική που προηγήθηκε νομίζουμε πως είναι αρκετή για να γίνει κατανοητό το πρίσμα κάτω από το οποίο τοποθετούμε το ζήτημα της ατομικής και συλλογικής βίας (ένοπλης ή μη).

Παρ' όλα αυτά, θα σταθούμε σε εκείνες τις μορφές βίας που εκδηλώνονται πολλές φορές χωρίς σχέδιο με παρορμητισμό και στρέφονται κατά δικαίων και αδίκων. Είναι αυτές οι εκδηλώσεις που παρ' ότι αποτελούν στοιχεία του κοινωνικού ανταγωνισμού λειτουργούν και εκδηλώνονται με ασυντόνιστο τρόπο ως προς αυτόν, δεν εκφράζουν ένα συγκεκριμένο ή γενικό λόγο και κάποια αιτιολόγηση και μερικές φορές επιδιώκουν να πετύχουν κάποια αποτελέσματα που χρειάζεται μια σειρά από συλλογιστικές αναγωγές για να κατανοηθούν, να ερμηνευθούν και να ενταχθούν κάπου. Είναι η βία που εκφράζεται με στρεβλό τρόπο.

Σε τέτοιες περιπτώσεις χρειάζεται να υπάρχει πάντοτε συγκεκριμένη ανάλυση των πραγμάτων. Συνήθως όμως τέτοιοες πρακτικές είναι τόσο περιορισμένες που δεν μπορούν να επηρεάσουν συνολικότερες καταστάσεις.

Μια βίαιη πράξη χωρίς εμφανή αιτιολογία είναι γεγονός πως είναι αδύναμη «πολιτικά», είναι παρ' όλα αυτά ουσιαστική από άποψη κοινωνική, κατά κανόνα.

(*) Λουί - Ωγκύστ Μπλανκί (1805-1881).
Γάλλος επαναστάτης. Υποστήριζε την άποψη πως μια επανάσταση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί από μια καλά και συνομωτικά οργανωμένη μειοψηφία του προλεταριάτου.

Στην πολυτάραχη ζωή του, οργάνωσε τέτοιες προσπάθειες. Συνελήφθηκε πολλές φορές και κλείστηκε στις φυλακές, όπου πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Υπήρξε ένα αγαπητός επαναστάστης από το προλεταριάτο του Παρισιού. Στη διάρκεια της Κομμούνας του Παρισιού, οι Κομμουνάριοι εξέλεξαν τον Μπλανκί δύο φορές αντιπρόσωπό τους. Αλλά αυτός βρισκόταν φυλακισμένος στο Κλαιρβώ.

Οι κομμουνάροι, επιχείρησαν να ανταλλάξουν τον Αρχιεπίσκοπο του Παρισιού Νταρμπουά και πολλούς παπάδες που κρατούσαν ομήρους, με τον φυλακισμένο Μπλανκί. Όμως, ο Θιέρσος απέφυγε την ανταλλαγή ξέροντας καλά τόσο τις δυνατότητες του επαναστάτη όσο και το σημαντικό ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει στην εξέλιξη της κατάστασης προς όφελος της Κομμούνας. Τελικά, ο αρχιεπίσκοπος του Παρισιού εκτελέστηκε από τους κομμουνάρους.

ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΤΕΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Ας σταθούμε τώρα στους επικριτές της βίας.

Εδώ, υπάρχουν δύο, βασικά, απόψεις: Εκείνη η οποία τάσσεται ενάντια σε κάθε μορφής βία και η άλλη που είναι υπέρ της βίας «υπό όρους». Παράλληλα υπάρχουν μια σειρά από παραλλαγές και υποδιαιρέσεις αυτών των δύο απόψεων.

Εξετάζοντας την πρώτη που τοποθετείται αρνητικά απέναντι σε κάθε μορφή βίας, «οποθενδήποτε προερχομένης» όπως συνηθίζουν να λένε οι υποστηριχτές της, διαπιστώνουμε πως πάσχει από μια ανίατη αρρώστεια: ΤΗΝ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.

Όλοι όσοι σπεύδουν να αποδοκιμάσουν, καταδικάσουν και τελικά να εξορκίζουν κάθε βίαιη ενέργεια εκδηλώνουν μια επιφανειακή αντικειμενικότητα.

Παρουσιάζονται τάχα σαν υπέρτατοι κριτές μιας κατάστασης που στερείται «συναισθημάτων», που «υποβιβάζει τον πολιτισμό» και χρησιμοποιούν διάφορα ακόμα στοιχεία ηθικού και φιλοσοφικού περιεχομένου δίνοντας στην τρέχουσα κατάσταση διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά που υπάρχουν στην πραγματικότητα.

Είπαμε σε προηγούμενα κεφάλαια πως η κυριαρχία του κράτους και του κεφάλαιου πάνω στην κοινωνία είναι μια διαρκής, επιβεβλημένη και διαχεόμενη στυγνή βία. Συνεπώς, όταν φτάσει κανείς να αποκόψει αυτό το βασικό γεγονός, να το «ξεχάσει», τότε σίγουρα μπορεί με άνεση να παριστάνει τον φιλόσοφο και τον ηθικολόγο, αναπτύσσοντας διάφορες απόψεις για τη βία γενικά και για τα όσα δεινά αυτή συνεπάγεται.

Μόνο που σ' αυτή την περίπτωση, η μέθοδος που ακολουθείται είναι η εξής: Λαμβάνεται σαν βάση εξέτασης ένα κοινό χαρακτηριστικό που ενυπάρχει σε διάφορες καταστάσεις, αφού προηγούμενα καθορίζεται η ωφελιμότητά του με κριτήρια ηθικά (στην προκειμένη περίπτωση η βία). Με αυτό τον τρόπο η έννοια γίνεται βασική και εξορκίζεται σαν τέτοια. Μετά απ' αυτά, οπουδήποτε εντοπισθεί, θεωρείται σαν κάτι το κακό χωρίς να λαμβάνεται η σκοπιμότητά του και η πραγματικότητα μέσα στην οποία εκδηλώνεται. Σαν αόριστη και αφηρημένη έννοια έρχεται πλέον να γίνει εργαλείο κρίσης για την πραγματικότητα. Μόνο που στην περίπτωση αυτή αφαιρούνται πολλά από τα στοιχεία που υπάρχουν.

Η βασική αδυναμία ενός τέτοιου εγχειρήματος βρίσκεται στο ότι ΕΞΕΤΑΖΕΙ ΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΟ ΠΑΡΑΝΟΜΑΣΤΗ ΤΗ ΒΙΑ. ΕΤΣΙ ΟΔΗΓΕΙΤΑΙ ΝΑ ΤΙΣ ΒΛΕΠΕΙ ΣΑΝ ΙΣΟΔΥΝΑΜΕΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ.

Μ' αυτό τον τρόπο η βία της εξουσίας και αυτή των καταπιεσμένων κρίνονται σαν ίδιας σημασίας. Έτσι, αυτοί που καταδυναστεύουν την ανθρωπότητα, τοποθετούνται σε ίση μοίρα με αυτούς που επιδιώκουν να αποτινάξουν την εξουσιαστική βαρβαρότητα και να συμβάλλουν στην απελευθέρωση της κοινωνίας. Αποδίδεται, λοιπόν, άδικο στο κράτος που χρησιμοποιεί τη βία, αλλά και στους εξουσιαζόμενους. Με αυτό τον τρόπο η σκοπιμότητα της ασκούμενης βίας καθεμιάς από τις δύο πλευρές, καθώς και οι λόγοι που οδηγούν σ' αυτή δεν λαμβάνονται υπ' όψη, θεωρούνται άνευ σημασίας.

Σε μια τέτοια «κρίση» κάτω από ένα κοινό παρονομαστή το ουσιαστικό χαρακτηριστικό είναι η πλήρης στατικότητα, η εξέταση του γεγονότος μόνο τη συγκεκριμένη στιγμή που εκδηλώνεται και η κρίση του «καθ' εαυτού».

Οι υποστηριχτές αυτής της άποψης μοιάζουν, σε τελική ανάλυση, με εκείνους τους κριτές που θέλουν να διαιτητεύσουν σ' ένα αγώνα πάλης ανάμεσα σε δύο αντιπάλους εκ των οποίων ο ένας φορά πανοπλία και σιδερένιες γροθιές ενώ ο άλλος είναι ολόγυμνος. Κι ακόμα θεωρείται δεδομένο πως αυτοί οι δύο δεν έχουν ανταγωνιστικές επιδιώξεις, αλλά κάποιες αντιθέσεις με ένα κοινό σκοπό: να προάγουν το ευγενές άθλημα της πάλης!

Το να προσπαθεί κανείς, σε μια τέτοια περίπτωση, να πει πως τα γρονθοκοπήματα που δέχεται αυτός με την πανοπλία είναι ισοδύναμα με αυτά που δέχεται ο γυμνός και απροστάτευτος, μοιάζει με ηθελημένη τύφλωση, εάν δεν έχουμε σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας του εγκεφάλου.

Μια τέτοια άποψη έχει κοινά χαρακτηριστικά με εκείνη που υποστηρίζει πως οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες έχουν κοινούς σκοπούς και ότι η «διαφορά» θέσης στην παραγωγή και την κοινωνία έχει σαν επιδίωξη την καλύτερη εξυπηρέτηση κοινών συμφερόντων! Σαν συνέπεια μιας τέτοιας συλλογιστικής έρχεται και το «επιχείρημα» πως σε περίπτωση που θα κλείσει η επιχείρηση του εργοδότη θα ζημιωθούν αμφότεροι. Ξεχνιέται, σκόπιμα βέβαια, η δυνατότητα του εργοδότη να ανοίξει άλλη επιχείρηση ή να επενδύσει τα τεράστια κεφάλαιά του αλλού, ενώ ο εργαζόμενος μετά την απόλυση του θα βρεθεί στην ίδια, —αν όχι χειρότερη—, κατάσταση, βορά και πάλι στα στόματα άλλων εκμεταλλευτών.

Αυτή η εξωπραγματική λογική ενυπάρχει σε πολλούς ανθρώπους. Είναι αποτέλεσμα τόσο της επιβεβλημένης ιδεολογίας που εξομοιώνει τα αντίθετα βάζοντάς τα κάτω από κοινό παρανομαστή, όσο και της πραγματικότητας της κυριαρχίας που επιδρώντας πάνω στη συνείδηση των ανθρώπων τους κάνει να αποδέχονται μια τέτοια λογική.

Οι «αντικειμενικοί» θεωρητικολόγοι συμμετέχουν στην κατεύθυνση της ενίσχυσης αυτής της αντίληψης, συμβάλλοντας στην ακόμα μεγαλύτερη θολούρα γύρω από τα όσα πραγματικά ισχύουν.

Ποιον ενισχύει η αποδοκιμασία της βίας με αυτό το γενικό τρόπο;

Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς που οδηγεί η λογική των «ίσων αποστάσεων» από τη στιγμή που, εκ των πραγμάτων, κινείται στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του κράτους, ενώ ταυτόχρονα προσπαθεί να αφαιρέσει κάθε δυνατότητα και προοπτική στους εξουσιαζόμενους να αντιμετωπίσουν την κατάσταση που τους έχει επιβληθεί με την αποτελεσματικότητα που παρέχει η άσκηση της βίας με μέρους τους.

Δεν είναι τυχαίο που πρωταγωνιστές στην προάσπιση και καθιέρωση μιας τέτοιας λογικής είναι κυρίως τα κόμματα, η συνδικαλιστική γραφειοκρατία και οι κάθε λογής παρατρεχάμενοι του κράτους.

Σ’ αυτή την συνομοταξία έχει προστεθεί τελευταία ένα ακόμα είδος που αποκαλείται ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ. Αυτό το είδος προέκυψε μέσα από την μετάλλαξη των υπολειμάτων διάφορων κατηγοριών που έχουν εκλείψει ή τείνουν να εξαφανιστούν (αριστεριστές, μαοϊκοί, σταλινικοί, κ.λπ.). Τον κύκλο κλείνουν κάποιοι «Αντιεξουσιαστές» σαν μια απαραίτητη μαγιά αυτού του συνοθυλεύματος.

Είναι χαρακτηριστική η ομιλία της εκπροσώπου των ΕΝΑΛ-ΛΑΚΤΙΚΩΝ (που αλλού;) στη βουλή, αναφορικά με την ψήφιση του τρομο-κρατικού νόμου.

Σ’ αυτήν την ομιλία, λοιπόν, εκτέθηκε με τον πιο σαφή τρόπο η προσήλωσή τους στην εξουσιαστική νομιμότητα (= Βαρβαρότητα). Ας δούμε τι ειπώθηκε:

«Κύριε πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, κύριε Υπουργέ, θα ήθελα να σας επισημάνω ότι εγώ προσωπικά και οι Οικολόγοι Εναλλακτικοί είμαστε ο μόνος πολιτικός φορέας που έχει σαν *καταστατική αρχή τη μη βία*».

Μ’ αυτόν τον τρόπο αρχίζει η ομιλία θέλοντας να επισημάνει στους ακροατές πως δεν θα πρέπει να ανησυχούν για την «κριτική» που θα ακολουθήσει γιατί έτσι κι αλλοιώς κινείται μέσα στα πλαίσια της κυριαρχίας. Τι άλλο από εχέγγυα πίστης στην εξουσία είναι εκείνο το «μόνος πολιτικός φορέας που έχει σαν καταστατική του αρχή τη μη βία».

Το «ζουμί» της υπόθεσης βρίσκεται αμέσως παρακάτω: «Πιστεύουμε πως κάθε διεκδίκηση πρέπει να γίνεται με μη βίαιο τρόπο και ότι έτσι πρέπει να λύνονται οι διαφορές ανάμεσα στον πολίτη και το κράτος και μέσα στην κοινωνία γενικότερα, αλλά και στις διακρατικές σχέσεις» (στο ίδιο).

Είναι περισσότερο από σαφή τα όσα διατυπώνονται: Η διεκδίκηση πρέπει να γίνεται με τους όρους της εξουσίας, σύμφωνα με τους νόμους και τα θεσμισμένα όργανα του κράτους. Αμέσως μετά έρχεται η θέση - προτροπή προς τους εξουσιαζόμενους για συναλλαγή, επαναδιαπραγμάτευση των όρων κυριαρχίας που θα τους επιβάλλονται, συναίνεση στα σχέδια όσων δυναστεύουν τη ζωή των ανθρώπων, των τάξεων, των κοινωνιών. Ο ταξικός - κοινωνικός ανταγωνισμός γίνεται «διαφορές» ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη και την κοινωνία γενικότερα... Να, τι κρύβεται πίσω από την μη-βία. Η διαμόρφωση, ανάπτυξη και εδραίωση της συνείδησης της υποταγής σ’ όσους (και είναι πάρα πολλοί αυτοί) δεν έχει αναπτυχθεί αυτή. Γιατί, κακά τα ψέμματα, αν μέσα από την σύγκρουση αναπτύσσεται η εξεγερτική και, εν τέλει, η επαναστατική απελευθερωτική συνείδηση, αντίθετα μέσα από την διαπραγμάτευση συγκροτείται και εδραιώνεται η συνείδηση αποδοχής της δημοκρατικής νομιμότητας των εξουσιαστών. Σ’ αυτόν τον τομέα και μόνη η παρατήρηση των κοινωνικών αγώνων κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες μπορεί να δείξει πόσο συνέβαλλαν στην αποδυνάμωση των κοινωνικών συγκρούσεων και στη δημιουργία μιας συνείδησης προβάτων και παθητικοποιημένων ανθρώπων, οι χειραγωγικές και μη βίαιες απόψεις που προωθήθηκαν με κάθε μέσο από τα κόμματα της αριστεράς και τους κάθε είδους μαρξιστές και σοσιαλιστές.

Πόσο, λοιπόν, διαφέρει η θέση των Οικολόγων Εναλλακτικών από τα υπόλοιπα κόμματα; Αυτοί που ισχυρίζονται πως διακατέχονται από καινούριες απόψεις, αποδείχνονται, όπως ήταν άλλωστε αναμενόμενο, ίδιοι με τους υπόλοιπους.

Για όσους πρόθυμα και εύκολα έσπευσαν να τους πιστεύσουν αποκαλύφθηκαν πολύ σύντομα! Το απόσπασμα της ομιλίας, που παραθέσαμε πιο πάνω, ταιριάζει για τα καλά με το παράδειγμα της διαιτησίας που προαναφέραμε. Μόνο που στην προκειμένη περίπτωση έχουμε πλήρη εφαρμογή των επιταγών της εξουσίας.

Μέσα στις ασυνάρτητες κορώνες που ακολουθούν στην ομιλία μπορεί να διακρίνει κανείς πολλά μαργαριτάρια αντάξια όσων παίζουν μέσα στα τερραίν της εξουσίας προσπαθώντας (και πολλές φορές πετυχαίνοντας) να εξαπατήσουν αρκετούς.

Ας μαζέψουμε μερικά: «Οργανωμένο έγκλημα κύριε πρόεδρε, για μας είναι οι διακινητές της ηρωίνης, νόμιμοι και παράνομοι, φανεροί και κρυφοί, οι οργανωμένες ομάδες μπράβων που προστατεύουν τα εκατοντάδες νυχτερινά κέντρα, τα κυκλώματα πίσω από τις χαρτοπαικτικές λέσχες, τα παράνομα ή και νόμιμα δίκτυα διακίνησης όπλων σε ανθρώπους του υποκόσμου ή σε «δήθεν» πολίτες νομοταγείς.» Κι ακόμα: «Οργανωμένο έγκλημα και τρομοκρατία είναι να συλλαμβάνονται αθώοι και να παραπέμπονται σε δίκες χωρίς να τηρούνται τα συνταγματικά εχέγγυα...». Ακολουθεί η «αδυναμία της αστυνομίας να συλλάβει τις οργανώσεις ένοπλης βίας», παρ’ όλο που υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο και άλλα πολλά...

Ας αρχίσουμε από το τελευταίο σημείο.

Αμέσως έρχεται η διαπίστωση σύμφωνα με την οποία η αστυνομία πρέπει να γίνει ικανή να συλλάβει τις οργανώσεις ένοπλης βίας, δεδομένου πως το νομικό πλαίσιο ήδη υπάρχει. Πόσο απλά συγκαλύπτεται η ωμή βία του σημαντικότερου κατασταλτικού μηχανισμού του κράτους, της αστυνομίας! Αυτή η συγκάλυψη επιχειρείται με βάση το «νομικό πλαίσιο» το οποίο δεν είναι παρά μια ακόμα μορφή της κρατικής βίας.

Πάμε παρακάτω.

«Περίεργες» μοιάζουν, αλλά δεν είναι, οι απόψεις περί «τρομοκρατίας» που δανείζονται αρκετά επιχειρήματα από το οπλοστάσιο που μόνο ένας γελοίος σαν τον Σαγκουινέτι θα διατύπωνε, **με στόχο να ταυτιστούν οι πράξεις βίας των φασιστών και οι προβοκάτσιες των μυστικών υπηρεσιών με την ένοπλη επαναστατική βία.** Όμως για τον καθένα μπορεί να γίνει αντιληπτή η διαφορά ανάμεσα στην εξουσιαστική βία του κράτους και όσων την ασκούν για να διατηρήσουν το σύστημα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης (φασιστών και μυστικών υπηρεσιών) και σ' εκείνη που εφαρμόζουν όσοι ανήκουν στο στρατόπεδο των καταπιεσμένων. Η βία, σαν ένα από τα απαραίτητα μέσα πάλης για την κοινωνική απελευθέρωση χρησιμοποιείται από όλο το φάσμα των ανταγωνιστικών προς το κράτος κοινωνικών δυνάμεων. Αυτό δεν σημαίνει πως κατατείνει πάντοτε προς την απελευθέρωση της κοινωνίας. Με την ένοπλη μορφή της στοχεύει στην επανάσταση, εφ' όσον είναι δεδομένο πως η ανατροπή του παρόντος κοινωνικού συστήματος δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με ειρηνικά μέσα. Παρ' όλα αυτά, **μια επαναστατική ανατροπή δεν σημαίνει πως δημιουργεί την ελεύθερη κοινωνική οργάνωση χωρίς κράτος και εξουσία, γιατί κάλλιστα μέσα ή μετά από μια τέτοια κατάσταση μπορούν να συγκροτηθούν καινούριες εξουσιαστικές σχέσεις και μια αντίστοιχη κρατική οργάνωση.**

Από αυτή την άποψη, η βία των καταπιεσμένων διακρίνεται σε: **επαναστατική και επαναστατική απελευθερωτική, ανάλογα με τους στόχους που έχει το κομμάτι που την ασκεί ή με την λειτουργικότητα που αποκτά μέσα στον κοινωνικό ανταγωνισμό και σε σχέση με την μερική ή την συνολική κατεύθυνση που έχει.**

Συνεχίζουμε...

Οργανωμένο έγκλημα είναι να συλλαμβάνονται αθώοι. Αυτό σημαίνει ούτε λίγο ούτε πολύ πως στην περίπτωση που συληφθούν «ένοχοι», τότε καλά να πάθουν!

Μόνο που η ενοχή ή η αθωότητα κρίνονται σύμφωνα με τους νόμους του κράτους, οι οποίοι αποτελούν τη συγκεκριμένη εκδήλωση της θεσμοποιημένης βίας του. Άσε που έχει «λησμονηθεί» τελείως κάτω από ποιες κοινωνικές συνθήκες διαμορφώνονται οι «ένοχοι» και οι «αθώοι».

Ύστερα, έρχεται εκείνο το απόσπασμα που η ομοιότητά του με τις ομιλίες του Ηλιού (πρόεδρος της ΕΔΑ) προδικτατορικά είναι σημαντική με μόνη τη διαφορά πως τέτοια λόγια, τότε, ηχούσαν κάπως σαγηνευτικά στ' αυτιά αρκετών, τώρα όμως, μοιάζουν με το θρόισμα νεκρών φύλλων.

Έτσι, αναπτύσσονται όλα όσα θέλει η ομιλίτρια να παρουσιασθούν σαν οργανωμένο έγκλημα **συγκαλύπτοντας το μεγαλύτερο και αποκρουστικότερο οργανωμένο έγκλημα που έχει γνωρίσει η ανθρωπότητα: την οργανωμένη σε κράτος εξουσιαστική βαρβαρότητα.** Είναι αξιοσημείωτος ο τρόπος με τον οποίο καλύπτεται και εξωραΐζεται η βία που ασκείται μέσω των νόμων, των θεσμών και των μηχανισμών με το να αναζητούνται καλοί ή κακοί νόμοι και να επιρρίπτονται ευθύνες σχετικά με την παραβίαση του Συντάγματος.

Αυτή είναι η αντίληψη των ανθρώπων που φέρνουν το «καινούργιο», του οποίου η νεκρική οσμή είναι το ίδιο αποκρουστική με τις εξουσιαστικές απόψεις από τις οποίες διακατέχονται και που τις σκορπίζουν ολόγυρά τους.

Με παρόμοιο τρόπο, άλλωστε δεν εκφράζεται και το Κράτος; Μιλά για οργανωμένη και εγκληματική βία προκειμένου να συγκαλύψει την δική του θηριωδία. Χαρακτηρίζει τις βίαιες ενέργειες σαν «τρομοκρατία» για να αποπροσανατολίσει τον κόσμο από τη δική του υπαρκτή τρομοκρατία πάνω στην κοινωνία. Προσπαθεί να διαχωρίσει τους κοινωνικούς αγώνες σε νόμιμους και παράνομους βάζοντας σαν κριτήριο την νομοθετημένη βία του. Καθορίζει την κοινωνική ειρήνη με βάση τη διατήρηση της υποταγής. Το κράτος και οι μη βίαιοι (ειρηνιστές) μπορούν και χρησιμοποιούν πολλά κόλπα όταν υπεραμύνονται των απόψεων τους και όλοι μαζί κραυγάζουν για τη διατήρηση της νομιμότητας και της κοινωνικής ειρήνης. Όμως, για ποια ειρήνη πρόκειται;

Για εκείνη του αργού θανάτου εκατομμυρίων ανθρώπων μέσα στην απάνθρωπη, καθημερινή και βασανιστική εξουσιαστική βία. Αυτοί που επιζητούν την κοινωνική γαλήνη και την υποστηρίζουν με περίσσια θέρμη «ξεχνούν» πως αυτή στηρίζεται στο ρόπαλο του μπάτσου, στην ποινή του δικαστή, στο βούρδουλα του δεσμοφύλακα, στην απανθρωπιά του τεχνοκράτη, τις σφαίρες και τα όπλα του στρατού, την απειλή του δάσκαλου, την προσταγή του εργοδότη ή του επιστάτη του, στον αμείλικτο εφοριακό, στον σχολαστικό γραφειοκράτη, στον «ευσυνείδητο» δημόσιο υπάλληλο, στην πλύση εγκεφάλου που πραγματοποιεί η εξουσία με τα, — ηλε- κτρονικά και μη—, μέσα «πληροφόρησης και επικοινωνίας» και σε τόσα άλλα που θα χρειάζονταν χιλιάδες σελίδες μόνο και μόνο για να απαριθμηθούν.

Παρόμοια θέση μ' αυτών που είναι πανέτοιμοι να αποδοκιμάσουν τη βία «απ' όπου κι αν προέρχεται», (που κλείνουν δηλ. τα μάτια μπροστά στην πείνα του Γιάννη Αγιάννη και στις αιτίες που την προκαλούν, αλλά που τα κρατούν ορθάνοιχτα όταν πρόκειται να δουν την κίνησή του καθώς αρπάζει το καρβέλι) είναι και εκείνων που μιλούν για άσκηση βίας «υπό όρους».

Η βάση της άποψης τους είναι κοινή: Η αποδοχή της λογικής της κυριαρχίας και της δημοκρατικής νομιμότητας. Η δικαιολόγηση της άποψης τους βρίσκεται στο ότι θεωρούν θεμιτή τη χρήση της βίας μόνο στο βαθμό που παραβιάζονται τα δημοκρατικά δικαιώματα. Έχουμε αναφερθεί σ' αυτή την άποψη σε προηγούμενο κεφάλαιο και έχουμε εξηγήσει πως μετατρέπουν την κοινωνική σημασία της βίας σε γεγονός που μπορεί να έχει σχέση με την μεταβολή του τύπου της εφαρμοσμένης κυριαρχίας. Εδώ έχουμε, πάλι, την επιβράβευση της κρατικής βίας στο σύνολό της.

Γιατί, το ζήτημα για όλους αυτούς δεν είναι η κρατική βία σαν τέτοια αλλά το «ποσοστό» εφαρμογής της πάνω στην κοινωνία. Χρησιμοποιώντας κάποια εφευρημένα πλαίσια, θεωρούν πως όταν αυτά παραβιάζονται θα πρέπει να ασκηθεί η ανάλογη βία για να αποκατασταθεί η προηγούμενη ισορροπία. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε πως μ' αυτό τον τρόπο ζητείται μια διατήρηση της κρατικής βίας σε ορισμένα πλαίσια, επίπεδα και μορφές που δεν θα πρέπει να ξεπεραστούν. Κάτι που, φυσικά, δεν μπορεί να γίνει από τη στιγμή, που όπως είπαμε, **η ροή της μεταβολής των συνθηκών σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο επιβάλλει όχι μόνο την αντίστοιχη προσαρμογή της πολιτικής έκφρασης της κυριαρχίας σ' αυτές αλλά και την παράλληλη ανάπτυξη της κρατικής βίας προκειμένου να αναχαιτισθεί ο κοινωνικός - ταξικός ανταγωνισμός που κι αυτός βρίσκεται σε μια διαρκή κίνηση και μεταβολή με εντάσεις και υφέσεις.**

Όταν, λοιπόν, αυτό το «ποσοστό» της κρατικής βίας ξεπεραστεί σπεύδουν να διαμαρτυρηθούν, να διαδηλώσουν, να φωνάξουν, να συγκρουστούν με τις δυνάμεις καταστολής προκειμένουν να αποκατασταθεί η διατάραξη που έχει επέλθει, σε κάποια επίπεδα ανάλογα με εκείνα που υπήρχαν πριν απ' αυτήν

Αυτή η κοντόφθαλμη λογική λειτουργεί εξ' ίσου βοηθητικά με τις κάθε φορά επιδιώξεις της εξουσίας. Μπορεί ακόμα να οδηγήσει το λαό σε κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας εξ αιτίας των κρατικών υπερβάσεων ή των οργάνων του. Μια τέτοια όμως διαστηριοποίηση διαπνέεται από τη λογική του «σφάξε με αγά μου ν' αγιάσω». Γιατί, τι άλλο, εκτός από την προσπάθεια εμπέδωσης ενός άκρατου μαζοχισμού μέσα στις συνειδήσεις (και κατά προέκταση της εκδήλωσης ανάλογης συμπεριφοράς) του κόσμου, είναι το να τον καλείς να διαμαρτυρηθεί για την υπέρβαση της βίας που ασκείται επάνω του;

Πρόκειται για μια άποψη και πρακτική που σχετίζεται με την υποστήριξη των οσίων και ιερών της θεσμοποιημένης κρατικής βίας. Φυσικά, δεν κάνουν κανένα λόγο για την άσκηση βίας εκ μέρους των εξουσιαζόμενων στην προοπτική της απελευθέρωσής τους. Γιατί, είναι βέβαιο πως μια τέτοια προοπτική χαλάει το παιχνίδι της «ισορροπίας» και των συνδιαλλαγών που μαζί με τον «τακτικισμό» εκφράζουν με πληρότητα τον ρεφορμισμό (=συμβολή στην επιδιόρθωση των «κακώς κειμένων» στη λειτουργία του συστήματος κυριαρχίας και εκμετάλλευσης). Μια τέτοια στάση κινείται στην πλέον συντηρητική κατεύθυνση τόσο σε σχέση με τον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό όσο και με τις διάφορες διεργασίες που συντελούνται. Αποτελεί στην ουσία μια μονοσήμαντη και οπισθοδρομική αντίληψη που αξιοποιείται από το κράτος για να μπορέσει να επιβάλλει τα σχέδιά του, μέσα από διάφορες συναινετικές λύσεις.

Σύμφυτη με την αντίληψη των «ποσοστών» βίας είναι η αναγνώριση του STATUS QUO, της κατάστασης δηλ. που υπάρχει. Εδώ θα πρέπει να αναφερθούμε σε μια διαδεδομένη άποψη που ισχυρίζεται πως ο καθένας πρέπει να ασκήσει το ποσοστό βίας που του ανήκει. Όμως, δεν υπάρχει τίποτα πιο ανασταλτικό από το να επιχειρείται ο προσδιορισμός της βίας σε ποσοστά. Γιατί αυτόματα έρχεται το ερώτημα: «Ποια ποσοστά και σε σχέση με ποιο σκοπό;». Θεωρούμε πως μια τέτοια αφαιρετική άποψη προσπαθεί με έμμεσο τρόπο να περιχαρακώσει τις δυνατότητες άσκησης της αντικρατικής - αντιθεσμικής βίας.

Και εξηγούμαστε αμέσως...

Για ορισμένους, τα «ποσοστά» είναι ενταγμένα στην εκδηλωμένη προσπάθεια επιδιόρθωσης του συστήματος κυριαρχίας. Όταν, όμως, δούμε τη βίαιη πρακτική σαν συστατικό της συνολικώτερης απελευθερωτικής προσπάθειας, τα οποία «ποσοστά» και οι «μέσοι όροι» είναι τεχνικά ζητήματα που βάζουν περιορισμούς σ' αυτήν την προσπάθεια. Συνηθίζεται να λέγεται πως η ένταση της ασκούμενης βίας στο βαθμό που ξεπερνά τις δυνατότητες των απλών ανθρώπων λειτουργεί προς την κατεύθυνση του εξουσιασμού και της παθητικοποίησης τους.

Αυτό είναι λάθος.

Πρώτον γιατί **δεν λαμβάνεται υπόψιν η ευρύτητα του κοινωνικού ανταγωνισμού και η δυνατότητα έκφρασής του με ποικίλους τρόπους**, εφ' όσον καθορίζεται σαν μέτρο κάποιος μέσος άνθρωπος και οι δυνατότητες που αυτός έχει.

Αλλά, αν πάρουμε, λόγου χάρη, τη δυνατότητα κάποιου να πετά πέτρες και κάποιου άλλου να χρησιμοποιεί κυνηγετικό όπλο, ο μέσος όρος θα βρεθεί στην σφεντόνα ή σε κάτι αντίστοιχο. Η καθιέρωση, σε τελική ανάλυση της σφεντόνας σαν μέσο βίαιης μορφής δράσης, δεν είναι μια συγκεκριμένη προσπάθεια ευνουχισμού των δυνατοτήτων του κόσμου;

Πόσο αποτελεσματική μπορεί να είναι η σφεντόνα σαν καθοριστικό μέσο πάλης μπροστά στην πολλαπλότητα των τεχνικών μέσων της εξουσίας; Όσο για την υποτιθέμενη προσπάθεια εξουσιασμού του κόσμου αυτή δεν πηγάζει από το χρησιμοποιούμενο μέσο ούτε και ευνουχίζει «αντικειμενικά» τη διάθεση και τις δυνατότητες να εκφραστούν οι ιδιαίτερες προτάσεις βίαιης δράσης.

Ο εξουσιασμός μπορεί να προκύψει από το λόγο και το σχέδιο που κατατίθεται μέσα στην κοινωνία κι όχι από το χρησιμοποιούμενο μέσο.

Ακριβώς, για τους παραπάνω λόγους θεωρούμε πως η χρήση της βίας μέσα στον κοινωνικό ανταγωνισμό, ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς μηχανισμούς του θα πρέπει να στηρίζεται στην αντίληψη: **Ο καθένας, το κάθε κοινωνικό κομμάτι μπορεί να την εκφράζει ανάλογα με τις δυνατότητές του, μικρές ή μεγάλες και να την καταθέτει στις συνολικώτερες ανάγκες της κοινωνικής απελευθέρωσης.**

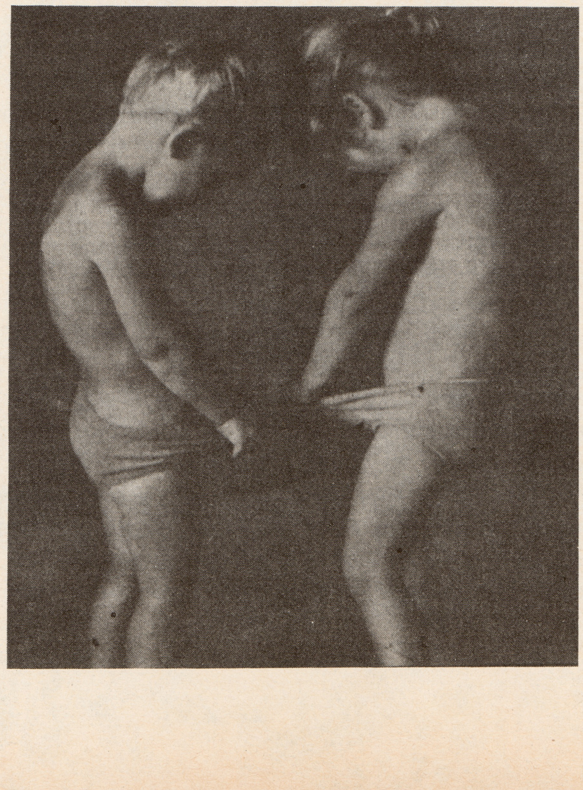

Ας σταθούμε τώρα, σε μια παραλλαγή της άποψης για βία «υπό όρους».

«Κάθε που ακούγεται καινούργια περίοδος στη ζωή μιας χώρας **η κοινωνία των πολιτών** και η **πολιτική κοινωνία (το κράτος)** επαναδιαπραγματεύονται τα επιτρεπόμενα σε κάθε πλευρά ποσοστά βίας». (Άνθη του Κακού, τεύχος 5, σελ. 14)

Τα τονισμένα σημεία υπάρχουν στο πρωτότυπο κείμενο. Η θεωρία των ισοδύναμων παραγόντων είναι προφανής. Αλλά δεν πρόκειται για κάτι τέτοιο μόνο. Έχουμε δυο ορισμούς: Η κοινωνία των πολιτών και η πολιτική κοινωνία (κράτος). Ας ακολουθήσουμε βήμα - βήμα τη συλλογιστική του κουτοπόνηρου (και όχι μόνο) πολιτικάντη συγγραφέα του άρθρου.

1. **Επαναδιαπραγμάτευση.** Πίσω από αυτή την έννοια επιχειρείται να αναδειχθεί και να επενδυθεί θεωρητικά όλη η προσπάθεια του εν λόγω «αντιεξουσιαστή». Δύο αντιθετικές δυνάμεις, που δεν είναι ανταγωνιστικές έρχονται σε διαπραγματεύσεις. Αυτό είναι το μήνυμα που δίνει το κείμενο.

Στη συνέχεια αναφερόμενος σε «άγρια νεολαία» και «αντικοινωνικούς» που προκάλεσαν καταστροφές και βιαιότητες μιλά για **εναρμονισμό των κοινωνικών υποκειμένων** (σελ. 15). Εναρμονισμός, λοιπόν των κοινωνικών υποκειμένων και επαναδιαπραγμάτευση είναι ακριβώς τα κυρίαρχα σημεία της εξουσιαστικής αντίληψης και πρακτικής στην παρούσα περίοδο. Ο εναρμονισμός αυτός σημαίνει να πάψει ο ανταγωνισμός. Να ακολουθηθούν οι νόρμες του κοινοβουλίου για να μπορέσει να γίνει υλοποιήσιμη η συναίνεση μέσω της διαπραγμάτευσης, η οποία στη συνέχεια θα μπορέσει να αποτελέσει το κυρίαρχο στοιχείο.

Η αναδιάρθρωση της οικονομικής και πολιτικής κυριαρχίας που συντελείται αυτή την περίοδο δεν είναι άγνωστη στον συντάκτη του άρθρου. Πόσο εκλεπτυσμένα όμως το γράφει!! (κάθε που ακούγεται...). Αυτή πραγματικότητα ανασυγκρότησης της κυριαρχίας γίνεται με πρωτοβουλία των κινήσεων εκ μέρους του κράτους (Δες Αναρχική Θεώρηση τεύχος 1 και 2-3). Παρ' όλα αυτά μέσα στην γενικώτερη ανακατάταξη που πραγματοποιείται, το κράτος δεν μπορεί να επιβάλλει εξ ολοκλήρου τους μηχανισμούς ελέγχου και χειραγώγησης μέσα στον κοινωνικό ανταγωνισμό. Η προσπάθεια, λοιπόν, της εξουσίας κατευθύνεται στο να επαναδιαπραγματευθούν οι όροι κυριαρχίας και εκμετάλλευσης, μέσα στα πλαίσια των δικών της επιδιώξεων. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι διάφοροι χειραγωγικοί μηχανισμοί (κόμματα, συνδικάτα κ.λπ.).

Πώς θα μπορούσε να απουσιάσει ο εναλ-λακτισμός κάποιων «αντιεξουσιαστών»; Γι αυτό και σπεύδουν με διάφορες φιλοσοφικοπολιτικάντικες «αναλύσεις» να δώσουν τις καλύτερες δυνατές αποχρώσεις του γκρίζου αχταρμά μπας και κατορθώσουν να ξεγελάσουν μερικούς ψηφοφόρους απ' αυτούς που έχουν απογοητευθεί από τους ήδη υπάρχοντες κομματικούς μηχανισμούς.

Εξ άλλου, όσο κι αν προσπαθούν να κρυφτούν αποκαλύπτονται μέσα από τα όσα γράφουν. **Διαπραγμάτευση, εναρμονισμός των κοινωνικών υποκειμένων** και ακόμα το τελευταίο τεύχος (Νο 6, σελ. 3) γίνονται πιο αντιληπτοί: «Απομένει η ελπίδα της κοινωνικής αντιπολίτευσης όπως εκφράστηκε από τους μαθητές και τους φυλακισμένους, από τους αγώνες των εργαζομένων, από την υπεράσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Τι κρίμα! Η πολιτική έκφραση αυτή της κοινωνικής αντιπολίτευσης δεν έγινε ακόμα ορατή».

Πού προσβλέπουν; Όχι μόνο στους διαφυγόντες ψηφοφόρους των μεγάλων κομμάτων αλλά και σε εκείνα τα κομμάτια που δραστηριοποιούνται ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς - μηχανισμούς του. Γι αυτό, υπάρχει κι ο εκθειασμός των μαθητικών κινητοποιήσεων. Μόνο που στην περίπτωση αυτή εκφράστηκε εκείνο το οποίο ο «αντιεξουσιαστής» επιδιώκει να εξαλειφθεί: Η ΒΙΑ.

Παρ' όλα αυτά πιστός στις αρχές του πολιτικαντισμού δεν διστάζει να γλείψει δεξιά κι αριστερά. Το ίδιο δεν έκανε άλλωστε και σε άλλες καταστάσεις;

Ας θυμηθούμε εκείνο το περίφημο συλλογισμό στο τεύχος 4, σελ. 4: «**Η αντιπολίτευση των αναρχικών** στην άκρα αριστερά και στο υπόλοιπο κίνημα περιορίστηκε, ευνουχίστηκε στην πιο σκληρή εφαρμογή της ίδιας της λογικής της αριστεράς, στην πλειοδοσία της ίδιας στείρας αρνητικότητας. Το αποτέλεσμα πια το γνωρίζουμε. **Ο αναρχισμός** περιθωριοποιήθηκε, έπαψε να σημαίνει ό,τιδήποτε κι έμεινε μόνο ως θύμα στη σκακιέρα της κατασταλτικής πολιτικής του Κράτους».

«Βαθυστόχαστη» ανάλυση αυτών που διατείνονται πως αποτελούν συνέχεια του αναρχισμού (δείτε πόσο «έξυπνα» μπορεί κανείς να προσδώσει σε αντιλήψεις ιδεολογικά χαρακτηριστικά και αποστεομένο νόημα χρησιμοποιώντας μόνο μια λέξη («Αναρχισμός»).

Αλλά, υπάρχει και ένα αντίστοιχο συλλογιστικό τέχνασμα πέρα από τα όσα στρεβλά αναφέρει στο παραπάνω κομμάτι. Προσέξτε με ποιο τρόπο(!) **οι αναρχικοί** (που κάνουν αντιπολίτευση) γίνονται **αναρχισμός**, προκειμένουν να χαρακτηριστεί μέσα από το μέρος ένα σύνολο απόψεων και αντιλήψεων και μ' αυτό τον τρόπο να εξαχθούν τα επιθυμητά συμπεράσματα:

Σας θυμίζει μήπως εκείνο το περίφημο σόφισμα:

α) Ο ΗΛΙΟΣ ΛΑΜΠΕΙ
β) Ο ΧΡΥΣΟΣ ΛΑΜΠΕΙ

Συμπέρασμα:
Ο ΗΛΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΧΡΥΣΟΣ

Παρ' όλα αυτά δεν διστάζει, αμέσως μετά, στην Κατάληψη του Πολυτεχνείου το Γενάρη του 1990, να έρθει γλύφοντας, εκεί που μέχρι προ τινος έφτυνε, και να δηλώσει πως: Η ΑΝΑΡΧΙΑ ΕΠΑΝΑΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΩΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΚΗ ΤΑΣΗ. (Εξάλλου εκλογές πλησίαζαν, που ξέρεις μπορεί κάποιοι να «τσίμπαγαν» και να ψήφιζαν τον νεότευκτο πολιτευτάκια).

Ο «αντιεξουσιαστής» στον οποίο αναφερόμαστε, αποτελεί γνώριμο δείγμα ατόμων που προσπάθησαν και προσπαθούν να αποκομίσουν οφέλη και να κερδοσκοπήσουν σε βάρος των αναρχικών αντιλήψεων. Κάτι τέτοιο δεν αποτελεί ένα σπάνιο φαινόμενο. Αρκετοί είναι αυτοί που αναδείχθηκαν στα όποια κλιμάκια της κρατικής ιεραρχίας ή που μπήκαν στα κόλπα της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης χρησιμοποιώντας γι αυτό το σκοπό την ταμπέλα του Αντιεξουσιαστή και του Αναρχικού.

Αυτός και οι όμοιοί του δεν αρκούνται μόνο στην όποια «υπεραξία» προσπάθησαν να αποκομίσουν παίζοντας το «ρόλο» τους αλλά συνεχίζουν το ίδιο τροπάρι με θράσος επιχειρώντας να ψαρέψουν σε θολά νερά.

Παράλληλα δεν χάνουν κάθε ευκαιρία να εκτοξεύουν λάσπη και να συκοφαντούν απόψεις που τάχα ενστερνίζονται προσπαθώντας να τις χαρακτηρίσουν σαν «αναποτελεσματικές» (ήδη έχουμε αναφερθεί στο κομμάτι για τη σχέση ανάμεσα στην εξουσία, τη βία και το κράτος). Όση πονηριά κι αν χρησιμοποιούν δεν καταφέρνουν να κρύψουν τις πραγματικές τους προθέσεις που συνίστανται στο **να παίξουν το ρόλο τους σαν ενδιάμεσοι μηχανισμοί χειραγώγησης** σε εκείνα τα κοινωνικά κομμάτια που αποδεσμεύτηκαν ή τείνουν να αποδεσμευτούν από την κρατική και κομματική κηδεμονία και να λειτουργήσουν με αυτόνομο και ιδιαίτερα επικίνδυνο για την εξουσία τρόπο στις τρέχουσες συνθήκες ανακατάταξης. Επιδιώκουν να συμμετάσχουν (εφ' όσον ακόμα οι δυνατότητές τους δεν τους επιτρέπουν να επιβάλλουν) στην επαναφομοίωση αυτών των κοινωνικών κομματιών (επαναδιαπραγμάτευση) και στην ενσωμάτωσή τους στος σύστημα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. Θα δούμε πως και πόσο θα ανταμοιφθεί η προσπάθειά τους. Όσο για το «αντιεξουσιαστιλίκι»(!), θυμίζουμε πως στο κάτω-κάτω της γραφής τόσο ο Τρίτσης όσο και η Λάσκαρη διάβαζαν Κροπότκιν και χρησιμοποιούσαν τσιτάτα του.

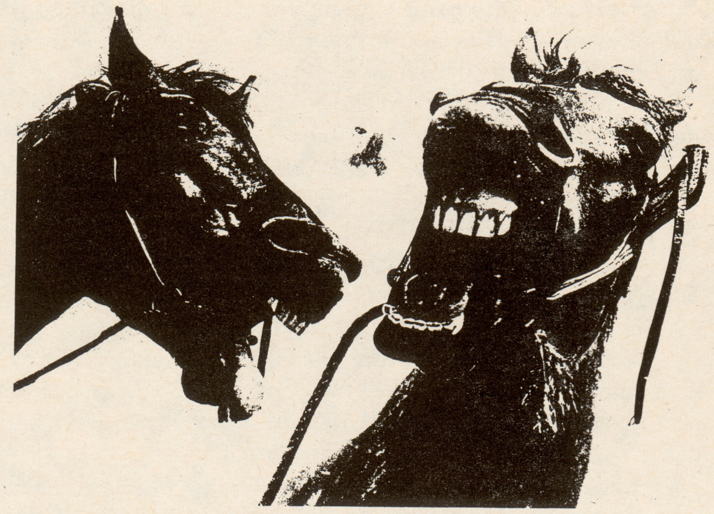

Αυτό δεν τους έκανε ούτε αναρχικούς, ούτε αντιεξουσιαστές.

2. **Ποσοστά βίας.** Μεγάλη συνάφεια με εκείνο τον **εναρμονισμό των κοινωνικών υποκειμένων** που φιλοδοξεί να εξαλείψει τον κοινωνικό ανταγωνισμό κάνοντάς τον να κινείται μέσα σε αντιθέσεις που μπορούν να ξεπεραστούν, έχει και η άποψη για επαναδιαπραγμάτευση των ποσοστών βίας, η οποία, ας σημειωθεί, έρχεται σαν συνέχεια μιας εφευρημένης ισοδυναμίας και ισορροπίας.

Εδώ έχουμε μια «σπουδαία» εκδοχή της κρατικής πραγματικότητας, σύμφωνα με την οποία το κράτος έχει πάψει να είναι η επιβεβλημένη μορφή οργανωμένης βίας πάνω στην κοινωνία. Κι ακόμα, έχει πάψει να στερεί, στο σύνολο των εξουσιαζόμενων, τη δυνατότητα να δραστηριοποιούνται μέσα σε συνθήκες ελευθερίας και δημιουργικότητας και απλά προβάλλει προσκόμματα. Έχοντας, συνεπώς, χάσει το δεσποτικό του χαρακτήρα παραμένει απλά μια δύναμη η οποία διαπραγματεύεται με μια άλλη, τα ποσοστά βία που θα ασκήσει ή θα της ασκηθούν.

Εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κανείς τη σκοπιμότητα αυτής της τοποθέτησης. Ονομάζοντας ένα σύνολο πρακτικών σαν βία θα μπορούσε, για παράδειγμα, να θεωρηθεί σαν άσκηση βίας η διαδήλωση διαμαρτυρίας των υποψήφιων για μπάτσων έξω από το υπουργείο Προεδρίας γιατί δεν εισήχθηκαν στη μπατσοσχολή, ή, ακόμα, η ανάδειξη σαν εκπροσώπου στη βουλή του εν λόγω υποκειμένου.

Η γενίκευση της έννοιας της διαπραγμάτευσης δεν απέχει μ' αυτόν τον τρόπο από την «προχωρημένη» άποψη της εξάλειψης του ταξικού - κοινωνικού ανταγωνισμού. Αυτό συνάγεται πολύ απλά από το γεγονός πως όταν δύο καταστάσεις ανταγωνιστικές, όπως το κράτος και η κοινωνία, έρθουν σε στιγμή ισοδυναμίας ή ισορροπίας αυτό, εκ των πραγμάτων, οδηγεί στην ολοκληρωτική σύγκρουση. Αυτό έχει δείξει η πείρα των κοινωνικών επαναστάσεων. Όταν δεν επέλθει η σύγκρουση σημαίνει πως έχει υπάρξει τη συγκεκριμένη στιγμή και στο ειδικό σημείο μια διαδικασία επαναδιαπραγμάτευσης με τους όρους του ενός από τους δύο. Η συνεχιζόμενη κρατική κυριαρχία δείχνει σε ποιαν από τις δύο δυνάμεις επιβλήθηκαν οι όροι. Από εδώ και πέρα η ισοδυναμία και η ισορροπία έχει πάψει να υφίσταται. Ή έχουμε στην προκειμένη περίπτωση προεπαναστατική κατάσταση ή απλά μια αποτυχημένη εξέγερση ή, τέλος, μια από τις συνηθισμένες περιπτώσεις (έστω και με πολυσύνθετο τρόπο εκδηλωμένης) επαναδιαπραγμάτευσης των συνθηκών κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. Ας μη γελιόμαστε. Από τη στιγμή που αγνοούνται σκόπιμα αυτές οι υπαρκτές συνθήκες, είναι έκδηλη η προσπάθεια να «εξαλειφθεί» ο ταξικός - κοινωνικός ανταγωνισμός.

Αλλά τι προκύπτει από την γενικευμένη έκφραση της έννοιας της βίας και των «υπο διαπραγμάτευση» ποσοστών της;

Εδώ πλέον η βία εκδηλώνεται με έναν ακόμα αφηρημένο τρόπο.

Έτσι, **οποιαδήποτε ενέργεια μπορεί να χαρακτηρισθεί σαν βίαιη εφόσον διαταράσσει μια ήδη υπάρχουσα κατάσταση**, που θεωρείται ήρεμη.

Αν αυτό μεταφερθεί στην κοινωνία, τότε έχουμε ένα status που διαταράσσεται. Όμως τέτοιο STATUS δεν υπάρχει. Η κοινωνία βρίσκεται σε μια διαρκή κινητικότητα. Κατά συνέπεια, η βιαιότητα μιας πρακτικής βρίσκεται συνδεμένη με το απελυθερωτικό ή μη σχέδιο και την ανταγωνιστικότητα που εκφράζει απέναντι στο κράτος και το κεφάλαιο. Το μόνο δεδομένο STATUS είναι η εφαρμογή των εξουσιαστικών σχέσεων πάνω στους ανθρώπους και την κοινωνία.

3. **Κοινωνία πολιτών και πολιτική κοινωνία.** Πόσο δεμένες μεταξύ τους είναι καμμιά φορά οι λέξεις που χρησιμοποιούνται σε ένα κείμενο! Κι αυτό στην περίπτωση που εξετάζουμε δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός.

Η έννοια της «κοινωνίας των πολιτών» έχει ανασυρθεί από το συρτάρι της Χεγκελιανής Φιλοσοφίας. Είναι γνωστό πως για τον Χέγκελ το κράτος είναι το χώρος της αλήθειας, όπου αίρονται οι αντιθέσεις που κυριαρχούν στην κοινωνία των πολιτών και προάγεται η ενότητα μεταξύ των ανθρώπων.

Ο «αντιεξουσιαστής», μας πρόκυψε Χεγκελιανός. Με τους παραπάνω όρους εξαλείφεται η πραγματικότητα της κατακτητικής επιβολής του κράτους πάνω στην κοινωνία και εισάγεται η λογική της αλληλοσυμπλήρωσης εννοιών αντιθετικών (Διαλεκτικός νόμος: Ενότητα αντιθέτων). Το κράτος, λοιπόν γίνεται πολιτική κοινωνία. Δηλαδή, λειτουργικό συστατικό της κοινωνίας.

Αφού λοιπόν, έχουμε δύο αλληλοσυμπληρούμενα, παρότι αντιθετικά συστατικά, στα οποία δεν υπάρχει ανταγωνισμός, είναι ευνόητο να υπάρχει διαπραγμάτευση και φυσικά «δικαιολογημένα» μπήκαν στη βουλή για να μπορέσουν να την προωθήσουν ενισχύοντας τις διαδικασίες της συναίνεσης και της «λυσης των αντιθέσεων μέσα στους κόλπους του λαού» (ΜΑΟ). Ενός λαού που απαρτίζεται από την κοινωνία των πολιτών και την πολιτική κοινωνία. BRAVISSIMO!!

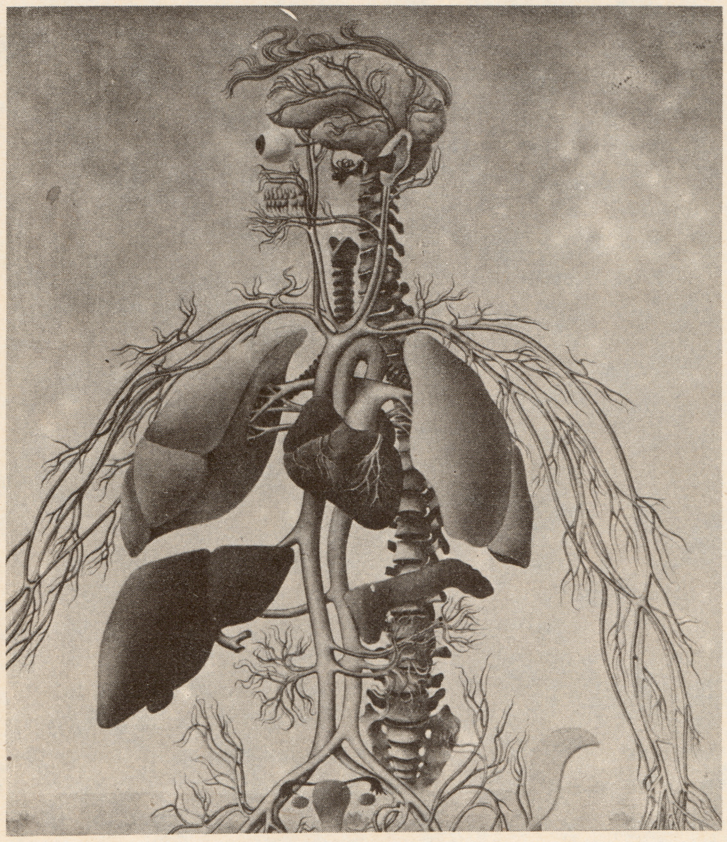

Πώς να μη θαυμάσει κανείς την τόσο επίπονη προσπάθεια των μη βίαιων ή «ολίγον» βίαιων «αντιεξουσιαστών», αφού όπως δείχνουν τα πράγματα μπορούν να πετύχουν το «ακατόρθωτο»; Προφανώς, θα περιαυτολογούν μεταξύ τους για το ότι κατόρθωσαν να τετραγωνίσουν τον κύκλο βάζοντας το ΑΛΦΑ σε τετράγωνο!!

Οι επικριτές και, εν τέλει, αντίπαλοι της βίας των καταπιεσμένων εναποθετούν πολλές ελπίδες σε κάποια επιχειρήματα που δυστυχώς τα περισσότερα είναι δανεισμένα από το οπλοστάσιο του κράτους ή σε τελική ανάλυση το εμπλουτίζουν με τον τρόπο τους.

Θέλουν να παρουσιάσουν τη βία σαν παράγοντα που διαχωρίζει τους καταπιεσμένους. Όμως δεν είναι έτσι τα πράγματα. **Η βία μπορεί να λειτουργήσει πραγματικά σαν ενοποιητικός παράγοντας ακόμα και τελείως αντιθετικών καταστάσεων και απόψεων μέσα στην κοινωνική διαπάλη.** (εννοείται πως δεν μπορεί να ενοποιήσει τα όσα διάκεινται ανταγωνιστικά μεταξύ τους). Με το να υποστηρίζεται πως η βία διαχωρίζει τον κόσμο αναδεικνύεται η «φιλοσοφία» των επικριτών, που βλέπει την κοινωνία μέσα από την διαχωρισμένη κατάσταση του σήμερα και δεν θέλει να δει την δυναμική της κοινωνικής - ταξικής απελευθερωτικής σύγκρουσης που επιτυγχάνεται μέσα από βίαιες πρακτικές. Ούτε θέλουν να δουν την πραγματικότητα της ενοποίησης στην πράξη διαφόρων κοινωνικών κομματιών μέσα από την ασκούμενη αντικρατική βία.

Ο διαχωρισμός των καταπιεσμένων έχει τη βάση του στην ύπαρξη των εξουσιαστικών - εμπορευματικών - ιεραρχικών σχέσεων και δομών καθώς και από την διείσδυση της ψευδούς συνείδησης της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Για τους ίδιους λόγους και με βάση **τη δυνατότητα της εξουσίας να διαχέει τις δικές της απόψεις με μεγάλη ευκολία διαστρεβλώνοντας και αποσιωπώντας τα πραγματικά γεγονότα, καθηλώνοντας τον κόσμο μέσα στη μίζερη κατάσταση της επιβίωσης και των ψεύτικων αναγκών που στερούν τη δυνατότητα κριτικής σκέψης, δημιουργώντας την ψεύτικη συνείδηση περί «κοινότητας των συμφερόντων» καταπιεστών και καταπιεζόμενων, εκμεταλλευτών και εκμεταλλευόμενων, έχει επιτευχθεί τόσο η παθητικοποίηση σημαντικών κομματιών της κοινωνίας όσο και η στρεβλή εντύπωση πως η ασκούμενη αντικρατική βία στρέφεται και εναντίον τους.**

Αυτό ακριβώς αποτελεί ένα από τα μεγάλα παραμύθια που έχει διαδόσει η εξουσία. Όμως, η ψεύτικη συνείδηση είναι δυνατό να ανατραπεί μέσα από την ανάδειξη της πραγματικότητας του κοινωνικού ανταγωνισμού και την συμβολή στην ανάπτυξη των βίαιων εξεγερτικών δραστηριοτήτων των καταπιεσμένων ενάντια στους θεσμούς - μηχανισμούς του κράτους και του κεφάλαιου, την συστηματική αντιπληροφόρηση και την κατάδειξη της **πολυμορφίας των κοινωνικών αγώνων.**

Πολυχρησιμοποιημένο είναι και το επιχείρημα της δήθεν παθητικοποίησης του κόσμου μέσω της ασκούμενης αντικρατικής βίας. Το ίδιο συμβαίνει και με το εφεύρημα πως το κράτος αυξάνει την καταστολή σε κάθε περίπτωση που αναπτύσσεται η βία των εξουσιαζόμενων. Πρόκειται για την ίδια λογική που δίνει συγχωροχάρτι στο κράτος τόσο για την παθητικοποίηση ενός κομματιού της κοινωνίας όσο και για την αύξηση της καταστολής, θεωρώντας, ούτε λίγο ούτε πολύ, πως, αν η κοινωνία δεν αντιτάσσει τη δική της βία σ' αυτή της εξουσίας, το κράτος θα πάψει να ασκεί την καταστολή ή πως θα την κρατήσει σε κάποια επίπεδα. Εδώ, θα πρέπει να ειπωθεί πως, ξέχωρα από το ότι δεν έχει ιδιαίτερη σημασία η ποσότητα της βίας που ασκεί το κράτος, παραγνωρίζεται με απλοϊκό τρόπο η πραγματικότητα της κοινωνικής διαπάλης.

Έχουμε μιλήσει προηγούμενα για την ανάγκη του κράτους να αυξάνει την καταστολή για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τον κοινωνικό ανταγωνισμό. Όσοι ισχυρίζονται πως το κράτος αυξάνει την καταστολή κάθε φορά που ασκείται εναντίον του βία και μιλάνε για κύκλο βίας, σκόπιμα παραγνωρίζουν πως ο κύκλος αυτός της κρατικής βίας και της αντιβίας των εξουσιαζόμενων προϋπάρχει χιλιάδες χρόνια και δεν είναι αποτέλεσμα κάποιων βίαιων ενεργειών εκ μέρους ωρισμένων κοινωνικών κομματιών. Εξ άλλου, η βία του κράτους πολλές φορές επιχειρείται να εντοπισθεί σαν υπαρκτή σε ένα τομέα και με διαχωρισμένο τρόπο από το σύνολο της κυριαρχίας του. Έτσι, θεωρείται σαν βία και καταστολή μόνο η χρησιμοποίηση των ένοπλων κατασταλτικών μηχανισμών (στρατός, ΜΑΤ, ΕΚΑΜ κ.λπ.) ή κάποια νομοθετήματα (τρομο-κρατικός νόμος). Μ' αυτό τον τρόπο αγνοείται η βία των θεσμών, των σχέσεων και των δομών κυριαρχίας, των νόμων κ.ο.κ.

Πολλά είναι τα ψέμματα και οι διαστρεβλώσεις που χρησιμοποιεί το κράτος προκειμένου να καταστείλει, στη συνείδηση και την πρακτική των καταπιεσμένων, τη δυνατότητα να ασκήσουν ένα αποτελεσματικό μέσο του κοινωνικού αγώνα όπως είναι η βία. Χρησιμοποιείται η έννοια της «τρομοκρατίας» προκειμένου να χαρακτηρισθούν οι πράξεις ένοπλης βίας ενάντια στο κράτος. Πολλοί είναι αυτοί που έχουν σταθεί συνεπίκουροι σ' αυτή την τοποθέτηση - διατύπωση.

Πιστεύουμε πως είναι χρήσιμο να διευκρινισθεί αυτό το ζήτημα. Αρχίζοντας από την λεκτική σημασία θα διαπιστώσουμε πως η λέξη [σε αντίθεση με τη ξενική TERROR = = ΤΡΟΜΟΣ] στα ελληνικά είναι σύνθετη αποτελούμενη από τις λέξεις ΚΡΑΤΟΣ και ΤΡΟΜΟΣ. Η ανάλυση της λέξης σημαίνει «την πρόσκληση τρόμου μέσω της ισχύος, της δύναμης».

Με αυτή τη γενική διατύπωση χάνεται η ικανότητα αντίληψης της πραγματικότητας. Γιατί, όταν χρησιμοποιείται αυτός ο όρος προκειμένου να χαρακτηρισθούν οι ένοπλες πράξεις βίας που ασκούνται από τα διάφορα κομμάτια των καταπιεσμένων, έχουμε μια ισοπεδωτική - αφαιρετική τοποθέτηση που δεν παίρνει υπόψη της τον αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση. Αποδίδονται στην πάλη των εξουσιαζόμενων χαρακτηριστικά που αλλοιώνουν, μειώνουν και διαστρεβλώνουν την υφή και τη σημασία της. Με βάση την διερεύνηση της ουσίας και όχι τα επιφαινόμενα, εκείνοι που έχουν λόγο να φοβούνται από τη χρήση βίας ενάντια στο κράτος και τα είδωλα του δεν είναι οι εξουσιαζόμενοι. Αλλά και στο επίπεδο της ισχύος, αν σταθούμε μπορεί, εύκολα να γίνει αντιληπτό ποιος επιβάλλει την ισχύ και τη βία του πάνω στη κοινωνία, χρησιμοιώντας τα με απεριόριστο τρόπο (παρά τις ψευδείς επιφάσεις που στοχεύουν στην συγκάλυψη αυτής της πραγματικότητας) και προκαλώντας δεινά στους ανθρώπους. Ως εκ τούτου, η λέξη τρομοκρατία **αποδίδει με ακρίβεια την οργανωμένη βία του κράτους.**

Όλοι γνωρίζουμε τον τρόμο που προκαλεί στον απλό κόσμο η παρουσία και η δράση των δυνάμεων καταστολής. Το σύνολο των εξουσιαζόμενων ζει κάτω από τον φόβο της τιμωρίας στην οποιαδήποτε παρέκλιση από τις κρατικές επιταγές. Η συνεχής αρπαγή του μόχθου των εργαζόμενων γίνεται μέσα από την εφαρμογή της θερμοποιημένης βίας και του τρόμου. Σαν τι άλλο μπορεί να χαρακτηρισθεί ο εκβιασμός, «δουλεύεις (με τους όρους που θέλουν οι δυνάστες) ή απολύεσαι», «πληρώνεις ή φυλακίζεσαι» και τόσες άλλες διαζεύξεις που υπάρχουν απλωμένες μέσα στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, αν όχι σαν μια πλήρη έκφραση της κρατικής τρομοκρατίας;

Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μια αντιστροφή της πραγματικότητας. Το κράτος προσπαθεί να αποδώσει μια κατάσταση, που αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό του, σ' όσους αγωνίζονται ενάντια του. Δεν θα μπορούσε, άλλωστε, να περιμένει κανείς κάτι το διαφορετικό εκ μέρους του.

Τι λόγο έχουν, όμως, οι διάφοροι παρατρεχάμενοι, που ενώ υποστηρίζουν πως βρίσκονται με το μέρος των καταπιεσμένων να χρησιμοποιούν άκριτα έναν τέτοιο χαρακτηρισμό, επιτείνοντας την σύγχυση στα μυαλά του κόσμου και (ίσως ορισμένοι άθελά τους) να σιγοντάρουν τους εξουσιαστές στην προσπάθειά τους να διαχωρίσουν και να απομονώσουν τους κοινωνικούς αγώνες και τις διάφορες εκφράσεις και τα μέσα τους;

Η στάση των αναρχικών βασισμένη στα πραγματικά δεδομένα της καταπιεστικής - εξουσιαστικής βαρβαρότητας υπήρξε και ιστορικά ακόμα τοποθετημένη ενάντια στο κράτος με τέτοια σαφήνεια που δεν άφηνε περιθώρια συγνώμης στους χασάπηδες της ανθρώπινης ύπαρξης. Απέναντι στο ΚΡΑΤΟΣ, ΤΟ ΜΟΝΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗ τοποθετήθηκε και ο Ελυζέ Ρεκλύ αποφεύγοντας κατηγορηματικά να καταδικάσει ακόμα και τον Εμίλ Αρνύ: *«Όταν ένα μεμονωμένο άτομο, έξαλλο από οργή παίρνει την εκδίκησή του ενάντια στην κοινωνία που το ανέθρεψε άσχημα, το έθρεψε άσχημα και το συμβούλεψε ακόμα πιο άσχημα, τι μπορώ να πω εγώ; Είναι το αποτέλεσμα τρομακτικών δυνάμεων, οι συνέπειες βαθιά ριζωμένων παθών, το ξέσπασμα της δικαιοσύνης στα πρωτόγονα στάδια της. Να ταχθώ ενάντια σε τούτο τον άτυχο άνθρωπο και έτσι να δικαιώσω, έστω και έμμεσα, το σύστημα ταπείνωσης και καταπίεσης που τον συνθλίβει μαζί με εκατομμύρια συνανθρώπους του; ΠΟΤΕ!»*

Όταν αυτή η στάση ισχύει για πολύ ειδικές περιπτώσεις πώς θα μπορούσε να είναι διαφορετική η στάση των αναρχικών απέναντι στις ένοπλες οργανώσεις βίας (Μαρξιστικές - Αντιεξουσιαστικές - Αναρχικές) οι οποίες βέβαια δεν αποτελούν κάτι το ειδικό αλλά ουσιαστικά συστατικά του κοινωνικού ανταγωνισμού που αντιπαλεύει την εξουσία με συνολικό ή μερικό τρόπο; Πώς θα ταίριαζε στους αναρχικούς η υποψία έστω και στοιχειώδους υποστήριξης στο κράτος με την αποδοχή του όρου «τρομοκράτης», για όσους χρησιμοποιούν την ένοπλη βία; Ο Σαμπατέ, άλλωστε, ληστής και «τρομοκράτης» χαρακτηρίζονταν από το φασιστικό καθεστώς του Φράνκο. Ποιος όμως ήταν στην πραγματικότητα ο τρομοκράτης; Ο τρόμος που νοιώθουν οι εξουσιαστές και το κράτος μπροστά στην αντιβία είναι προφανής. Γιατί γνωρίζουν πως όταν οι καταπιεσμένοι αντιτάξουν συνολικά αυτό το μέσο πάλης το κράτος βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Οι αναρχικές αντιλήψεις και απόψεις είναι ταγμένες με το μέρος της συνολικής απελευθέρωσης της κοινωνίας. Δεν μπορούμε να αγνοούμε, ως εκ τούτου, πως αυτή θα αρχίσει να πραγματοποιείται από τη στιγμή που **οι εξουσιαζόμενοι θα καταστρέψουν το κράτος μέσα από την ένοπλη επανάσταση.** Οι διαφορές που χωρίζουν τους αναρχικούς από τους μαρξιστές είναι τεράστιες και η κριτική προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να είναι σοβαρή και με ουσιαστικό περιεχόμενο. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει όταν γίνεται με δανεισμένα από το κράτος όπλα, όπως ο χαρακτηρισμός του «τρομοκράτη», ο οποίος είναι, εκτός των άλλων, και χωρίς προσδιορισμό, κι όταν απουσιάζει αυτός τότε η λέξη αποδίδει αυτό που επιδιώκει και το ίδιο το κράτος. Αν η δράση των ομάδων ένοπλης επαναστατικής βίας (ας μη ξεχνάμε πως και οι μαρξιστές θέλουν την επανάσταση άσχετα από το γεγονός πως στη θέση του σημερινού κράτους επιδιώκουν να βάλουν ένα άλλο) δημιουργεί μια κατάσταση τρόμου στους εξουσιαστές αυτό δεν μπορεί να απασχολεί με αρνητικό τρόπο τους αναρχικούς. **Η διαφωνία είναι ζήτημα συγκεκριμένο και συνάμα συνολικό δεν είναι ζήτημα ιδεολογικό.** Αν θέλουμε να συμβάλλουμε στην επαναστατική κοινωνική απελευθέρωση δεν μπορούμε να κρατάμε μια στάση στείρας κριτικής, καθοριζόμενοι από το γεγονός πως η πλειάδα των υπαρκτών ένοπλων ομάδων έχει μαρξιστικές απόψεις. Μολονότι ξέρουμε την βαρύτητα που έχει η Μαρξιστική εξουσιαστική αντίληψη, αυτή τη στιγμή δεν έχει επιβληθεί σαν κοινωνικό καθεστώς. Από τη στιγμή που θέλουμε να σταθούμε εμπόδιο στην εγκαθίδρυση μιας άλλης εξουσιαστικής τάξης πραγμάτων, ο δρόμος που ανοίγεται μπροστά μας δεν θα πρέπει να είναι αυτός της μισαλλόδοξης και στείρας αντιπαράθεσης με χαρακτηρισμούς περί «κουμπουροφόρων» (ας μην ξεχνάμε άλλωστε πως υπάρχει πλούσιο λεξιλόγιο ικανό να συμπεριλάβει όρους όπως «κυνδυλοφόρος», «κότα», «λαγός», «καραγκιόζης» κ.λπ. και το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί εκατέρωθεν) αλλά η συμβολή στην ανάπτυξη μιας πολύμορφης κοινωνικής δράσης. Εξ άλλου, **καμιά κοινωνική επανάσταση δε πραγματοποιήθηκε από μια ένοπλη ομάδα. Αντίθετα, υπήρξε αποτέλεσμα της πολύμορφης διάστασης και έκφρασης του κοινωνικού ανταγωνισμού.**

Μπορούμε να συμβάλλουμε ουσιαστικά χρησιμοποιώντας με αμείλικτο τρόπο το όπλο της κριτικής, αλλά δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως αν αυτό δεν συνδυάζεται με μια πλούσια σε μορφές κοινωνική δράση, καταλήγει να είναι μια εκδήλωση μιζέριας και στείρας αντιπαράθεσης που είναι δυνατό να καταλήξει σε μια στάση συμπόρευσης με τις λογικές και τις επιλογές της εξουσίας.

Πολλά είναι τα επιχειρήματα που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς από το κράτος ενάντια στις πρακτικές της ένοπλης βίας.

Πρώτο και καθοριστικό είναι αυτό του κινδύνου να υπάρξουν αθώα θύματα. Όμως κάτι τέτοιο μέχρι στιγμής δεν έχει προκύψει. Η κρατική προπαγάνδα έχει κάνει σ' αυτό το σημείο τα αδύνατα δυνατά να δημιουργεί την εντύπωση για τους «κινδύνους που διέτρεξαν αθώοι». Ακόμα και στις ελάχιστες περιπτώσεις που θα μπορούσαν να υπάρξουν ατυχήματα, πως μπορεί να παραβλέψει κανείς τα σκόπιμα εγκλήματα του κράτους και να σταθεί σε ένα και μόνο γεγονός, ενώ την ίδια στιγμή η πραγματικότητα έχει αποδείξει πως κάτι τέτοιο έχει αποφευχθεί επιμελώς από τις ένοπλες ομάδες; Η κρατική προπαγάνδα και τα μέσα παραπληροφόρησης δεν χάνουν, παρ' όλα αυτά, κάθε ευκαιρία να μιλούν για εγκληματίες, «τρομοκράτες» κ.λπ. που δεν σέβονται τη ζωή των ανθρώπων, δημιουργώντας μ' αυτό τον τρόπο ένα κλίμα κατάλληλο για να μπορέσει να γίνει αποδεκτή η εκδοχή του στην συνείδηση των καταπιεσμένων.

Ας δούμε τώρα κάτι άλλο. Κάθε ένοπλη δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από την λεγόμενη **επιχειρησιακή ικανότητα**. Αυτή παρουσιάζεται υπερμεγενθυμένη, έχοντας σα σκοπό να δημιουργήσει κάποιο δέος και ταυτόχρονα να προβάλλει διαχωριστικές λογικές. Είναι δυνατό και πέρα από κάθε αμφισβήτηση γεγονός, πως μέσα σε μια πορεία κάποια ένοπλη επαναστατική ομάδα μπορεί να βελτιώσει τον τρόπο και τα μέσα δράσης της. Αυτό δεν είναι ούτε παράδοξο ούτε κακό. Δεν βλέπουμε για ποιο λόγο κάτι τέτοιο θα πρέπει να τρομάζει τους καταπιεσμένους. Εξάλλου επιχειρησιακή ικανότητα δεν είναι και μια καλά οργανωμένη απεργία και διαδήλωση; Γιατί αυτή δεν προκαλεί τρόμο στους καταπιεσμένους αλλά αντίθετα φέρνει ικανοποίηση η διεκπεραίωσή της;

Πολλοί επικριτές της ένοπλης βίας χρησιμοποιούν το επιχείρημα πως τέτοιες ομάδες είναι απομονωμένες από τον κοινωνικό ανταγωνισμό ή πως οι πράξεις τους είναι απομονωμένες. Αυτό βέβαια δεν αποδεικνύεται από πουθενά παρά μόνο από την πλούσια, σ' αυτή την περίπτωση, φαντασία των κάθε λογής επικριτών.

Δείχτηκε πως η βία ενάντια στο κράτος και τους θεσμούς - μηχανισμούς του, είτε αυτή εκφράζεται ένοπλα είτε όχι, είναι απαραίτητο συστατικό του κοινωνικού ανταγωνισμού. Απ' αυτή την άποψη ο χαρακτηρισμός του «ξεκομμένου» εύκολα γίνεται αντιληπτό που στοχεύει.

Έρχονται στη συνέχεια να κατηγορήσουν τις ένοπλες πράξεις βίας σαν αποτέλεσμα κάποιου αδιέξοδου. Σ' αυτή τη λέξη δίνουν πολλές ερμηνείες. Η μία έχει σχέση με το υποτιθέμενο αδιέξοδο που έχουν φτάσει σε ατομικό επίπεδο όσοι την ασκούν. Μ' αυτή την διατύπωση άθελά τους αναγνωρίζουν την κοινωνική σημασία μιας τέτοιας δραστηριότητας, από τη στιγμή που κανείς δεν καταλήγει σε «αδιέξοδο» έτσι αυθαίρετα, αλλά αντίθετα σημαίνει πως ατομικά αποτελεί συστατικό του κοινωνικού ανταγωνισμού. «Ξεχνιέται», βέβαια, πως υπάρχει το δικαίωμα της επιλογής μιας τέτοιας δράσης ανάμεσα σε τόσες άλλες που υπάρχουν. Μετά, μέμφονται το σύστημα κυριαρχίας που δεν έχει δημιουργήσει τα κατάλληλα κανάλια αφομοίωσης έτσι ούτως ώστε να μην υπάρχουν τέτοια «φαινόμενα». Ευσεβείς πόθοι ανθρώπων που δεν βλέπουν πέρα από τα όσα η εξουσιαστική πραγματικότητα του έχει επιβάλλει. Τέλος, θα επιστρέψουμε τη διατύπωση περί αδιεξόδου λέγοντας πως όντως υπάρχει. Το σύστημα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης, **οι απάνθρωπες σχέσεις που έχουν επιβληθεί δεν μπορούν να προσφέρουν διέξοδο στην κατεύθυνση της ατομικής και κοινωνικής απελευθέρωσης**. Γι αυτό και πρέπει να καταστραφούν. Σ' αυτή την κατεύθυνση η συμβολή της ένοπλης δράσης είναι σημαντικώτατη.

Μέσα στα πολλά λοιπόν, αστεία ή σοβαρά «επιχειρήματα» και κριτικές ενάντια στις οργανώσεις ένοπλης επαναστατικής βίας υπάρχει κι αυτό του «συνομωτισμού». Με αυτό το γενικό χαρακτηρισμό επιχειρείται να χτισθεί ένα ολόκληρο σύστημα κατασκευασμένων καταστάσεων. Όπως η υποτιθέμενη αναγκαστική ιεραρχική σχέση ανάμεσα στα μέλη μιας ένοπλης ομάδας, λες και χωρίς αυτήν τη σχέση δεν θα μπορούσε να υπάρχει ούτε να παίρνει μέτρα προφύλαξης. Αυτά τα μέτρα προφύλαξης είναι που χαρακτηρίζονται σαν «συνομωσία».

Είναι γνωστό όμως πως προκειμένου να ανταπεξέλθει κανείς στη βιαιότητα με την καταστολή του κράτους χρειάζεται να πάρει ωρισμένα μέτρα. Εδώ προκειμένου να πραγματοποιηθεί ένα σχέδιο διαδήλωσης παίρνονται ορισμένα μέτρα προφύλαξης από την κρατική καταστολή και ζητιέται να μην παρθούν τέτοια μέτρα από αυτούς που χρησιμοποιούν τη βία σαν μέσο πάλης από τη στιγμή που είναι γνωστό με πόση μανία καταδιώκει το κράτος τις οργανώσεις ένοπλης επαναστατικής βίας. Κι αυτό συμβαίνει επειδή **με τη δράση τους ξαναφέρνουν στο επίκεντρο της κοινωνικής πρακτικής την πραγματικότητα και τη δυνατότητα της βίαιης κοινωνικής επανάστασης**.

Οι κριτικές περί «συνομωτισμού» είναι τουλάχιστον αστείες σαν επιχειρήματα.

Κλείνοντας αυτό το θέμα χρειάζεται να θυμίσουμε πως η επανάσταση και η κοινωνική απελευθέρωση δεν μπορούν να προέλθουν μέσα από ειρηνιστικές και μη βίαιες πρακτικές, όσο κι αν αυτές κοστίζουν.

«...Κι εκείνοι που στραγγαλίζουν, που δολοφονούν, που εξοντώνουν την ξεπεσμένη ανθρώπινη πραμάτεια, αυτοί που κάνανε θρησκεία το αξίωμα πως για το δημόσιο συμφέρον πρέπει να στραγγαλίζουνε, να τουφεκίζουνε να σκοτώνουνε, αυτοί ακριβώς είναι που παραπονιούνται πως οι άλλοι δεν σέβονται αρκετά τη ζωή». (Π. Κροπότκιν, Η ΑΝΑΡΧΙΑ).

Για όσους αρέσκονται να μιλούν για ποσοστά βίας ας βάλουν στη ζυγαριά τη βία και τα εγκλήματα του Κράτους και την υποταχτικών του με τη βία των καταπιεσμένων. Αν μπορούν ας το κάνουν. Κι αφού το κατορθώσουν ας βγάλουν τα συμπεράσματά τους.

«...Όσο η θρησκεία κι ο νόμος, ο στρατώνας και το δικαστήριο, η φυλακή και το βιομηχανικό κάτεργο, ο τύπος και το σχολείο, θα συνεχίζουν να διδάσκουν την έσχατη περιφρόνηση της ζωής του ατόμου - μη ζητάτε να τη σεβαστούνε οι εξεγερμένοι ενάντια σ' αυτήν την κοινωνία!»

«Αν θέλετε, όπως εμείς, να γίνεται σεβαστή όλη η ελευθερία του ατόμου, και συνακόλουθα η ζωή του, δεν μπορείτε παρά να καταλήξετε αναγκαστικά στην αποκήρυξη της διακυβέρνησης ανθρώπου από άνθρωπο, όποια μορφή κι αν έχει...» (Π. Κροπότκιν. Η ΑΝΑΡΧΙΑ)

ΠΕΡΙ ΑΥΘΟΡΜΗΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΒΙΑΙΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ιστορικά η χρησιμοποίηση της βίας των εξουσιαζόμενων ανθρώπων ενάντια στις αιτίες , τα αποτελέσματα και τις δομές εκμετάλλευσης και καταπίεσης , εκφράζεται σαν κατάληξη κάθε φορά είτε της δράσης οργανωμένων ομάδων με κοινή ή παρεμφερή ιδεολογικοπολιτική συνίστωσα, είτε της αυθόρμητης δράσης ανθρώπων με κοινά ταξικά - κοινωνικά χαρακτηριστικά που βιώνουν σαν απλοί παρατηρητές της πραγματικότητας της κυριαρχίας. Οι απελευθερωτικοί αγώνες οποιοδήποτε μορφή και περιεχόμενο κι αν πήραν ήταν αποτέλεσμα και των δύο αυτών μορφών δράσης. Η χρησιμοποίηση της βίας αποτέλεσε κι αποτελεί τον πλέον φυσικό κι αυτονόητο τρόπο κοινωνικής επέμβασης και απαραίτητο συστατικό στοιχείο καθε επαναστατικής κοινωνικής παρέμβασης.

Στα σύγχρονα συστήματα κυριαρχίας **η ωμή δολοφονική βία που στο παρελθόν ασκούσαν οι κυρίαρχοι,** προκειμένου να επιβάλλουν ολοκληρωτικά την θέλησή τους ή να διατηρήσουν αυτήν την επιβολή, **ενώ κρατάει ποσοτικά τη θέση της, μετατρέπεται ποιοτικά σε μια διαφοροποιημένη βια.** Η βια τους, η βια της εκμετάλλευσης , του εξανδραποδισμού, της αλλοτρίωσης, της νάρκωσης ειναι διάχυτη. Κυριαρχεί σε κάθε εκδήλωση της κοινωνικής ζωής. Η εξουσία σαν θέσμιση και σαν κοινωνική σχέση επιβάλλεται και εδραιώνεται καθημερινά με αυτήν την βια. Βια είναι οι νόμοι, η μισθωτή εργασία, οι μπάτσοι, ο στρατός, η οικογένεια, τα σχολεία, η οικολογική καταστροφή, οι πόλεις, τα Μ.Μ.Ε, τα πρότυπα, η μοδα και ο,τιδήποτε άλλο αναστέλλει και κατάστελει τις ανθρώπινες δυνατότητες και επιθυμίες. Για τους κυριαρχούμενους η βια έχει διαφορετική μορφή και περιεχόμενο. Είναι κάτι σαν ένστικτο ατομικής και κοινωνικής αυτοάμυνας. Η αυθόρμητη βια των ατόμων και των συλλογικοτήτων είναι μια υγιής αντίδραση ενάντια σε μια παγιωμένη και επιβεβλημένη πραγματικότητα κατάπιεσης και εκμετάλευσης. Αυτη η πραγματικότητα και οι εξαιρετικά πολύπλοκοι μηχανισμοί και σχέσεις με τους οποίους επιβιώνει και εξελίσεται, μπορεί να μην είναι καθόλου κατανοητή ή να μην ειναι δυνατόν να αμφισβητηθεί και να αποριφθεί πρωταρχικά στην σκέψη του καθένα και στην καθημερινή του ζωή.

Ο αφηρημένος χαράκτηρας που έχουν πάρει ή παίρνουν ένα σωρό σχέσεις και θεσμοί καθώς και νέοι πιο αφηρημένοι που εμφανίζονται, επιτείνει αυτό το μπέρδεμα, το χάσιμο. Έτσι η καταπίεση, η μιζερια, η βαρεμάρα ή όλα αυτά γίνονται αντιληπτά (τα αποτελέσματα δηλ.) και ο μόνος τρόπος που μπορεί να αντιδρασει κανείς έναντια τους είναι η βία, ενάντια σ' αυτή του κράτους και του κεφάλαιου είτε εκφράζεται στρεβλά παίρνοντας την μορφή εγκληματικότητας, είτε (άσχετα με το πόσο συνειδητή ή ασυνείδητη είναι) σαν κοινωνικό απελευθερωτικό εγχείρημα.

Η βίαιη δράση των καταπιεσμένων αυθόρμητη ή οργανωμένη μέσα στην ιστορία έχει πάμπολες φορές επιβεβαιώσει την προθεσή τους για απαλλαγή από τα δεσμά της εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε την αυθόρμητη βία, για να δούμε πως εκφράζεται, πως παίρνει σάρκα και οστά, ποια είναι τα χαρακτηριστικά της, οι αδυναμίες της και την σχέση της με την οργανωμένη βία.

Ας πάμε όμως λίγο πίσω στο παρελθόν.

Η αυθόρμητη δράση δεν ήταν αναγνωρισμένη στην πραγματική της αξίας, από τους εξουσιαστές μαρξιστικής απόχρωσης. Για τους επιστήμονες της επανάστασης δεν ήταν τίποτε άλλο από μια ανώριμη εκδήλωση συναισθήματος ή μικροαστικής ανυπομονησίας τις περισσότερες φορές επιζήμιας για το «επαναστατικό κίνημα» και τις προτεραιότητές του μιας και δεν μπορούσε να κατανοήσει την επαναστατική βιβλιοθήκη και να παρακολουθήσει τους «αναγκαίους» τακτικούς ελιγμούς και αναπροσαρμογές του σχεδίου της δράσης.

Τα ιδεολογήματα του αλάθητου, της επαναστατικής πρωτοπορίας, οι ειδικοί γνώστες της ιστορίας και των μηχανισμών κίνησης της, καταδίκαζαν την ανωριμότητα και αρνούνταν την απελευθερωτική δυναμική της αυθόρμητης βίαιης δράσης, εκτός απ' τις περιόδους που το κόμμα έχει ενδυναμωθεί και μπορούσε να γίνει διαχειριστής και εγκαθιδρυτής μιας νέας εξουσίας, οπότε η αυθόρμητη δράση μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν το απαιτούμενο αναλώσιμο καύσιμο για να γυρίσει η «ρόδα» της ιστορίας.

Η καταστολή της αυθόρμητης δράσης των καταπιεσμένων ήταν πολύ συχνά αποτέλεσμα της αντεπαναστατικής χειραγωγικής δράσης των κομμάτων.

Πολλές φορές μέχρι σήμερα αυτή η καταστολή εκφράστηκε στην πράξη με τραγικές συνέπειες για το προλεταριάτο και την απελευθέρωσή του.

Σήμερα τα πράγματα έχουν σχετικά αλλάξει.

Το αυθόρμητο που έχει πολλές φορές καταγραφεί με εκρηκτικό τρόπο και έχει επιβεβαιώσει την λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητά του, αντιμετωπίζεται με την κατάλληλη φρασεολογία, με ήπιους ως κολακευτικούς χαρακτηρισμούς, με την έκπτωση του λόγου απ' όλους αυτούς που από την μια υποκλίνονται στο μεγαλείο του ενώ από την άλλη επιζητούν την «πολιτικοποίηση» του, δηλαδή την χειραγώγηση του και την αφομοίωση του μέσα στα όρια της δικιάς τους πολιτικής ιδεολογικής γραμμής.

Αυτό δεν είναι καθόλου παράξενο από την στιγμή που κανένα μικροκόμμα ή γκρούπα δεν έχει ασκήσει ουσιαστική κριτική και δεν έχει απορρίψει την έννοια της πρωτοπορείας και του αλάθητου κάτι που όμως έχει συμβεί στους ίδιους τους σύγχρονους επαναστατικούς αγώνες και εκρήξεις όπου οι διάφορες αυτοαποκαλούμενες πρωτοπορίες βρίσκονται πολύ πίσω απ' τα γεγονότα.

Η αποκομιδή πολιτικού ωφέλους, η πολιτική εκμετάλλευση και η χειραγώγιση της αυθόρμητης δράσης είναι κάτι ιδιαίτερα δύσκολο για οποιοδήποτε μηχανισμό εξαιτίας του αντιθεσμικού και βίαιου χαρακτήρα της.

Μια τέτοια δράση πηγάζει από τις καταπιεσμένες ανθρώπινες ανάγκες και επιθυμίες και σαν εκδήλωση βασίζεται στην «ισορροπία ανάμεσα στην λογική και το συναίσθημα». Είναι η δράση που αρνείται και αμφισβητεί έμπρακτα τον εξουσιασμό, το κέρδος, τον ψυχρό υπολογισμό. Μπορεί να είναι μια αντανακλαστική κίνηση που προκύπτει σαν αποτέλεσμα του βίαιου ερεθισμού και προσβολής της ανθρώπινης συνείδησης.

Εξετάζοντας γενικά τη αυθόρμητη βίαιη δράση βλέπουμε ότι υπάρχει μια ποικιλοτροπία σε σχέση με το πως αυτή εκδηλώνεται. Αυτό το γεγονός έχει να κάνει με το πώς και κατά πόσο το «οργανωτικό» στοιχείο υπεισέρχεται στο αυθόρμητο.

Δηλαδή, με το αν αυτή προκύπτει από μια διαδικασία κινητοποίησης στην οποία υπάρχει μια στοιχειώδης προπαρασκευή ή από μια σειρά υπόγειων κοινωνικών διεργασιών που χωρίς αυτό να γίνεται άμεσα αντιληπτό έχουν συσσωρεύσει αυτές τις εκρηκτικές ύλες που σαν σπινθήρας για την ανάφλεξή τους λειτουργεί μια οποιαδήποτε αφορμή.

Εδώ πολύ μεγάλο ρόλο παίζουν οι κοινωνικοπολιτικές ιδιαιτερότητες που εκ των πραγμάτων υπάρχουν στον καπιταλισμό, από χώρα σε χώρα και οι διαφορετικές ποιοτικά και ποσοτικά αντιθέσεις και εντάσεις που αναπτύσονται στον ταξικό - κοινωνικό ανταγωνισμό.

Στον ελληνικό χώρο οι εκρήξεις της αυθόρμητης δράσης πραγματοποιούνται συνήθως στα πλαίσια κινητοποιήσεων που είτε εξ αρχής εμπεριέχουν το στοιχείο της αντιπαράθεσης με το κράτος και τους μηχανισμούς τους, είτε το αποκτούν στην εξέλιξή τους με την άρνηση - ξεπέρασμα απ' την μεριά αυτών που αγωνίζονται των λογικών διαπραγμάτευσης.

Παράλληλα δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που αυτές δημιουργούνται από πρωτοβουλιακή (με μικτά χαρακτηριστικά δράσης). Έτσι, μπορούμε να πούμε πως δεν υπάρχουν 100% αυθόρμητα, ούτε 100% οργανωμένα γεγονότα. Σε διάφορες περιπτώσεις που συμβαίνει κάποιο γεγονός εκδηλώνεται η διάθεση να δοθεί απάντηση οργανωμένα. Επειδή η απάντηση είναι άμεση, επειδή δεν υπάρχει ο χρόνος να προετοιμαστεί, επειδή δεν υπάρχουν ισχυρές οργανωμένες δυνάμεις, επειδή συμμετέχουν και πολλά αυτόνομα κ.λπ. άτομα και για διάφορους άλλους λόγους υπάρχει σε μεγάλο βαθμό ένας αυθόρμητος χαρακτήρας σ' αυτή τη δράση.

Στις χώρες της δύσης οι εκρήξεις αυτές έρχονται πολλές φορές σαν απόρροια της τρομερής προλεταριοποίησης μεγάλων κομματιών που κύρια αποτελούνται από νέους και από τις φυλετικές μειονότητες δηλαδή ξένους μετανάστες ή πρόσφυγες που συχνά αποτελούν την προωθητική δύναμη αυτών των εξεγέρσεων. Έτσι, ζητήματα όπως φόροι, αυξήσεις σε αγαθά, κρατική κτηνωδία, ρατσιστική βία, είναι η αφορμή για εκτεταμένη βίαιη δράση.

Σ' αυτές τις γιορτές προλεταριακής βίας μορφώνονται κοινωνικά και εκφράζονται δημιουργικά, δρώντας καταστροφικά ομάδες ανθρώπων και άτομα που μέχρι εκείνη τη στιγμή μπορεί να μην υπάρχει κάτι απτό που να τους συναδελφώνει και να τους σπρώχνει σε κοινή δράση ενάντια στα σύμβολα και τους μηχανισμούς καταπίεσης και εκμετάλλευσης.

Στα γκέτο για παράδειγμα η κοινά βιωνόμενη κατάσταση είναι κάτι το πολύ απτό. **Η εξαθλίωση όμως δεν οδηγεί σε εξεγερτική δράση.** Έτσι αυτή η βιωνόμενη κατάσταση δεν μπορεί συνήθως να αποτελέσει ενοποιητικό στοιχείο των διαφόρων φυλετικών ομάδων. Δεν είναι μόνο η διαφορετική φυλή αλλά και πολλοί άλλοι παράγοντες, όπως εγκληματικότητα, νονοί του γκέτο, διαχωρισμοί κ.λπ. που στέκονται εμπίδιο στην ανάπτυξη των εξεγερτικών διεργασιών (...εντάξει, εννοείται φυσικά πως δεν αναφερόμαστε σε περιπτώσεις όπως των Μαύρων Πανθήρων στις ΗΠΑ ούτε στα συσίτια, στα σχολεία, τις ομάδες άμυνας, περίθαλψης κλπ. που υπάρχουν μέσα στα γκέτο).

Πριν προχωρήσουμε είναι χρήσιμο να δούμε αν το οργανωμένο και το αυθόρμητο είναι δύο αντιφατικές καταστάσεις ή όχι. Μήπως δηλαδή η ύπαρξη της μιας κατάστασης αυτόματα αποκλείει την ύπαρξη της άλλης.

Ο αυθορμητισμός στην συμμετοχή και στην δράση, σίγουρα δεν μπορεί να διατηρηθεί σε μια συγκεντρωτική και εξουσιαστική οργάνωση γιατί μια τέτοια οργάνωση βασίζεται στην υποταγή της ατομικής θέλησης, στην συλλογική, στην επιβολή απαράβατων κανόνων, άκαμπτου τυπικού, μεθοδολογίας, αγωνιστικής συμπεριφοράς κ.λπ.

Αντίθετα, όταν οι άνθρωποι συγκρούονται με τα αίτια και τις συνθήκες αλλοτρίωσης τους οργανωμένοι σε αντιεραρχικές βάσεις ισότητας και αλληλεγγύης, βλέποντας την οργανωσή τους σαν προσωρινό μέσο που τους διευκολύνει στην επίτευξη κάποιου στόχου μέσα στην οποία ο καθένας διατηρεί την αυτονομία του και μπορεί ανά πάσα στιγμή να δράσει με τον τρόπο που αυτός θεωρεί πιο αποτελεσματικό ή πιο κοντά στην ιδιοσυγκρασία του. Έτσι ο αυθόρμητος χαρακτήρας της δράσης δεν χάνεται αλλά αντίθετα κατοχυρώνεται η πολυμορφία της δράσης και αναδεικνύεται η δυνατότητα της σύνδεσης νέας εξεγερτικής πρακτικής και μεθοδολογίας.

Ωστόσο, **η αυθόρμητη βίαιη δράση έχει κάποιους συγκεκριμένους περιορισμούς που για το ξεπέρασμα τους είναι δυνατόν να συμβάλλει αποφασιστικά η οργανωμένη δράση.** Κι όταν λέμε οργανωμένη δράση, για να ξεκαθαρίζουμε τα πράγματα, μιλάμε για την αντιθεσμική - αντικαθεστωτική - αντικρατική οργανωμένη βίαιη δράση.

Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά και ας ξεκινήσουμε από αυτούς τους περιορισμούς.

Η αυθόρμητη βία ξεσπάει σε ανύποπτο χρόνο σε μη προβλέψιμα σημεία του κοινωνικού ανταγωνισμού (γεγονός που προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα) παρουσιάζοντας συνήθως μεγάλη ένταση αλλά μικρή χρονική διάρκεια. Εκ των πραγμάτων, πέρα από τις περιόδους εκείνες που η αυθόρμητη εξεγερτική δράση εκδηλώνεται και αποπειράται μέχρι την συνολικοποίηση και την γενίκευσή της, οπισθοχωρεί για να ξαναεμφανιστεί σε κάποιο διαφορετικό σημείο αποτελώντας ένα ανυπέρβλητο και μόνιμο εφιάλτη για τους εξουσιαστές.

Αντίθετα η οργανωμένη δράση εμπεριέχει το στοιχείο της συνέχειας. Είναι η διαρκής δράση. Είναι **η ανάλυση της πραγματικότητας, η σύνθεση της με την θεωρία, η άρθρωση πολιτικού λόγου, και η δημιουργία γεγονότων βίαιης αντιπαράθεσης τα οποία εμπερικλείουν εξεγερτική δυναμική.** Έτσι στις κατάλληλες στιγμές επιτίθεται στους αδύναμους υπό σταθεροποίηση κρίκους του συστήματος, δυναμιτίζει το επιφανειακό κλίμα ομαλότητας, αναζωπυρώνει τον κοινωνικό πόλεμο και υπενθυμίζει στους καταπιεσμένους ότι αυτός συνεχίζεται και διεξάγεται καθημερινά.

Η αυθόρμητη δράση είτε σαν καθαρή αυθόρμητη έκρηξη είτε σαν στοιχειώδη προπαρασκευασμένο γεγονός δεν έχει την δυνατότητα να επεξεργαστεί και να προχωρήσει βάσει σχεδίου. **Είναι δυνατόν να έχει ένα μερικό σχέδιο αλλά ποτέ ένα πιο σύνθετο.**

Η οργανωμένη απελευθερωτική επέμβαση έχει ή προσπαθεί να έχει ένα συνολικό σχέδιο δράσης έστω κι αν αυτό δεν είναι συνολικά διασαφηνισμένο. Έτσι συμμετέχει στον κοινωνικό ανταγωνισμό με όλες της τις δυνάμεις επιλέγοντας τι θα κάνει και πως θα το κάνει. Επιλέγει συνειδητά και κατευθύνεται προς συγκεκριμένους στόχους που προσπαθεί να υλοποιήσει. Στην πράξη μέσα από τους εξεγερτικούς αγώνες και τις εξεγερτικές απόπειρες αποκτιέται η ουσιαστική εμπειρία, βγαίνουν τα απαραίτητα συμπεράσματα, επιβεβαιώνεται ή διαφαίνεται η ανάγκη αναθεώρησης ή επανακαθόρισης του σχεδίου ή τμημάτων αυτού, έτσι ώστε να κατατεί πιο αποτελεσματική και αντίστοιχη με τις πραγματικές συνθήκες η δράση.

Η αυθόρμητη και η οργανωμένη βίαιη δράση διέπονται από το στοιχείο της αμεσότητας. Δεν διαμεσολαβούνται, δεν συνδιαλέγονται, δεν κωλυσιεργούν.

Η οργανωμένη δράση δεν επιζητεί κανένα πολιτικό όφελος, δεν επιδιώκει να κερδίσει την συμπάθεια αυτού που ονομάζεται κοινή γνώμη. Δεν έχει το άγχος και την ανάγκη να σφυγμομετρήσει αν η κοινωνία, ή οι φοιτητές, ή οι εργάτες κ.λ.π. κατανοούν και επιδοκιμάζουν μια πρακτική.

Αψηφά τις αστυνομικές ή εισαγγελικές απαγορεύσεις **δεν διατυμπανίζει τις προθέσεις** και την κάθε κίνησή της. **Κρατάει πάντα το στοιχείο της έκπληξης όπως και η αυθόρμητη δράση που είναι ιδιαίτερα απρόβλεπτη και εκπληκτική.**

Παρ' όλους τους περιορισμούς της η αυθόρμητητη δράση είναι απαραίτητη. Χωρίς αυτήν η οργανωμένη θα είχε μηδαμινή αποτελεσματικότητα και σχεδόν κανένα νόημα. Είναι η δυνατότητα και ικανότητα της κοινωνίας να εξεγείρεται που κάνει αναγκαία και επιτακτική την οργάνωση της δράσης.

Οι δύο αυτές μορφές δράσης αποτελούν διαλεκτική ενότητα.

Η απελευθερωτική τους δύναμη και η εξεγερτική τους δυναμική είναι δυνατή χάρις σ' αυτήν την ενότητα. Η μια μορφή τροφοδοτεί, συμπληρώνει, εμπλουτίζει την άλλη. Διαφορές υπάρχουν, αλλά δεν είναι διαχωρισμένες. (Το κράτος προσπαθεί να τις διαχωρίσει από την κοινωνία.) Δεν είναι ανταγωνιστικές. Είναι και οι δύο απαραίτητες και εκφράζουν και οι δύο την ικανότητα και την θέληση της κοινωνίας (και των ανθρώπων) να οργανώνεται, να αντιστέκεται και να εξεγείρεται. Η μία υπενθυμίζει στην άλλη την πραγματική ανθρώπινη ιστορία, αυτήν των κοινωνικών επαναστατικών αγώνων και οι δύο μαζί είναι που την γράφουν.

Στις εκρήξεις της αυθόρμητης βίας οι Αναρχικοί συμμετέχουν σαν εξεγερμένοι, οι ομάδες τους «αυτοδιαλύονται». Αντίθετα οι εξουσιαστές συμμετέχουν με όλο τους τον μηχανισμό. Άσχετα με τι μέσα και μορφές πάλης χρησιμοποιεί ένας τέτοιος συγκεντρωτικός κομματικός μηχανισμός δεν μπορεί να αντιπαρατεθεί με το κράτος, με επιτυχία (εννοείται όχι ποσοτική).

Έτσι η συσσωρευμένη εμπειρία των κοινωνικών αγώνων όπου κι αν διεξήχθησαν, εμπλουτίζει τον κοινωνικό ανταγωνισμό και διευκολύνει την κοινωνική σύγκρουση.

Μια μεγάλη γκάμα από μέσα και μορφές πάλης δοκιμασμένες στην πράξη με αποτελεσματικότητα βρίσκονται στην διάθεση των καταπιεσμένων για εξεγερτικούς αγώνες και πρακτικές πολύμορφες και λειτουργικές, που με την σειρά τους θα ανατροφοδοτήσουν τις κοινωνικές ταξικές συγκρούσεις μέχρι την τελική καταστροφή του κράτους και του κεφάλαιου.

Πραγματικά! Η τεράστια εμπερία από την Κομμούνα μέχρι τον γαλλικό Μάη και απ' την προπαγάνδα με την δράση μέχρι τις ένοπλές οργανώσεις και απ' τις εξεγέρσεις της ισπανικής υπαίθρου μέχρι την ουγγρική επανάσταση, είναι η ουσιαστική προσφορά στην προσπάθεια για την κοινωνική και ανθρώπινη απελευθέρωση.

Η εξέγερση και η επανάσταση ή θα είναι συνειδητή καταστροφή του κράτους και του κεφάλαιου απ' την αυτόνομη δράση των εξεγερμένων ανθρώπων ή δεν θα είναι τίποτε.

Η οργανωμένη δράση κατευθύνεται σε κάθε δομή και σχέση που εμποδίζει την ανάπτυξη της επαναστατικής συνείδησης και καταστέλει την επιθυμία για δράση.

Παρεμβαίνει στον κοινωνικό ανταγωνισμό δημιουργώντας εξεγερτικά συγκρουσιακά γεγονότα και συμμετέχει στις αυθόρμητες εκρήξεις με σκοπό όχι να παίξει κατευθύντήριο αλλά καταλυτικό ρόλο επιταχύνοντας την κοινωνική διεργασία ή οξύνοντας την μέχρι εκεί που δεν παίρνει άλλο την κοινωνική ταξική σύγκρουση.

Δίνει ιδιαίτερη σημασία στην σύγκρουση γιατί θεωρεί ότι η εξέγερση και η επανάσταση μπορεί να ειδωθεί σαν μια σειρά αλυσιδωτών, ανεξέλεγκτων χαοτικών γεγονότων και σε καμιά περίπτωση σαν κάποιο «αντικειμενικό ιστορικό προτσές».

Η αυθόρμητη δράση μπορεί να πραγματοποιείται για ζητήματα που δεν θίγουν ούτε αμφισβητούν το κράτος και την νομιμότητα. Μέσα όμως από τις συγκρούσεις και τελικά την βίαιη σύγκρουση (οδοφράγματα, φωτιές κ.λπ.) τροποποιείται ριζικά και αναδεικνύει τη δυναμική που περικλείει, μεταβάλει συσχετισμούς και επαναστατικοποιεί τις ανθρώπινες συνειδήσεις.

Η οργανωμένη δράση είναι που έρχεται να θέσει στην διάθεση των εξεγερμένων όλες τις επαναστατικές μορφές πάλης που γνωρίζει ή μπορεί να φανταστεί, όλα τα αντικρατικά επαναστατικά μέσα που διαθέτει και γνωρίζει την χρησιμοποίησή τους απ' τη συμμετοχή στους επαναστατικούς αγώνες και όχι σαν ειδικός της βίας. Έτσι αναδεικνύει και αποδεικνύει την σημασία του πολυεπίπεδου της δράσης και της πολυμορφίας των χρησιμοποιούμενων μέσων απέναντι σ' έναν εχθρό που κάθε άλλο παρά αδύναμος και μονοδιάστατος είναι.

Η ΕΝΟΠΛΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΒΙΑ ΣΑΝ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

1. **Γενικές διαπιστώσεις.** Σε διάφορα «επαναστατικά κινήματα», προτάχθηκε και καθιερώθηκε η σημασία και ο ρόλος της σωστής «τακτικής», δηλ. της κρυσταλλωμένης δυνατότητας ελιγμών και προσαρμογής των χρησιμοποιούμενων μέσων και της ηθικής τους στα γεγονότα που δημιουργούν οι κυρίαρχοι και οι μηχανισμοί του κράτους. Η διαχωρισμένη «τακτική» από το συνολικό επαναστατικό σχέδιο, έφθασε σε πολλές περιπτώσεις να αναιρεί την κοινωνική σημασία της οργανωμένης δράσης των εξεγερμένων ανθρώπων, σαν απελευθερωτική διεργασία, αφού συμπίπτει με ένα εξουσιαστικό σχεδιασμό «παρέμβασης» των «ειδικών ιερατείων της επαναστατικής αλήθειας», διαιωνίζοντας τελικά την εκμετάλλευση και τις κρατικές δομές και εξαλείφοντας εντελώς τη ατομική θέληση και διάσταση, τον αυθορμητισμό μέσα στην επαναστατική δράση.

Η ένταξη των κοινωνικών, πολιτικών και οργανωτικών ζητημάτων, που γεννάει η δράση, σ' ένα αδιάψευστο από τις διαβαθμίσεις της κοινωνικής σύγκρουσης «σύνολο αρχών» δημιουργεί μέσα από την ηθικολογία του «έτσι πρέπει να γίνει», αγωνιστές απλούς θεατές της δράσης ενός κομματικού - χειραγωγικού μορφώματος.

Από τις εξεγέρσεις στα χωριά της Ιβηρικής, των Ισπανών Αναρχικών του 19ου αιώνα, μέχρι τη σύγχρονη εξέλιξη των επαναστατικών κοινωνικών αγώνων, τα ζητήματα που αφορούν τους σκοπούς και τα μέσα της κοινωνικής ανατρεπτικής δράσης («τα μέσα καθορίζουν τον σκοπό», λέει ο Μαλατέστα), είναι ζητήματα κοινωνικά καθεαυτά.

Το 1887, στο συνέδριο της Βαλένθια, οι Ισπανοί αναρχικοί αναφέρουν: *«Αν η κοινωνία δεν υποχωρήσει, το κακό και η αδικία θα πρέπει να εξαλειφθούν, έστω κι αν χρειαστεί να χαθούμε κι εμείς μαζί τους»*. Παρά τη συχνά υπερτονισμένη ιδεολογικοπολιτική συνιστώσα που αναδείχνεται σε κύρια, από την ένοπλη προπαγάνδα και εξέγερση, μέχρι τη διάχυτη οργάνωση, οι στόχοι, από τη στιγμή που αυτοί υπήρχαν κι ήταν ξεδιαλυμμένοι, ήταν σαφώς κοινωνικοί.

΄Ηθελαν ανέκαθεν οι επαναστάτες και μέσα σ' αυτούς και οι αναρχικοί να προχωρήσουν την κοινωνική διεργασία της απελευθέρωσης, μέσα από τον βολονταρισμό της πράξης, πολύ περισσότερο από την εμμονή στους ξεκάθαρους στόχους αυτής, και τις δυνατότητές της να ξεπεράσει την ιδεολογία και το «αυτοσκοπό» του μέσου.

Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες είναι λίγο ως πολύ γνωστές. Αρκετές φορές υποτιμήθηκε ή και υπερτιμήθηκε η προσπάθεια να κατανοηθεί και να ερμηνευθεί η πραγματική βάση των γεγονότων ρήξης με το σύστημα κυριαρχίας, η έκταση, η ένταση και η βαθύτητα της ταξικής - κοινωνικής σύγκρουσης. Υποτιμήθηκε σίγουρα η αξία του συνολικού επαναστατικού σχεδίου και υπερτιμήθηκε η δυνατότητα της κοινωνίας να κατανοήσει τη δράση κάποιων «κομματιών» της. ΄Ομως δεν είναι ποτέ η κοινωνία που πρέπει να δεχθεί ή και να ακολουθήσει κάποια ανατρεπτική δράση, κι αλλοίμονο να περιμένει κανείς κάτι τέτοιο, όσο δεν το επιβοηθούν η ποιότητα και το επίπεδο σύγκρουσης. Γιατί η σύνθεση όλων των αντιθέσεων που διαπερνούν την κοινωνική πραγματικότητα επιφέρει τη δόμηση της κρατικής κυριαρχίας, σε κάθε ιστορική περίοδο. Και ενώ οι εξουσιαζόμενοι, μέσα από τους αγώνες τους, δεν θέλουν ή δεν μπορούν να εξεγερθούν, **η οργανωμένη ένοπλη επαναστατική δράση, που αντιτίθεται στην επιστημονικώς οργανωμένη και θεσμισμένη κρατική βία, υπενθυμίζει τη δυνατότητα αυτή.**

΄Ετσι βγαίνουν οι τρεις βασικές προϋποθέσεις της ένοπλης επαναστατικής βίας, που δεν είναι βέβαια οι μόνες:

1) Το συνολικό σχέδιο επαναστατικού κοινωνικού αγώνα, 2) Η γνώση των μέσων που επιβοηθούν την αναρχική αντιπληροφόρηση, 3) η βαθιά εκτίμηση και διεξοδική ανάλυση των κοινωνικών συγκρούσεων και των συνθηκών κυριαρχίας, η χρησιμοποίηση όλων των αντικρατικών - αντιθεσμικών μέσων και μορφών αγώνα, μέσα από την επιλογή της κατάλληλης επαναστατικής μεθοδολογίας, σαν ο μοναδικός τρόπος για την αποκατάσταση σε πραγματικό επίπεδο της βίαιης ανατρεπτικής δράσης από τους εξουσιαζόμενους και την συμβολή τους στην απελευθέρωση του ανθρώπου.

Ο βολονταρισμός και οι υποκειμενικές δυνατότητες των ανθρώπων, παρ' όλα αυτά, κατάφεραν να δώσουν στην ιστορία των κοινωνικών αγώνων μια τέτοια ώθηση που τα συμπεράσματα εμπλουτίζουν τις εμπειρίες των μεθόδων επαναστατικής πάλης και επιβοηθούν την ανάπτυξη της εξεγερτικής δράσης, διατιθέμενες μπροστά μας. ΄Ομως ποτέ δεν συνδέθηκαν, όχι ότι δεν υπήρχαν τέτοιες περιπτώσεις, με τον υπαρξισμό της δράσης, τη μαζική ψυχολογία και την επιβεβαίωση της μεμονωμένης προσωπικής συνείδησης.

Κανείς δεν μπορεί να θεωρήσει τους κοινωνικούς αγώνες σαν μια ευθύγραμμη διαδικασία. Σήμερα κάτι πιο απλό, αύριο κάτι πιο σύνθετο. Με χωρίς επιφύλαξη μια τέτοια αντίληψη, ικανή να επαληθεύσει επιρροές γιακωβινισμού, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μηχανιστική και χειραγωγική ως προς την παραγωγή επαναστατημένων και καμένη από χέρι, στις σημερινές συνθήκες κυριαρχίας που τα ρήγματα σε θεσμικό επίπεδο, είναι ευρέως ορατά, αν και με λανθάνοντα τρόπο. **Αυτό που χρειάζεται δεν είναι το «επίπεδο συνείδησης» αλλά η αντίληψη της ευρύτητας της ταξικής - κοινωνικής σύγκρουσης και η πολυμορφία σαν απαραίτητος και υπαρκτός, έτσι κι αλλοιώς, παράγοντας της απελευθέρωσης.**

Το γενικό σχέδιο της πάλης αυτής μπορεί να είναι σύνθετο, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι αόριστο. ΄Εχει ορατούς στόχους και σαφή «στρατηγική». Αυτό επιβοηθάται από τα ξεκάθαρα επαναστατικά κριτήρια που συνδέουν και προ-

χωρούν πέρα από την επιφάνεια τις διάφορες προσπάθειες, βοηθούν το άτομο και τη συνειδητότητά του να εξελίσσονται μέσα από την αντιεξουσιαστική συλλογικότητα. Μ' αυτόν τον τρόπο ξεπερνιούνται ο εντυπωσιασμός και ο εφησυχασμός της πλαστής συνείδησης, αντιμετωπίζεται έμπρακτα ο ρεφορμιστικός μετασχηματισμός και η διαδικασία αφομοίωσης κάποιας μερίδας αναρχικών, αλλά και πολύ περισσότερο καταρίπτεται η ιδεολογικοποίηση και τα νέφη της συγκρουσης και αποκαλύπτεται στο πραγματικό της επίπεδο, ότι η εξέγερση και η ελεύθερη οργάνωση ανθρώπων και κοινωνίας, είναι υπαρκτές δυνατότητες, μέσα από την ιστορία των καταπιεσμένων και μέσα από το παρόν. **Η ανατρεπτική κοινωνική δράση είναι δυνατή ακόμα και στις πιο δύσκολες συνθήκες, ακόμα και σε πολύ «μειοψηφικό» από άποψη αριθμού, επίπεδο, γιατί είναι η ποιοτική μεταβολή της ανθρώπινης ζωής και η μόνη αντίθεση στην αλλοτροίωση.**

Παρ' όλες τις τεχνολογικές μεταλλαγές και την ενίσχυση των όρων της κυριαρχίας σε «νέες» δομές, καμμιά αδράνεια, τακτικισμός και αποφυγή του αγώνα για ριζική καταστροφή κάθε δομής παλιάς ή νέας, κι όχι μόνο των συνεπειών της αναδιάρθρωσης, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί. Καμμιά ρεφορμιστική σαβούρα και κανένας πυροσβέστης δεν μπορούν να σταματήσουν την εξεγερτική απόπειρα, γιατί οι απελευθερωτικές της φλόγες, διαδίδονται περισσότερο. Το πτώμα του ουμανισμού, της μη βίας, αν και από καιρό τουμπανιασμένο, θα καεί οριστικά. Τι πιο όμορφο, από το «να πολεμάς ενάντια στα γουρούνια σαν άνθρωπος για την απελευθέρωση του ανθρώπου»!.

2. Ψεύτικοι διαχωρισμοί και εξουσιαστική βία

Η απαλλοτρίωση από τις δομές του κεφαλαίου και του κράτους, των ελάχιστων επιλογών ελευθερίας που έχουν οι άνθρωποι μέσα στην κοινωνία της τεχνολογικής κρατικής κυριαρχίας, δεν αποσυνδέει, αλλά αντίθετα ενισχύει την πραγματική βάση και την επέκταση ιστορικών μορφών πάλης τους αγώνες των εξουσιαζόμενων, (και όχι μόνο των αναρχικών), που καταβάλεται μεθοδευμένη προσπάθεια καταστολής από το κράτος και τους νόμους του με την ενίσχυση σε ιδεολογικοπολιτικό και θεσμικό πεδίο, της εγγενούς υλικής απέχθειας του τρόμου - πάνω στην οποία δημιουργήθηκε το κράτος. Στόχος των κατασταλτικών διακρατικών μεθοδεύσεων είναι να κατασυκοφαντηθούν στη συνείδηση και να αποκοπούν - αποτραπούν από τις πρακτικές των καταπιεσμένων. Όμως ο ένοπλος αγώνας είναι αδιαχώριστος συντελεστής της εξέγερσης και της απελευθέρωσης από την κοινωνία της εκμετάλλευσης και του εξουσιασμού. Η ύπαρξή του απορρέει από τη βίαιη επιβολή του κράτους στην ανθρώπινη κοινωνία και είναι μια από τις μορφές αντίστασης στην ένοπλη κρατική βία.

Το ίδιο το σύστημα κυριαρχίας έχει κατασκευάσει ιστορικά ένα πολύπλοκο συμπαγές πλέγμα θεσμών και αλλότριων εξουσιαστικών σχέσεων, έτσι ώστε το κράτος να καταστέλει προληπτικά τις προσπάθειες υπέρβασης της καθεστωτικής μιζέριας και έμπρακτης ρήξης με την εξουσία και τους παριτρεχάμενους της. Αυτό έχει σα συνέπεια, που όμως αποτελεί και μιαν από τις αιτίες ύπαρξης της κατάστασης αυτής, να έχει εμφυτευθεί μεταξύ των εξουσιαζόμενων μια αντίληψη πολύ χρήσιμη για τους μηχανισμούς ελέγχου της κοινωνίας (που περισυλλέγουν την απάθεια και τη νομιμότητα) ότι η ένοπλη επαναστατική βία, είναι έργο κάποιων ειδικών και ειδικευμένων επαναστατών, που αφιερώνουν όλη τη ζωή τους στα απαιτούμενα μέσα, που αντιστοιχούν στις αντιλήψεις τους για τον αγώνα. Χωρίς να αγνοείται η πραγματικότητα του ρόλου των ειδικών οργανώσεων, δεν υπάρχει άλλη απόδειξη για το λάθος της αντίληψης αυτής, από το να αντιπαρατεθεί η συνολικότητα των κοινωνικών αγώνων και των απόπειρων ανατροπής όπως υφίσταται χωρίς κραυγές ενθουσιασμού που προωθούν την ωραιοποίηση ψεύτικων και συνήθως ιδεολογικών απόψεων.

Από το εργατικό κίνημα του περασμένου αιώνα, σε διεθνές αλλά και ελλαδικό επίπεδο, μέχρι αντιθεσμικές μορφές αγώνα στο σύγχρονο κρατικοκαπιταλιστικό σύστημα, είναι πάμπολλες οι περιπτώσεις που ο ένοπλος αγώνας, ατομικά ή συλλογικά, εμπεριέχεται στους αγώνες των εξουσιαζόμενων για την απελευθέρωσή τους. Αυτό δείχνει καθαρά, εκτός βέβαια αν τα μικροσυμφέροντα του στενόμυαλου ωφελιμισμού δεν το αφήνουν να ειδωθεί, ότι το **μέσο δεν χαρακτηρίζει τον αγώνα αλλά τον επιβοηθά.**

Η ειδικότητα δεν αφορά το σύνολο των αγώνων, αλλά το μέρος τους εκείνο που διατηρεί την ειδικότητα σαν βάση της εξουσιαστικής νομής των κοινωνικών σχέσεων στην κοινωνία. **Ο αγώνας, λοιπόν, είναι αυτός που δίνει και τα χαρακτηριστικά του στο οποιοδήποτε χρησιμοποιούμενο μέσο.** Αυτό δεν εμποδίζει, πολλές φορές να παραμορφώνεται το μέσο και να χάνει τη σημασία της ένταξής του μέσα στο ΟΛΟ, όταν για λόγους «τακτικής» και προσαρμογής στις αντιθέσεις των διαφόρων τμημάτων της εξουσίας ή για να γίνει πιο «εύληπτο» από τον κόσμο εκφράζεται σαν μια διαμαρτυρία για τα «κακώς κείμενα». Σε αυτές τις περιπτώσεις εντάσσεται η ένοπλη δράση που κινείται στην κριτική της «κατάστασης της ελληνικής οικονομίας», που ψάχνει να βρει σαν φάρμακο για την οικονομική και πολιτική κυριαρχία τον αντιϊμπεριαλισμό και για την έλλειψη της ανταγωνιστικότητας τις «επενδύσεις και τον εκσυγχρονισμό του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού», το «σταμάτημα του δανεισμού από το εξωτερικό» κ.ά.

Θέλουμε να πούμε πως ενώ η βία στην όποια της μορφή (ένοπλη ή μη) έχει μια εγγενή αντικρατική διάσταση δεν σημαίνει πως αυτή τη διάσταση την αποκτά πάντα με αυτόματο τρόπο. Η επαναστατική χρήση της βίας (απελευθερωτικής ή μη) χρειάζεται τον αντίστοιχο λόγο και σχέδιο που θα αναπτύσει τα χαρακτηριστικά της. Όταν αυτά δεν αναπτύσσονται τότε η βία είναι δυνατόν να εκφραστεί σε περιορισμένα και μερικά ζητήματα που μοιάζουν με επιδιορθωτικές προσπάθειες του συστήματος κυριαρχίας και εκμετάλλευσης. [Αυτό όμως είναι ένα ζήτημα που δεν μπορούμε λόγω χώρου να το εξαντλήσουμε διεξοδικά σ' αυτό το τεύχος και θα χρειαστεί να επανέλθουμε].

Όπως και νάχει, οι εκμεταλλευόμενοι μέσα από τους αγώνες τους, που δεν ξεκινάνε από τις θεσμικές κατασταλτικές εκφράσεις (π.χ. συνδικάτα) χρησιμοποιούν αρκετές φορές μέσα, πέρα από τα «νόμιμα». Αλλά και οργανωμένες επαναστατικές δυνάμεις διεξάγουν αυτόν τον αγώνα, όταν οι συνθήκες κρατικής κυριαρχίας και οι διαδικάσίες εκσυγχρονισμού τους, μειώνουν από τους κοινωνικούς αγώνες, θεσμισμένους και αντιθεσμικούς τη δράση αυτή, σε επίπεδο πολλαπλασιασμού των κοινωνικών εκρήξεων και ρηγμάτων και όχι βέβαια σε επίπεδο «μαζικών αγώνων».

Αυτός είναι και ο στόχος των συνειδητοποιημένων επαναστατών όχι να «καθοδηγήσουν και προσανατολίσουν» τους αγώνες των εκμεταλλευόμενων και εννοείται ότι γίνεται λόγος για τους αγώνες που συνδυάζουν το αντιθεσμικό και το αδιάλλακτο, αλλά να δράσουν καταλυτικά συνεισφέροντας στη ριζική καταστροφή της κοινωνικής ανισότητας και της εξουσίας.

Αυτό είναι μια γενικότητα που ισχύει, άσχετα από τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που, όπου υπάρχουν, είναι στην ουσία τους κοινωνικές και όχι ιδεολογικοπολιτικές. Από κει και πέρα υπάρχει μια ολόκληρη κοινωνική διεργασία, στην οποία η ρήξη με τους μπάτσους ή τα αφεντικά, είναι καθημερινό φαινόμενο.

Η μαρξιστική ουτοπία του κομμουνισμού αρκετές φορές προσπαθεί να επιβληθεί στην κοινωνία και με την ένοπλη δράση. Γι αυτούς που η «δύναμη βγαίνει από τα στόμια και όχι από τα στόματα», ο αγώνας για την εξουσία και την κατάληψη των μέσων παραγωγής, ερμηνευόμενος σαν προεπαναστατική φάση, φτάνει στο ανώτερο στάδιό του. Πόσες φορές οι μαρξιστές πήραν απόφαση να ρίξουν τον καπιταλισμό, αυτό είναι άλλο θέμα. Σίγουρα αρκετές φορές οι έξω από τα νόμιμα κόμματα, ήρθαν σε ρήξη και έρχονται με το σύστημα κυριαρχίας, όχι βέβαια για να απελευθερώσουν τον άνθρωπο, όπως ισχυρίζονται, αλλά για να εγκαθιδρύσουν τις επιστημονικές σχέσεις εκμετάλλευσης του κρατικού καπιταλισμού. Και αυτό σε κάθε περίπτωση. Η αλήθεια είναι, ότι «η προεπαναστατική φάση» δεν βγαίνει από διατάγματα, οποιωνδήποτε μαρξιστών, αλλά μέσα από τη συνειδητή και οργανωμένη δράση των ανθρώπων. Οπότε είναι άχρηστη η ορολογία της «προεπαναστατικής φάσης», όπως και αυτή των «μεταβατικών σταδιών». Οι συνθήκες είναι πάντα ώριμες, αρκεί τα τεχνικά μέσα να χρησιμοποιηθούν με επαναστατικό τρόπο, ενταγμένα μέσα στην στρατηγική υπέρβαση της «νομοτέλειας» συνμιωτικών με το σύστημα καταστάσεων.

Ανάμεσα στους εξουσιαζόμενους έχει σαφώς επικρατήσει η κρατιστική αντίληψη, ότι όταν αναφέρεται κανείς σε βίαιες αντικαθεστωτικές ενέργειες, εννοεί τις ένοπλες αριστερίστικες οργανώσεις, που επιφανειακά έχουν μονοπωλήσει τον αγώνα αυτό, εντυπωσιάζοντας με την τεχνική τους αρτιότητα, όχι άλλους συνειδητούς αγωνιστές, αλλά σίγουρα μεγάλη μερίδα εκμεταλλευόμενων. Είναι επιζήμια η διατήρηση μια τέτοιας αντίληψης μεταξύ των αγωνιζόμενων καταπιεσμένων και ιδιαίτερα μεταξύ των αντιεξουσιαστών.

Η εξίσωση της ένοπλης κοινωνικής σύγκρουσης σαν μιας υπαρκτής διάστασης του κοινωνικού πολέμου, με τους εξουσιαστές επαναστάτες είναι από κάθε πλευρά λαθεμένη. Τόσο ιστορικά όσο και σήμερα μέσα από τις αντιθέσεις και τις σκληρές συγκρούσεις που υπάρχουν στους κόλπους της εξουσιαζόμενης κοινωνίας, όχι μόνο μεταξύ τάξεων και ομάδων, σε συλλογικό επίπεδο, αλλά και σε ατομικό, σε κάθε άνθρωπο. Όλοι είμαστε δέκτες και θεατές στις διαδικασίες του βίαιου παραγκωνισμού όλο και περισσότερων ανθρώπων και από τα υλικά μέσα αυτοσυντήρησης, μια κατάσταση που πηγάζει από την ύπαρξη της μισθωτής εργασίας, αλλά και από τις υπόλοιπες συνιστώσες της καταπίεσης (ψυχικές, νοητικές, ηθικές...) που δεν διαχωρίζονται από την ύλη και δεν επιτρέπουν τουλάχιστον προς το παρόν τον καθορισμό της ανθρώπινης ζωής μέσα από την αλληλεγγύη και την ισότητα. Έτσι, στην προσπάθεια για να εμπλουτιστεί η αλλοτριωμένη καθημερινότητα με κάποιες δόσεις ελευθερίας, μια τάση που είναι έμφυτη στον άνθρωπο, σημαντικός αριθμός κόσμου σ' αυτό που λέγεται «παρανομία», όπου η «αντικοινωνική» συμπεριφορά, όπως την βαφτίζει η εξουσία, απέναντι στο νόμο και τους εκπροσώπους του είναι κάτι παραπάνω από συνηθισμένη. Αρκετός κόσμος βρίσκεται έτσι στις φυλακές μέσα από τον ασυνείδητο ή συνειδητό, δεν έχει σημασία, αγώνα του για επιβίωση και μια σταγόνα αξιοπρέπειας. Αρκετοί μπάτσοι και αφέντες βρίσκονται νεκροί σ' αυτή την ευρύτερη κοινωνική διεργασία. Η διαδικασία αυτή δείχνει ότι η ένοπλη κοινωνική σύγκρουση δεν καθορίζεται μόνο από τα λίγα μέλη μιας εξουσιαστικής γκρούπας επαναστατών, που βέβαια και αυτοί τους θεσμούς και τις συνθήκες κατακρίνουν. Μια βίαιη πράξη, όμως, δεν χαρακτηρίζεται εξ ορισμού σαν επαναστατική, απ' όπου κι αν προέρχεται, αν οι στόχοι και ο λόγος της δεν είναι ανατρεπτικός και δεν συμβάλλει ακούσια ή εκούσια κατ' επέκταση σε απελευθερωτικές διαδικασίες.

Βγαίνει λοιπόν το συμπέρασμα ότι έχουμε μπροστά μας ένα ευρύτερο κοινωνικό πόλεμο, που μέσα σ' αυτό βρίσκονται και οι ενέργειες των εξουσιαστών επαναστατών, αλλά αυτές είναι μερικές σε σχέση με τη γενικώτερη ένοπλη κοινωνική βία

Η εξουσία προβάλλοντας τις βίαιες ενέργειες από τα μέσα ενημέρωσης, επιδιώκει να τις αποκόψει από την κοινωνική τους διάσταση παρουσιάζοντας την εικόνα μιας ξεκομμένης σύγκρουσης που δήθεν γίνεται ανάμεσα σε κάποια οργάνωση και στο κράτος. Το ίδιο κάνει και σε πολλές ακόμα περιπτώσεις χαρακτηρίζοντας μια κοινωνική κινητοποίηση με το ίδιο τρόπο ή κάνοντας να φανεί πως υπάρχει μια διαμάχη ανάμεσα στους αναρχικούς και το κράτος χωρίς κανένα ιδιαίτερο λόγο. Είναι συγκεκριμένος ο λόγος για τον οποίο κάνει κάτι τέτοιο το κράτος. Προσπαθεί να δημιουργήσει την εντύπωση πως οι βίαιες εκδηλώσεις αυτών των κοινωνικών κομματιών αποτελούν αντιπαράθεση «μηχανισμών». Μ' αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να ενισχύσει την διεργασία αποστασιοποίησης των υπόλοιπων κοινωνικών κομματιών από τον κοινωνικό ανταγωνισμό και ιδιαίτερα από την βίαιη εκδήλωση του τόσο γενικά όσο και στο κάθε συγκεκριμένο σημείο.

Εξάλλου πολλές βίαιες ενέργειες δεν προβάλλονται καθόλου —ή προβλάλονται αποστεωμένες— και δεν θα ήταν δυνατόν να προβληθούν από τη στιγμή που η επικινδυνότητά τους για το κράτος εμφυσάει τη συνθήκη της επέκτασης.

Πέρα από τις μαρξιστικές ανοησίες, ένοπλες ή άοπλες, υπάρχει όλο αυτό το σύνθετο φαινόμενο που δείχνει ότι το επίπεδο της κοινωνικής - ταξικής σύγκρουσης, δεν καθορίζεται από την έμπνευση κανενός (που δρα μέσα στην κοινωνία σαν πρωτοπορία και διαχωρίζεται από τους υπόλοιπους εκμεταλλευόμενους σαν το ιερατείο της επιστημονικής επαναστατικής γνώσης). Μπορεί να καθοριστεί μέσα από την ερμηνεία και ανάλυση της πολύμορφης ανατρεπτικής —και σε κάποια σημεία και αντικρατικής— δράσης, που επεμβαίνει στην πραγματικότητα του κοινωνικού ανταγωνισμού και προσδιορίζει τα στρατηγικά προβλήματα και επιλογές, αναδεικνύοντας στους κοινωνικούς αγώνες την δυνατότητα έμπρακτης ρήξης και της γενίκευσης σε κάθε πεδίο, σαν εξεγερτικό φαινόμενο.

Στο σημείο της εξίσωσης των ενεργειών της ένοπλης δράσης με τους εξουσιαστές επαναστάτες, αναφέρεται και μια άλλη κρατίστικη και επιμελώς προωθούμενη άποψη που κυκλοφορεί. Διάφοροι νομοτηρητές δεν ξεχνούν να δικαιολογήσουν τα λεφτά που παίρνουν για να πουν ότι η τάδε ή η δείνα ένοπλη οργάνωση προσπαθεί να κερδίσει την συμπάθεια του κόσμου, άρα θέλει να ασκήσει πολιτική επιρροή, άρα ο αγώνας της είναι πολιτικός και ως εκ τούτου πλαστός. Μόνο το χαφιεδότσουρμο των περί των Σαγκουϊνέτι ψυχιάτρων —και ως γνωστό των μόνων ψυχοπαθών— θα μπορούσε να βγάζει τέτοια συμπεράσματα.

Τα πραγματικά δεδομένα είναι άλλα: Ο ένοπλος αγώνας είναι κοινωνικός μιας και προϋπάρχει των οργανώσεων ένοπλης επαναστατικής πάλης (όπως π.χ. στην ελλάδα στον εμφύλιο ή των συμμοριών των κλεφτών τον περασμένο αιώνα). Αποτελεί μια υπαρκτή διάσταση της κοινωνικής σύγκρουσης και μια εκδοχή επαναστατική, εφόσον ανοίγει ρήγματα στο καθεστώς κυριαρχίας και αποτελεί δυνητική έκφραση της ένοπλης κοινωνικής εξέγερσης.

Άλλο ζήτημα βέβαια η κατεύθυνση που δίνουν στο ένοπλο αγώνα οι εξουσιαστικές γκρούπες, που πιστές στις αρχές του Μαρξισμού - Λενινισμού, προσβλέπουν στο κτίσιμο του επαναστατικού κόμματος μέσα από τη δράση. Μια δράση που αποκτάει έτσι κάποια χαρακτηριστικά «πολιτικής επανάστασης», που οδηγεί τελικά στην διαχωρισμένη επιβολή κάποιων «ειδικών» στην κοινωνία.

Επίσης, στενά συνδυασμένο ζήτημα είναι η ενασχόληση διαφόρων εξουσιαστών επαναστατών με τα προβλήματα της κυρίαρχης πολιτικής και η εμπολή τους στις αντιθέσεις ανάμεσα στα διάφορα μερίδια της άρχουσας τάξης. Παράλληλα, οι μετασχηματισμοί που προωθούν δεν στηρίζονται στην ολοκληρωτική καταστροφή των θεσμών και σ' αυτό επιβεβαιώνεται η μερικότητα της δράσης (π.χ. αντίθεση μόνο στις ιδιωτικοποιήσεις), αλλά και η συντήρηση αυταπατών του τύπου καλοί και κακοί καπιταλιστές, τίμιοι και χρηματιζόμενοι δικαστές, σωστοί και μιζαδόροι κρατικοί αξιωματούχοι, μεγάλα και μικρά «σκάνδαλα», αναφορές για τα λευκά κελιά, λες και οι υπόλοιπες φυλακές δεν αποτελούν το μεγαλύτερο εξευτελισμό του ανθρώπου.

Μέσα απ' όλα αυτά γίνεται αντιληπτό πως δεν είναι σωστή η άποψη που λέει ας γίνει πρώτα η επανάσταση μ' όποιο τρόπο και μετά βλέπουμε, γιατί τελικά η δυνατότητα της κοινωνικής απελευθέρωσης μετατρέπεται, σ' ένα ιδεατό μύθο, η επανάσταση γίνεται αυτοσκοπό κι όχι καθημερινή δράση, που για κάθε βήμα που πραγματοποιείται πρέπει να υπάρχει καθημερινή δράση, που για κάθε βήμα που πραγματοποιείται θα πρέπει να υπάρχει αρμονία με τις προωθητικές απελευθερωτικές διεργασίες που θα πρέπει να γίνονται γνωστές και να διαμορφώνονται συνεχώς στο «εσωτερικό» των κοινωνικών αγώνων. Αυτό όμως δεν σημαίνει καθόλου ανακωχή της επίθεσης στο κράτος και εκούσια αποδοχή της κρατικής καταστολής, που εδώ και χιλιάδες χρόνια στρέφεται ενάντια σ' όλους τους ανθρώπους που αντιστέκονται και δεν αφομοιώνονται. Η αντιμετώπιση του κοινού εχθρού όλων των εξουσιαζόμενων του κράτους και του κεφάλαιου, δεν συνταυτίζει, βέβαια, κοινωνικά και πολιτικά, αναρχικούς και λενινιστές, αλλά αυτό πάλι, δεν σημαίνει ότι μια ενέργεια λενινιστών δεν θα μπορούσε και να ήταν ένας στόχος αντιεξουσιαστών επαναστατών.

Αυτός ο ισχυρισμός στηρίζεται στην πραγματικότητα του κοινωνικού πολέμου. Σε μια λενινιστική πρακτική σύγκρουσης, σε κάποιες περιπτώσεις και παρά τις επιδιώξεις των δρώντων, είναι δυνατό να επέλθουν διαταραχές στην κρατική κυριαρχία, κάτι που μπορεί να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες στα «κομμάτια» που αντιπαλεύουν την κρατική και καπιταλιστική κυριαρχία προς την κατεύθυνση της συνολικής κοινωνικής απελευθέρωσης. Κι αυτό δεν είναι μια θέση τακτικής: **Γιατί στις συνθήκες και στην πραγματικότητα του κοινωνικού ανταγωνισμού η κρατική καταστολή στρέφεται συνολικά στα «κομμάτια» που αντιπαρατίθενται στο κράτος και το κεφάλαιο. Απέναντι λοιπόν στην υπαρκτή κρατική κυριαρχία δεν θα πρέπει να παρεμβάλλονται με καθοριστικό τρόπο οι αντιθέσεις ανάμεσα σ' αυτούς που ασκούν την βίαιη επαναστατική δράση, απελευθερωτική ή μη.** Παρ' όλα αυτά η κριτική στο «εσωτερικό» των ανταγωνιστικών, με ολικό ή μερικό σχέδιο, δυνάμεων προς το κράτος και τον καπιταλισμό, δεν ανακόπτεται, αλλά αντίθετα είναι σημαντική στην ανάπτυξη των εξεγερτικών - επαναστατικών αγώνων.

Η ανάπτυξη των εξεγερτικών - συγκρουσιακών καταστάσεων μ' όλα τα μέσα ενάντια στο κράτος και τ' αφεντικά, δεν είναι διαδικασίες απλές. Είναι τόσο σύνθετες όσο και οι συνθήκες που ζούμε καθημερινά, όσο σύνθετη είναι η ανάλυση των συνθηκών κυριαρχίας, άλλο τόσο σύνθετη είναι και η καταστροφή της. Αν τα πράγματα ήταν απλά, όλοι θα είχαμε ξεκινήσει τις επιθέσεις στο πρώτο αστυνομικό τμήμα που θα βρίσκαμε στο δρόμο.

3. Επιστημονισμός και αντιεξουσιαστική βία

Επειδή ένας επαναστάτης, είτε εξουσιαστής, είτε αντιεξουσιαστής, δεν καθορίζεται από τα γλωσσικά του εργαλεία, σαν ιμάντας παραγωγής θεωρητικής αοριστίας, με τον ίδιο τρόπο, **ένας απο-επικοινωνικοποιημένος επαναστάτης που αρνείται να αντιστρέψει την αλλοτριωμένη κοινωνική εμπειρία εναντίον του συνόλου των θεσμών και των δομών αυτής της κοινωνίας, εντάσσοντας το άτομο - συλλογικότητα στην ανατρεπτική υπερβατική διεργασία, με τη συνολοποίηση των επεμβάσεων στην ταξική πραγματικότητα, δεν είναι τίποτε άλλο από ένας τσαρλατάνος.**

Η ιστορική αριστερά, το ίδιο απαραίτητη με την δεξιά για την ύπαρξη και συνοχή του συστήματος κυριαρχίας, από την αρχή της εμφάνισής τους, περίπου μαζί με την εμφάνιση της θεσμοθετημένης εξουσίας του κράτους (σ' αντικατάσταση της αποκεντρωμένης του κράτους - πόλη ή του κράτους - κοινότητα) **καθοδήγησε το ξεπούλημα και την κατακρεούργηση των εξεγέρσεων και των ανατρεπτικών κοινωνικών αγώνων που δεν ήταν δυνατό να ελέγξει(*)**, μέσα από τον κοινοβουλευτισμό, τα αστικά μέσα προπαγάνδας και τις εξουσιαστικές παροχές αφομοίωσης. Με τον ίδιο τρόπο, η κανονικοποίηση και κοινωνικοποίηση των εξουσιαστικών σχέσεων σαν δομών με «λαϊκό έρεισμα», επιβεβαίωσε τον κυρίαρχο ρόλο της αριστεράς —καθεστωτικής και «αντικαθεστωτικής»— στην προσπάθειά της να καθεστωτικοποιήσει - αστικοποιήσει τους κοινωνικούς αγώνες, εμφανίζοντας σαν κοινωνικά υλικό την αφηρημένη «κομμουνιστική ιδέα», δηλαδή με αντίστροφο τρόπο από ότι κάθε απελευθερωτική απόπειρα απαιτεί και **με στόχο να μεταφέρει τα τεχνικά μέσα συγκεντροποιήσεις του κοινωνικού ελέγχου** — ή από την άλλη τα ανατρεπτικά μέσα των αδιάλλακτων αγώνων—, **από τα χέρια των τεχνοκρατών, επιστατών, πατριδολάτριδων και βερνώντων του «ιδιωτικού» καπιταλισμού και της κοινωνικής του «τάξης», στα χέρια του γραφειοκρατικού μηχανισμού του κρατικού κεφάλαιου,** —και **από τα χέρια των εξεγερμένων,** των ανταρτών, γενικά των ανθρώπων της ανυπακοής και απειθαρχίας σε κάθε εξουσία και της έμπρακτης αμφισβήτησης των υπαρχουσών ενοιαιοποιημένων μορφών κοινωνικής οργάνωσης **στα χέρια των ειδικών επιστημόνων του «κόμματος».**

KRIEG
ÜBER
DIE

Όλη αυτή η κοινωνική διαδικασία σαν φενακισμένη και ιδεολογικοποιημένη «ταξική» σύγκρουση, εξηγεί γιατί αρκετές φορές η αριστερά, αναγκάστηκε να έρθει σε μια επιφανειακή «ρήξη» με την τότε υπάρχουσα κοινωνική κατάσταση (π.χ. εμφύλιος) έχοντας σαν στόχο από την μια να εκμεταλλευτεί και να εγκολπωθεί την ήδη διάχυτη ένοπλη δράση πολλών κομματιών κόσμου και να την στρέψει και καθηλώσει στα όρια της ενδοσυστημικής αντίθεσης και από την άλλη να αυξήσει το μερίδιό της στη νομή της εξουσίας, εξολοθρεύοντας κάθε συλλογική ή ατομική στάση και αγώνα, που κινείται πέρα από τα όρια της δικαιοδοσίας της.

Ο «επιστημονικός διαλεκτικός υλισμός» θεωρητική βάση του εξουσιασμού και της εκμετάλλευσης (από τον φασισμό και τον αστισμό μέχρι τον μαρξισμό), παίρνοντας τα «κέντρα παραγωγής της ιδεολογίας» και διαμορφώνοντας τους υπόλοιπους «όρους» της «σοσιαλιστικής εξουσίας», επεμβαίνει με στρατιωτικό και εξωγενή, προς την κοινωνία, τρόπο, προσπαθώντας να επηρεάσει αυτό που προαναφέρθηκε σαν κοινωνικό υλικό. Κάθε μαρξιστική εκκλησία και οι αιρέσεις της ασχολείται με τα ζητήματα της «επιστημονικής μελέτης» των μέσων και σχέσεων παραγωγής και την κοινότητά τους στην χρήση —σαν ουδέτερες σφαίρες της κοινωνικής ζωής.

Ο κοινωνικός μετασχηματισμός και η τεχνολογική κυριαρχία, μετατοπίζουν ακόμα και τα μερικά αιτήματα της κονωνικοποίησης —που υποτίθεται ότι απελευθερώνει— σε πολλαπλότερες γλώσσες της εξουσίας και του κρατικού ολοκληρωτισμού, που ο σύγχρονος εκμεταλλευόμενος άνθρωπος δεν μπορεί εξ ολοκλήρου ν' αποκωδικοποιήσει ώστε να καταστρέψει συνολικά τους κοινωνικούς θεσμούς και σχέσεις προχωρώντας και επανασυνδέοντας τα αυθόρμητα ξεσπάσματα στην συνολικοποίηση.

Από αυτή την μερική συνιστώσα της κρατικής κυριαρχίας,έτσι όπως υπάρχει σε δύο φάσεις της καθόλου αντικειμενικής κοινωνικής εξέλιξης, ας προσπαθήσουμε να συλλάβουμε το νόημα του «επιστημονικού υλισμού». Για να υπάρχει η «εργατική εξουσία» κάποιοι πρέπει να εξουσιάζουν και να θεσμοθετούν, στα διάφορα «στάδια» της μαρξιστικής εξέλιξης. Κάποιοι ειδικοί μαρξιστές θα προσποιηθούν, λοιπόν, τον ψυχισμό και την αδιαλλακτικότητα του επαναστάτη και θα χρησιμοποιήσουν τα τεχνικά μέσα της ανατροπής προκειμένου να εγκαταστήσουν την «τάξη» στην κορυφή της ιεραρχίας και τη συνέχιση της οικονομικής και πολιτικής υποδούλωσης στην κοινωνία. Παράλληλα ο ένοπλος αγώνας γίνεται γι' αυτούς μόνο από το «κόμμα των μάχιμων» της επιστημονικής επαναστατικής συνείδησης, κι έτσι τα τεχνικά μέσα δεν μπορούν να τα κατέχουν και να τα χρησιμοποιούν όλοι οι εκμεταλλευόμενοι.

Χαρακτηριστική για τον προηγούμενο ισχυρισμό είναι η ρήση: «Όπως η δικτατορία του προλεταριάτου είναι η τελευταία δυνατή και αναγκαία μορφή πολιτικής εξουσίας έτσι και το αντάρτικο κόμμα είναι η τελευταία δυνατή και αναγκαία μορφή κόμματος» (Ερυθρές Ταξιαρχίες)

Ο ολοκληρωτισμός των λέξεων —συνθετικό του λόγου είναι παράγωγο της αριστερής πολιτικής ή πολιτιστικής εξουσιαστικής ορολογίας, η αντεπαναστατικότητα του όμως, διαχέεται όπως ακριβώς και η κάθε κρατική ιδεολογία. Επειδή το πραγματικό πρόβλημα της ιδεολογικοποιημένης ταξικής σύγκρουσης είναι ο μονοσήμαντος προσδιορισμός — εκτός από το «κόμμα»— δύσκολα κάποιος απλός αγωνιστής μπορεί να συγκρουστεί χωρίς να χαρακτηριστεί «καραγκιόζης» — και η επικάλυψη της ύλης από την ιδέα, κάτι σαν να λέμε: «να γίνει τ' όνειρο ζωή», η λέξη - συνθετικό του λόγου δεν έχει καμμία σχέση με την επανάσταση, γίνεται επαναστατική φρασεολογία, αλλά με την σημειολογία της επανάστασης, σαν μεταφυσικό εργαλείο «κοινωνικής θεραπείας».

Η άμεση επανάσταση σαν αντικρατικό και αντιεξουσιαστικό σύνθετο και πολύμορφο φαινόμενο μπορεί να καταργήσει την ιδεολογία και τις πολιτικές μορφές της σαν μέρος της υπαρκτής ταξικής σύγκρουσης, μέσα από την απολυτότητα και καθαρότητα της απελευθερωτικής πράξης —της μόνης άλλωστε καθαρότητας που υπάρχει— και να αποδώσει στην μορφή πάλης το ακριβές της περιεχόμενο, στην λέξη την διάφανη της σημασία. Έτσι καταργούνται η μερικότητα, η σημειολογία, οι μυθοπλασίες και η επιστημολογική δομή και αναδεικνύονται οι πραγματικές απελευθερωτικές δυνατότητες.

Αν και η ολοένα και μεγαλύτερη τεχνολογικοποίηση της κυριαρχίας σημαίνει εμπέδωση της εξειδικευμένης τεχνικής αυτής της δομής από τον κοινωνικό ιστό και όλα τα κομμάτια της αντεπανάστασης είναι αντίθετα για τους αναρχικούς - αντιεξουσιαστές, η κοινωνική απελευθέρωση δεν είναι ζήτημα τεχνικών μέσων —αν χρησιμοποιείς μπαρούτι ή βενζίνη, έτσι κι αλλιώς οι αγώνες των εξουσιαζόμενων και η ιστορία τους αναδεικνύουν μια πολυσυνθετότητα μορφών και μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για επαναστατικούς σκοπούς — και της ειδίκευσης σε κάποια απ' αυτά, αλλά της κοινότητας μέσων και σκοπών των καταπιεσμένων, με αντικρατικό περιεχόμενο και προοπτική και της τοποθέτησης, με βάση την ισοτιμία στην από κοινού ρύθμιση της κοινωνικής ζωής

Αυτό που μας ενδιαφέρει σαν Αναρχικούς και είναι η ουσία της πάλης μας, είναι η γενίκευση των εξεγερτικών φαινομένων και κοινωνικών εκρήξεων μέσα στην κοινωνία. **Η ένοπλη σύγκρουση σαν στοιχείο της κοινωνικής σύγκρουσης μπορεί να πάρει τέτοια έκταση και ένταση, που τότε θα είναι αναμφισβήτητα τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής επανάστασης.** Μέχρι αυτό το σημείο της κορύφωσης της κοινωνικής πάλης, η οργάνωση κάθε τρόπου και μορφής αγώνα, που δεν διαχωρίζεται από τους αντισυναινετικούς - αντιθεσμικούς αγώνες, αλλά ούτε από τους υπόλοιπους τρόπους και μορφές και που προετοιμάζει, διαχέει και συνδυάζει τις πρακτικές του απελευθερωτικού αγώνα, είναι κάτι που επιβοηθά σε σημαντικό βαθμό τους τελικούς σκοπούς, μιας και μπορεί να συμβάλλει στην όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων και αντιπαλοτήτων και να **επιταχύνει τις διεργασίες εκδήλωσης ρηγμάτων στην κρατική κυριαρχία.**

Πολλές φορές εκφράζεται η άποψη ότι η ένοπλη δράση είναι απολύτως συνομωτική, συγκεντρωτική και απομονωμένη, αφού δεν μπορεί να διαχυθεί στην παρούσα φάση της κυριαρχίας σε ολόκληρη την κοινωνία. Επειδή ακριβώς δεν μπορεί ακόμα να επανασυνδεθεί στην συνείδηση και να επαναοικειοποιηθεί στις πρακτικές σε ευρύτερων «κομματιων» καταπιεσμένων σαν εξεγερτική πράξη, αυτό πάει να πει, ότι είναι τουλάχιστον ανοησία να επικαλείται κανείς τον συνωμοτισμό ως πρόφαση και στοιχείο απόρριψης μιας συγκεκριμένης δράσης, γιατί είναι πραγματικότητα η ένταση της καταστολής και φυσικά κανείς δεν θέλει τους επαναστάτες, όπως και κανένα άλλον άνθρωπο στις φυλακές, όπου επιχειρείται η «ομαλοποίηση» και πολλές φορές η αλλοίωση της προσωπικότητας του ανθρώπου, κάτι που έχει σαν στόχο και κάθε κρατικός θεσμός. Αυτό δείχνει ότι ώσπου οι συνθήκες να επιτρέψουν την μεγαλύτερη διάδοση του ένοπλου αγώνα, είναι σωστό και αναγκαστικό να υπάρχουν κάποια ελάχιστα συμφωνημένα, κάποιοι θα λέγαμε σχηματικά «κανόνες» που διασφαλίζουν τη δράση, για τους οποίους υπάρχει πρακτικά η δυνατότητα, —που είναι αλληλοσυνδεόμενη με τις αξίες των αντιεξουσιαστών αγωνιστών—, να είναι αντιϊεραρχικοί.

Αυτό βέβαια κάθε άλλο παρά σημαίνει την παρανόηση και «καλούπωμα» της πολυμορφής επαναστατικής δράσης, εφοσον το επίπεδο των κοινωνικών - ταξικών συγκρούσεων είναι αυτό που υπαγορεύει τον χαρακτήρα, τη διάρκεια και την ένταση της κάθε χρησιμοποιούμενης μορφής. Όσο για το συγκεντρωτισμό και την απομόνωση δεν νομίζουμε ότι αφορούν την πραγματικότητα της ανατρεπτικής κοινωνικής δράσης σε κάθε της μορφή. Και αυτό από τη στιγμή που η δράση αυτή μπορεί να στηριχθεί σε αναρχικές κατευθύνσεις κάτι που ουσιαστικά υποσημαίνει την άρνηση κάθε είδους πρωτοπορίας και την μη κατασκευή διαχωρισμών ανάμεσα τους εξουσιαζόμενους.

Είναι όμως γεγονός η ανάδειξη των εξουσιαστικών σχέσεων όταν σταδιακά εκλείψουν η αλληλοβοήθεια και ο αυτοσεβασμός, μιας και η εξουσία δεν καταργείται παρά μόνο με την ολική καταστροφή των θεσμών και των δομών που την παράγουν και αναπαράγουν —σε διάφορες καταστάσεις που είτε ο κοινωνικός αγώνας καλουπώνεται από τη συνεχιζόμενη ενασχόληση με «ιδεολογικές μορφές» του αναρχισμού, είτε εξ αιτίας της έλειψης εμβάθυνσης και συνολικής - σφαιρικής ανάλυσης μεταβιβάζουν σε μερικές αιτιάσεις την επαναστατική κριτική, κάτι που έχει πολλές φορές ως συνέπεια την επανάληψη των ίδιων λαθών αλλά και το να πέφτεις σε λάθη που υποτίθεται ότι σε άλλους κατακρίνεις.

Υπάρχει άλλο ένα ζήτημα που χρειάζεται εξήγηση: αυτό είναι ότι αρκετοί μιλούν για την αναγκαιότητα του τάδε τρόπου ή της δείνα μορφής αγώνα, λες και αν κανείς δεν εκφράσει το «αναγκαίο», δεν θα μπορέσει να αγωνιστεί όπως μπορεί και σύμφωνα με τις επιλογές του για την αναρχία. Και αυτό λέγεται επειδή ο αγώνας των ανθρώπων για την απελευθέρωσή τους φυσικά δεν είναι ιδεολογικός και προπάντων η αναρχία δεν είναι ιδεολογία. Και φυσικά οι «αναγκαιότητες» συντηρούν και αναγνωρίζεται πολλές φορές σε αυτές ιδεολογία, επειδή αυτή δεν είναι ποτέ καινοφανής.

Σίγουρα πολλά πράγματα (βιβλία, αφίσες, προκυρήξεις, εφημερίδες κ.ά.) είναι ένα μέρος της αναρχικής αντιπληροφόρησης που μπορεί να βοηθήσει —όχι βέβαια μόνο του— στο ξεκαθάρισμα των απόψεων, από λανθασμένες και στρεβλές, άλλες φορές ρεφορμιστικές και άλλες μικροαστικές αντιλήψεις. Είναι όλα αυτά «αναγκαία», αλλά είναι σίγουρο ότι αποτελούν μόνο μερικά βήματα. Επίσης είναι γνωστό, ότι η επανάσταση δεν γίνεται μόνο με αναλύσεις και ωραίες λέξεις, αλλά με κάθε μέσο που μπορεί να προκαλέσει απώλειες και κτυπήματα στον εχθρό. Είναι όμως τα μέσα αυτά γενικά «αναγκαία και απαραίτητα»; Απαραίτητη είναι μόνο η ελευθερία. Προϋπόθεσή της η ανατροπή.

΄Ολοι ξέρουμε ακόμα ότι δεν υπάρχει καμμία συνταγή για αγώνα εγγυημένη και έτοιμη από τα πριν, για γενική «χρήση». Υπάρχουν όμως τεράστιες κοινωνικές εμπειρίες, υπάρχει η πραγματική ιστορία των κοινωνικών - ταξικών συγκρούσεων και όλα αυτά δεν «αξιοποιούνται» με το να υπενθυμίζεται τι έκανε και τι είπε ο τάδε αναρχικός επαναστάτης, την τάδε χρονολογία, έτσι ξεκομμένα. Μόνο η ιδεολογία σαν ψευδής συνείδηση χτίζεται από πραγματικά γεγονότα και αγώνες, που μεταφέρονται στους χώρους του φανταστικού. Αντίθετα **η απελευθερωτική πράξη δεν χτίζεται. Προχωράει και εξελίσσεται.** Το ουσιαστικό ζήτημα δεν είναι να μάθεις να φτιάχνεις και να χρησιμοποιείς το τάδε μέσο (π.χ. μολότωφ), και αν βέβαια μερικές φορές κρίνεται κι αυτό χρήσιμο. Το ουσιαστικό ζήτημα είναι η διάδοση και επέκταση της ατομικής ή συλλογικής εξέγερσης και η μετατροπή της σε κοινοτυπία. Είναι επίσης η επανασύνδεση - επαναοικειοποίηση των βίαιων ενεργειών ενάντια στο κράτος και την εξουσία, από τους αναρχικούς και τους καταπιεσμένους, έτσι ώστε να επέλθει η απελευθέρωση των κοινωνικών δυνάμεων και η επιτάχυνση της απόλυτης σύγκρουσης. Στην σύγκρουση αυτή το κράτος απαντάει με τάνκς, όλμους, κανόνια κι άλλα διάφορα. Γιατί το κράτος δημιούργησε με την εμφάνισή του την κοινωνική σύγκρουση και επιδιώκει μέσα από την θεσμισμένη βία του την εξασφάλιση της κυριαρχίας του. ΄Ενα είναι σίγουρο: Αυτοί που πάνε με γυμνά χέρια στην γιορτή, προφανώς δεν έχουν καταλάβει το πραγματικό νόημα της εξέγερσης σαν την καταστροφή της αλλοτριωμένης ύλης και την ευχαρίστηση κάθε ψυχής.

Η εξήγηση αυτή στηρίζεται στην βασική αναρχική αντίληψη, ότι ο επαναστατικός μετασχηματισμός της κοινωνίας δεν είναι δυνατό να αφήνει ανέπαφους και θεσμούς και τα φυσικά πρόσωπα της κρατικής κυριαρχίας.

4. Μια κριτική στην γενική διάσταση

Οι καταπιεστικές συνθήκες με την ιστορική σημασία της εφαρμογής τους από το κράτος και την εξουσία, είναι αυτές που γεννούν μέσα από την πολυδιάστατη κοινωνική σύγκρουση, τις πρώτες αναλαμπές της επαναστατικής συνείδησης —στην οποία μόνο μερικό ρόλο μπορεί να παίξει η παραδοσιακή ταξική συνείδηση— και που συχνά δεν αρκούν σαν αιτιατά της ύπαρξης και συγκρότησης, για να υποδηλώσουν μετά τη σφαιρική ανάλυση, την προώθηση και ανάπτυξη της ανθρώπινης εξέγερσης.

Απλώς να επισημανθεί η αξία της άποψης του Μπακούνιν περί εξέγερσης και ελευθερίας, ως έμφυτης και φυσικά εξελισσόμενης δυνατότητας κάθε ανθρώπου. Η διατύπωση του ισχυρισμού αυτού απλώς υποσημαίνει ότι **ο συνολικός απελευθερωτικός αγώνας δεν μπορεί να καναλιζαριστεί και να περιχαρακωθεί στα πλαίσια της «κλιμάκωσης» των ενδοκαθεστωτικών αγώνων, ούτε βέβαια σε οποιαδήποτε άλλη μερικότητα, εφ' όσον προϋποθέτει μια ανταγωνιστική, με το κράτος και τους θεσμούς, διαρκή επιθετικότητα, που μπορεί να υλοποιηθεί συνολικά με πολλούς και διάφορους τρόπους.**

Η κατάσταση που επικρατεί σ' ένα βαθμό στους κοινωνικούς αγώνες, ακόμα και στο πεδίο που ενσαρκώνεται η ανατρεπτική τους χροιά, είναι η επικάλυψη του πραγματικού από το ιδεολογικό και του γενικευμένου εξεγερτικού βιώματος από υποκατάστατα επαναστατισμού. Γιατί εκτός από τις φενακισμένες «ιδεολογικοπολιτικές διαφορές», **η συμμετοχή και συμβολή στην επέκταση και διάρκεια της βίαιης όξυνσης της κοινωνικής σύγκρουσης, η γνώση της ιστορικότητας της εξουσιαστικής δομής της κοινωνίας και η επίγνωση της υλικότητάς της στις κοινωνικές σχέσεις,** ακόμη **η χρησιμοποίηση του ενός ή του άλλου μέσου αγώνα,** δεν μπορεί να επιλέγεται με ιδεολογικά κριτήρια ή το μύθο του μέσου, αλλά **να εντάσσεται στα χαρακτηριστικά και τις προοπτικές του αγώνα.**

΄Οταν αυτή η προοπτική είτε δεν υπάρχει, είτε μεταφέρεται ευνουχισμένη κάθε μορφή αγώνα και ιδιαίτερα ο ένοπλος αγώνας, δεν μπορεί να τραβηχτούν ως το τέλος και ως προς τις τελικές τους συνέπειες. ΄Αλλωστε κάτι τέτοιο μόνο ζημιές στους εξουσιαζόμενους θα μπορούσε να προκαλέσει. Με την γενικότητα της αντικαθεστωτικής δράσης δεν μπορεί αυτόματα να ισχυριστεί κανείς ότι «κάθε τι που γίνεται είναι καλό», γιατί τότε σαφέστατα μπερδεύουμε, όχι βέβαια την «ταξική πολυφωνία» με την ευρύτητα των συγκρούσεων, αλλά παραγνωρίζουμε ότι όλο αυτό το πολυσύνθετο φαινόμενο του κοινωνικού ανταγωνισμού, που εκφράζεται με πάμπολλους τρόπους, μετασχηματίζεται σε μια γραμμική μονοδιάσταση σχέση. Σ' αυτή την σχέση τα πάντα εξαρτιώνται από μία κίνηση: «Εμείς και το επαναστατικό κίνημα... οι έτσι, οι αλλοιώς...»

Η κοινωνική σύγκρουση και αλληλοεξαρτάται και από του καθενός την άμεση δραστηριοποίηση, αλλά η βίαιη μεταβολή των συνθηκών και των χαρακτηριστικών της από την πλευρά των εξουσιαζόμενων, προϋποθέτει αντίληψη της πραγματικής της ευρύτητας, συνολικότητας και σφαιρικότητας καθώς επίσης και τον παραμερισμό των τεχνητών διαχωρισμών που φτιάχνουν οι εξουσιαστικές και κρατιστικές αντιλήψεις στους επαναστατικούς και κοινωνικού αγώνες.

Κατά δεύτερο, την κοινωνική ανατροπή εμείς σαν Αναρχικοί δεν τη θέλουμε μόνο για τον εαυτό μας και την επιβεβαίωση της προσωπικής μας συνείδησης, γιατί σαφέστατα αυτό θα είχε σαν συνέπεια την ενίσχυση του εγωϊσμού και την κατηγοριοποίηση ανάμεσα στους εξουσιαζόμενους, ενώ δημιουργεί άμεσα και σ' αντίθεση με τους στόχους, επιχώματα στους αγώνες. Πώς οι άνθρωποι να εξεγερθούν, όταν δεν τους δίνεται —όχι με την έννοια του «επαναστατικού ιερατείου»— το ελάχιστο ερέθισμα για την γνώση των δυνατοτήτων τους που μπορούν να αναπτύξουν επαναστατικά για την εξέλιξη της συνείδησης μέσα από την συμμετοχή τους στους αγώνες; Είναι γεγονός ότι μερικές φορές οι βίαιες ενέργειες παραμένουν ακατανόητες για αρκετούς εξουσιαζόμενους, ενώ συνάμα συμβαίνει και πολύς κόσμος εκφράζει μια συμπάθεια για τη βίαιη αντιπαράθεσή του με τον ταξικό εχθρό, ή την καταστροφή της υλικής του υπεροχής. Αυτό το γεγονός αποτελεί μία αδυναμία των επαναστατικών αγώνων. Είναι όμως μη υπερβάσιμη η αδυναμία αυτή της έλλειψης ενός σαφούς και ξεκάθαρου κοινωνικού στόχου; Κι αυτή η ερώτηση βέβαια δεν απευθύνεται στα ιδεολογικά και πολιτικά οράματα του καθενός, αλλά σαν πραγματικό ζήτημα στην πολύμορφη έκφραση του απελευθερωτικού αγώνα. ΄Οπως και η ανάλυση και τεκμηρίωση και παράλληλα η πρακτική επαλήθευση και υλοποίηση των κοινωνικών στόχων, στρατηγικών ή ενδιάμεσων, δεν είναι ζήτημα της γενικής περιγραφής μιας επαναστατικοποιημένης κοινωνίας αλλά ζήτημα της ουσιαστικής έμπρακτης αντίθεσης με το σύστημα κυριαρχίας, με την έννοια της επέκτασης της απελευθερωτικής πράξης και της σημασίας που αυτή έχει και μπορεί να απαιτήσει για την ανθρώπινη κοινωνία. Πάντως κανείς δεν πρέπει να τρέφει ψευδαισθήσεις ότι διάφοροι οργανωμένοι αγωνιστές, είναι δυνατόν να δούνε έστω κι από την δική τους οπτική, την πραγματικότητα των ζητημάτων αυτών.

Αξίζει τον κόπο επίσης να επισημανθεί: Και φυσικά **η κοινωνική δράση είναι προτιμώτερη από την πολιτική φιλολογία.** ΄Αλωστε δεν ισχυρίστηκε κανείς ότι **ο επαναπροσδιορισμός** στις σημερινές συνθήκες **των μέσων και των στόχων ενός πολύμορφου επαναστατικού κοινωνικού αγώνα, είναι κατεξοχήν πολιτικός, αλλά πρώτιστα κοινωνικός.** Θυμίζει κάτι από τροτσκισμό, αυτή η πολλάκις χρησιμοποιούμενη αιτιολόγηση, για «υπέρβαση των διαφορών με πολιτικά μέσα». Το ζήτημα που εδώ τοποθετείται δεν είναι η εναλλαγή της θεσμοποιημένης κοινοβουλευτικής πλουραλιστικότητας, από μια ανάλογη αντικοινοβουλευτική(;), ενός διαλόγου ματαιοδοξίας με συνδικαλισμό και πολιτική έπαρση.

Το ζήτημα είναι ο εναρμονισμός και δημιουργική ταύτιση των κοινωνικών αντιλήψεων των επαναστατών με την πρακτική τους δράσης σαν αμφίδρομη σχέση και η δημιουργική κριτική σε αντιλήψεις που δεν μπορούν ν' αντέξουν στην εξέλιξη της κοινωνικής αντιπαλότητας και τα δεδομένα της ταξικής σύγκρουσης, καθώς πολλές φορές έρχονται σε αναντιστοιχία με τους προφανείς σκοπούς της εξάπλωσης της εξεγερτικής σπίθας και των βίαιων αντικαθεστωτικών ενεργειών. ΄Αλλωστε, οι «ιδεολογικοπολιτικές διαφορές» και τα «εμείς συχνά τα λέγαμε...» για τα οποία έχει χυθεί τόσο μελάνι σε οξεία αντιπαράθεση, συχνά όσο και η πολυαριθμία των οργανωμένων δρώντων δυνάμεων, αρκετές φορές αποδεικνύονται φούμαρα.

Ένας απελευθερωτικός αγώνας θα μπορούσε και μπορεί να γίνει μια «διαρκής άνοιξη» για μεγάλο αριθμό επαναστατημένων και εξεγερμένων ανθρώπων, παρ' ότι οι δυνάμεις της εξουσιαστικής αντικαθεστωτικής δράσης έχουν «μολύνει» κάποιο μέρος του με την συνεχή χρήση ιδεολογημάτων και σοφισμάτων. Να αναφερθούν μερικά: Η αστάθεια της πολιτικής κατάστασης, η οικονομική κρίση κ.ά.

Με την ιδεολογική δομή μπορεί άνετα και ανάλογα με την «συγκυρία» να τεκμηριωθεί μία α΄ πράξη ή ένα β΄ γεγονός ως διαπίστωση των ενδοσυστημικών αντιθέσεων και σαν απατηλή ουσία της φαινομενικότητάς τους. Γιατί αν θεωρήσουμε, όπως όλου του κόσμου οι Γκεβαρικοί στο δρόμο τους για την κατάληψη της εξουσίας, την ενδογενή αντίθεση, ως μη συνοχική, αλλά εύθραυστη και αντιστρέψιμη και εφαρμοστεί η ένοπλη δράση και η εξήγηση σε ιδεολογικοπολιτικό πεδίο (π.χ. «εσείς που συμμαχήσατε...» κ.τλ.) κινδυνεύει να υποβαθμιστεί ο χαρακτήρας της ένοπλης κοινωνικής σύγκρουσης και να μετασχηματιστεί σε ιδεολογικοπολιτική. Τότε το καθεστώς γίνεται η πολιτική διάσταση του συστήματος («η καθεστωτική αριστερά» κ.λπ.). ΄Ομως το καθεστώς με τις όποιες μορφές μπορεί να παίρνει (Χούντα, κοινοβουλευτική δημοκρατία, εργατική δημοκρατία των Σοβιέτ, κ.ά.) είναι μια όψη του ίδιου νομίσματος, στο οποίο εκφράζεται ως «πολίτευμα» το αποτέλεσμα των αναγκών του κοινωνικού συστήματος σε κάθε εποχή και περίοδο, κι ως εκ τούτου ο αγώνας εναντίον του δεν μπορεί να είναι μόνο αντικαθεστωτικός, αλλά και αντιοικονομικός και αντιπολιτικός, ως η σφαιρική - συνολική αντίθεση στην ύπαρξη και τις επιλογές της κυριαρχίας του.

Από την άλλη, η αποκάλυψη του «δικτατορικού χαρακτήρα», στην ουσία η αδιάσπαστη ενότητα και καθολική επικράτηση του κράτους και παγκόσμιου καπιταλισμού, καθεστώτων τύπου Κούβας, δεν σημαίνει και καλά, την υπέρβαση σταλινογενών αντιλήψεων στους επαναστάτικούς αγώνες. Πότε σαν η μη επισύναψη σχέσεων του καθεστώτος με Κούβα, Λιβύη και πότε —τελευταία— με την άποψη ότι η κατάρρευση των «ανατολικών καθεστώτων», επέφερε την απόλυτη επικράτηση του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Καμμία αποθέωση της διαχωρισμένης τακτικής δεν δικαιολογεί για τους επαναστάτες την ιστορική δικαίωση, έστω ενός «μέρους», της ανέκαθεν ενιαιοποιημένης παγκόσμιας κυριαρχίας κράτους και καπιταλισμού. Γιατί τότε τα «ανατολικά» κράτη, που σαφέστατα είχαν και έχουν έναν ιστορικό κοινωνικό ρόλο στην παγκόσμια ενότητα και καταμερισμό της κυριαρχίας, υπήρξαν κάποιο βήμα, προς κάποια κατεύθυνση. **Το μόνο που υπήρξαν ήταν το απαύγασμα και η υλοποίηση της μαρξιστικής εκδοχής του εξουσιαστισμού, του κρατισμού και της συνεχούς εκμετάλλευσης.**

Ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα, ή τουλάχιστον για μας δεν χρειάζεται να τα αγιάσει. Πολλοί θα πουν ότι οι ιδεολογίες δεν ανήκουν στην άμεση σύγκρουση ενώ πολλές φορές παραπέμπουν στην επιδιορθωτική συνιστώσα της. Πολύ σωστός ο ισχυρισμός, αλλά αυτός κάπου πρέπει να χρησιμοποιηθεί, ώστε να μην αποτελεί άχρηστο κενό λόγο. Η σύνθεση των «επί μερους» κοινωνικών στόχων και διαφοροποιήσεων, είναι γνωστό, αλληλεξαρτάται και επιδρά αμοιβαία με την πραγματική ευρύτητα και συνολικότητα των κοινωνικών - ταξικών συγκρούσεων. Εξ' άλλου οι δρόμοι της εξέγερσης, σαν δρόμοι ανοιχτοί για όλους τους εκμεταλλευόμενους ανθρώπους, κάποτε θα συναντηθούν. Εκεί άλλοι θα θέλουν να χρησιμοποιήσουν το θεσμό του κοινοβουλίου (για παράδειγμα) για τους δήθεν επαναστατικούς —τότε— σκοπούς τους, κι άλλοι να τον καταστρέψουν. Η επαναστημένη κοινωνία θα κληθεί, όπως έγινε και τόσες άλλες φορές στην ιστορία, να διαλέξει έναν από τους δύο δρόμους: ΄Η αυτόν της συνέχισης και παλινόρθωσης σχέσεων ανελευθερίας, επιστημονικής εκμετάλλευσης και ιεραρχικής διεύθυνσης, ή αυτόν της οικοδόμησης μιας ελεύθερης αντιεξουσιαστικής κοινωνίας. Η πάλη των αναρχικών για την επίσπευση της κοινωνικής εξέγερσης και την προώθηση του δεύτερου δρόμου, έχει επιβοηθητικούς συντελεστές την γνώση της διαφορετικότητας των απόψεων, ίσως την μεταξύ τους διαπάλη όταν γίνονται ανταγωνιστικές με βάση πραγματικά κι όχι φανταστικά δεδομένα και κατά πολύ περισσότερο την ανάδειξη της ικανότητας της κοινωνίας και την διάχυση της δυνατότητας των ανθρώπων να δημιουργήσουν αντιεξουσιαστικές δομές επαναστατικής αυτοοργάνωσης, ικανές να απολυτοποιήσουν την κοινωνική - ταξική σύγκρουση και να εκμαιεύσουν, κι όχι να γονιμοποιήσουν με τεχνητό τρόπο, την ελευθερία και την τελική ανατροπή.

5. Η απελευθερωτική διάσταση - μέσα από την πολύμορφη κοινωνική δράση και την άρνηση κάθε είδους πρωτοπορίας.

Ως γνωστό, η αμεσολάβητη κοινωνική σύγκρουση μόνο σ' ένα βαθμό καθορίζεται από την δράση κάποιων οργανωμένων συνειδητοποιημένων επαναστατών. Μία απ' τις μορφές αυτής της σύγκρουσης ταυτίζεται με την ένοπλη δράση. Ο προσδιορισμός στα μέτρα των αναλύσεων της εκδήλωσης της σύγκρουσης, σαν εξεγερτικό φαινόμενο που μπορεί να γενικευτεί, είναι κάτι έτσι κι αλλοιώς αδιανόητο. Μέσα στην ανάπτυξη των κοινωνικών αγώνων, οι εκρηξιακές - συγκρουσιακές καταστάσεις δεν μπορούν να προβλεφτούν από καμμιά οργανωμένη δύναμη, άσχετα αν η ίδια μπορεί συνειδητά ή με τρόπο που δεν μπορεί να «ελέγξει», να έχει με συνέπεια αλλά και αγωνιζόμενη σταθερά προετοιμάσει.

Η διαφοροποίηση, σαφώς κοινωνική, που δημιουργείται, εμφανίζεται όταν ένα μέρος της οργανωμένης επαναστατικής δράσης αποφασίζει, υλοποιώντας την εξουσία σαν κοινωνική σχέση και δομή, ότι η δράση του είναι αυτή που οι υπόλοιποι εξουσιαζόμενοι, θα πρέπει ν' ακολουθήσουν ή να μιμηθούν, αναδεικνύοντας τους επινοητές στην θέση της «επαναστατικής ηγεσίας», ώστε να συμβεί η ανατροπή. Η κατασκευή ενός τεχνητού κι από τα πράγματα προσπελάσιμου διαχωρισμού ανάμεσα στο «συνειδητό» και «ασυνείδητο» μέρος της επανάστασης, συνδέεται άμεσα με την προσπάθεια κατάληψης των κρατικών μηχανισμών του κοινωνικού ελέγχου, με αδιάψευστο στόχο να χρησιμοποιηθούν αυτοί για τους λόγους που έχουν υπάρξει: την διαιώνιση της κυριαρχίας του κράτους στην κοινωνία.

Μ' αυτόν τον τρόπο η απελευθερωτική ικανότητα των ανθρώπων μετασχηματίζεται με τεχνητό τρόπο στην καθοδήγηση και εκμετάλλευση προς τα υπόλοιπα «μέρη» της ευρύτερης κοινωνικής σύγκρουσης (και της ένοπλης σύγκρουσης). Κάθε μορφή αγώνα που επεμβαίνει ή βρίσκεται μέσα στις ανατρεπτικές κοινωνικές διεργασίες και που έτσι προέρχεται από τους πραγματικούς αγώνες των καταπιεσμένων (και των αναρχικών), μπορεί να στηριχθεί ή να πάρει αντιεξουσιαστική κατεύθυνση. Φυσικά **η αναρχική μεθοδολογία δεν έχει στόχο να επιβληθεί στους ανθρώπους**. Ο υπερτονισμός της αναρχικής κατεύθυνσης με τις ανάλογες πρακτικές μέσα στην αμεσολάβητη σύγκρουση, από την στιγμή που υπάρχει σε κίνηση από διάφορα «κομμάτια» εκμεταλλευόμενων, η προώθηση και δημιουργία ρηγμάτων στο καθεστώς και την κυριαρχία, δεν είναι χρήσιμος αν εκλαμβάνεται σαν μονόδρομος, και δημιουργεί ψεύτικες αντιθέσεις. Επειδή όμως το γενικό πλαίσιο αυτοοργάνωσης σ' έναν αγώνα, δεν είναι ακατόρθωτο να μεταβληθεί σε εξουσιαστική δομή, είναι σχεδόν αυτονόητο όχι έχει μεγάλη σημασία μια προωθητική αναρχική μέθοδος.

Το προχώρημα μιας επαναστατικής μεθοδολογίας που είναι σύμφωνη με τις αναρχικές αντιλήψεις, ξέρουμε ότι είναι μια διαδικασία που θα επιταχύνει την εξάπλωση της ελευθερίας και τις συνθήκες επαναστατικοποίησης της κοινωνίας. Έτσι κάθε μορφή αγώνα που είναι η υλοποίηση μιας προωθητικής επαναστατικής μεθοδολογίας και επιλογής μπορεί να παίξει το ρόλο του καταλύτη και προς άλλες δομές αγώνας, αλλά και προς το ξεμπλοκάρισμα των κοινωνικών διεργασιών και τη γενίκευση. Ως εκ τούτου μια μέθοδος σίγουρα δεν είναι η μόνη που μπορεί να στηρίζεται στις ίδιες βασικές αρχές και αντιλήψεις, και που προσαρμόζεται στο «βαθμό έντασης» της κοινωνικής σύγκρουσης. Ακόμα και παραπλήσιες αντιλήψεις δεν αλληλοαναιρούνται (τουλάχιστον έτσι θα έπρεπε να είναι), μέσα στη δοκιμασία τους στις πραγματικές κοινωνικές ταξικές συγκρούσεις, αλλά άλλες κρίνονται σωστές κι άλλες λανθασμένες, όταν γίνουν επαναστατική κοινωνική πείρα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να γίνει κάποιο λάθος για να εκτιμηθεί ανάλογα.

Και είναι γνωστό, ότι η οργανωμένη κοινωνική ανατρεπτική δράση είναι μια διαρκής προσπάθεια που ο άνθρωπος και η συλλογικότητα βρίσκονται σε μια αλληλοεπιρροή τέτοια, που μπορεί και συλλογικά ή και ατομικά, να υπάρξει η κατανόηση και εκτίμηση της μεθόδου και του συνολικού σχεδίου της άμεσης δράσης.

Είναι αναμφισβήτητο ότι υπάρχει μια σχέση αλληλοσύνδεσης μεταξύ μέσου και σκοπού από την στιγμή που ένας αγώνας αποκτάει ποιοτικό χαρακτήρα και ξεφεύγει από τις μαζικές ψευδαισθήσεις. Εδώ να σημειωθεί ότι μια μορφή αγώνα εκτός από το ότι μπορεί να προκύπτει από επιλογές που εντάσσονται σ' ένα ποιοτικό σύνολο μεταβολών ενός απελευθερωτικού σχεδίου, από την στιγμή που υπάρχει μια αντίληψη της πραγματικής ευρύτητας της κοινωνικής σύγκρουσης, δημιουργεί σχέσεις και δομές που επιδιώξουν αυτό ακριβώς το σύνολο βίαιων μεταβολών, με κάθε δυνατό τρόπο και μέσο, που συγκαταλέγεται πάντα στα μέσα του εξεγερτικού αγώνα και έρχεται σε πλήρη αντιστοιχία με τους αναρχικούς και επαναστατικούς σκοπούς.

Αν αναφερθούμε στην μορφή του ένοπλου αγώνα, θα πρέπει να βλέπουμε το λάθος απόψεων, ότι αυτός μπορεί «να επιφέρει απεργίες, σαμποτάζ...» που ισχυρίζονται οι οπαδοί του Γκεβάρα. **Γιατί η κοινωνική ανατροπή δεν πρόκειται να τελεσφορήσει μέσα από έναν και μοναδικό δρόμο αντιπαράθεση με το κράτος και τα αφεντικά, αλλά με συνδυασμό όλων των τρόπων που υπάρχουν ή μπορεί στην εξέλιξη να επινοηθούν.** Ο ισχυρισμός αυτός υποσημαίνει ότι τα μέσα της ρήξης με το καθεστώς κυριαρχίας και τους θεσμούς του, πρέπει και μπορεί να έχουν ίση σημασία και βαρύτητα, ως προς τις δομές, την χρήση και την εναλλαγή τους από τους εξεγερμένους ανθρώπους. Κατά τη γνώμη μας, αυτός δείχνει να είναι ο ανοιχτός δρόμος, με αρκετές δυσκολίες βέβαια, προς μια ολική απελευθερωτική κοινωνική βία και αντίστοιχες μορφές αγώνα που θα επισπεύσει την δημιουργία της ελεύθερης ανθρώπινης κοινωνίας και προπάντων θα προτάξει την αναδιοργάνωση της απελευθερωτικής θεώρησης και πρακτικής, σ' αντίθεση με τις ονειροπολήσεις της μελλούμενης ευτυχίας που αργεί να φτάσει.

Ωστόσο αυτό δεν θα πει ότι αυτή η ισοδυναμία των μέσων και μεθόδων ανατροπής είναι κάτι που προκύπτει αυτόματα και αβίαστα, καθώς οι κοινωνικοί αγώνες και οι σχέσεις που αυτοί αναπτύσουν, όπως και οι δομές τους, δεν είναι εύκολο να πάρουν μια τέτοια κατεύθυνση. Ορισμένοι θα πουν, ότι δεν χρειάζεται κιόλας. Ίσως να συμφωνήσουμε μαζί τους, όταν αναδείξουν κι αποδείξουν κάποια συνολική αντίληψη περί του γενικού σχεδίου της εξέγερσης, κάτι που φαίνεται ότι, τουλάχιστον σήμερα είναι δύσκολο να γίνει, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ένα τέτοιο ζήτημα και προπάντων η σημασία του για το εξεγερτικό σχέδιο δεν παραμένει ανοιχτό.

Η έκφραση των επαναστατικών και κοινωνικών αγώνων με βάση την αντίληψη περί ισοδυναμίας και πολυμορφίας που κατατίθεται φαίνεται να ταιριάζει περισσότερο στις αναρχικές αντιλήψεις, καθώς επίσης μπορεί να ταράξει τα «ήρεμα νερά» της «μοναδικότητας και απόλυτης αλήθειας» της επανατατικής δράσης.

Πριν 2050 χρόνια, ο Σουν Τζου ανέφερε στην «Τέχνη του Πολέμου» του: *«ο εχθρός δεν πρέπει να ξέρει που σκοπεύω να δώσω μάχη. Γιατί αν δεν ξέρει που σκοπεύων να δώσω μάχη, θα είναι υποχρεωμένος να προετοιμάζεται σε πολλά σημεία. Κι όταν αυτός προετοιμάζεται σε πολλά σημεία, εκείνοι που θα πολεμήσω σ' ένα μόνο σημείο θα είναι λίγοι. Κι όταν ο εχθρός προετοιμάζεται παντού, θα είναι παντού αδύναμος»*.

Ο ένοπλος απελευθερωτικός αγώνας, λοιπόν, σαν μορφή της επαναστατικής κοινωνικής βίας, δεν μπορεί να διαχωρίζεται από τους επαναστατικούς κοινωνικούς αγώνες που εκφράζουν την αντικρατική - αντιθεσμική - αντικαπιταλιστική δράση γιατί δεν αποτελεί σε καμμία περίπτωση ούτε την εφαρμογή της διαχωρισμένης πολιτικής τακτικής, όπως χρησιμοποιήθηκε από τους κομμουνιστές πριν ενσωματωθούν στην αστική - κοινοβουλευτική δημοκρατία, πάντα με στό χο την εγκαθίδρυση της δικιάς τους δικτατορίας, ούτε την πιο επαναστατική μορφή πάλης, παρά ένα αναπόσπαστο κομμάτι της επαναστατικής κοινωνικής πάλης.

Κάθε μορφή αγώνα που διαχωρίζεται σε εμπειρίες αγώνων που τμηματοποιούνται κατά περιόδους και μετριούνται με ποσοτικές απαριθμήσεις κατά πρακτικές και κατηγορίες (π.χ. οι εργατικοί απεργιακοί αγώνες τις δεκαετίας '70, '80) δεν μπορεί να αποτελέσει εύκολα το ερέθισμα και το έναυσμα για την εξεγερτική διάσταση των κοινωνικών αγώνων, γιατί δεν διαμορφώνεται από τις ευρύτερες κοινωνικές συγκρούσεις, ενώ αντίθετα μπορεί ασυνείδητα να τις διαμορφώνει.

Η οποιαδήποτε μορφή που οδηγεί στην ρήξη με το καθεστώς και δεν καθορίζεται σαν πρωτοπόρα μέσα στον απελευθερωτικό αγώνα, συμβάλλει στην κοινωνική απελευθέρωση, καθώς δεν αναπαράγει —ή τουλάχιστον προς τα εκεί κατευθύνεται— τις εξουσιαστικές δομές και αξίες, όπως και δεν ενδιαφέρεται για την επιβολή της στην υπόλοιπη κοινωνία, αλλά στην αναφλεκτική επέκταση και διάδοση της, πέρα από τα όρια που μπορεί και στην ελάχιστη περίπτωση να ελεγχθούν. **Η πολυμορφία των αγώνων αυτών είναι βασική προϋπόθεση στην επίγνωση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων των ανθρώπων και της κοινωνίας για την εξέγερση, δηλαδή στην εξέλιξη της θέλησης και της συνειδητότητας γι' αυτήν.**

Ο κοινωνικός της ρόλος είναι η άρνηση και διαφοροποίηση προς κάθε εξουσιαστική δομή και πρωτοπορία, γιατί κανείς δεν μπορεί να υποδείξει στους καταπιεσμένους ποιον ακριβώς δρόμο θα ακολουθήσουν, ποιο μέσο να χρησιμοποιήσουν και πως θα αυτοοργανωθούν σαν άτομα, ομάδες ή συλλογικότητες, από την στιγμή που «κρατάνε ανοιχτό το μέτωπο» του αγώνα ενάντια στο κράτος και τα αφεντικά και περνάνε στην έμπρακτη αντίθεση. **Η πολυμορφία τέλος είναι ο αλληλοσυνδυασμός των μέσων που κρίνονται συστατικά στοιχεία του εξεγερτικού αγώνα και αποτελεί την σπίθα επίσπευσης της εξέγερσης στο δρόμο της γενίκευσής της.**

6. Για μια ολική απελευθερωτική κοινωνική βία

Η αλήθεια είναι ότι η πολυσυνθετότητα του κοινωνικού ανταγωνισμού μπορεί μέχρι σ' ένα σημείο να προσεγγιστεί μέσα από την αναρχική ανάλυση. Πολλά πράγματα είναι αυτά για τα οποία δεν υπάρχουν λύσεις και έτοιμες απαντήσεις ή έστω δεν δεχόμαστε ότι μπορεί να υπάρξουν στα πλαίσια των θεραπευτικών συνταγών ενός «επαναστατικού συνδικαλιστικού» πατερναλισμού, που αποδείχθηκαν άϋλες, πεθαμένες, καθόλου χρήσιμες σ' ένα γενικό σχέδιο απελευθερωτικής πρακτικής. Η αναρχική θεώρηση και πρακτική, οι οργανωτικές δομές και οι ειδικές οργανώσεις, δεν μπορεί παρά να αντικατοπτρίζουν τις επιθυμίες και την συνειδητότητα των ανθρώπων που τις υλοποιούν (Αναρχική Θεώρηση, τεύχος 2-3).

Αλλά ας ειδωθεί το εξής ζήτημα: Ένας μικροαστός (για παράδειγμα) που προσεγγίζει μια αναρχική στάση εξ' αιτίας μικροσυμφερόντων, μπορεί να συνυπάρξει με ανθρώπους που επιλέγουν τον εξεγερτικό αγώνα, σε αντίθεση στην γενική και γενικευμένη χυδαιότητα των ιδεών και αξιών που γεννάει το σύστημα κυριαρχίας; Μπορεί η «συνύπαρξη» αυτή να γίνει για πολύ καιρό; Μπορεί δηλαδή, αν προχωρήσουμε το ζήτημα στην κοινωνική του βάση, να συνυπάρξουν άνθρωποι που επιλέγουν την βίαιη σύγκρουση, μ' όλο αυτό το συνοθύλευμα ατόμων από τα μεταβατικά στρώματα που αναδεικνύονται στην κοινωνία; Σίγουρα η απάντηση δεν μπορεί να περιέχει σαν βάση έναν υπαρξισμό, που συχνά δρα, στο μεταίχμιο προσωπικών δραμάτων. Ίσως κανένας δεν γεννήθηκε επαναστάτης, αλλά όλοι και όλες γεννιούνται με ελεύθερη βούληση και μπορεί να διαμορφώνονται μέσα στις κοινωνικές συνήκες, όσο δεν μπορούν να τις διαμορφώσουν. Απ' τη μεταβατικότητα στη θέση και τα πρόσκαιρα χαρακτηριστικά κάποιων ανθρώπων μπορεί να ληφθούν υπόψη, αλλά δεν μπορεί να επηρεάσουν την θέληση άλλων ανθρώπων για επέμβαση ενάντια στο κράτος και τα αφεντικά. Κανείς δεν λέει ότι οι δεύτεροι μπορεί ν' αποτελέσουν ένα είδος «πρωτοποριακού παραδείγματος» και πρός τους υπόλοιπους. Η σταθερή και ξεκάθαρη συμμετοχή ή συμβολή τους στους κοινωνικούς αγώνες, ίσως κάνει τον καθένα ν' αντιληφθεί ότι καμμία αποδοχή και συμβίωση με τους καθεστωτικούς κανόνες και δομές, δεν επιφέρει «πρόοδο» και εξέλιξη στην ζωή τους. Αυτό αν τοποθετηθεί στην πραγματικότητα της βίαιης σύγκρουσης, ενδέχεται να δημιουργήσει δομές και απόπειρες απελευθέρωσης σταθερής αναφοράς, ενδέχεται όμως αν αφεθούν οι καταστάσεις στην «τύχη τους» να κατασταλούν πριν εκδηλωθούν κι αυτό σαν έργο αυτής της μεταβατικής «πλειοψηφίας». Τότε σωστό είναι να απορρίπτεται η οποιαδήποτε μέση λύση, που θ' αποτελεί μια ακόμα αποδοχή της εξουσίας και της εκμετάλλευσης.

Τι σχέση όμως μπορεί να έχει ο παραπάνω ισχυρισμός, με την ολική απελευθερωτική κοινωνική βία; Μερικές φορές, ορισμένοι που είτε πήραν τυχαία μια αναρχική θέση, είτε εξ αιτίας διαπροσωπικών σχέσεων, είτε για να σκοτώσουν τον χρόνο του σ' ένα είδος «κρυφού σχολειού» της επανάστασης, εκφράζουν την χαζοχαρούμενη άποψη ότι οι καταστροφές και οι βίαιες ενέργειες δεν καταφέρνουν ν' αντιμετωπίσουν συνολικά τον εχθρό ο οποίος μπορεί να αναπληρώνει τις απώλειές του. Αν αυτή η αντίληψη εκφράζεται στους κοινωνικούς αγώνες και περισσότερο όταν υλοποιείται κατασταλτικά είναι επιζήμια και επικίνδυνη, μιας και στοχεύει σε κάθε περίπτωση να μεταβάλλει τους ανθρώ-

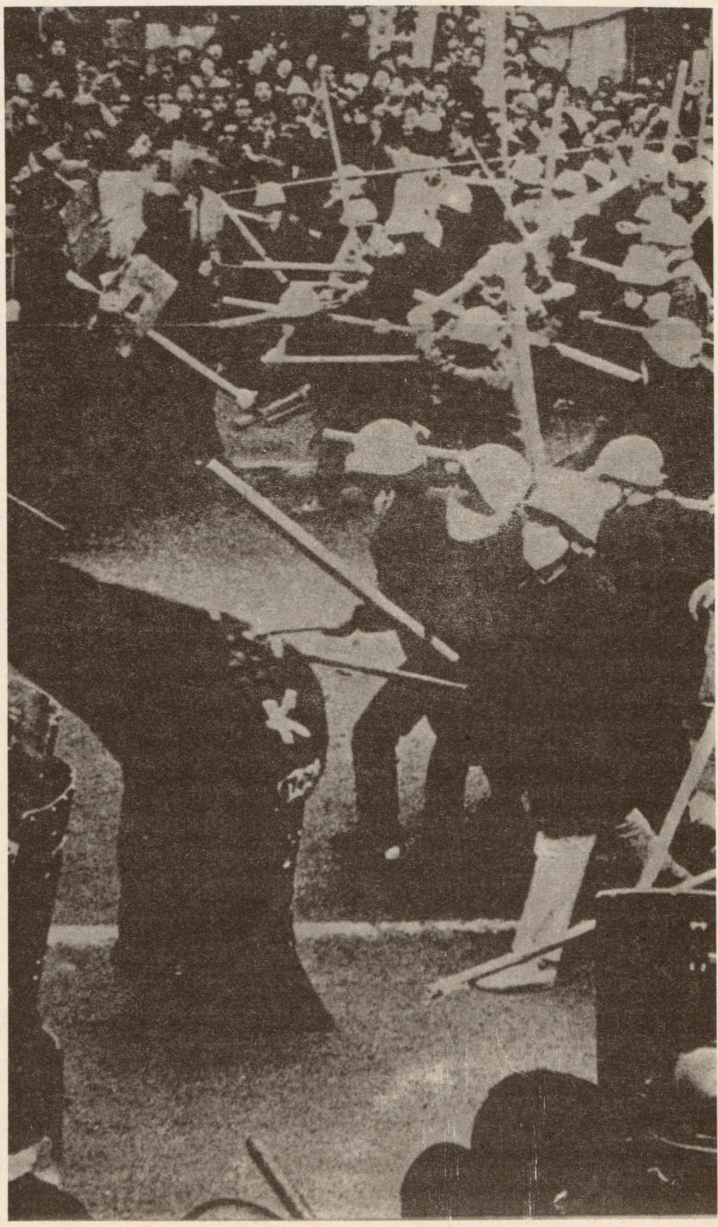

πους, σε φιλήσυχα κατοικίδια ζώα, ή όπως εκλεπτυσμένα λέγεται σε «καθωσπρέπει πολίτες», με «δικαιώματα». Η εξουσία έχει κάθε συμφέρον να συντηρούνται τέτοιες αντιλήψεις, γι' αυτό άλλωστε διαχέει και τους περιτρεχάμενούς της στους αγώνες. Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι αυτή η άποψη εκφράζεται συνήθως στο πεδίο της επιδιορθωτικής ή ενδοκαθεστωτικής σύγκρουσης, των θεσμοποιημένων και κρατικοποιημένων εργατικών και φοιτητικών αγώνων, του συντεχνιασμού και της διατήρησης ή εξασφάλισης μιας θέσης στον ήλιο των αποδοχών του κρατικοκαπιταλιστικού συστήματος. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι βίαιες ενέργειες δεν έχουν καμμία σχέση με την διαχειριστική υφή της κοινωνικής σύγκρουσης. Σε κάθε τους μορφή θέτουν σε έμπρακτη κριτική τους θεσμούς και τις δομές κράτους - κεφάλαιου κι ως εκ τούτου αποτελούν το έναυσμα στην κοινωνία για την ένοπλη εξέγερση και την τελική ανατροπή. Ας αναφερθεί και ότι όταν ρώτησαν έναν εξεγερμένο τον Μάη του '68 «γιατί καταστρέφετε αυτοκίνητα;» απάντησε περίπου ως εξής: «Εκτός από το ότι μας χρησιμεύουν για οδοφράγματα, καίγοντας τ' αυτοκίνητα, σας σώζουμε την ζωή, προκειμένου να μην ψοφήσετε σε τροχείο δυστύχημα στις εξόδους του Σαββατοκύριακου».

Κανείς όμως δεν λέει ότι μια ωραία πρωία, το πρόβλημα που θα δημιουργηθεί στην οικονομία (για παράδειγμα) θα έχει σαν αποτέλεσμα την εξάπλωση της εξέγερσης, ενώ σίγουρα μπορεί να υπάρχει μία συγκρουσιακή εκδήλωση που να παίρνει σαν αφορμή χαρακτηριστικά ή αποτελέσματα της οικονομίας. Γιατί αντίθετα με τις οικονομιοκεντρικές εξουσιαστικές απόψεις των Γκεβαρικών, το ουσιαστικό πρόβλημα στο κράτος δημιουργείται από την δυναμική του προτάγματος της βίαιης αντιπαράθεσης με το κράτος και τους μηχανισμούς του, τη συνολικοποίηση και την πραγματική του επικινδυνότητα που είναι πάντα η συνθήκη της επέκτασης που μπορεί να επιφέρει μια οποιαδήποτε βίαιη αντικαθεστωτική ενέργεια.

Αυτό που αλλάζει με την κοινωνική βία είναι **η θέληση των ανθρώπων για την απελευθέρωσή τους**, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι κάθε φθορά είναι αμελητέα κόστους για την εξουσία. Αντίθετα τα ορατά αποτελέσματα επιβοηθούν μέσα από την πολλαπλότητα των μορφών, την ένταση και έκταση που μπορεί να πάρει ο εξεγερτικός αγώνας, αφού έχουν θετικό και δημιουργικό αντίκτυπο στους αγωνιζόμενους ανθρώπους...

Μία «εξέλιξη» της αντίληψης αυτής, μεταβιβασμένη σε ουμανιταριστικό επίπεδο, μέσα από την αθλιότητα των δημοσιογράφων του καθεστώτος εκφράζει τις ανησυχίες της περί της ανθρώπινης ζωής και τον «κίνδυνο» που αυτή τίθεται μέσα στην βίαιη σύγκρουση κάθε μορφής. **Όταν μιλάει κάποιος για την αξία της ανθρώπινης ζωής πρέπει να διευκρινίζει από πια μεριά το κάνει.** Γιατί δεν έχει το δικαίωμα να ταυτίζει την ζωή των καταπιεσμένων με τη ζωή των αφεντικών, εφ όσον τα αφεντικά «πίνουν το αίμα» των καταπιεσμένων και οι καταπιεσμένοι αρκετές φορές τους εκλιπαρούν γι αμια «θέση εργασίας»!

Γιατί αν κανείς μιλάει από τη μεριά των εξουσιαστών, είναι αναμφισβήτητος ο φόβος και ο κρύος ιδρώτας που λούζει τους εξουσιαστές κάθε φορά που αναπτύσονται οι επαναστατικοί και κοινωνικοί ανεξέλεγκτοι αγώνες. Τότε είτε προσπαθούν να πείσουν τους καταπιεσμένους για το σεβασμό της ιδιοκτησίας, είτε να τους τρομοκρατήσουν με λίβελους περί «ανθρώπινης ζωής» προκειμένου να αναχαιτίσουν ιδεολογικά, πολιτικά και θεσμικά την κοινωνική αμεσολάβητη οργή και να μας ξαναεπιστρέψουν στην θαλπωρή της «κοινωνικής ειρήνης και ομαλότητας».

Αν όμως μιλάει κανείς από την μεριά των εκμεταλλευόμενων τότε σαφώς δεν θα έχει επαρκώς αντιληφθεί την κρατική - καπιταλιστική θεσμοποιημένη βία και κτηνωδία, όπως εκφράζεται και υλοποιείται στον καθημερινό θάνατο των μισθωτών κάτεργων, του στρατού, των φυλακών, των ψυχιατρείων, των σχολείων και σε κάθε άλλο κατασταλτικό εκ φύσεως μηχανισμό, όπως εκφράζεται και υλοποιείται από τις εν ψυχρώ δολοφονίες από τους μπάτσους και τους ασφαλίτες σε βάρος των σύγχρονων καταπιεζόμενων ανθρώπων.

Και εδώ είναι που αντιτίθεται ο επαναστατικός ανθρωπισμός της βίαιης μεταβολής των συνθηκών ζωής και αποκτάει σημασία η ανθρώπινη ζωή, όταν αρνηθεί κάθε αντικειμενοποίηση και βελτίωση, στα πλαίσια του συστήματος κυριαρχίας. Παραπέρα εάν ένας εκμεταλλευόμενος σέβεται την ζωή του εξουσιαστή και την «αξία της», τότε δεν μπορεί παρά να διαπιστωθεί η απεμπόλιση κάθε είδους επαναστατικής και ταξικής συνείδησης και κάθε αίσθησης ελευθερίας, που για την δική του και δική μας κοινωνική θέση, μια τέτοια συνείδηση και θέληση για ελευθερία αλληλοσυνδέεται μόνο με την πραγματικότητα των κοινωνικών αγώνων και την ουσιαστική τους και άμεση έκφραση ή εκφορά μέσα από την πολυποίκιλη κοινωνική βία.

Αν πάλι κανείς εκφράζει τις «ανησυχίες» του για τον «κίνδυνο της ζωής» των αγωνιζόμενων εξουσιαζόμενων, τότε η απάντηση είναι πολύ απλή: Κάθε πόλεμος έχει τους νεκρούς του. Έτσι και ο κοινωνικός - ταξικός πόλεμος, μέχρι να φτάσει στην τελείωση και την ανατροπή της εξουσιαστικής κοινωνίας, έχει νεκρούς και από τις δύο πλευρές. Και μάλιστα από την μεριά των εξουσιαζόμενων είναι χιλιάδες φορές περισσότερος. Φυσικά κάτι τέτοιο δεν αποτελεί κανένα «κοινωνικό νόμο κίνησης», ούτε υποτιμάμε την ανθρώπινη ζωή με την πραγματική της διάσταση, αλλά είναι γνωστό ότι μετά από τόσες και τόσες εξεγέρσεις χιλιάδες καταπιεσμένοι έχουν δώσει και την ζωή τους, στον αγώνα για την ελευθερία και κάθε φορά οι αγώνες συνεχίζονται με μεγαλύτερο θάρρος και μίσος για την εξάλειψη της κοινωνικής αδικίας και ανισότητας.

Τελικά δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθεί η ζωή ενός εξουσιαζόμενου που αγωνίζεται, με την μίζερη ζωή σαν «υπερεξοπλισμένη με καπιταλιστικές ανέσεις οικιακή κουζίνα».

Ας επισημανθεί όμως ακόμα ένα ζήτημα που θίγεται και από την δημοσιογραφική εξουσία της αποχαύνωσης των ανθρώπων, αλλά καθώς επίσης από πολλούς μαρξιστές, νεομαρξιστές και άλλους κολαούζους της κρατικής ύπαρξης και κυριαρχίας. Όλο αυτό το αντεπαναστατικό κράμα έχει την «τάση» να μπερδεύει την υπαρκτότητα της ένοπλης κοινωνικής σύγκρουσης με τις μυστικές υπηρεσίες, τους πράκτορες και όλα τα βρώμικα παιχνίδια τους που στοχεύουν, πού αλλού παρά στην καταστολή συγκεκριμένων αγώνων και την εξόντωση των αγωνιστών, σε επίπεδο διασφάλισης της παγκόσμιας κυριαρχίας.

Εδώ απλά να τονιστεί ότι το κράτος όσο και να προσπαθεί δεν μπορεί ποτέ να καταλάβει τον ψυχισμό και τρόπο δράσης των επαναστατών. Πολύ περισσότερο φαίνεται κάθε φορά ο προβοκατόρικος και δολοφονικός του ιστορικός ρόλος, όταν προσπαθεί να μιμηθεί την ένοπλη επαναστατική δράση. (π.χ. Μπολόνια). Όπως και ότι δεν υπολογίζει κανένα «κοινωνικό κόστος» και καμμιά ανθρώπινη ζωή προκειμένου να διαμορφώσει την κοινωνική συνείδηση για την αναγκαιότητα των νόμων της κυριαρχίας του. Αυτό που είναι πραγματικότητα είναι ότι οι επαναστατικοί και κοινωνικοί αγώνες έχουν πολλούς τρόπους και μορφές δράσης, έχουν μαζί τους την κοινωνική εμπειρία και δημιουργούν γεγονότα, ενώ ανέκαθεν αυτό που τους δίνει ζωή και συνέχεια, είναι η κοινωνική βάση των πρακτικών τους, καθώς επίσης και η γενίκευσή τους σε κάθε εξεγερτική καμπή της ιστορίας. Αυτό θα πει ότι **οι καταπιεσμένοι χρησιμοποιούν κάθε φορά τα μέσα που οι ίδιοι οι πραγματικοί αγώνες τους έχουν αναδείξει,** τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο.

Αντίθετα το κράτος μεθοδεύει ένα «κυνήγι κεφαλών» με τεράστια υλικά μέσα, το οποίο ποτέ δεν κέρδισε εξ' ολοκλήρου στην κοινωνία την εξασφάλιση της συναίνεσης και παθητικοποίησης του κόσμου, αλλά πάντα υπήρξε από αρχαιοτάτων χρόνων η πολλαπλασιαστική εξέγερση των σκλάβων και καταπιεσμένων, που όπως και να το κάνουμε, ήταν ακόμα και τότε βίαιη και πολύμορφη.

Τέλος ας ξαναγυρίσουμε και να κλείσουμε, με την ρεφορμιστική ιδεολογικοποιημένη κοινωνική σύγκρουση και την αντίθετη που έρχεται με την ολική απελευθερωτική κοινωνική βία. Η κοινωνία εκ βάθρων φτιαγμένη στην αδικία, την ανισότητα, την εξουσία, την εκμετάλλευση, την κυριαρχία αναπαράγει σε κάθε ιστορική περίοδο μέσα στους κόλπους της τις αντιθέσεις πάνω στις οποίες φτάχτηκε μ' ένα λυσσαλέο ανταγωνισμό. **Η κοινωνική σύγκρουση είναι η πραγματικότητα κάθε στιγμής ζωής και αναπνοής στα πλάσια της.**

Αν το ίδιο το κράτος δεν είχε φροντίσει για να επιβάλλει ένα σωρό θεσμούς, νόμους και επιχώματα στην σύγκρουση αυτή, τότε η οξύτητά της θα ήταν δεδομένη και η ανατροπή ζήτημα λίγων προσπαθειών. **Η κρατική κοινωνική τάξη χρειάζεται την ρεφορμιστική σύγκρουση, μιας και πάντα ενδιαφέρεται για την συναίνεση και πολλές φορές καθολική επιβολή του εκσυγχρονισμού της κρατικής και καπιταλιστικής κυριαρχίας.**

Πολλές κοινωνικές ομάδες και τάξεις, άτομα και συλλογικότητες, όχι ξαφνικά αλλά μετά από την ιστορική και κοινωνική εξέλιξη της κυριαρχίας προσαρμόζουν ή προσαρμόζονται στα πλαίσια που το κράτος χρειάζεται και καθορίζει για τους κοινωνικούς αγώνες. Έτσι όταν οι μεταλλεργάτες της Σερίφου ή του Λαυρίου, πριν εκατό και πλέον χρόνια, συγκρούονταν για να «διεκδικήσουν» κάποια αιτήματα που γι' αυτά είχε χυθεί πολύ αίμα (όπως π.χ. το οκτάωρο) ήταν κοινή εκτίμηση και συνείδηση για τους αγωνιζόμενους ότι εξ' αιτίας της αδιαλλακτικότητας των αφεντικών, τα βίαια μέσα ήταν απαραίτητα. Σήμερα κάτι τέτοιο δεν μπορεί να υπάρξει σαν «εργατικό κίνημα» εφ' όσον οι κοινωνικοί διαχωρισμοί που τόσο έχουν υπερτονιστεί στους κοινωνικούς αγώνες (εργάτες, φοιτητές, ομοφυλόφιλοι κ.λπ.) έχουν προσδώσει την διεξαγωγή μερικών αγώνων στο ίδιο το κράτος με τρόπους και θεσμούς (συνδικάτα, θεσμοποιημένες απεργίες, μέσα πίεσης και αντιπολίτευσης).

Εξ' αιτίας την μεταβατικότητας πολλών κοινωνικών στρωμάτων και κατηγοριοποιήσεων μέσα στην κοινωνία (και κυρίως των μεσαίων στρωμάτων) ένα ολόκληρο συνοθύλευμα «πολιτικών δυνάμεων των εργαζόμενων» που έρχονται να εκφράσουν τα στρώματα αυτά, προσαρμόζει ανάλογα την συμμετοχή του στους κοινωνικούς αγώνες (όπως π.χ. στους εργατικούς) έτσι ώστε να εμφανίζεται να παίζει καθοριστικό ρόλο, σε μεγάλη έκταση επιδιορθωτικό, αλλά όχι εξ' ολοκλήρου, ένα «ρεύμα» εργατίστικου - εργοστασιακού κοινωνιστικού ριζοσπαστισμού, που προσπαθεί να «πολιτικοποιήσει» την ανθρώπινη συνείδηση στη βάση μιας επιφανειακά, αντιτιθέμενης στην «επίσημη αντιπολίτευση», «κοινωνικής αντιπολίτευσης». Το «ρεύμα» αυτό αποτελείται κυρίως από τα απομεινάρια της αριστερίστικης αποσύνθεσης, τροτσκίζουσες ομάδες διαμαρτυρομένων και κάποια «κομμάτια» αντιεξουσιαστών.

Φυσικά το αίτημα που τίθεται εδώ είναι κοινωνικό, κι όχι πολιτικό: Η βίαιη σύγκρουση δεν είναι δυνατόν να επανατοποθετηθεί σε αγώνες με μερικά χαρακτηριστικά (όπως αυτών στις «προβληματικές»), εφ' όσον πολλοί, όχι απλώς δεν την επιδιώκουν αλλά την συκοφαντούν και συμβάλλουν, καθένας με τον τρόπο του, σε μία παραπέρα αποβιαιοποίηση του κόσμου. Το «κοινωνικό κίνημα» πολύ λίγο μας ενδιαφέρει αν αντί για σημαίες του ΠΑΣΟΚ, κατεβάζει μαύρες σημαίες. Μας ενδιαφέρει ότι ένας ολόκληρος κόσμος σέρνεται στην υποταγή μέχρι την περιβόητη «ωρίμανση των υλικών όρων», από τη δημιουργία μιας «αντιεξουσιαστικής ουράς» των κομμάτων και την εναπόθεση σε κάποιους «ρομαντικούς» της παρουσίασης και εφαρμογής της πραγματικής ιστορίας των κοινωνικών αγώνων.

Επειδή η ολική απελευθερωτική κοινωνική βία, δεν πρόκειται να αποτελέσει προοπτική ενός «στενού κύκλου» αναρχικών, έχει σημασία να επισημανθεί ότι **η προοπτική της, το πρόταγμά της και τελικά η υλοποίησή της θα βρουν το δρόμο της επαναστατικής εξεγερτικής πρακτικής μόνο τότε που θα υπάρξει μια προσφυγή και ενίσχυση της πολύμορφης κοινωνικής ανατρεπτικής δράσης, από ευρύτερα «κομμάτια» καταπιεσμένων.**

Το να ασκείται μια προληπτική καταστολή, σε επίπεδο δημιουργίας ψευδαισθήσεων και εφικτών λύσεων που υπαγορεύονται από ωφελιμιστικά - άμεσα αποτελέσματα (σε αντίθεση με τα ορατά αποτελέσματα της άμεσης σύγκρουσης και της αποτίναξης των φραγμών που κατασκευάζει η παραδοσιακή ταξική συνείδηση) δεν είναι κάτι που επιβοηθά, όχι τις «αντιπαρατιθέμενες απόψεις», αλλά τις απελευθερωτικές διεργασίες που συντελούνται και θα συντελεστούν στην κοινωνία.

Η επικάλυψη της πραγματικής κοινωνικής σύγκρουσης είτε από την ιδεολογικοποιημένη, είτε από την ρεφορμιστική και συνδικαλιστική δίνει την επίφαση της πολιτικής σε πολύ κόσμο. Η αντίθεση σε κάθε τι πολιτικό και στενά οικονομικό είναι πια μια λογική συνθήκη της διάδοσης - επέκτασης - διάρκειας των εξεγερτικών - συγκρουσιακών αποπειρών. Από εκεί και πέρα ο καθένας τραβάει τον δρόμο του.

Όμως ο δρόμος της κοινωνικής και ανθρώπινης απελευθέρωσης και την επίπονων ή ευχάριστων αγώνων που τον ανοίγουν μπορεί να προκύψει μόνο από μια σφαιρική - συνολική ανάλυση της πραγματικότητας της κοινωνικής - ταξικής σύγκρουσης, για την ανάδειξη σε υλική και κοινωνική υπόσταση του προτάγματος της ολικής καταστροφής. Αυτή **η ολική καταστροφή είναι η βάση της επανατοποθέτησης αντιεξουσιαστικών μορφών κοινωνικής οργάνωσης, ξέχωρα, μακριά και ενάντια στα κατάλοιπα** (θεσμοί, ανάγκες, εμπορεύματα κ.ά.) **του παλιού κόσμου γιατί αποτελεί την ουσία της δημιουργίας της ελεύθερης κοινωνίας.**

Τέλος χρειάζεται να πούμε πως:

Αν η αναρχία πρόκειται να έχει μια πραγματική υπόσταση, θα πρέπει να προσελκύει τους ανθρώπους και να δικαιώνεται σε μια πρακτική επαναστατική αντίληψη δίχως νάναι δημαγωκή, θα πρέπει όχι μόνο να ξαναεπιβεβαιώνει τον αντικρατισμό τους, σαν αποφασιστικό όρο για το θρίαμβο της ελευθερίας, αλλά και να συνοδεύει αυτή την κρατική του εξουσιασμού με την πρακτική της διαρκούς εξέγερσης.

(*) Ο έλεγχος σαν γλώσσα - ύλη της εξουσίας, τόσο συμπυκνώνεται και συγκεντροποιείται, και φυσικά επιβάλλεται πιο εύκολα, όσο πιο εξελικτική παρουσιάζεται η τεχνο-κυριαρχία των κρατούντων.

Αναρχική Θεώρηση
Τεύχος 2-3
σελ. 33-96

* *

ΑΝΑΡΧΙΚΗ
ΘΕΩΡΗΣΗ
Τεύχος 2-3

Περιοδική εκδοτική πρωτοβουλία
για την προώθηση
της Αντιθεσμικής-Αντισυναινετικής Αναρχ
κής δράσης

ΤΕΥΧΟΣ ΔΙΠΛΟ
ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1990
ΔΡΧ. 300

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ (Συσπείρωση Αναρχικών)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ 35
Α. Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΥ ΡΟΛΟΥ και Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 39
Β. ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ 45
Γ. Η ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ 57

ΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΟΥΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΑΜΕΣΟΣ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΟΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ
(Αναρχικός Πυρήνας «Χωρίς Εξουσία»

1. Η ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΣΧΕΔΙΟ, ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ 67
2. ΕΛΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ: Η ΣΥΝΕΧΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΣΕΩΝ 77
3. ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ —ΣΑΝ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ— ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 85
4. ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΜΕΣΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΔΡΑΣΗ 93

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 97
ΠΡΟΛΟΓΟΣ 99
ΔΕΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΡΧΗ 101
ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΒΙΑ, ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 103
ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΒΙΑ 111
ΟΙ ΕΠΙΚΡΙΤΕΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ 123
ΠΕΡΙ ΑΥΘΟΡΜΗΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΒΙΑΙΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 131
Η ΕΝΟΠΛΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΒΙΑ ΣΑΝ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ 134

Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ
εκδίδεται από την:
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΘΕΣΜΙΚΗΣ - ΑΝΤΙΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
ΤΕΥΧΟΣ 4
ΤΘ 30658
ΤΚ 10033
ΑΘΗΝΑ

Δρχ. 300